

ALBANACH

PERA

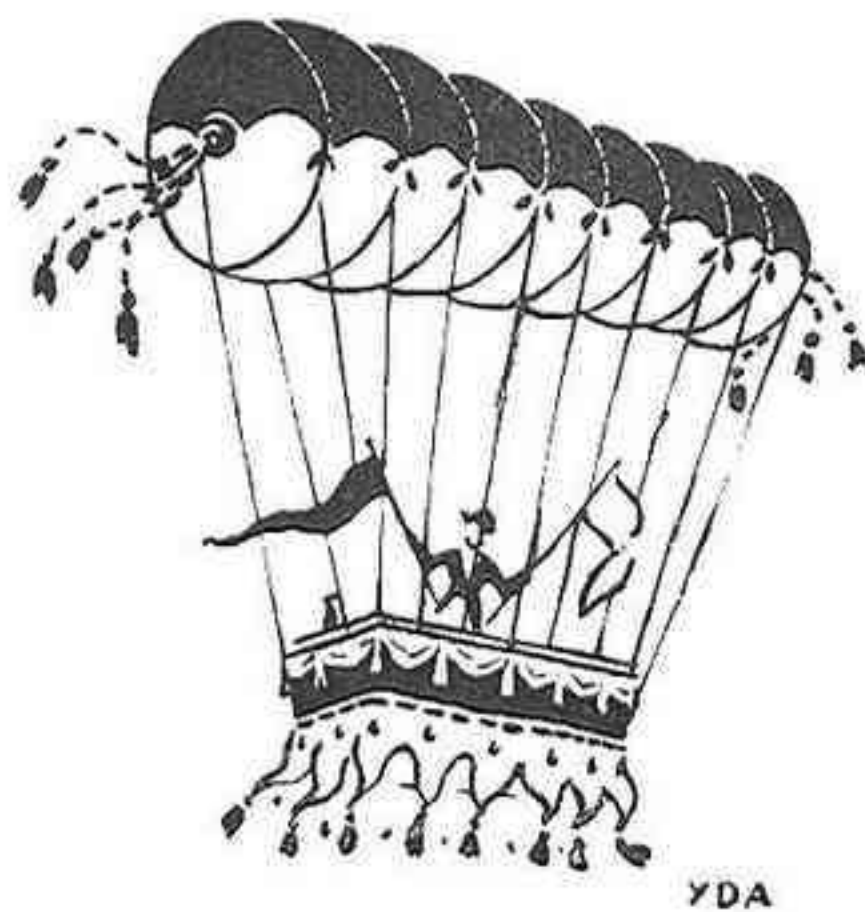
1909

La casa de la

DE LA TORRAIXA

***La
Esquella
de la Torratxa***

ALMANACH

ANTONI LOPEZ
EDITOR

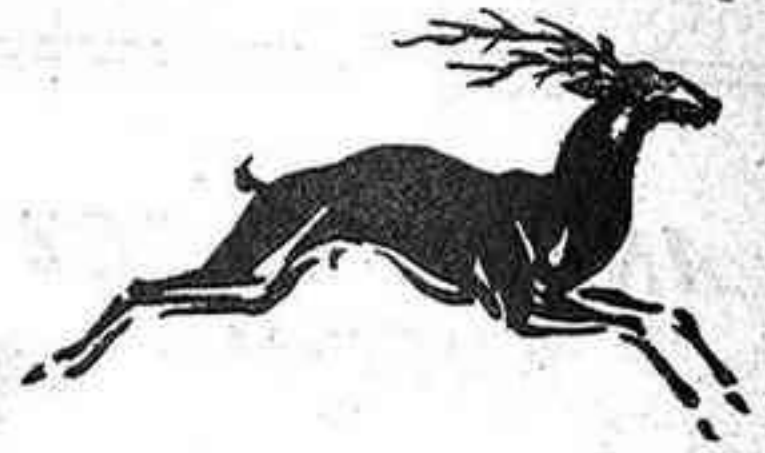
DEPOSITAT A LA BIBLIOTECA
DEL
ATENEU BARCELONÉS

LLIBRERIA
ESPANYOLA
RAMBLA DEL
MITJ 20
BARCELONA

YDA

ALMÀNACH
de la Esquella de la
Torratxa pera 1909
ANY XXI DE SA PUBLICACIÓ

**ES
PROPIE.
'TAT'**

IMP. LA CAMPANA Y LA
ESQUELLA OLM 8
Barcelona

SONET INICIAL

L'any passat, a la fulla final del Calendari, escrivia jo una "Llosa votiva,, de bon auguri. Deixeu-me escriure enguany, a la fulla primera, un brindis a l'anyada que's desclourà.

Sobre'l primer de janer, la meva copa s'alça; i l'escuma, desbordant, s'escampa per la futuritat desconeguda dels dies que's desperten. Aleshores veig, com els catorze pilars d'un sonet de marbre,

les belleses que naixeran sota l'astre protector de l'Any Novell,
els petons que s'hi canbiaran, ensaborits de boca a boca,
les nits d'amor que s'hi fruïran,
els juraments d'eternitat que s'hi mentiran;

i després d'aquest quartet en marbre rosa, un quartet en marbre negre on se canti

els dolors que s'hi sofriran,
les decepcions dels ideals que hi moriran,
les vides fallides que hi espiraran,
les traicions amoroses que s'hi evidenciaran.

Aleshores, en dues rengleres paraleles, avancem els dos tercets que diuen, l'un, en jaspi vermell,

els ensomnis de gloria que s'hi passaran,
les belles estrofes que s'hi construiran,
les victories sobre la natura enemiga que s'hi guanyaran,

i l'altre tercet, granític, on se resolen en símbol

els pobles que s'hi llibertaran,
les multituds que s'hi ciutadanisaran,
les humanitats que hi seran rescatades o redemptes,

i que, com una corona, cenyiran l'anyada en el darrer vers de l'estrofa de pedra.

Gabriel Alomar

Enciclopedia Minúscula de Janer

JANER: Derivat de Janus, rey de *Latium*, no té res que veure ab en Pompeyo Gener ni ab en Giner de los Ríos. Janus va pendre per dispaer á Saturn quan aquest déu fou despedit del cel. Agrahit, Saturn va dotarlo d' una obicuitat tant espatarrant que per ell l' avenir y el passat eran sempre present. Aquesta doble facultat del cop d' ull fa que 's representi la seva figura ab dugas vistas (*Barcelona á la Vista y Montserrat á la Vista*) y que serveixi de model com á privilegi dels déus.

Ab lo qual se veu que Janus era un *manu* dels més *manus*.

* Tením com á signe zodiacal: **ACQUARIUM**. Y tenint *acquarium*, tindré m peixos, y, tenint peixos, veuré m... lo de sempre: que 'l grós se menja al petit. ¡Aixó es la vida!

SOL

Surt (El día 1 á las 7'17
El día 31 á las 7'4
Se pón (El día 1 á las 4'33
El día 31 á las 5'6

LLUNA

Surt (El día 1 á la 1'3
El día 31 á 0'33
Se pon (El día 1 á las 2'26
El día 31 á las 3'43

PLENA. . .	día 6
MENGUANT	» 14
NOVA. . .	» 21
CREIXENT .	» 28

Com veurán, el Sol en tot aquest mes encare 's lleva molt tart y ben fet que fá: ¡què 'n treu un de llevarse dematí, si las nits son tan llargas y tan fredas y s' está tan bé al llit!

* D' aquest ne diuhen *el mes dels gats* porque es l' época en que se 'ls sent miolar més... Y es un mes qu' empipa als republicans porque tothom está pels *Reys*.

* La higiene recomana guardarse, sobre tot, del fret... Aquí van dugas receptas: Pensar en l' estiu, y contradir tot sovint á la sogra. Calmant prodigiós, aquest últim; s' entra en calor desseguida.

* **SANTS Y SANTAS POCH CORRENTS**
QUE HAVEM DE TENIR PRESENTS:

St. Rigobert, el día 4; St. Telesforo, el día 5; St. Teofil, el día 8; santa Rosalina, el día 17; y St. Canut, el día 19.

* **MENÚ DEL TEMPS:** Farinetas de blat de moro, Cassa, y Naps de Capmany.

* **ECO DE LA MODA:** Sobretudo ben curt, tapa-bocas á las camas, elástichs blaus y gorra peluda.

* **NOTAS AGRÍCOLAS:** Els qu' encare no ho hagin fet, ja poden corre á sembrar alls y á cullir las olivas.

* **PLANETA DE JANER:** Els infants nascuts en aquest mes, janer...alment son janer...osos. N' hi han que arriban á janer...als, y altres que no passen d' actors janer...ichs.

* El mes de Janer es un bon més pera casarse, pera donar á covar ous á las llocas, pera treure la rifa y per mudarse de pis.

* **PROVERBI DOMÉSTICH:** A las casas ahont no hi entra may el Sol, té que entrarhi tot sovint el metje.

* **DITXARATXOS DE JANER:**

«No hi ha amor com l' amor primer, ni lluna com la de Janer.»

«Bon Janer, mal Febrer.»

«Ab la pluja de Janer la terra 's sol satisfacer.»

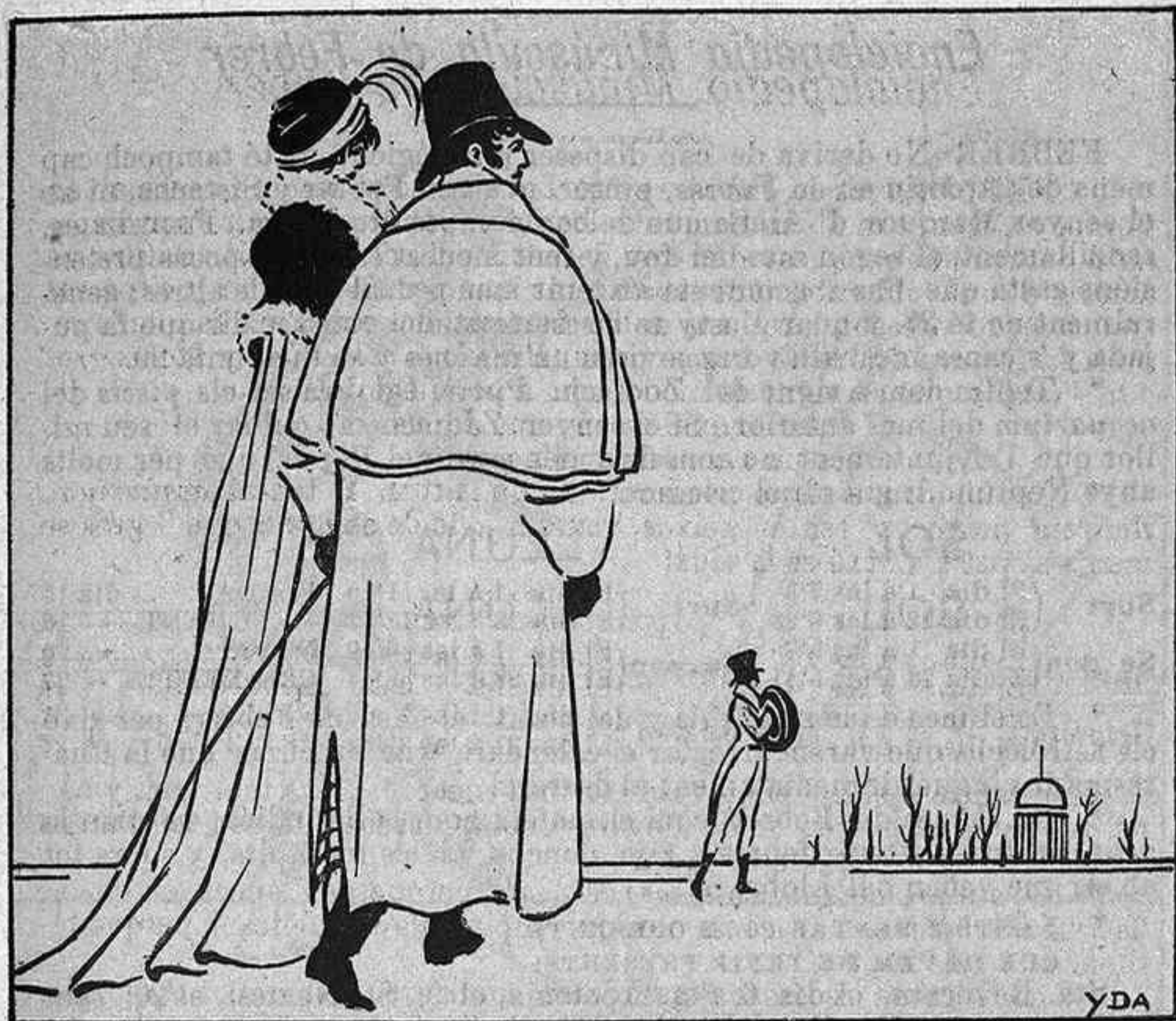
«Si pel Janer trona, no esperis anyada bona.»

«Pel Jané, y no pel Juliol, dona bó de pendre 'l Sol.»

PIULA FINAL: Preguntavan á un que havia viatjat molt per Africa.

—¿Es veritat que 'l desert de Sahara, a vants, era un mar?

—Jo bé ho crech aixís... Y la proba es que 'ls habitants, de per allá encare van en trajo de bany.

Janer

- 1 Div. **La Circumcisió del Senyor**
- 2 Dis. sts. Siridió b. y Macari ab.
- 3 Dium. s. Daniel, diác. mr. y santa Genoveva, vg.
- 4 Dill. s. Tito, ob. y cf. y sta. Dafrosa, mr.
- 5 Dim. s. Telesforo papa y mártir.
- 6 Dimec. **La Adoració dels Sants Reis.**
- 7 Dij. s. Raimond de Peñafort, cf.
- 8 Div. sts. Teófil, diác. y Eladi, mrs.
- 9 Dis. s. Juliá, mr. y sa esposa santa Basilisa, verge.
- 10 Dium. sts. Nicanor, diaca mártir y Gonzalo confessor.
- 11 Dill. s. Higini, papa mr.
- 12 Dim. sts. Arcadi y Alfred, abad del Cister.
- 13 Dimec. s. Gumersindo, mr. y santa Gláfira, verge.
- 14 Dij. sts. Hilari, ob y Félix, pbre.
- 15 Div. sts. Pau, erm. y Maure, ab.
- 16 Dis. sts. Fulgenci, ob. y dr. y Marcelo, papa.
- 17 Dium. **El Santíssim Nom de Jesús**, s. Antoni, ab. y Rosalina.
- 18 Dill. La Cát. de S. Pere á Roma.
- 19 Dim. s. Canut, rey y mr.
- 20 Dimec. El S. N. de Jesús, sts. Santos, Fabiá y Sebastiá.
- 21 Dij. s. Fructuós, ob. y sta. Inés, verge y mr.
- 22 Div. sts. Vicens, espanyol, y Anastasi, mrs.
- 23 Dis. s. Ildefons, arq. de Toledo.
- 24 Dium. sts. Timoteu y Tirse mrs.
- 25 Dill. La Conversió de Sant Pau y sta. Elvira, vg. y mr.
- 26 Dim. sta. Paula, viuda y s. Policarp, ob. y mr.
- 27 Dimec. La Sagrada Familia, y sant Joan Crisóstom.
- 28 Dij. sts. Juliá y Cirilo, obs. y cfs.
- 29 Div. s. Francesch de Sales, ob. y dr. y sta. Radegunda.
- 30 Dis. stas. Martina, vg. mr. y Aldegundis, vg.
- 31 Dium. sts. Pere Nolasco, fr. y Ciro.

Enciclopedia Minúscula de Febrer

FEBRER: No deriva de cap dispeser mitològich, ni té tampoch cap mena de parentiu ab en Fabrés, pintor, ni ab en Febrer y Sistachs, ni ab el senyor Marqués d' Alella que de bon nom se diu Fabra. FEBRER es, senzillament, el segón mes del any, y tant modest es y tant pocas preten-sions gasta que fins s' acontenta ab tenir menos días que 'ls altres: gene-ralment ne té 28, y quan l' any es bisest (que deu volguer dir que fa pu-jada y 's cansa més) allavoras se pren un día més y se 'n apunta 29.

* Tením com á signe del Zodíach: *Piscis*. Deuhen ser els *piscis* del *acquarium* del mes anterior. Si el senyor Zodíach sab cuidar el séu mi-llor que l' Ajuntament no conserva el nostre del Parch, que per molts anys Neptuno li guardi el criadero.

SOL

LLUNA

Surt (El día 1 á las 7'3	Surt (El día 1 á la 1'15	PLENA...	día 5
(El día 28 á las 6'28	(El día 28 á las 11'12	MENGUANT	" 18
Se pon (El día 1 á las 5'7	Se pon (El día 1 á las 4'50	NOVA.	" 20
(El día 28 á las 5'41	(El día 28 á las 2'44	CREIXENT.	" 27

* Es el mes de la sicalípsis y del pecat, el mes de Febrer; per aixó els astrólechs que varen arreglar el calendari, van procurar que la Cua-resma li vingúes immediatament al darrera.

* En el mes de Febrer, com el mateix nom ja ho indica, es quan la gent acostuma á tenir febres... Ojo, donchs, ab els mosquits, y sobre tot ab els que venen del Llobregat.

* **SANTS Y SANTAS POCH CORRENTS**
QUE HAVEM DE TENIR PRESENTS:

Sta. Revocata, el día 6; Sta. Apolonia, el 9; St. Nemesi, el 20; sant Llátzer, el 23 y Sta. Guadalupe, el 26.

* **MENÚ DEL TEMPS:** Bise d'ecrevises, Romesco y Croquetas de san-ta Teresa.

* **ECO DE LA MODA:** Samarreta de quadros y sabatas ab forro de llana crúa.

* **FENÓMENS ASTRONÓMICHS:** El día 14 á las 4 del mitj día la estre-lla A. de la constelació B. passarà per devant de la C. Aquest fenomen será inapreciable á Europa. D' aixó del A. B. C., donchs, sols se n' ente-rarán els del *Nuevo Mundo*.

* **NOTAS AGRÍCOLAS:** Ja ho diu el ditxo: Pel febrer, fabas á fer. Sols ens cal fer una observació: El qui vulgui sembrarne que compri fa-bas secas, de llevor, no pas fabas en conserva d' aquellas que venen en llaunas als colmados.

* **PLANETA DE FEBRER:** Els noys que surtin del ou en aquest mes, qu' es el més curt del any, serán curts de gambals, curts de paraulas, apocats, tímits...

* **CONCELL:** Si 'ns vols creure, lector, no fassis gaire cas dels con-cells de segóns quí.

* **PROVERBI DOMÉSTICH:** Si compres lo que no necessitas, aviat t' haurás de vendre lo indispensable.

* **DITXARATXOS DE FEBRER:** Pel febrer, dos de mals y un de bé.

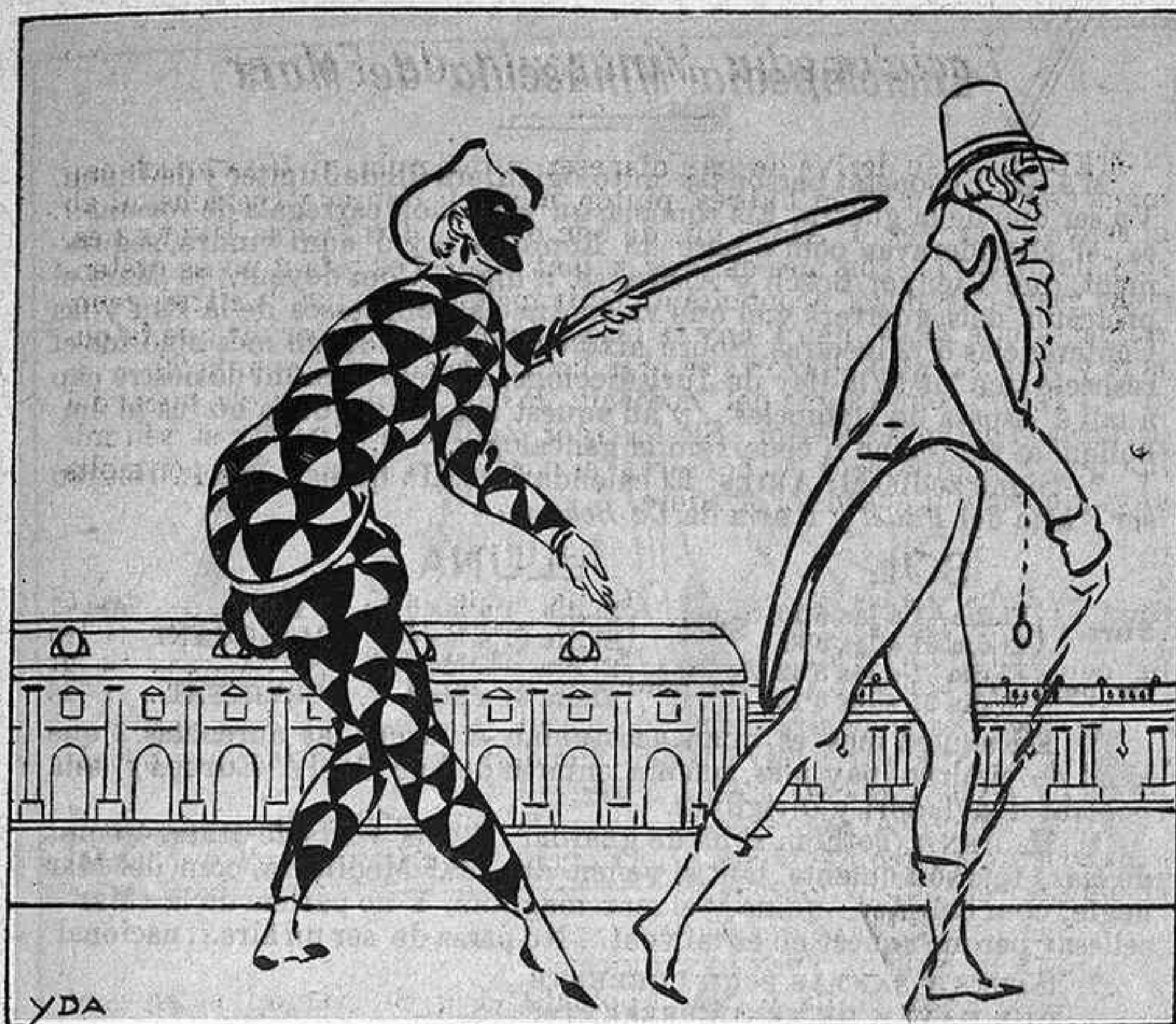
Pluja de febrer, ganga pel femater.

Si la Candelera plora, el fret es fora; si la Candelera riu, el fret es viu.

PIULA FINAL: Un aprenent de cerer, al adonarse que plou, corre á posar un gibrell al mitj del carrer.

—Y aral... ¿pero, qué fás?—exclama l' amo de la cerería.

—Oh, com que sempre he sentit á dir que molts gotas fan un ciril...

Febrer

- 1 Dill. sts. Ignasi y Cecili, bisbes y mártirs.
- 2 Dim. **La Purificació de la Verge.**
- 3 Dimec. s. Blay, bisbe y mártir y s. Oscar.
- 4 Dij. s. Andreu Corsino, bisbe y confessor.
- 5 Div. Els sants mártirs del Japó y sta. Águeda, vg. y mr.
- 6 Dis. stas. Dorotea y Revocata, mrs.
- 7 Dium. *de Septuagèssima.* Sts. Romuald, bisbe, y Ricardo, rey.
- 8 Dill. s. Joan de Mata, confessor, y s. Juvenci, bisbe.
- 9 Dim. sta. Apolonia y s. Jocundo, mártirs.
- 10 Dimec. s. Guillém, erm., y sta. Escolástica, verge.
- 11 Dij. Els set servents de María, fundadors.
- 12 Div. stas. Eularia, verge y mártir y Humbelina, verge,
- 13 Dis. sta. Caterina de Riccis y sant Benigne, mártir.
- 14 Dium. s. Valentí, pbre. y mr., y el Beato Joan.
- 15 Dill. sts. Faustí, pbre. y Jovita.
- 16 Dim. sts. Onessi, b., y Honest. mr.
- 17 Dimec. sts. Policroni y Rómul, mr.
- 18 Dij. s. Simeó, bisbe y mártir, y la Beata Cristiana, verge.
- 19 Div. sts. Mansuet y Alvar de C.
- 20 Dis. sts. Sadot y Nemessi, mártirs.
- 21 Dium. *de Quinquagèssima.* sts. Vèrul y Maximia, b.
- 22 Dill. La Catedral de Sant Pere.
- 23 Dim. s. Pere Damiá y sta. María de Cort.
- 24 Dimec. *de Cendra.* s. Matías, apóstol, y s. Modest.
- 25 Dij. s. Tarasi y el Beato Sebastiá d' Aparici.
- 26 Div. Nostra Senyora de Guadalupe de Méjich.
- 27 Dis. sts. Leandro, arquebisbe, dr., y Baldomero, cfs.
- 28 Dium. sts. Macari, Teófil, Rufí y Román.

Enciclopedia Minúscula de Mars

MARS: Encopetat personatge mitològich, era fill de Jupiter y de Junon. Va ser deu de la guerra. Els romans, qu' eran molt carregats de *romans... os*, el consideravan com á pare de Rómulus... y d' aquí vindrá, segurament, que 'l senyor Bosch y Alsina se 'n digui. Com deyam, es Mars el protector dels guerrers y el que va contra els Congressos de la Pau y las Conferencias d' Algeciras. Sobre aixó ens hi extendríam més sinó fos el respecte que 'ns fa la lley de Jurisdiccions, sospesa damunt de nostre cap á tall d' espasa de Damocles... y ab aquest senyor sí que ja no 'ns hi emboliquém porque no li coneixém la genealogía.

* Signe zodiacal: **ARIES**. El calendari no dúu quinas aries... Deuran ser l' aria del *Faust* y l' aria de *La Boheme*.

SOL

Surt (El día 1 á las 6'26
El día 31 á las 5'36
Se pon (El día 1 á las 5'42
El día 31 á las 6'15

LLUNA

Surt (El día 1 á las 0'2
El día 31 á las 0'4
Se pon (El día 1 á las 3'46
El día 31 á las 4

PLENA. día 7
MENGUANT » 15
NOVA. » 21
CREIXENT.. » 28

* En aquest mes es quan acostuman á tornar las aurenetas... que aviat no vindrán may més, quan s' enterin de que 'l cel d' Europa s' está poblant d' aviadors y dirigibles.

* **HIGIENE:** Tothom s' ha de guardar bé dels vents de Mars. Venint de *mars* tots son dolents, tant si venen del Mar Mediterrá, com del Mar negre, com del Mar...quina y el maremagnum. Y no parlém de la «Mar... sellesa» porque aquest no es tal vent... No passa de ser un aire... nacional.

* **SANTS Y SANTAS POCH CORRENTS**
QUE HAVÉM DE TENIR PRESENTS:

St. Simplicí, el día 2; Sta. Barda, el 4; St. Lliberat, el 23; St. Cirili, el 29; y St. Amós, el 32.

* **MENÚ DEL TEMPS:** Cala...marsos y bunyols de vent.

* **ECO DE LA MODA:** Durant aquesta mesada serán moda: els paraguas girats, las lliga-camas fantasía y las ulleras fumadas.

* **SENYALS:** Dintre d' aquest mes el barómetro senyalará molts vents... y el vigía de Montjuich molts barcos.

* **REDOLINS AGRÍCOLAS:** Si no 'l vols veure cadavre en aquest mes, poda l' arbre.

Sembra pel Mars els cigrons,
si vols que se t fassin bons.

* **PLANETA DE MARS:** Las personas fillas d' aquest mes tindrán un carácter molt variable: serán inconstants, *veletas de campanario, vanas, casquivanas...*

* **PROVERBI DOMÉSTICH:** Aquell que no conserva la primera pesseta no n' arriba á tenir may dugas.

* **DITXARATXOS DE MARS:** Si ha fet el Febrer de Mars, el Mars farà de Febrer.

Mars marsot, mata á la vella á la vora del foch, y á la jova si pot.

El sol de Mars se fica al cap.

Aygua de Mars, herba als sembrats.

Mars ventós, Abril plujós.

Mars marsay, cada ovella ab el seu xay.

PIULA FINAL: Un pintor de parets troba pel carrer á un amich completament borratxo, ab la cara congestionada y el nas tot vermell.

—Hola! li dúu. ¿Cóm es que estiguis tan roig?

—No 'n fassis cas, respón el borratxo... ¡Cosas de la *litrografia!*

Mars

- 1 Dill. s. Rossendo y sta. Eudoxia.
- 2 Dim. s. Ximplici y sta. Genara.
- 3 Dimec. s. Emeteri y s. Medí.
- 4 Dij. s. Cassimiro, rey y confessor, y s. Lluci, papa y mr.
- 5 Div. El Beato Nicolau Factor, cfr.
- 6 Dis. s. Olaguer, arquebisbe de Barcelona.
- 7 Dium. s. Tomás d' Aquino, doctor y sta. Felicitat.
- 8 Dill. s. Joan de Deu, fr. y cfr.
- 9 Dim. s. Paciá, bisbe, y sta. Francisca, viuda.
- 10 Dimec. s. Melitón y 39 companys mártirs.
- 11 Dij. s. Constantí, confessor, y santa Aurea, verge.
- 12 Div. s. Gregori el Magne, p. y dr.
- 13 Dis. sts. Ramiro, Rodrigo y Salomón, mártirs.
- 14 Dium. stas. Florentina, verge, y Matilde, reina.
- 15 Dill. sta. Madrona, verge y mártir.
- 16 Dim. s. Heribert y s. Hilari.
- 17 Dimec. s. Patrici, bisbe, y s. Joseph d' Arimatea, confessor.
- 18 Dij. L' Arcángel Sant Gabriel y el Beato Salvador.
- 19 Div. **S. Joseph, espós de la Verge**
- 20 Dis. s. Nicet, bisbe, y sta. Fotina, la Samaritana.
- 21 Dium. s. Benet, abad y fundador.
- 22 Dill. s. Benvingut.
- 23 Dim. El Beato Joseph Oriol, confessor.
- 24 Dimec. sts. Timolau y Pausides.
- 25 Dij. **L' Anunciació de Nostra Senyora** y s. Dimas.
- 26 Div. s. Brauli y sta. Máxima, mr.
- 27 Dis. sta. Lidia, son espós y fills.
- 28 Dium. *de Passió*. s. Sixto III, papa y confessor, y sta. Dorotea, mr.
- 29 Dill. s. Eustasi, abad, y s. Segón, mártir.
- 30 Dim. sts. Joan Clímaco y Pastor, bisbe.
- 31 Dimec. sta. Balbina y sant Amós, profeta.

Enciclopedia Minúscula d' Abril

ABRIL: Quart més del any, sens cap símbol significatiu ni derivat de cap mena, encare que alguns asseguren que Abril vé de *abrir* (obrir), suposant que s' obran, ara, de bat á bat las portas de la més simpática y agradable estació del any: la Primavera; aixís com altres *senyors Tobellas* afirman que Abril vé de *abris* (abres), volent dir que aquests esclatan, en aquesta época, ab tot el seu esplendor.

* El seu signe zodiacal corresponent: *Tauro*. La explicació de que presideixi un banyut aquest mes l' havém d' anar á cercar sense por d' equivocarnos en la bullida primaveral de las sanchs, qu' es causa d' adulteris y... cosas per l' estil.

SOL

Surt (El día 1 á las 5'35
El día 30 á las 4'50)
Se pon (El día 1 á las 6'16
El día 30 á las 6'47)

LLUNA

Surt (El día 1 á las 1'53
El día 30 á las 1'54)
Se pon (El día 1 á las 4'30
El día 30 á las 3'21)

PLENA. . . .	día 5
MENGUANT . .	18
NOVA.	20
CREIXENT. . .	27

* **CARACTERÍSTICA DEL MES D' ABRIL:** Es el mes en que un troba més gust de dormir... precisament á l' hora que un s' ha de llevar.

Per las nits d' aquest mes es quan comensan á xiular els mussols y las ólivas.

* **CONCELL HIGIÉNICH:** Per aquest temps acostuma á caure dels plátanos dels passeigs un polvillo molestós que 's fica als ulls. Pera evitar aixó no hi ha com gastar ulleras de *chauffeur*.

* **SANTS Y SANTAS POCH CORRENTS**
QUE HAVÉM DE TENIR PRESENTS:

St. Pancraci, el día 3; St. Succés, el 4; St. Prócer, el 9; Sta. Elvigia, el 10; Sta. Verecunda, el 12 y St. Cleto, el 26.

* **MENÚ DEL TEMPS:** Civet de llebra, llagosta y maduixas. (Com qu' en aquesta época tot ja verdeja, la llagosta, que sigui ab salsa verda també, que així no desentonará).

* **ECO DE LA MODA:** Lo que 's gastarà més, com á novetat, en aquesta temporada, serán els pantalóns de senyora sense butxacas y las butxacas de senyor... sense diners.

* **NOTAS AGRÍCOLAS:** Sant Isidro recomana que sembrém el blat de moro, els pésols y els melóns. Aixó, naturalment, els que sigan pagesos; els que no 'n sigan que escampin exemples dignes... que també son bonas llevors.

* **PLANETA D' ABRIL:** Els que neixin en aquest mes serán poetas, somniadors, escriptors, artistas .. y el que no pugui arribar á tant se quedarà á mitj camí... y será autor dramátich.

* **PROVERBI DOMÉSTICH:** Tres cambis de domicili equivalen á un incendi.

* **DITXARATXOS DE ABRIL:** Per l' Abril, cada gota 'n val mil.
Si l' Abril es bó, tot l' any ho será.
Per mi plogui Abril y Maig, y per tú tot un raig.
Fret en Abril? No faltará pa y vi.
En Abril, no te 'n treguis ni un fil.

PIULA FINAL: En Palaudarias s' ha tornat gros y gras.
Per ordre del metje, que li vol fer abaixar el greix, ha anat ab el seu fill á corre pels Pirineus.

El fill s' encanta davant del paissatge y exclama:

—Miri, miri, papá, quinas montanyas tant grossas!

En Palaudarias, aturantse á contemplarlas:

—Y es clar . ¿no han de ser grossas si no far gens d' exercici!...

Abril

- 1 Dij. sta. Teodora verge y mártir, y s. Huch, bisbe.
- 2 Div. *La Verge dels Dolors* y s. Francisco de Paula, conf. y fr.
- 3 Dis. s. Benet de Palerm, confessor y s. Pancrás.
- 4 Dium. *de Rams*. s. Isidoro, arquebisbe de Sevilla.
- 5 Dill. s. Vicens Ferrer y sta. Emilia.
- 6 Dim. sts. Celestí papa y Cels bisbe.
- 7 Dimec. s. Epifani, bisbe y mártir, y s. Sadurní, bisbe.
- 8 Dij. *Sant*. s. Albert el Magne.
- 9 Div. *Sant*. stas. María Cleofé y Casilda, verge.
- 10 Dis. s. Ezequiel, profeta y mártir.
- 11 Dium. **Pasqua de Resurreció**, s. Lleó el Magne, papa y doctor, y sta. Florentina, verge.
- 12 Dill. sts. Juli, papa y Víctor, mr.
- 13 Dim. s. Armengol, rey de Sevilla.
- 14 Dimec. *La Divina Pastora* y sant Tiburci.
- 15 Dij. stas. Bassilisa y Anastasia.
- 16 Div. s. Toribi y sta. Engracia, verge y companys mártirs.
- 17 Dis. *La Beata María de Jesús*, verge, y s. Robert, ab.
- 18 Dium. *de Quasimodo*. s. Eleuteri, bisbe, y sa mare sta. Antia.
- 19 Dill. sts. Hermógenes y Vicens, mártirs.
- 20 Dim. sta. Agnés de Mont-Pulciá.
- 21 Dimec. *El Patriarca* s. Joseph y s. Anselm.
- 22 Dij. sts. Soter y Cayo, papas mrs.
- 23 Div. s. Jordi, patró de Catalunya, y sta. Victoria.
- 24 Dis. s. Fidel mr. y s. Melitón bisbe.
- 25 Dium. s. March, evangelista.
- 26 Dill. sts. Clet y Marcellí, papas mrs.
- 27 Dim. s. Pere Armengol, mártir, y s. Anastasi, papa.
- 28 Dimec. *La Mare de Deu de Montserrat* y s. Prudenci, bisbe.
- 29 Dij. s. Pere mr. y s. Robert, ab.
- 30 Div. sta. Caterina de Sena, verge, y s. Eutropi.

Enciclopedia Minúscula de Maig

MAIG: El quint mes de l'anyada, y el més espléndit. La Naturalesa s'vesteix de gran festa, enjoyantse ab flors y... y violas, sinó que las violas ja las han *violadas* casi totas en aquesta época del any. Al mes de Maig, els francesos, l'anomenan *Mai*, com volent significar que *mai* com en aquest temps la terra se 'ns presenta tant exuberant d'engalanada y ufanosa.

* Signe zodiacal: *Geminis*.

SOL

LLUNA

Surt (El dia 1 á las 4'48
El dia 31 á las 4'20

Surt (El dia 1 á las 2'59
El dia 31 á las 4'2

PLENA. . . dia 5

Se pon (El dia 1 á las 6'48
El dia 31 á las 7'17

Se pon (El dia 1 á las 2'39
El dia 31 á las 2'35

MENQUANT " 12

NOVA. . . " 19

CREIXENT. " 27

* Aquest mes se distingeix dels altres en que al bosch las llebras s'hi deixan agafar adormidas, y en que á Llotja, s'hi celebran Jochs Florals

* **CONCELL HIGIÉNICH:** Las personas de temperament fogós ja's poden alleugerir de roba, sense fer cas de aquells beneyts que diuen: *Hasta 40 de Mayo, no te quites el sayo*. Cal obrir el ulls á la ignorancia, y fer compendre á la gent que aquest 40 de Maig no ha existit may ni existirá; el Maig, de días, ne té 31 y prou.

* **SANTS Y SANTAS POCH CORRENTS**
QUE HAVEM DE TENIR PRESENTS:

Sta. Mónica, el dia 4; St. Simplicí, el 10; St. Secundí, el 21 y Sta. Petronila, el 31.

* **MENÚ DEL TEMPS;** Sopa de col-y-flor, Col-y-flor, ab llet, y formatje florit.

* **ECO DE LA MODA:** Sortirán ja, en aquest temps molts barrets de palla, pero no t'hi fixis, lector,... Has de mirar la *viga* y no la palla.

* **FENÓMENS ASTRONÓMICHS:** Al costat mateix del sol, els dilluns, dimecres y dissabtes, días d'encant, apareixerá, invisible, una estrella nova; y al *Alcázar Espanyol*, en debutarán altres de més visibles... y fins palpables.

* **NOTAS AGRÍCOLAS:** Es hora de sembrar el julivert, y de cullir fabas y cireras.

* **PLANETA DE MAIG:** Las criaturas que vinguin al món en aquest mes, no cal dirho: naixerán totas ab la flor... al trau.

* **PROVERBI DOMÉSTICH:** Una bona dona es el millor moble d'una casa.

* **DITXARATXOS DE MAIG:** Benvingut sigas, Maig, el millor mes del any.

Aygu de Maig, pa per tot l'any,
Pel Maig, cada dia un raig.

PIULA FINAL: A la taquilla del *Teatro Romea*, un dia que, per pesa, fan una obra d'en Baró:

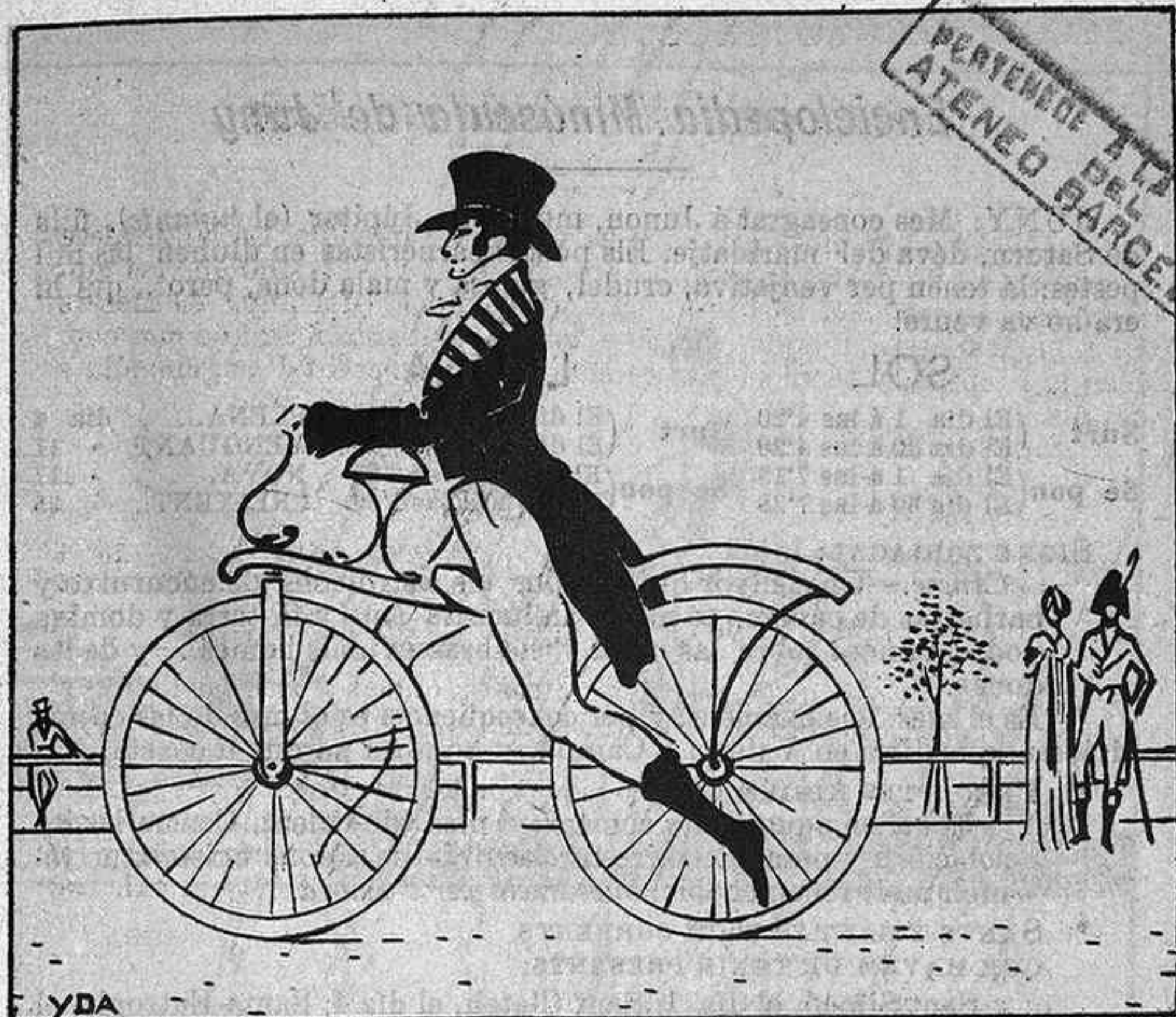
—¿Quan val una entrada?

—Pesseta y deu.

—Si es servit.

—Dispensi... ¿Vol fé 'l favor d'un'altra pesa?... Es dolenta aquesta.

—Y bé, home!.. Mes dolenta es la que 'm donarán á dintre, y no aniré pas á férnela cambiar...

Maig

- 1 Dis. sts. Felip y Santiago, apóstols.
- 2 Dium. *El Patrocini de Sant Joseph*, s. Atanasi, bisbe y doctor.
- 3 Dill. La Invenció de la Santa Creu y la Divina Pastora.
- 4 Dim. stas. Mónica vda., y Antonia.
- 5 Dimec. La Conversió de s. Agustí y s. Pío V, papa.
- 6 Dij. **S. JOAN ANTE PORTAM LATINAM** y s. Joan Damasceno, confessor.
- 7 Div. sts. Estanislau y Sixto.
- 8 Dis. L' Aparició de Sant Miquel Arcàngel.
- 9 Dium. s. Gregori Nacianceno, bisbe y doctor.
- 10 Dill. s. Antoni, arq. de Florencia.
- 11 Dim. sts. Pons, Eudalt y Anastasi.
- 12 Dimec. s. Domingo de la Calsada.
- 13 Dij. s. Pere Regalat y sta. Argen-tea, verge.
- 14 Div. s. Bonifaci y sta. Corona.
- 15 Dis. s. Isidro Llaurador y sta. Dionissia, verge y mártir.
- 16 Dium. s. Joan Nepomuceno, mártir y s. Ubaldo.
- 17 Dill. s. Pasqual Bailón, confessor.
- 18 Dim. s. Félix de Cantalici y s. Venanci, mártir.
- 19 Dimec. s. Celestí y s. Ibo, pbre.
- 20 Dij. **L' Ascensió del Senyor**, sant Bernadí de Sena y s. Baldiri.
- 21 Div. s. Secundí mr. y sta. Virginia.
- 22 Dis. stas. Rita y Quiteria.
- 23 Dium. L' Aparició de Sant Jaume apóstol y s. Bassileu.
- 24 Dill. sta. Afra y companys mártirs.
- 25 Dim. sts. Gregori VII p. y Genadi.
- 26 Dimec. sts. Felip Neri, Eleuteri y Sacarías, bisbe.
- 27 Dij. El venerable Beda, pbre., y s. Juli.
- 28 Div. s. Just, bisbe d' Urgell.
- 29 Dis. sta. Teodosia y s. Félix, cfr.
- 30 Dium. **Pasqua de Pentecostés**, s. Ferrán, rey de Castella.
- 31 Dill. La Verge Mare del Amor Hermós.

Enciclopedia Minúscula de Juny

JUNY: Mes consagrat á Junon, muller de Júpiter (el *tunante*), filla de Saturn, déva del maridatge. Els poetas carneristas en diuhen las mil pestes: la tenen per venjativa, crudel, gelosa y mala dona, pero... qui hi era ho va veure!

SOL

Surt (El día 1 á las 4'20
El día 30 á las 4'20)
Se pon (El día 1 á las 7'18
El día 30 á las 7'28)

LLUNA

Surt (El día 1 á las 5'15
El día 30 á las 5'15)
Se pon (El día 1 á las 2'58
El día 30 á las 1'39)

PLENA...	día 4
MENGUANT	» 11
NOVA...	» 17
CREIXENT..	» 25

SIGNE ZODIACAL:

Cáncer.—Un senyor qui, segóns els astrólechs de cucurutxo y barbassas de cánem, té molta influencia aquí á la terra y domina poderosament sobre las mans y els brassos dels homes... y de las donas.

* Es el mes dels exámens, y per conseqüencia es el mes de las cocurbitáceas, que diría en Valentí y Camp... y ho diría porque li consta.

* PRECEPTES HIGIÉNICHS:

El sol en aquest mes comensa á picar de valent. Contra las insolacions y pera contrarrestar las iras de Febus existeix un tónich molt recomenable: *buscársela per l' ombra.*

* SANTS Y SANTAS POCH CORRENTS QUE HAVEM DE TENIR PRESENTS:

Sant Simeó, el día 1; Sant Clateu, el día 4; Santa Eutropia, el día 15; Sant Elpidi, el día 18 y Sant Leodegari, el día 23.

* ECO DE LA MODA:

Com que 'l sol surt molt aviat y n' hi ha molts que 'ls agrada llevarse dematí, pot assegurar-se que la gran moda d' aquest temps serán els *matinés.*

* NOTAS AGRÍCOLAS:

Tota vegada que 'l blat ja es ben rós y las espigas s' esberlan de plenas, no estará mal, estimat pagés, que 't determinis á segar. Y el que no pugui segar... qu' espigoli.

* PLANETA DE JUNY:

Las criaturas nascudas en aquest mes serán sobrias, treballadoras, alegres, fidels, sinceras y afortunadas... Ja ho saben, donchs, els que vulguin tenir un fill de totas prendas que 's casin per allá el Setembre: el compte es rodó.

* ORACLE DE LA SENMANA:

¿Recordas, volgut llegidor, si vas neixer en dissapte?... Sí?... Donchs serás antipátich á las donas.

* PROVERBI DOMÉSTICH:

Guárdat una poma per la sed... pero, si tens gana, ménjatela.

* DITXARATXOS DE JUNY:

Pel Juny, la fals al puny

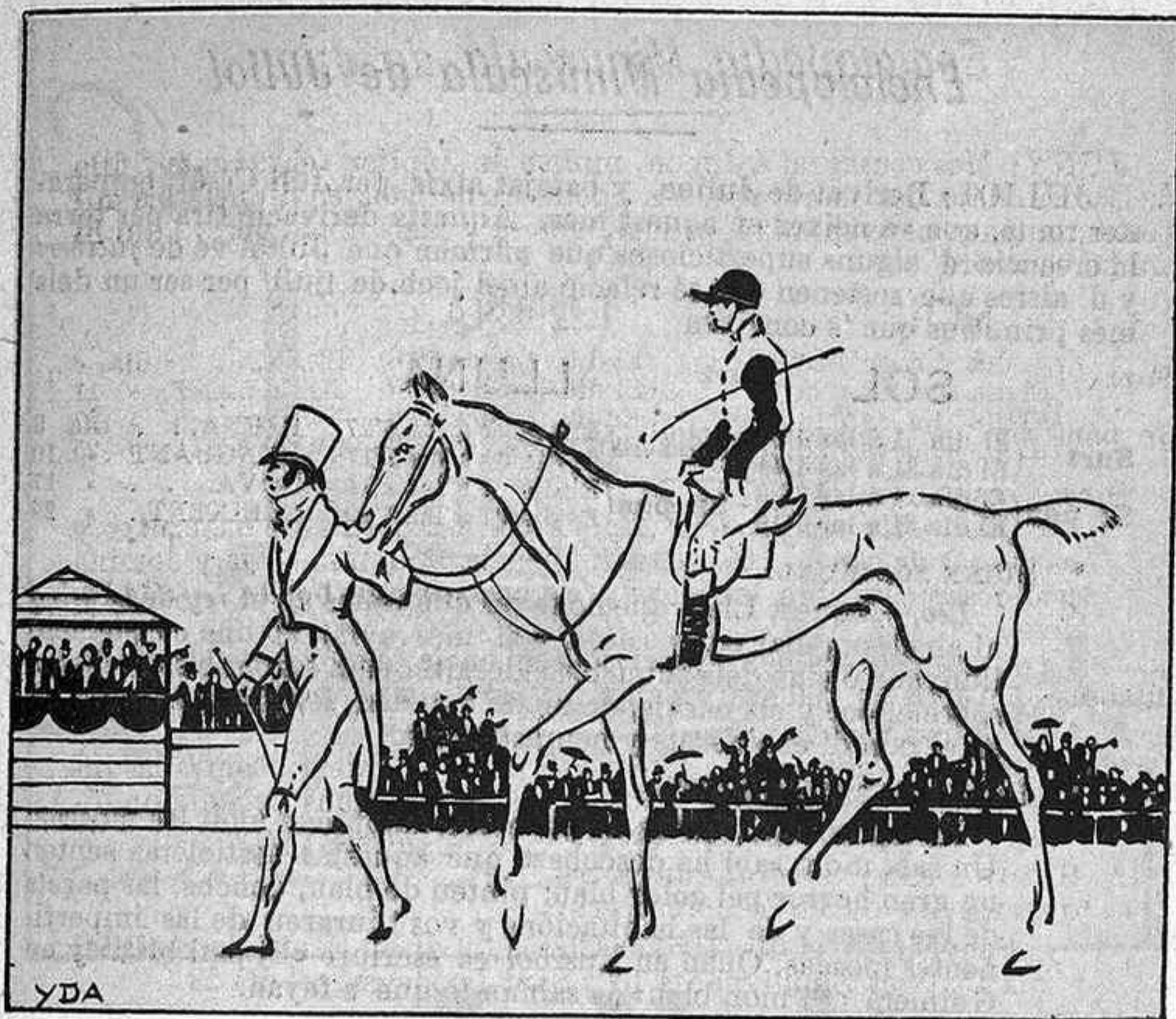
Tu vès d' arribá á Juny, que 'l Nadal ja no es pas lluny.

* PIULA FINAL:

—Jo ja sé—deya en Pau—que 'ls francesos son de Fransa, els inglesos d' Inglaterra y els italians de Italia pero ¿y els extrangers y els forasters d' ahont són?...

Y un tranquil li va respondre:

—Els extrangers, son d' Extranjería; y els forasters, de Foracia.

Juny

- 1 Dim. sts. Enecón, abad, y Fortunat, cfs.
- 2 Dimec. sts. Marcellí, Pere y Erasme, mártirs.
- 3 Dij. s. Isaac, monjo, y sta. Clotilde.
- 4 Div. sts. Francisco Caracciolo, fundador, y Quirí.
- 5 Dis. sts. Bonifaci, bisbe, y Sanxo, mártirs.
- 6 Dium. *La Santíssima Trinitat*, sant Norbert b., y sta. Paulina mrs.
- 7 Dill. sts. Sabiniá y Jeremías.
- 8 Dim. s. Salustiá, confessor, y santa Caliope, mártirs.
- 9 Dimec. sts. Primo y Feliciá, mrs.
- 10 Dij. **SS. Corpus Christi** y santa Margarida, reyna d' Escocia.
- 11 Div. sts. Bernabé y Fortunat, mrs.
- 12 Dis. sts. Joan de Sahagún y Onofre.
- 13 Dium. s. Antoni de Padua, conf.
- 14 Dill. s. Bassili, bisbe, y s. Elísseu, profeta.
- 15 Dim. sts. Vito y Modest y sta. Creencia, mártirs.
- 16 Dimec. s. Joan Francisco y santa Julita, mártirs.
- 17 Dij. sts. Manel, Sabel é Ismael, mártirs.
- 18 Div. *El Sagrat Cor de Jesús*, sants March y Marcellí, mártirs.
- 19 Dis. sta. Juliana y s. Gervasi, mr.
- 20 Dium. s. Silveri, papa y mártir, y s. Novat, prebere.
- 21 Dill. s. Lluís Gonsaga y s. Erimón.
- 22 Dim. s. Paulí, bisbe y confessor, y sta. Consorcia, verge.
- 23 Dimec. sta. Agripina, verge y mr., y s. Zenón.
- 24 Dij. **La Nativitat de Sant Joan Baptista.**
- 25 Div. s. Guillém abat y sta. Febroña, verge y mártir.
- 26 Dis. s. Joan y s. Pau, germans mrs.
- 27 Dium. sts. Zoilo mr. y Ladislao rey
- 28 Dill. s. Lleó II papa y s. Argimir.
- 29 Dim. **Sts. Pere y Pau, apóstols.**
- 30 Dimec. *La Conmemoració de Sant Pau*, apóstol.

Enciclopedia Minúscula de Juliol

JULIOL: Derivat de Julius, y batejat aixís per Juli César, emperador romá, que va neixer en aquest mes. Aquesta derivació tira per terra la creencia d' alguns superticiosos que afirmen que Juliol vé de *julivert* y d' altres que sostenen que té relació ab el joch de *¡juli!* per ser un dels més primitius que 's coneixen.

SOL

Surt (El día 1 á las 4'20
El día 31 á las 4'44
Se pon (El día 1 á las 7'28
El día 31 á las 7'10

LLUNA

Surt (El día 1 á las 6'27
El día 31 á las 7'17
Se pon (El día 1 á las 2'14
El día 31 á las 3'22

PLENA. . .	día 8
MENGUANT	» 10
NOVA. . .	» 17
CREIXENT..	» 25

* **SIGNE ZODIACAL:**

Leo.—Aquest Lleó, que no té res que veure ab el *rey de la selva* ni ab el popular compositor, y sí més aviat ab una constelació llunyana ó siga dels suburbis siderals, opera segóns els *oraclistas* sobre el cor y els nervis, de modo que deu fer grans estragos en en el ram d' enamorats y neurasténichs.

* **PRECEPTES HIGIÉNICHS:**

En aquest mes, qu' es de plé estiu, amohinan molt las moscas: Un sabi molt sabi ha descobert que aquestas bestioletas senten un gran horror pel color blau; pinteu de blau, donchs, las parets de las casas y de las habitacions y vos lliurareu de las impertinentes moscas. Quan en Rusiñol va escriure «El pati blau» y en Guimerá «El món blau» ja sabían lo que 's feyan.

* **SANTS Y SANTAS POCH CORRENTS
QUE HAVEM DE TENIR PRESENTS:**

San Emeteri, el día 3; Sant Isaiás, el día 6; Sant Gualbert, el día 12; Santa Primitiva, el día 23; Sant Pantalleó, el día 27; y Sant Senen y Santa Donatila, el día 30.

* **PLANETA DE JULIOL:**

Las criaturas fillas d' aquest mes serán indócils, reganyosas, indiferents, busca-rahons y romanseras.

* **ORACLE DE LA SENMANA:**

¿Recordas, llegidor condescendent, quan vas venir al món, quín día de la senmana era?... Divendres?... Sí?... Donchs tu serás, si no ho ets ja, un hércules voluptuós digne de la més refinada Afrodita.

* **PROVERBI DOMÉSTICH:**

Aquell que té una criada 'n té una; aquell que 'n té dugas no 'n té sinó una y mitja; y aquell que 'n té tres... no 'n té cap.

* **DITXARATXOS DE JULIOL:**

Pel Juliol, ni dóna ni cargol.

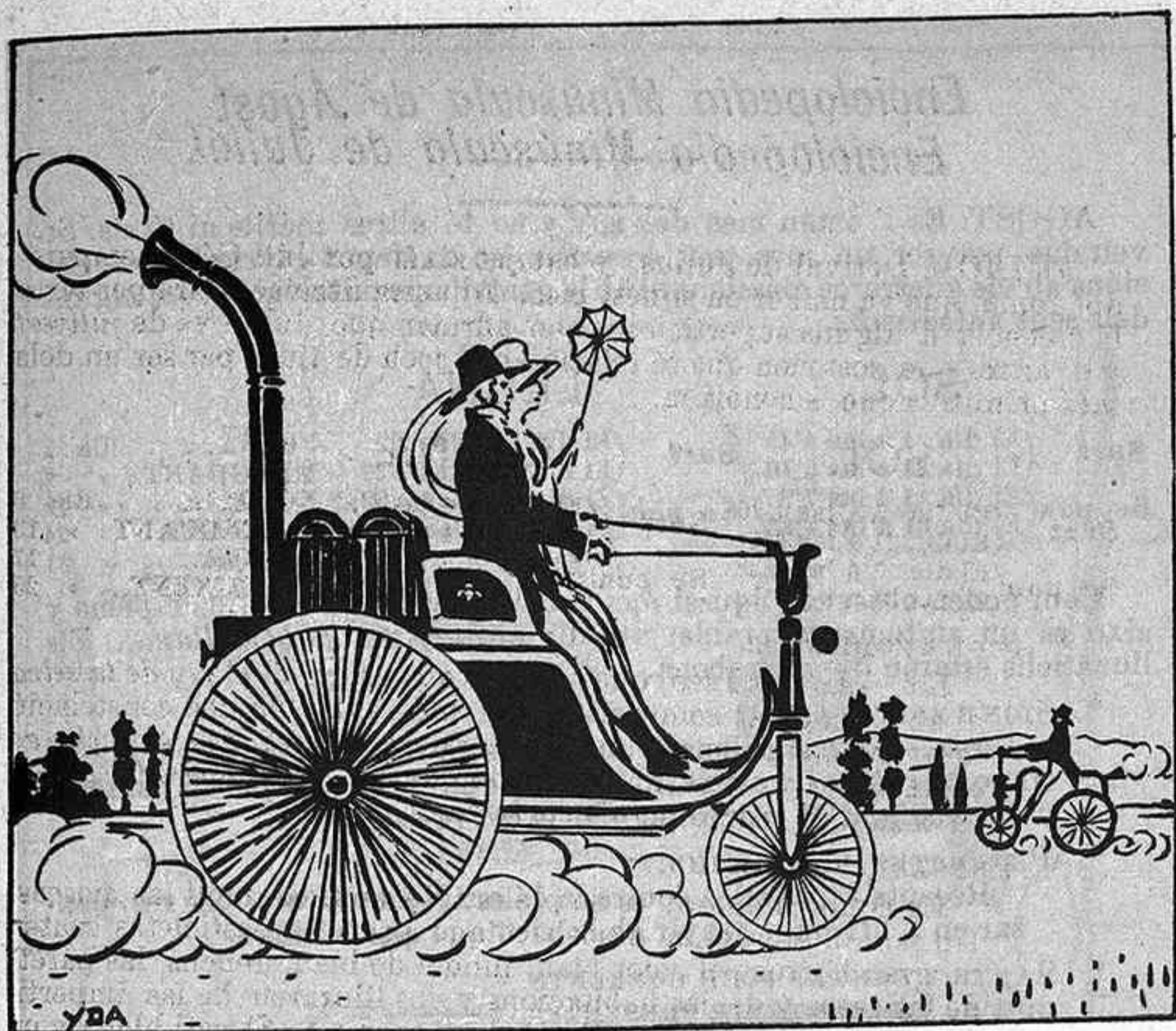
* **PIULA FINAL:**

Un soldat andalús contava epissodis de la seva campanya en el Marroch.

—Mireu si vaig ser valent—deya—que una vegada vaig tallar las dugas camas y els dos brassos á un moro.

—Qu' es extrany que no li tallassis el cap?... interromp un amich seu.

—Oh, el cap ja feya estona que li havia tallat un altre.

Juliol

- 1 Dij. s. Gal, b. y sta. Leonor, reyna.
- 2 Div. La Visitació de Nostra Senyora.
- 3 Dis. s. Trifó y companys mártirs.
- 4 Dium. *La preciosa Sanch de Jesús*, s. Laureá bisbe y mártir, y sant Ubrich, bisbe.
- 5 Dill. s. Miquel dels Sants.
- 6 Dim. s. Isaías, prof., y s. Rómul, bisbe.
- 7 Dimec. s. Pasqual, bisbe y confr.
- 8 Dij. sta. Isabel, viuda, reyna de Portugal.
- 9 Div. s. Zenó y companys mártirs.
- 10 Dis. s. Cristófol y els set companys mártirs.
- 11 Dium. s. Pfo I, papa mártir, y els set germans mártirs.
- 12 Dill. sts. Joan Gualbert, abad, y Félix, mártirs.
- 13 Dim. s. Anaclet, papa mr. y santa Miropé, mártir.
- 14 Dimec. La traslació segona de Santa Eularia, verge.
- 15 Dij. s. Enrich, emperador, y s. Camilo de Lelis, fundador.
- 16 Div. El Triomf de la Santa Creu y la Verge del Carme.
- 17 Dis. s. Aleix y sta. Marcelina, verge y mártir.
- 18 Dium. s. Frederich, bisbe, y santa Sinforosa, mártir.
- 19 Dill. s. Vicens de Paul, fundador, y sta. Justa, mártirs.
- 20 Dim. s. Elías, profeta, y s. Geroni Emiliá, fundador.
- 21 Dimec. sta. Práxedes y s. Daniel.
- 22 Dij. sta. María Magdalena penitent
- 23 Div. s. Llibori y sta. Erundina.
- 24 Dis. sta. Cristina, verge y mártir.
- 25 Dium. **S. Jaume apóstol.**
- 26 Dill. sta. Agna, mare de la Verge.
- 27 Dim. stas. Juliana y Semproniana, verges y mártirs.
- 28 Dimec. sts. Nassari, Cels y Víctor.
- 29 Dij. stas. Marta y Beatríu, verges.
- 30 Div. sts. Abdón y Senén, mártirs.
- 31 Dis. s. Ignasi de Loyola, fundador.

Enciclopedia Minúscula de Agost

AGOST: Es l' octau mes del any y no té altres mérits ni títuls. Se veu que, per ser un mes tant *cremador*, no ha tingut gayres bonas relacions ab els guerreros clássichs ni ab la gent d' upa mitològica com alguns dels seus antecessors.

SOL

Surt (El día 1 á las 4'45
El día 31 á las 5'16

Se pon (El día 1 á las 7'9
El día 31 á las 6'26

LLUNA

Surt (El día 1 á las 8'2
El día 31 á las 7'29

Se pon (El día 1 á las 8'22
El día 31 á las 5

PLENA. día 1
MENGUANT » 8
NOVA. » 15
CREIXENT.. » 24
PLENA. « 31

Com poden observar aquest mes comensa y acaba ab lluna plena y aixó es un síntoma favorable: vol dir que estarem *de bona lluna*... Els llunáticos estarán d' enhorabona.

* **SIGNE ZODIACAL:**

Virgo.—Aquest fulano té acció directa sobre 'ls pulmóns y la laringe dels tristos mortals, de manera que cal advertirho als cantants y als candidats á tísichs perque 'ls convé estarhi bé.

* **PRECEPTES HIGIÉNICHS:**

Recepta económica contra la calor: No *acalorar*se per res, pensar en l' hivern y renyir ab la xicota el que 'n tinga.

* **SANTS Y SANTAS POCH CORRENTS
QUE HAVÉM DE TENIR PRESENTS:**

Santa Nona, el día 6; Sant Serapi, el 18; Sant Donat, el día 23; Sant Ponciá, el día 25; Sant Rufo, el día 27; y Sant Hipaci, el 29.

* **ECO DE LA MODA:**

La millor moda per aquest temps será el traje de bany.

* **PLANETA D' AGOST:**

Las criaturas [pobretas] que neixin dintre d' aquest mes serán: tímidas, cobardas, conservadoras, sensuales, francas y honradas. D' aixó últim ne serán fins que... deixin de serne.

* **ORACLE DE LA SENMANA:**

¿Recordas, lector benévol, si per casualitat vas neixer en di-jous?... Sí?... Donchs tú arribarás á las dignitats més altas y als honors més envejables.

* **PROVERBI DOMÉSTICH:**

Carn fa carn, vi fa sanch... y el pa hi ajuda.

* **DITXARATXOS D' AGOST:**

Com las figas per l' Agost.
Per la Mare de Déu d' Agost á las 7 ja es fosch.
Fer el seu agost.

* **PIULA FINAL:**

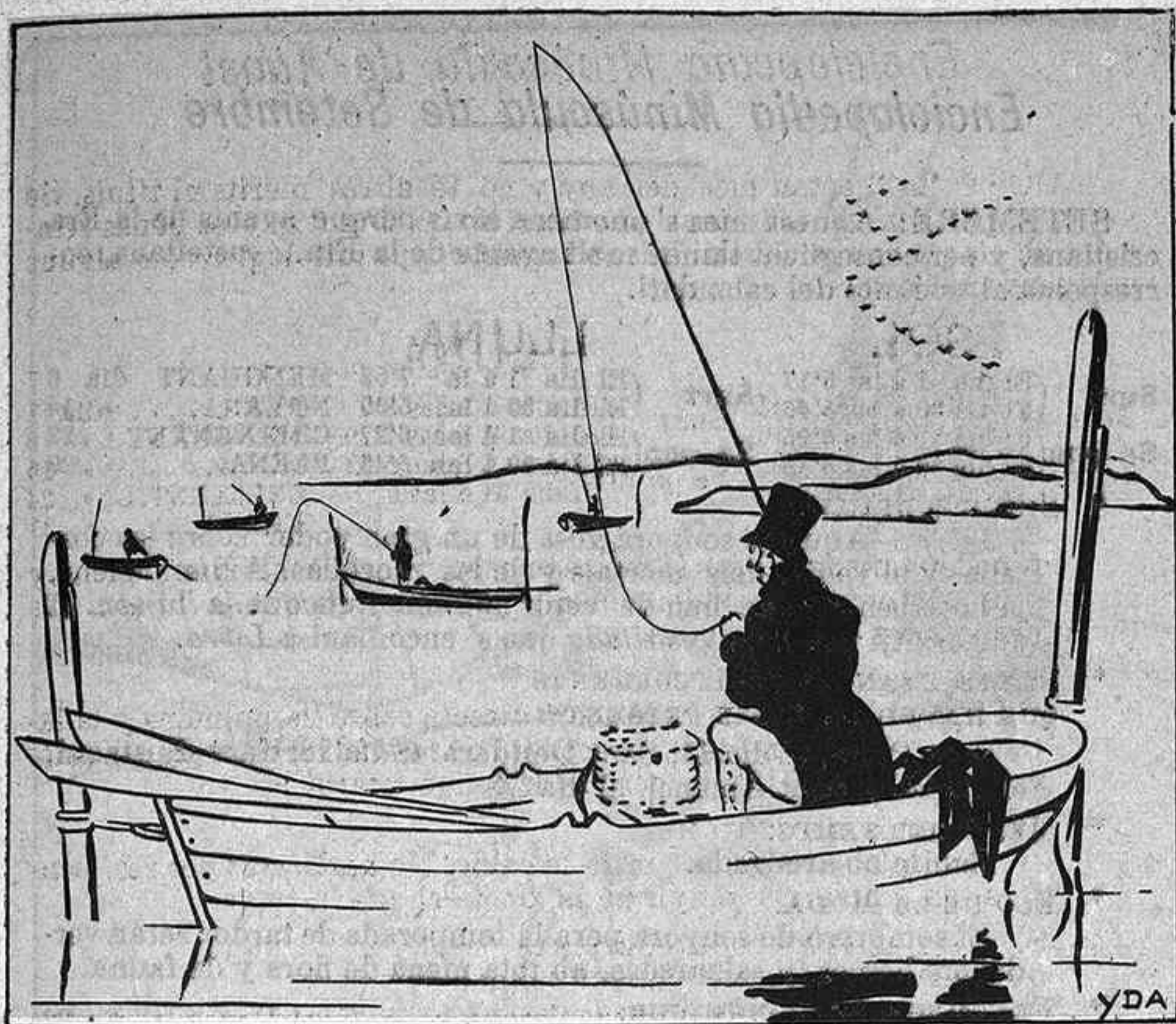
Un marit furiós trenca una costella á la seva dona. El metje la cura, y al esser l' hora de cobrar diu:

—Val sis duros.

El marit n' hi dona dotze.

—No, no senyor... L' afegidura d' una costella no 'n val més que sis.

—Oh, no hi fa res... guárdissels!... Aixís si demá n' hi trencó un' altra, ja estará pagada.

Agost

- 1 Dium. *La Verge de la Consolació*, s. Pere advíncula y s. Félix mr.
- 2 Dill. La Mare de Deu dels Angels.
- 3 Dim. La Invenció del Cos de Sant Esteve.
- 4 Dimec. s. Domingo de Guzmán, confessor y fundador.
- 5 Dij. La Verge de las Neus.
- 6 Div. *La Transfiguració del Senyor*.
- 7 Dis. s. Gayetá, fundr., y s. Albert de Sicilia.
- 8 Dium. s. Ciriach y companys mrs.
- 9 Dill. s. Román, soldat mártir, y s. Secundí.
- 10 Dim. s. Llorens, diaca mártir.
- 11 Dimec. sta. Filomena verge y mártir, y s. Taurí bisbe y confessor.
- 12 Dij. sta. Clara de Asís, verge y fundadora, y s. Porcá, bisbe.
- 13 Div. s. Cassiá y s. Hipólit, mártirs.
- 14 Dis. s. Eussebi, mártir y confessor.
- 15 Dium. **L' Assumpció de Nostra Senyora** y s. Napoleón, bisbe.
- 16 Dill. sts. Roch y Jacinto, confrs.
- 17 Dim. sts. Lliberat y Mamet mrs.
- 18 Dimec. s. Agapito mártir.
- 19 Dij. s. Magí, mártir, y s. Mariá, confessor.
- 20 Div. sts. Bernat, abad y doctor, y Filibert, abad.
- 21 Dis. sta. Joana Francisca Fremiot, viuda y fundadora.
- 22 Dium. *S. Joaquím, pare de la Verge*, sts. Sinforiá y Fabriciá, mártirs.
- 23 Dill. s. Felip Benici, confessor.
- 24 Dim. sts. Bartomeu apóstol y Ptolomeu, bisbe.
- 25 Dimec. s. Genís mártir.
- 26 Dij. sts. Ceferí papa y Adriá mrs.
- 27 Div. s. Joseph de Calasanz, fundr.
- 28 Dis. s. Agustí, doctor y fundador.
- 29 Dium. *El Puríssim Cor de María*. La Degollació de Sant Joan Batista.
- 30 Dill. sta. Rosa de Lima, verge, y s. Félix, mártir.
- 31 Dim. s. Ramón Nonat, cardenal, y s. Domingo del Val, mártir.

Enciclopedia Minúscula de Setembre

SETEMBRE: Aquest mes s'anomena aixís perquè avants de la Era cristiana, y per consegüent també molt avants de la Era... castellana, corresponia al seté mes del calendari.

SOL

Surt (El día 1 á las 5'17
El día 30 á las 5'46

Se pon (El día 1 á las 6'25
El día 30 á las 5'35

LLUNA

Surt (El día 1 á la 7'52 Menguant dia 6
El día 30 á las 6'35 NOVA. » 14

Se pon (El día 1 á las 6'27 CREIXENT . . . » 22
El día 30 á las 6'46 PLENA. » 29

* **SIGNE ZODIACAL:**

Libra.—Aquesta senyora gosa de un gran poder sobre las costellas y el ventre dels mortals y de las mortales. Aixís, donchs, ja ho saben els que han de venir al món y els que ja hi son: el que desitji una bona *costellada* que s'encomani á *Libra*.

* **SANTS Y SANTAS POCH CORRENTS QUE HAVEM DE TENIR PRESENTS:**

Sant Proto, el día 11; Sant Desideri, el día 18; Sant Eustaqui, el día 20, y Sant Amanci, el día 26.

* **MENÚ DEL TEMPS:**

Rahim ab arengada.

* **ECO DE LA MODA:**

El sombrero de senyora pera la temporada de tardor serán verdaders boscos, y salzaredas, ab tota mena de flora y de fauna.

* **FENÓMENS ASTRONÓMICHS:**

Gran pluja de estrelles... ab motiu de qualsevol viatge regi.

* **NOTAS AGRÍCOLAS:**

Un redolí aplicable á aquest mes:

«Si la vinya pots bremâ
feshò avuy y no demâ.»

* **PLANETA DE SETEMBRE:**

Las criaturas nascudas en aquest mes tindrán excelents condicions: serán formals, justas, modestas, afables, prudentes, condescendents, sumissas y lleals...

* **ORACLE DE LA SENMANA:**

¿Recordas, lector amich, si per un cas vares neixer en dimecres?... Sí?... Donchs segurament que deus haver fet ó farás carrera, sobre tot si 't dedicas al ram de las lletras: vol dir l'*Oracle* si ets literat, caixista, venedor de diaris ó negociant de lletras de cambi.

* **PROVERBI DOMÉSTICH:**

A cada muda de casa se 't perdrá un llansol ó se 't trencará un marmol de calaixera.

* **DITXARATXOS DE SETEMBRE:**

«Setiembre, se tiembre» (diuhen els castellans).

«Per Sant Miquel,
el brenar se 'n puja al cel» (dihem nosaltres).

* **PIULA FINAL:**

Un flautista molt célebre pero molt pobre y molt esparracat exclamava un día, alabant el seu art:

—Jo sí que, de la flauta, en faig lo que vuy...

Y un que 'l sentí li va respondre:

—Ah, sí?... Donchs, jo de tu, me 'n faría unas calsas.

Septembre

- 1 Dimec. La Verge de la Consolació y de la Cinta.
- 2 Dij. sts. Antolí, mártir, y Esteva.
- 3 Div. s. Nonet, bisbe, y sta. Serapia, verge.
- 4 Dis. stas. Cándida, Rosa de Viterbo y Rosalía.
- 5 Dium. s. Llorens Justiniá, bisbe.
- 6 Dill. sts. Onesíforo y Faust, mrs.
- 7 Dim. s. August, bisbe, y sta. Regina, verge y mártir.
- 8 Dimec. **La Nativitat de Nostra Senyora** y sta. Adela, verge.
- 9 Dij. s. Gorgoni, mártir, y s. Pere Claver, confessor.
- 10 Div. s. Nicolau de Tolentí, confessor, y s. Hilari, papa mártir.
- 11 Dis. sts. Proto y Jacinto mártirs.
- 12 Dium. *El Dols Nom de María*, sts. Leonci y Teódul, mártirs.
- 13 Dill. sts. Eulogi y Amat, bisbes y confessors.
- 14 Dim. La Exaltació de la Sta. Creu.
- 15 Dimec. s. Justí y sta. Quiteria.
- 16 Dij. sts. Corneli y Cipriá, mártirs.
- 17 Div. sts. Pere d' Arbués y Lambert, mártirs.
- 18 Dis. s. Tomás de Vilanova y s. Ferrerol, mártirs.
- 19 Dium. *Els Dolors Gloriosos de Nostra Senyora*, s. Genaro y companys mártirs.
- 20 Dill. s. Eustaqui y companys mártirs, y s. Agapito, papa y conf.
- 21 Dim. s. Mateu ap. y s. Jonás prof.
- 22 Dimec. s. Jovit d' Alexandria.
- 23 Dij. sta. Tecla, verge y mártir, y s. Patern, bisbe y mártir.
- 24 Div. **La Verge de las Mercés**.
- 25 Dis. sta. María de Cervelló, verge.
- 26 Dium. s. Cipriá, mártir, y sta. Justina verge y mártir.
- 27 Dill. sts. Cosme y Damiá, germans mártirs.
- 28 Dim. sts. Wenceslau y Salomó.
- 29 Dimec. La Dedicació de Sant Miquel Arcángel.
- 30 Dij. s. Geroni dr. y sta. Sofía vda.

Enciclopedia Minúscula d' Octubre

OCTUBRE: Es el dècim mes del any, y un dels més modestos, donchs la seva única especialitat de que pot alabarse es que, ab las plujas tardorals, apressura l' esclat del succulent rovelló. S' anomena aixís Oct-ubre perque en el calendari antich, quan encare no havían sortit ni el del *Bru-si* ni *El año en la mano*, corresponía al octau de la colla.

SOL

LLUNA

Surt (El día 1 á las 5'47
El día 31 á las 6'21

Surt (El día 1 á la 6'58
El día 31 á 6'28

MENGUANT día 6

Se pón (El día 1 á las 5'34
El día 31 á las 4'48

Se pon (El día 1 á las 10'12
El día 31 á las 9'55

NOVA. . . . » 14

CREIXENT. . . » 22

PLENA. . . . » 28

* **SIGNE ZODIACAL:**

Escorpí.—Aquest signe zodiacal, segons l' Oracle Napoleónich, qu' es un dels més acreditats, cuida de tot lo referent als ronyons y á las *caderas* de las personas. Las senyoras presumidas que vulguin lluhir bons costats, ja saben, donchs, lo que han de fer: encomanarse fervorosament al Sr. Escorpí. Aquest els hi donará un caminar *blau* que será l' encant dels homes, y els hi perfilará las *caderas* ab un *FIAT*: que vindrá á tenir el valor d' aquella cansó tan coneguda:

«Baldomera, Baldomera...
saca, saca la cadera...»

* **PRECEPTES HIGIÉNICHS:** Gran inauguració de la temporada dels refredats. Vegin d' evitar las corrents d' ayre, y si 'n pescan una algun día procurin que no siga en dilluns, donchs, els encostipats arreplegats en dilluns son sempre funestíssims.

* **SANTS Y SANTAS POCH CORRENTS**
QUE HAVEM DE TENIR PRESENTS:

Santa Florencia, el día 3; Sant Froilan, el día 5; Sant Hugolí, el día 13; Santa Fortunata, el día 14; Santa Ursula, el día 21; Sant Crispín-Crispán, el día 25; y Sant Policap, el día 27.

* **NOTAS AGLÍCOLAS:** Dos redolíns referents á la mesada:

«Farás molt bé si t' afanyas
á cullir nous y castanyas.»

«Quan l' octubre hagi arribat
preparat á sembrá el blat.»

* **PLANETA D' OCTUBRE:** Las criaturas que neixin en aquesta *têm-pora* possehirán una extraordinaria forsa imaginativa que dedicarán al mal: serán imperiosos, intrigants; si son homes, alguns arribarán á bandidos y á estira-cordetas; si son donas, algunas arribarán á seqüestradoras y á malas-mares.

* **ORACLE DE LA SENMANA:** ¿Recordas, llegidor pacientíssim, si va-res neixer en dimars?... Sí?... Donchs tindrás molts fills... y si no 't guardas morirás de mort violenta.

* **PROVERBI DOMÉSTICH:** Pera que en una casa hi hagi tranquil·litat es precis que l' home fassi el sort y la dona la céga.

* **DITXARATXOS D' OCTUBRE:**

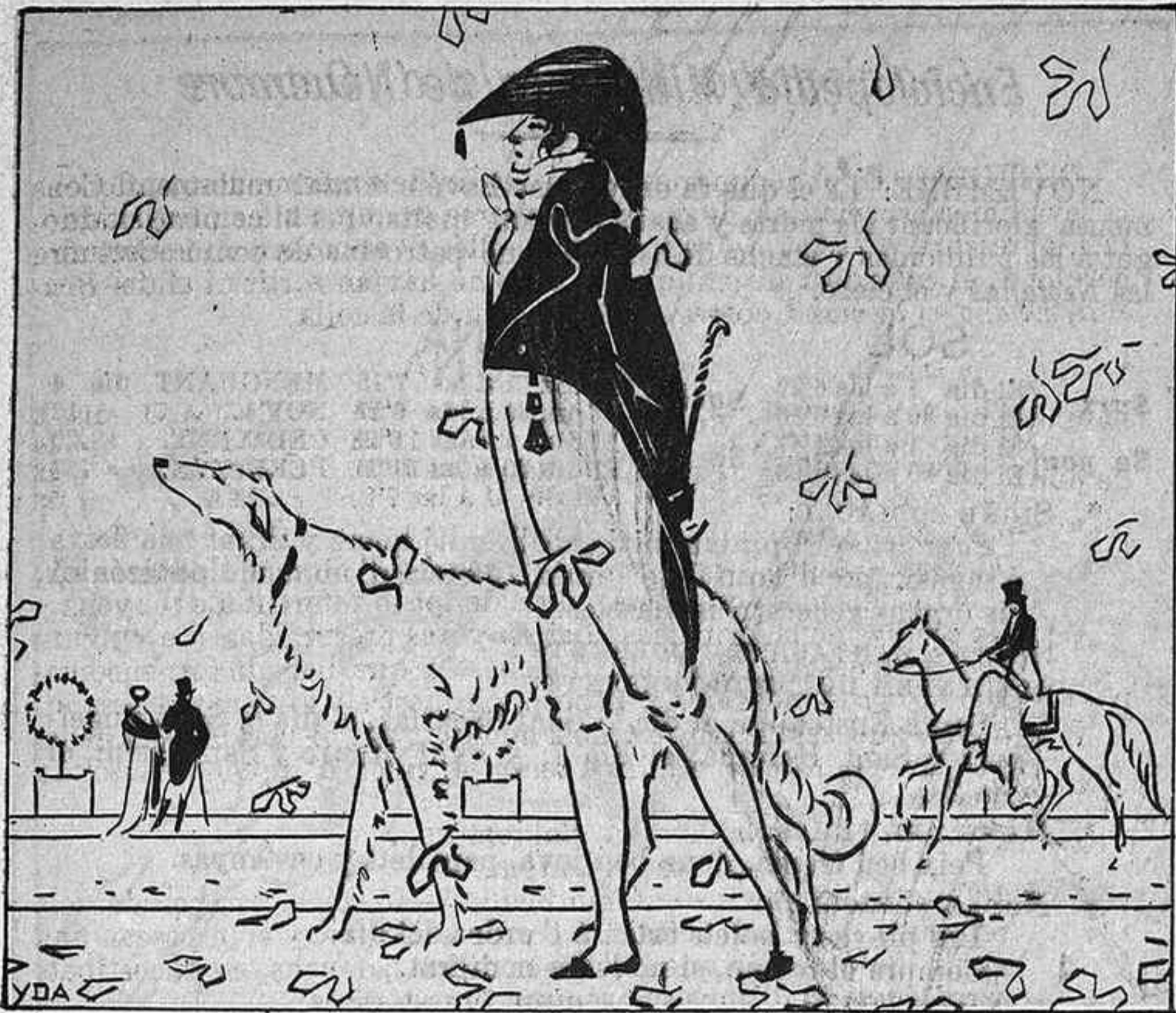
«Si en Octubre ja tens fret
¿qué farás pel Janeret?»

«Caiguda de fulla, de vells y de malalts temuda.»

* **PIULA FINAL:** En Patarrell pregunta al seu pare:

—¿Cóm es, papa, que 'l sol, tornant com torna cada día pel mateix camí, no 'l vejém venir.

—Perque vé de nit, y es fosch.

Octubre

- 1 Div. El Sant Àngel Custodi d' Espanya.
- 2 Dis. Els Sts. Àngels de la Guarda.
- 3 Dium. *La Verge del Roser*, s. Candi màrtir, y s. Grau, abad.
- 4 Dill. s. Francesch d' Asís, fundr.
- 5 Dim. sts. Froilà bisbe y Plácit mr.
- 6 Dimec. s. Bruno, fundador.
- 7 Dij. s. March, papa, y s. August, confessor.
- 8 Div. stas. Brígida, viuda, y Reparada, verge y màrtir.
- 9 Dis. s. Domingo, bisbe, y sta. Publia, abadesa.
- 10 Dium. sts. Francisco de Borja y Lluís Bertrán, confessors.
- 11 Dill. s. Nicasi, bisbe y màrtir, y sta. Claudia, verge.
- 12 Dim. *La Verge del Pilar de Zaragoza* y s. Serafí, confessor.
- 13 Dimec. *La Mare de Deu del Remey* y s. Eduart.
- 14 Dij. s. Calixto, papa y màrtir, y sta. Fortunata, verge.
- 15 Div. sta. Teresa de Jesús, verge y fundadora.
- 16 Dis. s. Gal abad y s. Ambrós bisbe.
- 17 Dium. sta. Eduvigis, viuda, y la Beata Margarida.
- 18 Dill. s. Lluch, evangelista, y santa Trifonia, emperatrú.
- 19 Dim. s. Pere d' Alcántara, fund.
- 20 Dimec. s. Joan Canci y sta. Irene.
- 21 Dij. sta. Úrsula y amigas màrtirs.
- 22 Div. stas. María Salomé, viuda, y Córdula, màrtir.
- 23 Dis. s. Pere Pasqual, bisbe y màrtir y s. Joan Capistrá, confessor.
- 24 Dium. s. Rafel arcángel y s. Bernat Calvó, bisbe.
- 25 Dill. sts. Crispí y Crispiniá, mrs.
- 26 Dim. sts. Evarist, Lluiciá y Marsá.
- 27 Dimec. s. Vicens y stas. Sabina y Cristeta.
- 28 Dij. sts. Simón y Judas Tadeu, ap.
- 29 Div. sts. Narcís y Maximiliá, mrs.
- 30 Dis. sts. Claudi mr. y Serapi bisbe.
- 31 Dium. s. Quintí mr. y s. Wifrand.

Enciclopedia Minúscula de Novembre

NOVEMBRE: Es el que fa onze, si no havém contat malament. Comensa glorificant als morts y acaba enviant molts vius al cementiri, degut á las pulmonías y atachs de asistolia que patrocina de comú acort ab las *Neotafias* y el clero.

SOL

LLUNA

Surt	(El día 1 á las 6'22 El día 30 á las 6'56)	Surt	(El día 1 á las 7'15 El día 30 á las 6'57)	MENGUANT	día 4
Se pon	(El día 1 á las 4'47 El día 30 á las 4'23)	Se pon	(El día 1 á las 11'59 El día 30 á las 10'56)	NOVA.	» 12
				CREIXENT.	» 20
				PLENA	» 27

* **SIGNE ZODIACAL:**

Sagitari.—El pintan mitj caball mitj home y tirant una fletxa ó sageta, que d' aquí li vé 'l nom. Influeix d' un modo poderós en els organs generatrius mascles.

* **SANTS Y SANTAS POCH CORRENTS
QUE HAVEM DE TENIR PRESENTS:**

Santa Eustoquia, el día 2; Sant Sacarías, el día 5; Sant Eugelbert y Sant Herculá, el día 7; y Sant Mauro y Sant Sisini, el día 29.

* **MENÚ DEL TEMPS:**

Peix ben fresch, dona ben jova, panellets y castanyas.

* **NOTAS AGRÍCOLAS:**

Las pinyas y bolets están á l' ordre del día.
Compra el tocino, si no l' has comprat.

* **ECO DE LA MODA:**

Per anar á visitar els cementiris: trajo de rey, ó siga *manto y corona*.

* **PLANETA DE NOVEMBRE:**

Las criaturas que vinguin al món durant aquest mes serán fredas, insensibles, flemáticas, impertinents y, en general, desgraciadas.

* **ORACLE DE LA SENMANA:**

¿Recordas, estimable llegidor, si vares neixer en dilluns?... Sí?..
Donchs preparat á ser desgraciat, ple de debilitats, desventuras y *fieros males*.

* **PROVERBI DOMÉSTICH:**

Una filla morta la plorarém uns quants mesos; una filla mal casada la plorarém tota la vida.

* **DITXARATXOS DE NOVEMBRE:**

«Pel Novembre,
qui no ha sembrat que no sembre.»
«Per Sant Andreu,
pluja ó neu,
ó fret molt breu.»

* **EPITAFI... clássich**

pera 'l día dels morts, que alguns viudos poden tenir en compte:
«Aquí geu la meva esposa!
Jo estich bé y ella reposa.»

* **PIULA FINAL:**

A un viudo li presentan el compte dels gastos d' enterro y funerals de la seva dona:

—¡Tres cents duros?—exclama.—Aixís tant se valía que no se 'm ha gués mort!

Novembre

- 1 Dill. **La festa de tots els Sants.**
- 2 Dim. La Commemoració dels fidels difunts.
- 3 Dimec. s. Armengol, bisbe y confessor, y s. Malaquias, bisbe.
- 4 Dij. s. Carlos Borromeu, cardenal.
- 5 Div. s. Sacarías y sta. Isabel, pares de s. Joan Batista.
- 6 Dis. s. Sever mr. y s. Félix monjo.
- 7 Dium. s. Florenci y sta. Carina.
- 8 Dill. Els quatre sants màrtirs coronats.
- 9 Dim. El Sant Crist de Balaguer y s. Teodoro, màrtir.
- 10 Dimec. s. Cebriá d' Isola y s. Joan Crisóstomo.
- 11 Dij. s. Martí, bisbe y confessor, y sta. Mena, màrtir.
- 12 Div. s. Martí, papa màrtir y s. Diego d' Alcalá, confessor.
- 13 Dis. s. Estanislau de Kostka y sant Homobó, confessors.
- 14 Dium. *El Patrocini de la Verge*, sant Serapi y s. Rufo bisbe de Tortosa.
- 15 Dill. sts Eugeni y Leopold, emp.
- 16 Dim. s. Eipidi y companys màrtirs.
- 17 Dimec. sta. Gertrudis y s. Gregori.
- 18 Dij. sts. Máxim, bisbe, y Bárulas.
- 19 Div. sta. Isabel, reyna de Hungría.
- 20 Dis. s. Félix de Valois, fundador, y s. Edmond, rey.
- 21 Dium. *La Presentació de Nostra Senyora.*
- 22 Dill. sta. Cecilia, verge y màrtir, y s. Filemón, màrtir.
- 23 Dim. s. Climent, papa y màrtir, y santa Lucrecia.
- 24 Dimec. s. Joan de la Creu, fundador, y santa Flora.
- 25 Dij. sta. Caterina, verge y màrtir, y s. García, màrtir.
- 26 Div. Las Esposallas de la Verge.
- 27 Dis. sts. Facundo y Primitiu, mrs.
- 28 Dium. s. Gregori III, papa y confessor, y s. Rufo.
- 29 Dill. s. Sadurní, bisbe y màrtir, y s. Blay, màrtir.
- 30 Dim. s. Andreu ap. y sta. Maura.

Enciclopedia Minúscula de Desembre

DESEMBRE: El darrer tanca la porta. Y el Desembre per esser l' últim es el que se 'n emporta *las encarregadas* de tot. Si l' any ha sigut bó, el bescantém perque ab ell sembla que se 'ns acabi la bonesa que disfrutavam; si l' any ha sigut dolent, li dihéim mil pestes com si ell fos culpable de la funesta rematada. Y la veritat, es qu' ell, el Desembre, apart els panallóns y las gastritis de Nadal, no es ni més dolent ni més bó que 'ls altres que li han anat al davant.

SOL

Surt (El día 1 á las 6'57
El día 31 á las 7'17)
Se pon (El día 1 á las 4'23
El día 31 á las 4'32)

LLUNA

Surt (El día 1 á las 8'6
El día 31 á las 3'19)
Se pon (El día 1 á las 11'42
El día 31 á las 11'4)

MENGUANT	día 4
NOVA.	" 12
CREIXENT..	" 19
PLENA.	" 26

* **SIGNE ZODIACAL:**

Capricorni.—Aquest subjecte que vé á ser, com el mateix títul indica, una cabra ab banyas, té una poderosa influencia sobre 'ls organs generatrius femellas.

* **PRECEPTES HIGIÉNICHS:**

Dintre d' aquest mes el calendari 'ls portará frets, y el sereno la décima: Guárdinse de frets y de décimas.

* **SANTS Y SANTAS POCH CORRENTS QUE HAVÉM DE TENIR PRESENTS:**

Sant Restitut, el día 9; Sant Crescenci, el día 12; Sant Nemesi, el día 19; Sant Queremón y Sant Demetri, el día 22; Sant Basílides, el día 23; Sant Joilo, el día 27 y Sant Eutiqui, el día 28.

* **MENÚ DEL TEMPS:** Per Nadal... turróns. (*Kábila, dixit*).

* **ECO DE LA MODA:** Las senyoras de la màniga ample tindrán un disgust perque aquest any se durán estretas.

* **FENÓMENS ASTRONÓMICHS:** Cada día eclipse de sol desde allá á las 6 de la tarde fins allá á las 6 del matí.

* **PLANETA DE DESEMBRE:**

Las criaturas que neixin en Desembre, segons l' oracle del Sr. Napoleon *dits*, serán ambiciosas, gandulas y desconsideradas,... es á dir: unas malas pessas.

* **ORACLE DE LA SENMANA:**

¿Recordas, llegidor amich, si vas neixer en diumenge?... Sí?... Donchs disfrutarás de llarga vida y arribarás á obtenir una gran fortuna... si jugas á la rifa de Nadal y 't toca la grossa.

* **PROVERBI DOMÉSTICH:**

L' art de simplificar la vida es un gran art.

* **DITXARATXOS DE DESEMBRE:**

«Per Santa Llucia,
un pas de pussa;
per Nadal,
un pas de pardal;
per Sant Esteva,
un pas de llebra.»

«Per Nadal, cada ovella á son corral.»

* **PIULA FINAL:** Diálech entre ganduls:

—Jo traballo molt més de nit que de días...

—Y aixó?... ¿quín ofici tens?...

—Oh, vull dir que de nit al menos dormol... com que de día no faig resl...

Desembre

- 1 Dimec. s. Eloy y sta. Natalia.
- 2 Dij. stas. Aurelia y Elissa, verge.
- 3 Div. s. Daniel, bisbe, y s. Francisco Xavier, confessor.
- 4 Dis. sta. Bárbara, verge y mártir, y s. Pere Cris., bisbe.
- 5 Dium. s. Dalmau bisbe y s. Sabas.
- 6 Dill. s. Nicolau de Bari arquebisbe.
- 7 Dim. s. Ambrós, bisbe y doctor, y sta. Jara.
- 8 Dimec. **La Puríssima Concepció de Nostra Senyora.**
- 9 Dij. sta. Leocadia, verge y mártir, y s. Cipriá, abogat.
- 10 Div. La Verge de Lloret y sta. Eularia de Mérida.
- 11 Dis. s. Damás papa y s. Sabí bisbe.
- 12 Dium. s. Sinessi, mr., y sta. Adela, abadesa.
- 13 Dill. sta. Llucia, verge y mártir, y s. Orestes, mártir.
- 14 Dim. sts. Nicasi y Pompeu, mrs.
- 15 Dimec. s. Eusebi, bisbe y mártir.
- 16 Dij. stas. Albina y Adelaida emp.
- 17 Div. s. Llátzer, bisbe y confessor, y sta. Vivina, verge.
- 18 Dis. La Verge de la Esperansa.
- 19 Dium. s. Nemessi mártir y santa Fausta, verge y mártir.
- 20 Dill. s. Domingo de Sils y s. Macari, pbre. y mártir.
- 21 Dim. s. Tomás apóstol y s. Severí.
- 22 Dimec. sts. Zenón, soldat, y Demetri, mártirs.
- 23 Dij. sta. Victoria, verge y mártir, y s. Sérvul.
- 24 Div. sts. Delfí y Gregori, pbre.
- 25 Dis. **La Nativitat de Nostre Senyor Jesucrist** y sta. Anastasia
- 26 Dium. sts. Esteve, protomártir, y Dionís, mártir.
- 27 Dill. s. Joan apóstol y evangelista,
- 28 Dim. Els Sants Ignocents mártirs y sta. Teófila, verge.
- 29 Dimec. s. Tomás Canturiense, bisbe y mártir, y s. Davit, rey.
- 30 Dij. La Traslació de s. Jaume ap.
- 31 Div. s. Silvestre y sta. Coloma.

Estich pera encomanarme á Clío, musa de l' historia, ab una invocació ben rexinxolada, avans de posarme á *cronicar* tot l' any, el 1908 de la redempció d' una part privilegiada de l' humanitat. Perque no es pas tot hu, l' escriptor tal com raja un articlet á la senmana explicant y comentant "l' actualitat," efímera y exprémer y destilar una anyada sencera de vida social, buscantli trascendencia y significació històrica. ¡Si n' he passat d' horas y horas ab el dit al front, meditanthi fins á perdre la són y la gana! Com més meditava, més se m' enterbolía l' enteniment. Tant, qu' he estat á punt de recusarme per incapás de reixir la tasca dificilissima. Soch tan curt d' alé espiritual que 'm manca buf pera separar el gra de la palla; y si provo de garbellar pacientment els elements de judici, no trobo al cap-de-vall més que boll y triaduras pera las gallinas... Conclusió desconsoladora de las meditacions trascendentas...

Al últim n' he sortit, deixantho córrer. "Que n' ets de ximple,—m' he dit á mí mateix, tal com m' ho dich mitja dotzena de vegadas cada día, y treyantme 'l dit del front pera agafar la ploma—que n' ets de ximple! ¿Encare no te n' has adonat de que no has de trobar lo que buscas, *perque no existeix?* ¿Elements de judici! ¿D' ahont els has tret, infelís? .. Si no pots descomposar els elements que 's combinan pera un acte individual; si tú no 't sabs avenir de lo que fas sovint, contra la rahó y el sentit comú y el sentit moral, en contra teva; impulsions incoercibles que no sabs d' ahont te venen, ¿cóm pretens, tarambana, descomposar els actes colectius, resultants d' aquells actes individuals, que no coneixes, multiplicats en combinacions arcanas, que 's barrejan y 's reaccionan y 's trasmudan, també fora del teu coneixement? Ja cal ser ruch, ja, pera entossudirse á garbellar misteris. Dius que no hi trobas més que triaduras. Per triaduras las tindrás tú; pero aixó no vol dir que 'n siguin: vol dir que ni tú ni ningú distingeix el gra, la llevor, del rebutj. Y del rebutj social, enrecordaten, n' han sortit las energías renovadoras de l' humanitat. Las revolucions han germinat á las societats secretas, als presiris, als ostracismes, al patíbol; no hi ha cap rahó pera no creure que un día s' adori als altars el *garrote vil*, com avuy se besa la creu del Gólgota... Vaja, no t' hi encaparris, que no has de conseguir més que convéncet de l' inanitat dels teus esforços pera compendre lo incomprendible. ¿Te demanan la *crónica del any?* Escriula, home, escriula, sense més *ets* ni *uts*, y judica honradament lo que ha passat, encare que no n' agafis més que las apariencias, ab ulls de compassió y ab criteri de justicia... ¡Qu' ha de ser temerari!... ¡Si avans feyan el *juicio del año* als calendaris, y nó del any passat, sino del que havia de venir, y tothom s' ho empassava com brescas!... ¿Qu' es un

capítol d'història, y 't fa una mica de basarda? Si d'històrias n'escriv el senyor Teodoro Baró (pera las criaturas, pobretas!) y no sé que hi hagi pres mal...»

Aixís confortat, me poso á enllestir la meva tasca. Parlém de las apariencias del any passat.

Per Catalunya, la Solidaritat subsisteix com á forsa política predominant, casi exclusiva. Se 'n va anar del Congrés la representació solidària, y hi ha tornat després d'haverse fet donar carta blanca per l'assemblea del Orfeó. La lley de Jurisdiccions, que 'ns portá la Solidaritat, lley es encare avuy, y per ella 's processa y s'empresona als que escriuen ó enrahanan contra la patria ó contra l'exèrcit, segons li sembli al tribunal militar. Els diputats solidaris exigiran la derogació de la lley excepcional quan entenguin que s'haurá de conseguir, si no 'ls guanyan per má el senyor Maura ó el senyor Moret, que volen exactament lo mateix. Per ara y tant, *no es possible*. ¿Veyeu el valor aparent d'aquell grandió *Aplech de la Protesta*, clam de vint mil ciutadans aplegats pera defensar, pera imposar el principi cardinal de las nacionalitats modernes: l'igualtat sota la lley? Per las conseqüencias positives fou un meeting electoral molt práctic, aixó sí; per compte de tenirne als cafetins y centres dels barris ab un sol n'hi hagué prou. Per lo que s'havía de conseguir, el senyor Prat de la Riba ha tingut rahó de no amohinar á tanta gent; ab els regidors y diputats provincials n'hi havia ben bé prou pera revalidar las actas dels *representants de Catalunya al Congrés de Madrid*, com deyan avans els de *La Veu*. Ara lo que convé es que tinguém la *Lley d'Administració Local* pera la felicitat instantània de Catalunya; quan ab la lley nova el senyor Godó sigui arcalde d'Igualada, ja no li dirém *cacich* sino *honorable batlle*. No tardaría tant á treure's el mal nom, si ell volgués; ab fer avinent qu'es regionalista ja 's quedaria purificat: el temps de posarse una barretina.

Y com que la Solidaritat es democrática, filla del sufragi universal, els partits populars la dirigeixen; es tota *esquerra*. Pel sufragi universal l'*esquerra* va predicar als meetings, de las ciutats catalanas, contra la *Lley d'Administració Local*.

Després de predicar, ¿qué se li podia demanar més? Lo que no s'ha de conseguir, es fins ridícol demanarho; y temps perdut el que 's passa parlant d'abstraccions. Ni en política, ni en negocis s'ha de badar. La qüestió es aprofitar lo que donguin. L'*esquerra* va cumplir ab discursos: ara, els altres que s'arreglin ab las lleys. També, á propòsit de la lley de Jurisdiccions, en Salvatella, diputat republicà federal, ha escrit un excelent article de propaganda, expositiu de la doctrina justa. Els altres republicans solidaris han callat; perque s'hi adherían, á la propaganda, es clar. Donchs aquí també l'*esquerra* ha portat la veu de la Solidaritat. ¿Que la gent no respon? ¿Que hi farém? No sempre som á período electoral. Després yingué l'epissodi tristíssim de la mort d'en Salmerón, personificació de la Solidaritat á l'Espanya, y per essencia de l'*esquerra* solidària. Donchs, haventhi tans diputats fora ó viatjant, se'n juntaren catorze pera l'enterro: menos podían esser. Quant tinguém ajuntaments de lley nova, —ab lley de Jurisdiccions, ó un *sucedani*—ja sentireu quins discursos ens enjugará l'*esquerra*...

A Barcelona, ¿veyeu? l'*esquerra* ens ha donat el "pressupost de cultura," qu'á horas d'ara no se sab si es viu ó es mort. No es tot seu; pero lo capital, els estudis nous, es obra de l'*esquerra* municipal. Quant el modern "concell de cent," assemblea de regidors elegits, y de vocals—trets á la rifa d'entre 'ls contribuyents, qu'es una manera de escullir als millors

d'entre 'ls bons... pera cobrar lloguers—arreglégá el "pressupost de cultura," va fer micas l'obra de l'esquerra, que no es més que una bastida, y s'hagué de fer passar de matinada, per sorpresa, com un fardo de contrabando, els plans que son avuy la magna honra de Barcelona...

Barcelona no se n'enterá perque no hi era á la Sala dels Cent. Altres nits de vetlla congregaren á las gernacións; pera aplaudir la sentència de mort dels Rulls, pera escoltar el bombo que tocava el fantasma de la Ronda de Sant Antoni, pera embadalirse ab las migradetas lluminarias de la Rambla, vestida de festa de barri. ¡Ay, Barcelonal qui t'ha vista aquelles nits, ¿qué 'n pensarà de las tevas pretensións? Tú, l'hereva d'Atenas y de Roma, com seriament s'ha cridat, ciutat metropolitana del mar llatí; empori del art, de la riquesa, del saber y del bon govern... eran ben tevas aquelles exhibicións, eran de ciutadans teus aquelles multituts... Pero hem de volguer creure que no es aquella Barcelona la nostra. Tot alló es rebutj, es triadura; el gra s'ha soterrat desseguida pera grillar més depressa.

Els plans abandonats, els projectes tancats als arxius, las rebelións y las queixas y las esperansas perdudas als munts de diaris vells, son llevors que no 's moren totas. Potser no més hem trastocat els termes de la progressió, y de la reforma urbana, qu' es un'esbotzada de carrers decandits, ne vindrá la vasta reforma ab palaus del poble y avingudas jardins, revelada pel arquitecte Jaussely; els diners regalats al Orfeó serán de bo de bo el preu del riscat de las escolas; las morts ignoscentas y las iniquitats qu' ha fet fer el terrorisme delirant de las escaletas y orinaris, serán l'estroncament de mals antichs, auba sinistre de la diada de la pau y de la justicia. Esperemho, encare que la matinada hagi de ser molt llarga.

TULP

SONETS

A UN VANO

Oh! vano, vano, de destins ditxosos
que oscilant penjas d'un bell bust de dama,
que obras tas alas á la má que t'ama
y ágil li onejas els seus rulls briosos.

Com papallona que en la fló aleteja,
tú pel seu rostre divinal vacilas
y 'l descans plácit de las aus tranquilas
tú tens, oh, vano! quan la fas s'hi ombreja.

L'ayre que prestas á la dama amiga
es célich bálсам per sa lleu fadiga,
serenor d'astre que illumina al front.

Ton va-y-vé rítmich, de suaus cadencias,
fa flotá, en l'eter, espirals d'essencias,
d'hont las flors beuhen per oferí al món.

A UNA EGREGIA ARTISTA

Oh! artista eminentíssima, encarnació suprema
de la emoció més alta de la ficció humanal.
Oh! artista venerada, de l'art sublim emblema:
creéu un món fictici qu' ombreja al món real.

El vostre gest titánich; el bell esguart de Deva;
el rostre, sempre dúctil á l'expressió fidel,

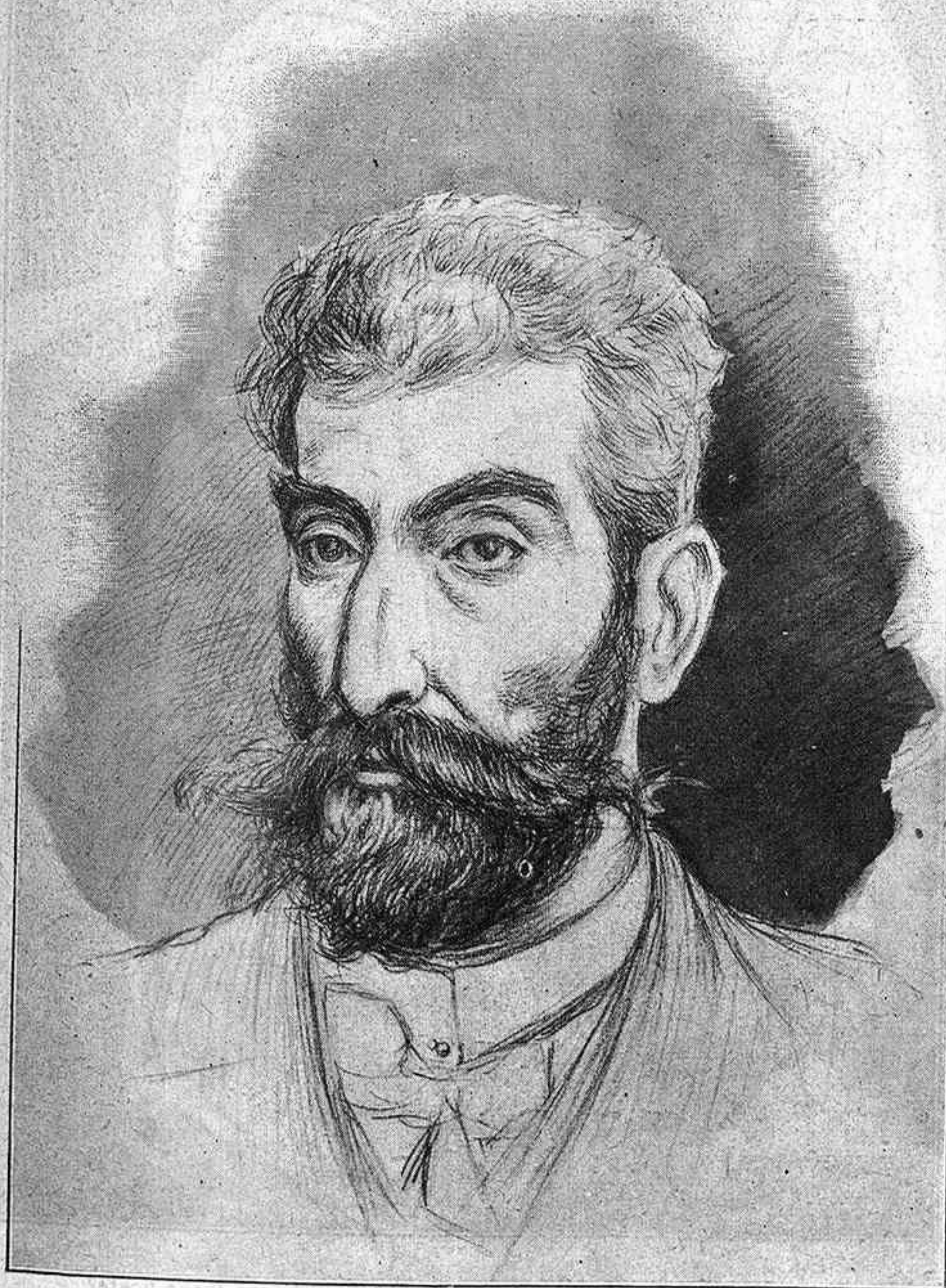
á las regións serenas de l' emoció ens eleva
y 'ns feu revoltá l' ánima del goig diví al crudel.

Els personatjes trágichs fills braus dels fantasistas,
la damisela ingénua dels clássichs noucentistas,
en vos, troban la intérprete per ells idealisat.

Y, tal excés de vida vesseu, sobre l' escena,
que la ficció, entorn vostre, es realitat serena
y en ella sols viuríam els fills de la vritat.

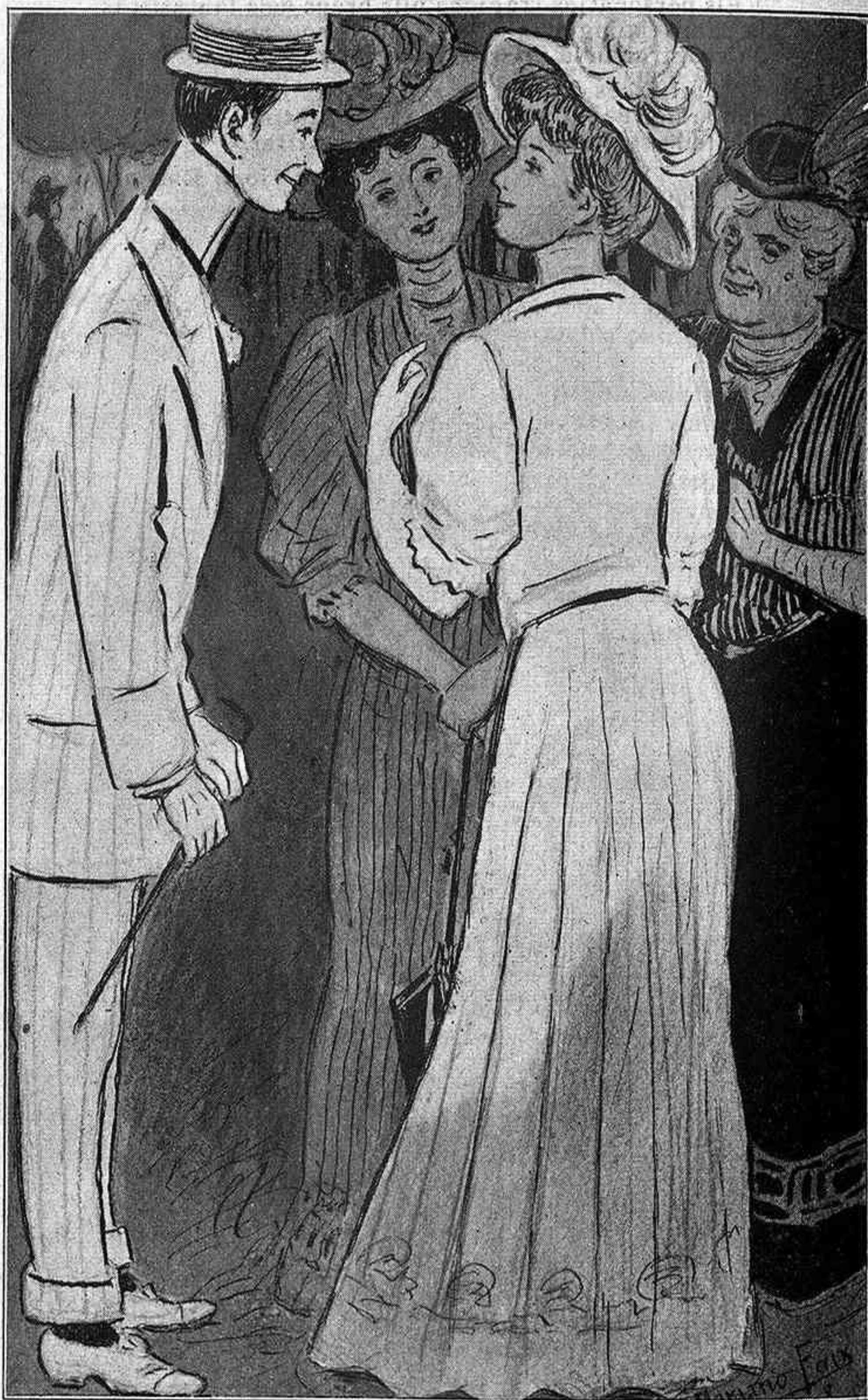
JOAN REDONDO

UN AUTO-RETRAT. (*Dibuix póstum*)

El malaguanyat artista Joseph Lluís Pellicer.

“ANTES NO TE CASES...” (per *Mariano Foix*)

—Ja ho veu com se li casan els amichs... ¿Quán pensa ferho vosté?
—Quan sápigá que han viscut tota la vida felissos.

¿TORNEMHI?

Ja que al fi he averiguat
que 'l promés t' ha abandonat,
Lola, bé conto
que escoltarás el meu prech,
perque, filla, ara conech
que vaig sé un tonto.

De resultas dels amors
criás el nen d' uns senyors
y tens gran vida.
Quí s' havia de pensar
que volías festejar
sols per ser didal

Quan era jo 'l teu promés
per la meva candidés
vas despatxarme.
Degut al apocament
no vaig coneixe el moment
de propassarme.

Mes, avuy que he conseguit
tenir patent d' aixerit
per certas cosas,
no duptis que 'l meu amor
omplirá de nou ton cor
si á admétrem gosas.

Ja sabs que no soch adust
y á més, per no ser robust
no crech que 'm mori.
Per lo tant, segurament,
tens promés eternament,
res de casori.

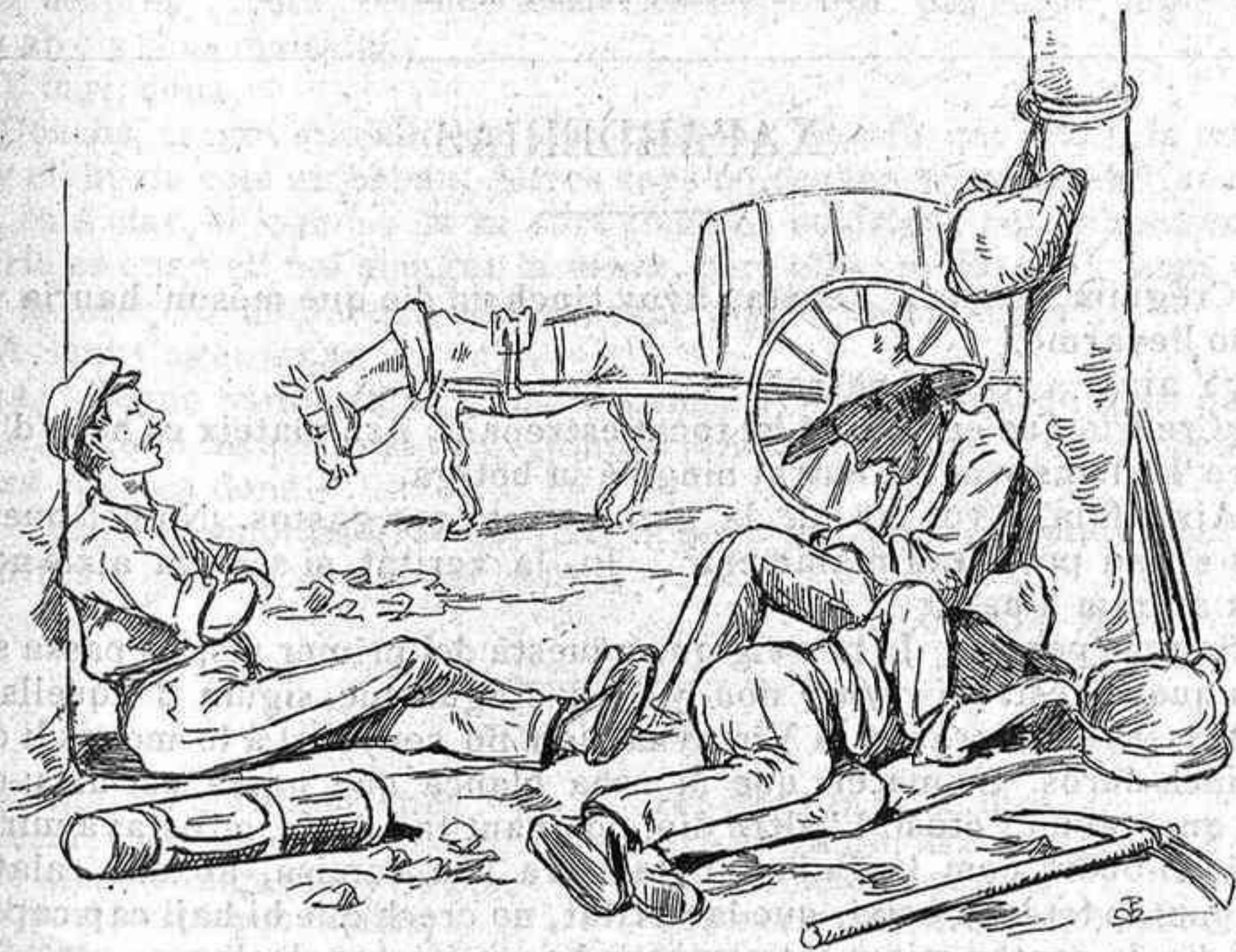
Tú de sobras ja comprens
que la vida qu' ara tens
sola, no dura.
Tú necessitas algú
perque trobin sempre en tú
dida segura.

Sense que 'ns lligui cap nús.
tú sola podrás fer ús
de las mesadas.
Pensa que per poch dinés
avuy treballan molt més
moltas criadas.

Soch xicot de bona fé
y si ho faig es sols perque
honris el gremi
de didas sense marit,
que 's casi el més preferit.
¿Qué díus? ¿Tornemhi?

MARTÍ REVOLTÓS

UNA BRIGADA DEL MUNICIPI (per J. Pellicer Montseny)

Apunte del natural, pres á l' hora de la feyna.

UN DON JOAN (per P. Molinas)

—No sé si 'm miran á mi,
als cabells llarchs, á la pipa,
al coll, al barret ó als guants...
pero la qüestió es que 'm miran.

XAFARDERÍAS

—Créguim, senyora Pepeta, avuy tinch un día que més m' hauria valgut no llevarme.

—¿Y aixó?.. ¿Qué li passa?

—¿Creuria que encare no he tocat estrena?... Ara mateix es hora d' encendre 'ls llums y no ha entrat ningú á la botiga.

—Aixó, filla, li vol dir que la gent no está per gastos. ¿No veu que las cosas s' han posat tan malament?.. Jo, la veritat, si seguim aixís no sé ahónt anirém á parar.

—Segons per quí Jo bé veig que aquesta del primer pis, no passa senyora que no estreni *refajo* nou, y no 's cregui que siguin d' aquells de tres pessetas comprats á la Virreyna, ¡ah no senyora! á lo menos li costan cinch duros. Lo mateix que la roba blanca que gasta per dins; creguim que val un Potosí. L' altre día, no anant tan lluny, m' estava mirant per el cel-obert com la Quima li planxava una camisa, ab uns calats y unas puntas fetas al coixí, que la veritat, no crech que hi haji cap capellá que 'l día de cantar missa las porti tan bonas á sobre d' ell.

—Ja hi reparat que la brillava molt.

— ¡Y que gasta!... ¿sab?... ho pot ben creure, sembla que robi els diners.

— Com que lo que diu es veritat.

— ¿Qué diu ara?

— Per lo que veig, vosté no té picardía.

— Filla, es alló, quí mal no fá...

— Donchs ja ho veurá. ¿Vosté no ha reparat que tots els vespres hi puja un senyor de mitja edat, que vé en un cotxe pesseter?...

— ¡Prou! pero jo 'm creya qu' era el metje que anava á visitarla, perque segons diu ella pateix de moltes cosas.

— ¡Y cá, donal la que pateix es l' altra, la de aquell poca vergonya, que té la cara més gruixuda que las parets de Llotja.

— Me fá quedar de pedra. Vet' aquí perque l' altre día, en que una servidora tenía un mal de ventre que no 'm podía tenir dreta, per haver menjat un préssech que no era prou madur, li vareig fer pujar recado, perque quan surtis de visitarla fes el favor d' entrar per donarme una mirada. ¿Y sab lo que 'ns vá contestar?... Que no curava mals de ventre.

— Es clar. ¿No veu que may ha sigut metje?

— ¡Ay, Déu meu! Ves com han de ser las cosas. ¿Pero cóm vosté ha pogut saber? . .

— Molt senzill; com que 'l balconet del meu recibidor dona al frente del menjador de casa d' ella, y com que per entremitj dels llistóns de la persiana tot se veu... ¿Comprén ara?...

— Sí, com aquell que veu funció de *gratis*.

— Donchs per allí vareig descubrir el *marro*.

— Ves quí s' ho hauría pensat.

— Jo, la veritat, quan vareig veure que cap día la polsava, ni may li fes treure la llengua, vareig dir *menguis*, aixó es de *lata*, y, ja ho veu, no 'm vareig equivocar.

— Naturalment, hi ha cosas que no fallan.

— Y després, ¿vosté creu que hi ha cap metje que. per curar, jugui á la *mona* ab els seus malalts?...

— Y fugi, dona.

— Donchs, cregui que alló es una comedia. Se veu que ella li fa trampas, y ell hi riu com un babau. Altres cops no deuen aparellar bé las cartas y, está clar, el joch no 'ls hi surt com ells voldrían, pero ahont vosté hi riuria es quan ell vol amagar la *mona*, pero ella, ¡quín' unal, com que li veu la intenció, no li deixa amagar may... ¿Que tocan horas?...

— A Sant Cugat tocan las vuyt.

— ¡Ay, Reyna Santíssima! Ja 'm dispensará, perque si 'l de casa no 'm trobés... Ara ja ho sab casi tot... (¡Santa ignocencia, que 'n fará poca de carrera aquesta dona!)

— Sí, senyora, moltes gracias. (¡Ay la poca-vergonya, vé aquí á xerrar dels altres y ella viu ab un mal casat!)

SANTIAGO BOY

DE HEINE

¡Calla! no enrahonis més
y fesme un altre petó
que aixó no enganya y es bó,
y 'l parlá está per demés;
prometo creure després

tot quan ta boca dirá,...
pró déixamhi ara amagá
il-lusionat mil petons,
que aixís disfruto, y las rahons
las deixarém per demá.

E. VILARET

LAS VEHINAS DE L' ESCALA

AL BON AMICH EDUARD SALA

Al entressol, fa tres mesos
que hi habita una tal Laura,
iamona molt deliciosa
y sens dubte, bastant guapa.
¿De qué viu? De... lo que menja.
¿Cóm vesteix? Molt elegante.
¿Edat? Segons ella conta
vintisset anys... y la faixa,
més ne representa 'l doble
contemplant la seva cara,
que ni 'l clot de l' hermosura
per esse hermosa li falta.
¿Si treballa? Prou... á ratos.
¿Es soltera ó bé casada?
La portera, qu' es un trumfo
per endavinar xaradas,
díu que té 'l marit á fora;
á Sant Climent... ó á l' Australia.
També díu la tal portera,
(que per cert, la sab molt llarga,)
que 'ls dimecres y divendres
un senyó que porta barba
blanquinosa y sembla un jayo,
li fa visitas molt llargas.
Que també reb las visitas
el dilluns á mitja tarde,
d' un militar molt farrenyo
plé de creus y plé de... xacras.
Que 'l dimars, un xicot jove
vestit ab certa elegancia
y que segons bons informes
derrotxa l' or y la plata,
molt content truca á la porta,
l' obran, se n' entra á dins, tancan
y al cap de tres ó quatre horas
altre cop se 'l veu que baixa
ab la cara molt pansida
y ab las mans á la butxaca.
El dijous, día de moda,
no reb visitas, descansa.
Més en cambi, la portera
assegura que 'ls dissaptes
la visita un minyó jove
ab la cara de *baranda*,
que porta boyna ab visera,
pentinat de *persianas*,
y vestit á lo *tremendo*.
De lo que més se n' extranya
la portera, es que aquest tipo,
tot el sant diumenge 'l passa
en la dolsa companyia
de la vehina de marras,
que per ell díu qu' está boja,
y de llenya 'n reb bastanta,
ja que molt sovint se senten
uns gemechs que fan basarda.
Res; misteris de la vida;
ab gust, no pica la sarna.

Al principal, molt tranquila,
fa temps que hi viu donya *Pancha*
qua té una idem més grossa...
que una bota de set cargas.
Es filla de Manzanillo,
y per cert que té una raspa
que 's díu Blanca, sent més negra
que no pas el fum d' estampa.
A més, també té un llorito
que nit y día may calla,
fent mal-de-cap ab el "loro...
lorito... dame la pata..."
Té donya *Pancha* de renda
quatre pessetas diarias,
y com qu' es tan llaminera,
més de la mitat s' ho gasta
ab tabaco, confituras,
mangos, piñas y guayaba.
Fora d' aquésts, cap més vici
li conech.

Y aném á un altre.
Al primer pis viu miss Thela,
una francesa, sonámbula...
—aixís ho díu la portera,—
que fins sab tirar las cartas.
Mes jo tinch motius per creure
que la tal miss, no es de Fransa
ni d' Inglaterra. Suposo
que deu ser filla de Xauxa,
perque guanya las pessetas
á costa de l' ignorancia,
y sapigut es que 'ls tontos...
abundan molt aquí á Espanya.

Interinament hi viuhen
al segon pis, una mare
y dugas fillas, que 'ls diuhen
pel vehinat las militaras,
y dich que interinament
hi viuhen, perque no pagan
el lloguer ja fa cinch mesos,
dels sis que son á l' escala.
En cambi, portan sombrero
per tot drap; van á la Rambla
y també van al teatro...
si 'ls regalan las butacas.

Al tercer pis, viu la Rosa.
Al quart, hi viu la Susagna.
L' una fa de bogadera;
y tots els papers de l' auca
sab fer l' altra, donchs es cómica,
si bé de molt poca fama.

Finalment, prop de la Gloria,
si aquesta no fos tan alta...
Ho diré ab menys galanura.

Al cim de tot de l' escala;
el sostre plé de goteras;
las parets regalant d' aygua,
y 'l vent, per deu mil escletxas
de las finestras, filtrantse,
un pis se troba... (li donan
el nom de pis per sarcasme).
A n' aquest pis viu contenta
la meva dolsa companya;
la que consola mas penas;
la que enforteix la meva ànima;
la que fa ma trista vida,
tot lo menys desagradable.
¡Qué n' es de bona ma esposal
¿Quí com ella té la trassa
per ferme veure ab carinyo
lo que 's díu, perdius per garsas?

Sempre 'm demana que 'ls versos
li llegeixi... y 'l que m' extranya
es que 'ls serios la con mouhen
y 'ls alegres li fan gracia.
Mes com jo no soch cap geni,
reconech ab greu recansa
que lo que ella 'm díu molt seria,
ho díu sols per halagarme.
Y per més que 'm digui sempre
que 'ls meus treballs molt li agradan,
tinch la convicció més ferma
que aixó tan sols son camándulas,
puig li deuen fé 'ls meus versos
l' efecte de... cataplasmas,
á la darrera vehina
del darrer pis de l' escala.

LLUÍS G. SALVADOR

GENI Y FIGURA (per *Mariano Foix*)

—¿Jo, "esquirol"?... Primer me moriré de gana.

PER CAP D' ANY

El meu marrech, que ja no es marrech, té tots els anys, en arribant el cambi de calendari, una mena d' afició que degenera gayre bé en mania. Reb, agafa y posa en ordre las tarjetas de salutació qu' arriban; com qui diu las classifica, las repassa cuidadosament, las mira al trasllum, las arrenghera ab trassa, las sotmet, segons sembla, á un verdader exámen. Després *passa balans...*

Al principi no 'n vaig fer cas d' aquest joch infantívol. Verament, en els noys la curiositat invencible representa un perfecte estat d' equilibri que convé fomentar. Els sentits s' afinan y l' inteligencia 's desenrotlla. Cada sensibilitat es un impuls y una revelació ensemps. L' esguart, el tacte, l' oído, etc., tot se posa en joch instinctivament en l' infancia. S' ha de permetre als noys que mirin, que toquin, qu' escoltin, que olorin, que cantin; es una gimnassia lliure que no tenen més remey que practicar y perfeccionar.

Ab el temps, aqueixa déria de la ordenació y semi-vivissecció de las tarjetas va cridar-me la atenció, semblant-me una cosa molt ignocenta. Vaig observar al meu marrech, que ja no es marrech, y finalment vaig interrogarlo. Oh! en veritat no es gran cosa; mes tampoch cosa despreciable: quelcom aixís com una estadística hont s' hi barrejan la frivolitat, l' interés, lo macábrich y lo rialler... No hi ha res insignificant en el món.

* * *

Pot conéixer's al home per un *rasgo*. Quan més estudiarlo pels seus gustos.

Pels actes negatius se pot també amidar á un individuo. Per una ausencia descobrim una ingratitude ó endaviném un dolor...

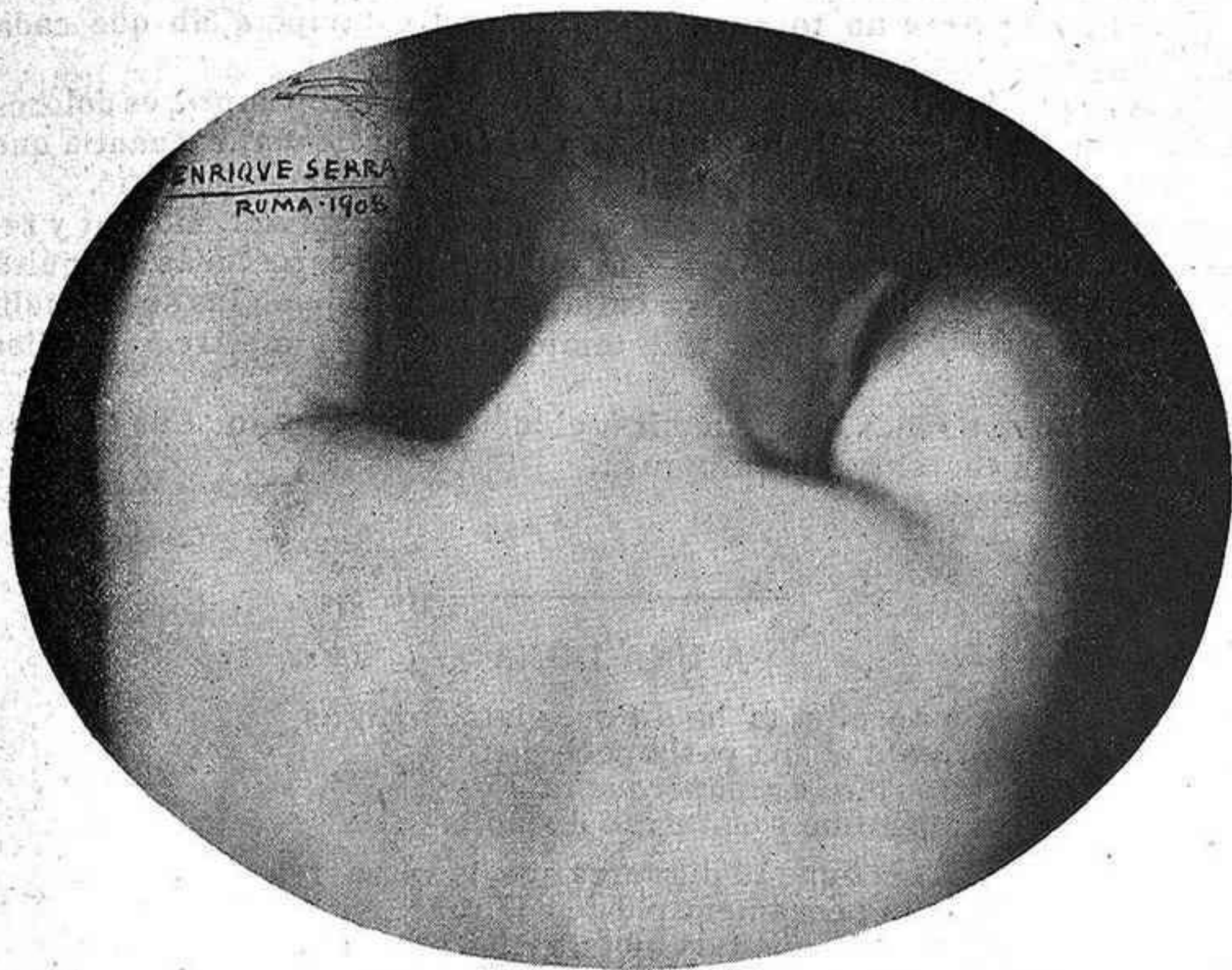
Alló que 'm semblava una petitesa, no ho era tant, en realitat. Jo mateix he acabat per preocuparme, per interessarme en aqueix infantilisme que suposa el lleuger tráfeh ab bossins de *cartolina*. Y confesso que m' entreté. Es més, mou el meu esperit. ¡No se 'n descobreixen pocas de cosas, fixantse en lo nanol! Creyéu que un espay reduhidíssim es una mesquina, y, ben mirat, resulta un món. Penseu que un entreteniment es una petitesa, y sorgeix una invenció. Doneu per insípit un somni, y val una troballa...

En Pasteur, per exemple, troba aixó, un món vivent, dins d' una gota de linfa ó de sanch. Franklin, fent volar un estel, atina ab el *pararrayos*. Newton, ajegut sota un arbre, descobreix el centre de gravetat. ¡Y tants d' altres! Gayre bé tot lo sublim, lo meravellós, té un fons de simplicitat xocanta; gayre bé podríam dir que tot lo portentós es originari de quelcom menut, ínfim, sense importancia aparent.

* * *

No, no os penseu que sigan maravellas las que hi dit. Curiositats, sí qu' ho son.

Fulano, que l' any passat *gastava* hermosas tarjetas, reveladoras, tal volta,—fins el punt que una tarjeta pugui revelar segons qué—d' un estat pecuniari certament envejable, ara os envía un petit bossi de cartró groller y ab estampació ordinaria; *Mengano*, ahir número tants entre els

Estudi de dona.

sers vivents, os honra—si es que os honra—ab una *adició* al nom y apellidos: un nombrament, un títul, una condecoració, etc; *Zutano*, os enjega una monería impresa en cartró primet imitant el nácar; don *Qualsevulga*, noteu qu' ha aumentat el tamany del seu signo de *sociabilitat*, y variat el tipus de lletra impresa; l' un os desitja un felís any nou, segons el motllo; un altre os sorprén ab las distincions grabadas d' un modo pulcre, sembla talment que vulga humillarvos enviant *pro fórmula* un compendi dels seus pergamins... Classes, estats, caràcters, se distingeixen fácilmente.

Arriban á las vostras mans, aqueixas tarjetas, com trossos d' ánima, expressius, xarrayres; emanant, els uns, inflor; els altres, humiltat; els més, indiferencia, buydor, pur cumpliment, enter convencionalisme...

* * *

¡Ay! mes, aqueixas, venen. ¿Y las que no rebéu, un any? Llavoras ve el recompte, la mena d' *inventari-balans*... En manca una, y es possible que sia una baixa en la xifra d' amistats. Noteu l' ausencia d' un altra, y tal volta es un aditament á la suma d' ingraticuts. Tampoch n' ha arribat un altra, y potser conteu ab un enemich més...

Es vá, y es xistós, y es trist á la vegada. Recordo el tó admiratíu del meu marrech, que ja no es marrech, dihentme en una ocasió respecte al cas:

—“¡La de l' *Equis*, no ha pas vingut! ¿Qué ja no sou amichs, papá?,”

Y afegia ab certa llástima:

—“¡El pobre *Erre*, ja no tornarà á enviarla!,”

Sí, l' *Equis* seguía essent amich meu, encare que d' un modo *nominal*. No va perdonarme una franquesa, millor dit, una sinceritat.

No, el pobre *Erre* no tornarà á enviarnos l' estampeta ab que cada cap-d'-any ens significava un bon recort...

Ja veyeu si es útil fixarse en aqueix compte-corrent. Empró, es dolorós també. Per regla general, lo anotat en el *Debe* es de major quantía que lo posat al *Haber*. Treure'n el resultat, es procurar-se una desilusió...

El meu marrech, que ja no es marrech, segueix apilant, movent y repassant aqueixas estampas. Ja n' usa ell també de parescudas. ¿Seguirá ab la seva taleya? No ho sé. Ara calla, no 'm mareja ab las sevas malicias, ab repetidas preguntas. ¡El temps es un bon mestre, el millor mestrel...

Aquest any, no més ens hem mirat el meu marrech y jo. Las tarjetas flamantas han succehit á las antigas...

¡Felís any nou!

SEBASTIÁ GOMILA

A UNA DONA

Un auellet m' ha dit que ab tas amigas,
fent gala d' una parla poch pietosa,
te vas riure de mí perque faig versos,
tot dihentme *poeta* en tó de mofa.

¿Es cert que tú digueres que 'ls versayres
tením el pensament plé de caborias?
¿Ja pot ser, que tals mots, riallera amiga,
pugan sortir de ta rosada boca?

Si es veritat ¿qu' hauré de fer á trossos
uns fulls que tinch escrits? Son una glosa,
per ta hermosa presencia sugerida,
del bell conjunt d' encisos qu' atresoras.

Tot captivat per tú, ta gentilesa
volguí enaltir en rítmicas estrofas,
y forjats en ma pobre fantasía
rajaren uns mals versos de ma ploma.

Si algun cop els llegissis ¡cóm riurías!
En ells te dich que may cap altre dona
m' ha fet sentir com tú, de sa mirada,
el torbador poder ab tanta forsa.

Que hi ha en tú la frescor y la fragancia
d' una poncella de rosada molla.
Qu' ets radiant com el sol y las estrellas
y esbelta com un jonch, quan l' aura 'l gronxa.

Que ta veu es el cant de la sirena
qu' embruixador en l' esperit ressona,
que ab sas tendres cadencias afalaga
y 'l flam de la passió en el pit arbora.

Sillegissis mos versos ¡cóm riurías!
ab aquell riure esclatador que 't brolla
dels llabis fácilmente, y d' alegría,
que 't fa sortir pe 'ls ulls, la cara t' ompla.

Y si jo te 'ls digués á cau d' orella,
com el cor me 'ls dictá y ab veu tan dolça
que 't fes sentir frisansas inefables
¿gosarías á dir que son caborias?

Oh, nó, que tú també, encar que no vulgas,
ta jove pensa has de tenir envolta
d' ilusions y esperansas mentideras
que duhen lluny de la mundana prosa.

Jo 'n tinch; ho sé, y ab ellas m' extasío.
Y tú de que las tens no te 'n adonas.
¡Malhaurada de tú, si no 'n tinguessis!
No riurías com rius, sempre festosa.

No ho duptis pas, en ton cervell hi nían
somis daurats y anhels que t' acaronan.

TRABALLANT EL QÜENTO (per *F. Mas*)

—Pero, dona, escoltim... Una paraula tan sols...

—No sigui impertinent... Ab un que 'm segueixi ja n' hi ha prou.

Altrement, anirías cor-batuda
sota 'l cel de ta vida ennegrit d' ombres.

Y si, crudel, de mí te 'n rius encare,
en alas del destí, pensa que volas,
y al cap-de-vall dels desenganys sens mida
á tú també té d' arribarte l' hora.

Prou que un día, tornada polsaguera,
veurás ta alegre joventut, llavoras
els á quí avuy esquerpa desprecías
ab tos recorts han de deixarte sola.

Y per si 'l fat de vora teu m' allunya,
com un rastre de mí, com una bolva
que queda d' altre temps ¿vols las esparsas
de que 'n fores la musa inspiradora?

Potser que al rellegirlas, quan blanqueji
ton capet ros, te 'n sentirás joyosa
y 'l cor te vessará d' emocións puras
ab aixó que ara díus que son caborias.

JOAQUÍM M.^a DE ARCE

¿QUÉ VOL DIR ENCANTAR?

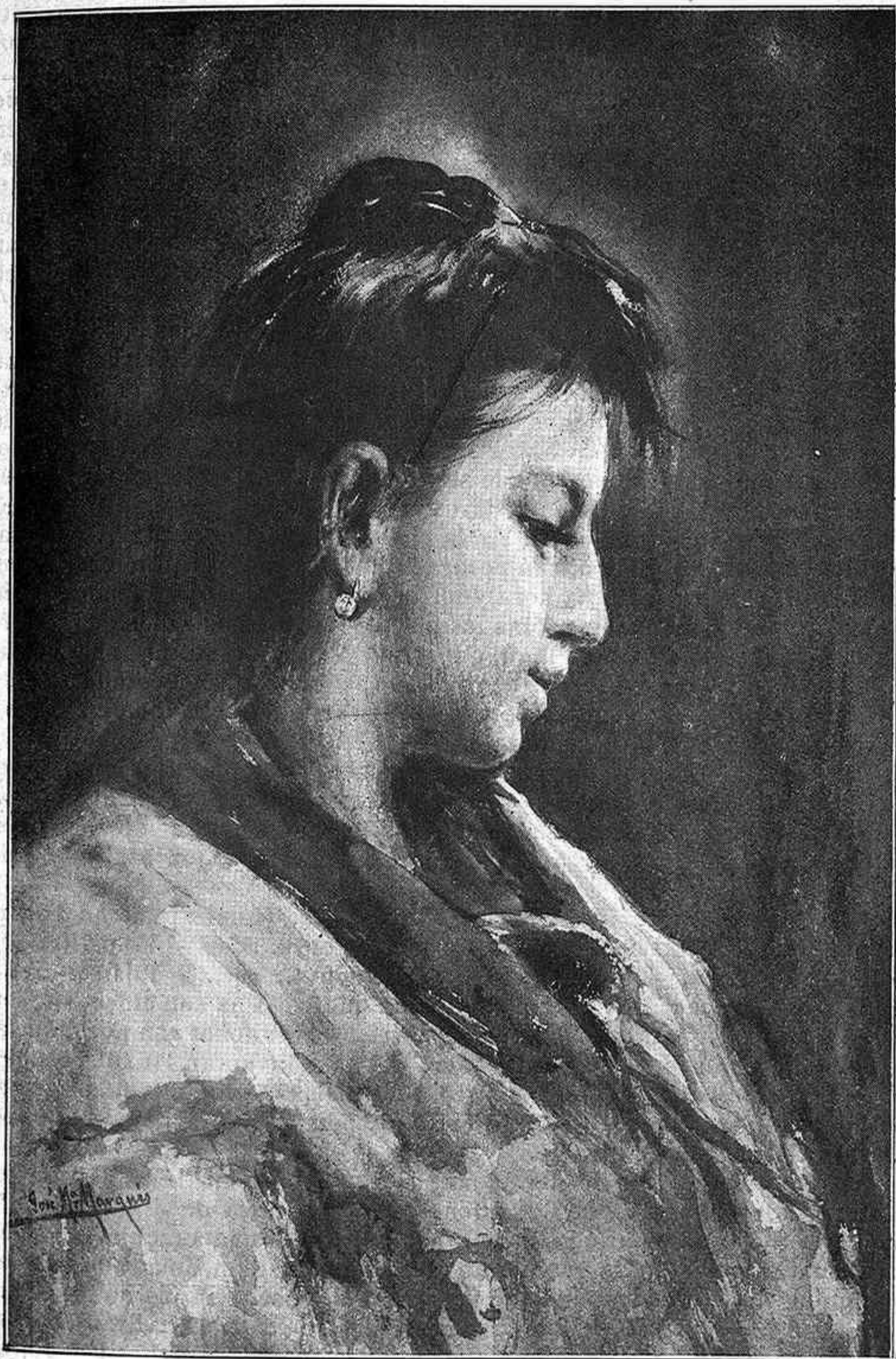
Encantar es vendre depressa y corrents al més dihent: una casaca, que quí sab hónt para 'l que la va estrenar, un ram que 'l té de lluhir la enamorada al ball de plassa, el cove de peix que 'l pescador acaba de treure de la barca.

He parlat de la casaca y ja veurán per qué. Perque sempre m' han agradat els redolins: de petit per jugarhi; de gran perque son un pou de recorts en que s' hi pot posar molta sabiduría. Pels que no han vist aquell mitj senyor agafant pel coll la casaca que encanta, mirant ab ulls aixerrits, parladors els muscles tots de la seva cara, els Encants eran un carrer ample ab voltas á l' un costat y Llotja y Sant Sebastiá al altre, desert els dimars, els dissaptes y 'ls dijous, y atapahit de gent els dilluns, els dimecres y 'ls divendres. Ab renochs de tota mena al cantó de mar; ab llibres y paradas de roba nova al cantó de las voltas. Renochs y llibres y roba nova que no s' encantan, sino que 's venen gitanejant, gitanejant més que no 's gitaneja avuy al carrer de la Boquería y que no 's gitanejava al carrer de Santa María quan era tot plé de mantegayres que ja no venían mantega, sino faixas y mantas y guants de soldat y barretinas, y que, perque semblés que eran els mateixos sardans de la montanya, tenían encare al peu de la porta una coixinereta de moixarnóns, de que devegadas no tocavan estrena en tota la senmana.

Els Encants, per la gent que no ha vist aquell redolí de que 'ls parlo, eran avans un carrer, el carrer dels Encants, y son avuy las quatre caras del mercat de Sant Antoni. Mercat de ferro, no mercadal, entenguemnos, perque es molt diferent. De comú no tenen més que 'l formigueig de la gent; no la mena, que no s' assemblan de res els que van á plassa ab els que van als mercadals pera véndrehi ó pera comprarhi ó pera fletxar una noya bonica y d' ull matador.

Y com que ningú sab lo que vol dir encantar, els que 's pensan ser aixerrits van com las abellas á la mel á las botigas desllogadas á la vigilia y

LA VEU DEL DESENGANY (per *Joseph M.ª Marqués*)

—Tant mateix l' amor humà
se cobra ben bé las culpas...
¡Ves, per un minut de goig,
quántas horas d' amargura!

desllogadas altra vegada al cap del mes, perquè de lluny senten la veu d'un senyor castellà que ven de tot: fins pessas de roba sencera, flassadas que encare no saben lo qué vol dir abrigar, rellotjes que no han estat may en cap butxaca; fonógrafos que per primera vegada amohinan á la gent; pistolas y revólvers que no han tastat may la pólvora. *Diez pesetas dan por esta manta de lana. Diez... diez... diez... Once dan... once... once... Doce dan... doce... doce...* Y vinga xerrar pels colzes, que un s'admira de que no quedin escanyats: vinga xerrar pera ferla arribar allá hont volen que arribi la flassada de llit de matrimoni. Y si no hi arriban els compradors ja hi arriba 'l de la conxorxa, perquè es mentida que allí s'hi encanti res; s'hi treu la pell als que badan, als que no saben que la bona taberna no té de menester ram, ni cal tan aixarop de llengua pera desferse á un preu enrahonat de roba nova y de rellotjes d'or y ni sisquera del cástich d'un fonógrafo.

Frèscos estarían els administradors dels sants y de las santas que per encantar els rams haguessin de xerrar d'aquesta manera. Per véndren un els hi tocaría mitj día y se n'endurían las malediccions de tots els xicots y mossas que fa un any menos un día que están esperant l'arribada de la festa major. Un contrapunt entre dos hereus presumits, una bestiesa de vegadas d'un foraster que vol que sápigam que á Barcelona granejan més que á fora, y ja 'l tením á cinch duros el ram. Y aném per un altre. Y per las cocas, si s'encantan cocas. Y á la una tothom á dinar, que hi ha gana. Total: que del sortir d'ofici á posarse á taula, després d'haverse fet un tip de ballar, ha passat una hora y mitja y que al sant ó á la santa 'ls hi cremarán un parell de ciris totas las festas y que 'ls dos días de la festa major l'altar será un pá de llum, que, sobre 'l pá d'or que ja hi ha perquè fassi forsa fástich, farà tornar cego al que se 'l miri massa estona.

Encantar es aixó: vendre depressa y corrents al qui 'n dona més, que 'l temps que 's pert ja no 's recobra.

Per aixó 'ls pescadors, per plens que arribin ab la barca, á la mitja hora ja no 'ls queda cap panera. —Setze pessetas... setze pessetas... quinze... catorze... tretze.— Y sense saber qui ha dit tretze, com qui diu, ja 'l peixater se 'n va á salt de cá cap á la estació del carril perquè 'l tren del peix se l'endugui.

—Dotze d'aquesta altra panera.— Es á dir, panera ja no ho diuen, perquè 's volen estalviar la saliva. —Dotze... onze... deu.— Y un altre peixater á salt de cá. —D'aquesta deu... nou... vuyt... set...— Y ja son tres á fer la renglera cap á la estació. Y ja son quatre. Y ja son cinch, sis, set, dotze si 'l día ha estat de bonas. Y 'l patró ha enrahonat tan poch, que ni té de beure una sed d'aygua. Per aixó 's varen inventar l'axaus els pescadors, per no tenir d'agafar sed y perquè no 's pugan confabular els que voltan la barca. Una carnicera, á bulto, de peix, ó una y mitja si la panera val la pena, fan el miracle.

Aixó es encantar: lo de Barcelona, ja ho van batejar bé en llengua forastera, son subasta's, enganyamonas. Aprenentatje de diputats que 'n podríam dir, perquè alló no es enrahonar: alló es una maquineta. Filan un discurs com aquella que fila ab *continuas*, que han deixat de recó las máquinas filadoras d'avans que feyan tanta tossa. Perquè no tot es dir: *doce... trece... trece dan*, sino que entremitj se posan á fer las alabansas de la flassada igual que si aquí ningú sabés que las flassadas son per no tenir fret al llit. Y que vajin fent mitja ab aquellas las vellas, que á Martaró y á Vilasar y á Canet y casi ja per tot arreu hi ha máquinas que las fan cada día per dotzenas de dotzenas de dotzenas.

Ronant, perquè ronan tot lo día las vellas. Ara perquè 'l gat las hi em-

AL HÍPICH. (Fotografía *Ballell*)

Avants de la cursa.

bolica 'l capdell, ara perque l' acaban y no tenen cap néta á la vora pera ferli aguantar la troca.

Ronan, pero no cridan, que sempre es una ventatja. Perque n' hi ha prou ab cambiar de cambra per no sentir las, mentres que per no sentir als de las subastas no n' hi ha prou ni ab trencar de carrer. No sé d' hont se la treuhen la veu. N' han de tenir un magatzém més gran que tots els dochs plegats.

Bé; pero ¿per qué solen ser castellans els que atabalan al vehinat desde las botigas que eran desembrassadas ahir y 'n tornarán á ser avans que torni á fer el ple la lluna?

No ho sé. Deu ser perque han llegit més els discursos d' en Romero Robledo y d' en Castelar que 'ls catalans, y 'ls que tenen renochs per vendre posan més confiança en ells que á n' els de casa.

Y aixó que de xerrayres aquí, gracias á Deu, també 'n tením. Prou que ho sé jo, que hi ha nits que al café no puch ni bestreure en la conversa.

Jo, que de petit á casa ja 'm deyan en "¡Deixeume dir!, de tant enrañador com era á taula. ¡Deixeume dir! ¡Deixeume dir!, vulgas que nó, tenia de descapdellar tot lo que havia passat á estudi.

PERE ALDAVERT

A UNA DONA DE MÓN

Vos que passeu galanament
amunt y avall de l' ampla vía,
boy esguardant lascivament,
tot somrient ab picardía;
que no sabeu qu' és sentiment
y coneixeu sols l' alegria;
que no sentíu l' abatiment

ni us afligeix la melangía;
que no sabeu lo que es amor,
y el vostre cos veneu al or
del primé impúdich que 'l cobdicia;
avuy he vist com heu plorat,
veyent un nin de cap rosat,
qu' es de sos pares la delicia.

MIQUEL BALMAS

EL CARAGOL

Tarde, vespre y dematí,
tan ab pluja com ab sol,
s'arrastrava un caragol
per las plantas d'un jardí.

Del jardí per la verdura,
fes jorn clar ó fes nit fosca,
ell sortía de la closca,
ell entrava á l'espessura.

Gosant d'aquell paradís,
foradant fullas extranyas,
¡com estirava las banyas!
¡y qué n'era de felís!

Una tarde que al detrás
de la pluja 'l sol eixía,
allí cert pagés hi havia,
ab un cistellot al bras.

El qual, com que menjar vol
ab tan gust com pochs afanys,
tira junt ab molts companys
al cistell el caragol.

El cou, se 'l menja després,
y el desditxat passa així
dels encisos del jardí
á la panxa del pagés.

L'home casi fa 'l mateix:
caragol sense judici,
disfruta al jardí del vici,
se 'l menjan y no ho coneix.

JOAN TOMÁS SALVANY

LA NOYA DELS PARDALS

Quan la Mercé sent de l'alba
als vidres son bes humit,
la finestra obra tot d'una
y la llum s'esmuny á dins.

Tan punt els pardals la senten
deixan dalerats llurs nius
y devallan de las golfas
per donarli el bon matí.

Si s'entretenen prop d'ella,
quín piular fan els petits
dins las ollas foradadas
qu'ella á posta 'ls va guarnir!

Com que ab las mollas que 'ls tira
té 'ls pardals enllemnits,
li fan l'aleta gojosos
com solen ferli 'ls fadrins.

Si ab aquests es desdenyosa
ab els aucells no es així:
quí fos pardal Merceneta
per ser per tú preferit.

Jo vindría á ta finestra
manyach, cada dematí,
á picotejar las mollas
de pa, que 't vejés als dits.

Si pardal pogués tornarme
no faría á l'olla els niu,
que 'l vindría á fé en ta cambra
al capsal mateix del llit.

EMILI COCA Y COLLADO

PENSAMENTS

Com més ilusió y goig te dongui 'l veurer estrenar un vestit á la teva promesa, més grossa tindrás l'enrabiada cada vegada que n'estreni es-sent ta esposa.

L'home luxuriós s'esforça donant llissóns de moralitat á aquellas donas que no volen accedir als capritxos d'ell.

A revoltas matrimoniales, ganancia pels terrissayres.

A la dona desdenyosa y de gust més descontentadís, presenteuli un objecte de forma ben estrambótica, fentli creure que alló es lo de la més alta moda en la aristocrática parisenca, y veuréu cóm ho trobará d'excelent gust, acceptant de bon grat la vostra ofrena.

El mirall es un dels llibres de text més indispensables de la escola de la vanitat.

TASCA POLICIÀCA (per *Picarol*)

—Y ara!... ¿Qué fa aquí, vosté?

—Estich buscant una "pista d' altura".

En l' amor hi trobém la font de la nostra inspiració; per aixó no es d' estranyar que, parlant d' amor, se diguin tantas bestiesas.

Si ets poderós, perdona de bon cor als que t' injurian; si ets pobre, no donguis motiu á que t' hagin de perdonar.

La són es la aisladora de totas las caborias.

Vanitat de riquesa, engendradora d' humillaciós y miserias.

Quí prim fila, sovint nusa.

Quan una ganga se 'ns presenta impensadament com cosa sobrenatural, despreciemla, donchs no es res més que un parany que se 'ns extén pera explotarnos.

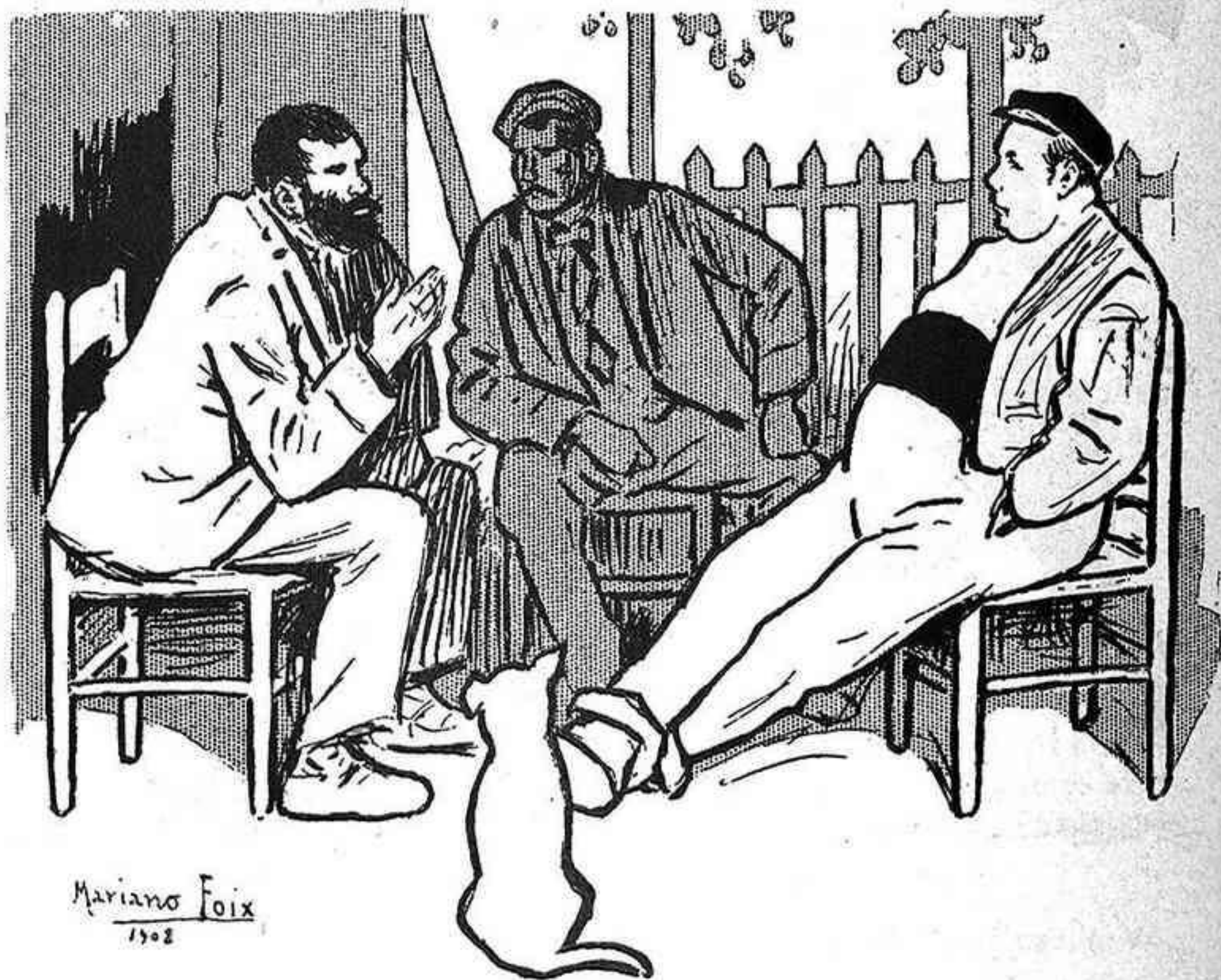
Tothom es prou generós en donar lo que no es seu.

Al quí sentis jurar, prenlo per mentider, puig els juraments solen sortir no més de la boca dels embusteros.

No hi ha palau, per infranquejable que sigui, que la forsa del temps no l' enderroqui.

EMILI ALBERT

RESULTATS DE LA DESGRAVACIÓ (per *Mariano Foix*)

Mariano Foix
1902

— Jo vos soch franch, d' ensá que va tan barato, bech el ví ab tot... menos ab una cosa.
— ¿Ab quina?..
— Ab l' aygua.

PERTENECER A LA BIBLIOTECA
ATENEU DEL BARCELONÉS

TRES PETONS

I

¿Sabs, avuy, quan els ulls m' has besat?
¡Y qué forta ha sigut la emoció!...
Al través del meu parpre ha passat
y l' he vist lluminós, ton petó!

Sí. L' he vist com un sol, gran, inméns...
Un instant tot mon ser ha aclarit,
ha brillat ab un brill molt inténs
y las boyras del cor m' ha esvahit.

II

Després d' anys de no havernos parlat
ens trobém, per etzar, cara á cara.
Ella porta un infant al costat;
per las trassas conech que li es mare.

Ens parém un instant... Jo, amatent,
beso al noy... Ella 's torna vermella...
El petó que jo faig á n' el nen,
en sos llavis de grana 'l reb ella.

III

Jo fingía dormir. Silenciosa,
tot vestintse, ella al llit s' ha apropat.
Jo ab els parpres mitj-closos la veyá,
pres encare de un goig sensual.

M' ha guaytat un moment y ab gran cura
en mos llavis un bes ha estampat,
un petó tendre y cast y apacible,
precursor dels petóns maternals.

MAYET

DIÀLECHS... DE DOS ENRAHONANT
(per Sancho)

EN DOBA Y QUIROBA

Jo 'm dich Doba porque 'l meu pare, que al C'el sigui, s' ho deya de Doba, y d'apellido matern em dich Quiroba, porque la mare, que Deu l' ha-gi perdonada 's deya Quiroba.

May he pogut saber si 'ls meus apellidos s' escriuhen ab *b* ó ab *v*. Ho vaig preguntar al pare moltes vegadas y sempre 'm contestava que ell tampoch ho havia pogut esbrinar may si eram Dobas ó Dovas. La mare tampoch sabia de cert si 'l seu apellido era ab *b* ó ab *v*.

—Mireu: aixís que comensém á tocar l' "Overtura" del Tannhau-ser, tanqueu las portas.

—Molt bé... Y si vé algú li diré qu' es tancat á causa de... l' ober-tura...

Quan se va morir el pare, ja la vaig buscar, ja, la docu-mentació, pero no vaig trobar papers de cap mena. El pobre, va morir sense fer testament. ¿De qué l' havia de fer, pobre home, si al morir no va deixar res, ni deutes?

Jo, per lo que pugui ser,

—¿Es dir que pegava á la dona al mitj del carrer?... Y tú qué li vas dir?

—Que 'ls homes ben educats ho fem á dintre de casa.

tan l' un apellido com l' altre uns cops els escrich d' una manera y moltes vegadas del altre modo.

Ab lo que vaig ab molt cuida-do, quan poso 'ls dos apellidos, es en escriure'ls tots dos ab la ma-teixa lletra, porque no diguin.

* * *

Un servidor ja ha complert els seixanta, y aquesta es l' hora que encare no m' ha passat res, abso-lutament res, ni bó ni dolent.

Vaig venir al món com casi bé

—Que un acreedor té la barra d' escriurem que vol cobrar?... No 'l pago!...

—Y si no t' escriu?

—Ah,... allavoras espero qu' escrigui.

DIÀLECHS... DE DOS ENRAHONANT

(per Sancho)

hi venen totas las criaturas, siguin mascles siguin femellas. Per venirhi, no 'm vaig atolondrar, ni m' hi vaig adormir, vaig deixar fer á la Naturallesa.

Al néixer, jo no era ni gras ni magre, ni curt ni llargarut, ni guapo ni lleig. M' han contat, jo ja no 'm recordo de res de lo que va passar allavoras, que la llevadora va dir á la meva mare alló de que jo era un pom de flors, y alló de que se 'm podia resseguir ab una gota d' oli.

Quan al cap d' unas quantas horas d' haver vingut, vaig sentir debilitat vaig fer un ba-

—Vaja, dona, no sé perquè t' has de mostrar tan freda, ab mí?...

—Perque ja fa rato qu' he apagat el fogó.

dallet, la pobra de la meva mare m' ho va conéixer que jo tenia gana, y 'm va acostar un pit y després l' altre á la boca y jo que sí, xucla que xuclarás, fins que vaig quedar ben tip.

En el primer ápat hi vaig passar més d un quart. La mare, ¡pobreta!, em va criar fins que vaig cumplir vuyt mesos, fins que ella va poder, fins que ella 's va morir. Ja no vaig

—Ah, ¿vosté servia á un senyor sol?... ¿Y per qué va deixar-lo?

—Perque, de nit, sempre roncava.

pendre llet de cap altra dona; fins que vaig tenir dos anys, vinga un biberón darrera del altre, y com que 'l pare á la cuenta hi tenia molta condicia, no 'l vaig aborrir may, el biberón. El pare 's va morir y el biberón se va acabar. Quan vaig tenir dos anys me va venir á veure l' imprescindible xarrampió. No s' hi va fixar cap metje y el xarrampió que jo vaig tenir va ser dels més mansos, inofensiu y tot.

—Es extrany que, tenint la llebra tan á tret, no poguessis desaparar...

—Ja t' ho diré; molt senzill: m' havia deixat l' escopeta á casa.

Vaig anar creixent, creixent, y en la escola del carrer de casa vaig conèixer ab cosa d' un any las vintiset lletres que hi havia allavoras que la Real Academia que hi ha á Madrit, aquella que *neteja, s' hi fixa y fa claror*, encare no ho havia comandat que n' hi hagués vintinou de lletres en l' abecedari espanyol; la *ch* y la *erre* doble no tenian allavoras celda propia, també vaig aprendre de confegir y de llegir ab cantarella, y després me varen ensenyar á fer molt mala lletra y d' aixó encare me 'n recordo. Las quatre reglas me las varen ensenyar ab cosa de quatre anys. Las vaig aprendre cantant, y m' han passat lo mateix que segons el ditxo castellá passa ab els diners á n' els sagristans.

Vaig sortir de l' Escola fet alló que se 'n diu un *burro*; el senyor Mestre ho era molt, y jo d' aplicat no ho era gens. De memoria n' he tingut sempre molt poca, de comprensió no gayre y de ganas d' aprendre encare menos. ¡No hi vaig néixer pera sabil!

Tots els noys n' hi teníam molta de por á n' el Mestre porque, com tots els mestres burros, de peguisser ho era d' alló més.

* * *

XAFARDERÍAS MASCLES (per Farré)

—¿Veus, aquell?... Per tapar els pellingos, ara sempre porta sobretodo.
—Sí, ja ho sé... Es d' ensá que no 's fa ab l' "americana".

De salut n' he gastat sempre molta y encare me 'n queda, pero no la sé disfrutar. May he estat malalt, gracias á Deu; no més he tingut la verola, y encare que ningú 's va cuidar de tancar els finestrons perque la claror no 'm fes tornar rabiosos els grans de la cara, y tampoch se va cuidar ningú de lligarme las mans á la cintura perque no 'm pogués gratar las galdas ni el front, per voler de Deu no vaig quedar gens grabat. Jo en aquest món no soch res, ni *grabat*.

De qué visch no 'ls ho puch dir, perque ningú ho sab, ni jo.

Vaig entrar en quinta, pero com que vaig tréurer el número alt, no hi vaig haver d'anar á servir al Rey; crech que tampoch hauría servit pera servir al Rey, ni á ningú.

Si hagués sigut soldat, desde 'l día de l' absoluta hauría sigut sempre més *licenciado del ejército*. Ara no soch *llicenciat* ni soch res. ¡De res soch res! En política no m' hi he ficat may, ni ella tampoch s' ha ficat may en mí.

May l' han dut els diaris el meu nom, cap casco de bomba explossiva, ni de las rodonas, ni de las llargarudas s' han recordat de mí, ni 'ls tranvías ni 'ls automóvils tampoch; ni sisquera he rebut cap cop de sabre ni cap garrotada dels agents d' O. P.

He sigut, soch y conto que seré fins que m' acabi, la personificació de la més absoluta vulgaritat.

Potser han sigut els dos apellidos que porto 'ls que m' han privat d' arribar á ser alguna cosa.

Una vegada que de qué que no 'm caso, tot estava á punt, pero com que ella la vigilia s' hi va repensar me va visitar un cosí seu pera ferme saber que era ell el que s' hi casava, el gran no sé qué 'm diga fins me va convidar al casament, pero jo no hi vaig voler anar y ara 'm sab greu perque sempre més hauría pogut dir que una vegada havia sigut convidat.

Jo no he sigut may res, ni *convidat*.

Ab el temps, y ho sé de cert, sí que seré una cosa: seré difunt, pero ni jo ho podré arribar á saber, ni me 'n podré alabar enlloch.

Si 'm volen conéixer preguntin per en Doba y Quiroba, carrer dels Ases, al cap de vall del carrer, en las golfas aixecadas en el terrat, *contraviniendo las ordenanzas municipales*

Per la copia, ALBERT LLANAS

LA SOGRA!...

SONET

Voldria que, al tombá una cantonada,
ab un pinyol de préssech rellisquessis,
y que, de la cayguda, 't reventessis
ó se 't partis á trossos la espinada.

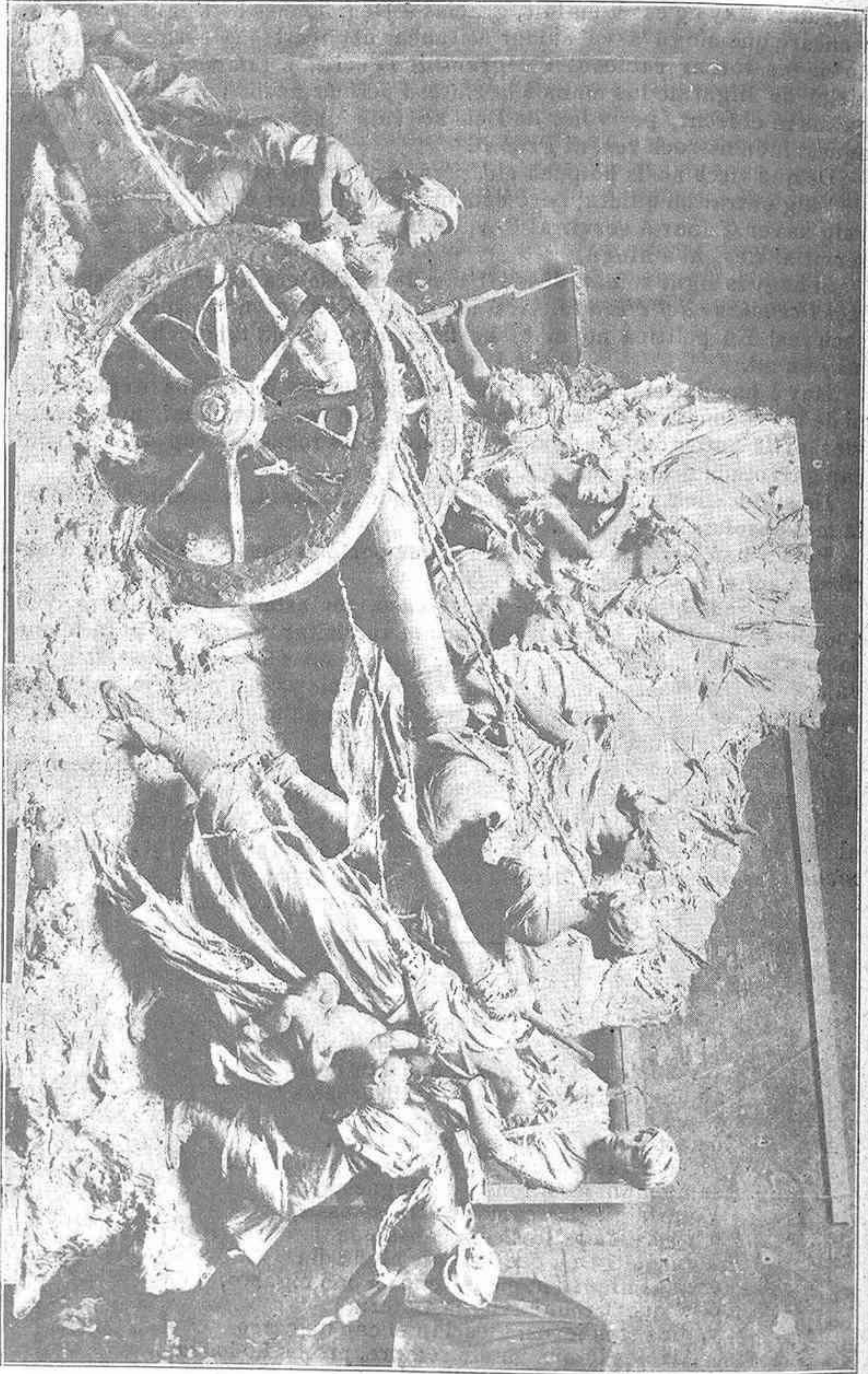
Quan vas als banys, voldria qu' una onada
se t' emportés á fons y t' ofeguessis.

Voldria que las camas te trenquessis,
ó 't fessin á tallets com cansalada.

Permeti Deu que 't vegis algun día
cremat ni més ni menys que un bon cigarro,
ó bé que 't toqui avuy la Loteria
y, dins tres jorns, t' esclafi el cap un carro.

Aixó es lo que 'm díu sempre, pro no ho logra,
¡la sogra!... ¡quina por!... ¡la meva sogra!...

MANEL NOEL

ALS MÀRTIRS DE ZARAGOSSA (per V. Querol)

Detall del Monument.

TRES FRAGMENTS

Del llibre «L' Home» (1)

L' UNSA ADORADA

I

Al fons de ma calaixera
servo, amichs meus, un tresor;
un' unsa per la qui sento
veritable adoració.

¡Ab quína fé l' he besada
un, deu, cent, mil y mil cops!
Cada volta que l' esguardo
batega frisós mon cor,
perque á l' unsa sols li manca
que jo li dongui un estoig.

II

L' estoig que jo tinch de darli

no ha d' esser de seda, nó,
ni de ivorí, ni de marbre,
ni d' argent, ni d' or tampoch,
més qu' argent, y qu' or y seda
val l' estoig sent molt pitjor.

III

L' unsa aquella que m' inspira
tant profunda adoració,
y qu' ab tanta fé he besada
un, deu, cent, mil y mil cops,
no es moneda qu' enlluherni;
es sols un' unsa de plom
á quí per estoig espera
el cor d' un amich traydor.

CAUSA SUPREMA

Cada cop que 'm besa més amorosida
s' obra més sagnanta la crudel ferida,
la crudel ferida d' aquell bes traydor
qu' ha rublert ma vida d' eterna amargor.

Per sos fills m' ho jura besantme sens treva,
qu' ara es y per sempre será tant sols meva,
més ants me jurava qu' era meu son cor
mentr' al fons guardava, per mí 'l bes traydor.

¿Y vol que 'm rendeixi, com ants me rendía
á sa veu d' aymenta, célica harmonía,
sens enrecordarme'n d' aquell bes traydor,
qu' ha rublert ma vida d' eterna amargor?

CANSÓ VELLA

Tú, quí sempre de matines
—oh, pagés, oh, bon pagés,—
vas al camp per sadollarte
d' ayres purs y fruyts novells,
has d' apendrer la corranda
que, de vella, tant sols té
la cadencia, perque 'l tema
sempr' es nou essent molt vell:
“Herbes dolentes s' arrenquen
de soca y d' arrel.”

Aquell matí que gaudias
goigs y venturas y plers,
perque á un presseguer li veyas
madurá 'ls préssechs á cents,
ab quína brahor cantavas
la cansó del bon pagés:
“El fruyt que 's cull se l' estima
y al quí no, ni poch, ni gens.”
¡Ay bon pagés, tú oblidares
l' himne fatal que jo sé!

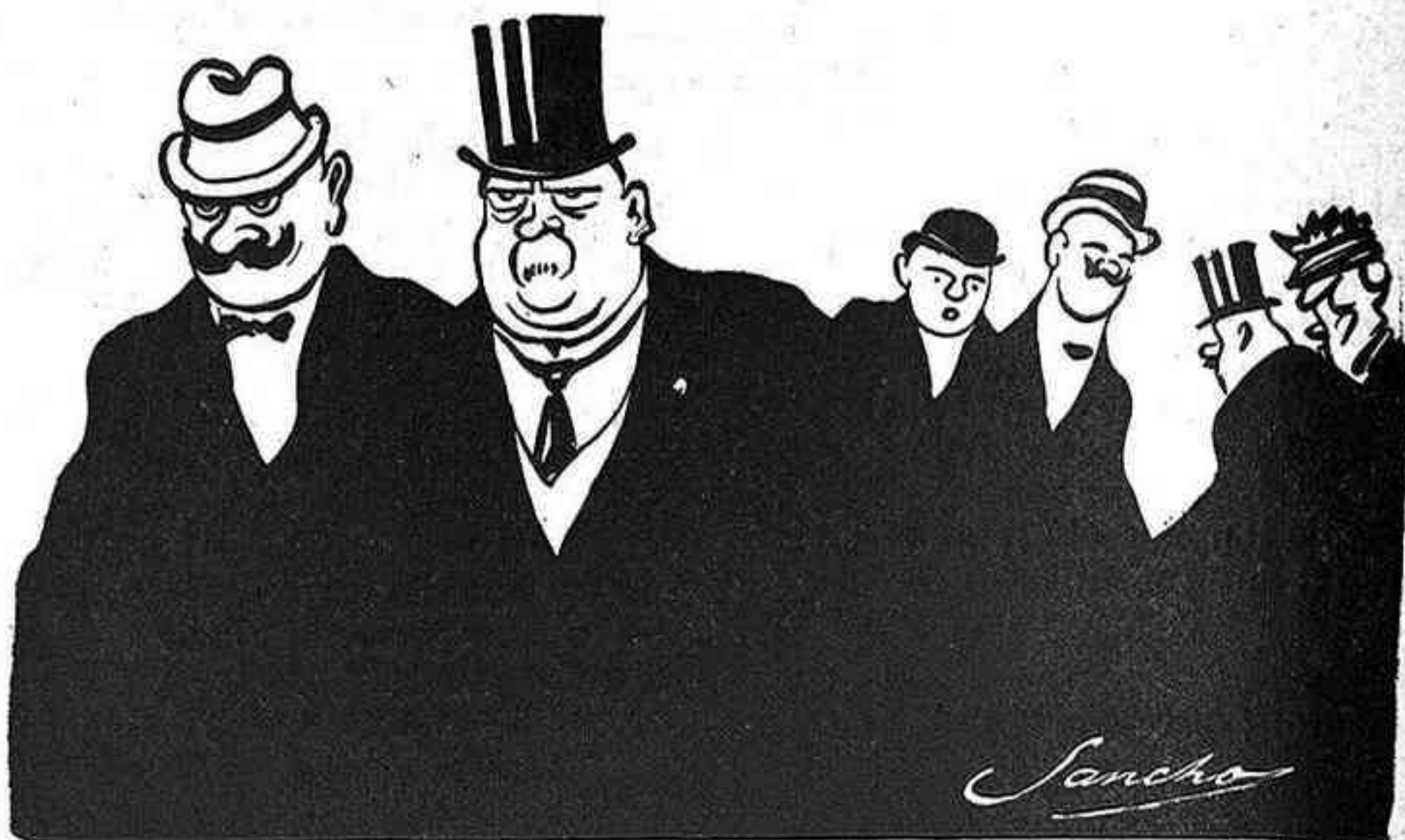
“Herbes dolentes s' arrenquen
de soca y d' arrel.”

Tots els fruyts prou maduraren
que 'l madurar ben poch es
ab sahor qu' hi hagi á la terra
y ab sol, tota madura bé—
més ants d' arribar cullida,
altres han cullit primer.
El ritme de ma canturia
essent vell sempre es novell:
“Herbes dolentes s' arrenquen
de soca y d' arrel.”

Hi ha un herba qu' es traidoría
y nodreix cuchs á milers.
Uns cuchs que tot ho enverinan
y es son bes fatídich bes
y tota fruyta trossejan
y cor-maten á tot pler.
Aytals cuchs son nats de l' herba,

(1) En preparació.

“SIGUIENDO AL MUERTO...” (per *Sancho*)

—¿Que anirá fins al cementiri, vosté?

—No, senyor... Jo quan vaig á algun enterro... me quedo sempre al “Lyon d’Or”.

l’herba tothom la coneix,
y ’ls seus brots portan la sáva
y ’ls rebrots son més dolents.

.....

No ho oblidis la cansó vella,

¡oh pagés, el bon pagés!
y si avuy nó, quan tú pugas
entónala á tota veu:

“Herbes dolentes s’arrenquen
de soca y d’ arrel.”

J. OLIVA BRIDGMAN

LA CADENA DEL AMOR

(QUADRET DE MONTANYA)

Pel poble tot es alegría: no hi ha rostre que no siga estotj de joya.
El jovent va tot endiumenjat.

A las donzellas se las veu hermostejar per la galanura de llurs vestits,
y molt més encare per sos dots de bellesa naturals.

Els jayos que no han fet estrena de prenda de sastre, prou han remenat
tot el fons del arcó cercant galas de sa juvenesa, vestiduras de bon re-
gent.

A la vila es Festa Major, festa anyal y no ’n caldría d’ altre que no ’s
celebrés ab degut conforme de goig y d’ honradesa.

Ja de bon matí, el senyor Rector ab llarch repicament de campanas ha
fet escampada de boyras y ha omplenat l’ espay d’ alegronys.

El sol esplendent ha enllumenat tota la vila, y ’ls aucells saltironant de
branca en branca han entonat l’ himne del goig de viurer.

Talment com l’ aucellada del bosch, la maynada de la vila, la collada
de caparróns del pervindre, ab cara neta y xamosa, lleugers com plomas,
be prou alatejan per carrers y plassas riallant inconciencias de vida.

¡Ditxosos ells!

El jorn avansa sense entelament de núvol.

Arriba la mitj diada, y dins de cada llar y á l' entorn de cada taula coberta ab estoballas ab flayre de bogada, s' hi veu el compost de tota familia que ab bons talls y llarch tragueig celebra la festivitiat del día.

Al net y al avi, principi y fi de la vida, se 'ls veu aparellats á taula formant el símbol del viurer.

Els pares ho contemplan gojosos, y 'ls fadrins que hi entermitjan s' hi veuhen reflectats en son passat y pervindre.

El temps, que la ciencia dels homes ha destriat en horas de rellotge, corre empenyent minuterias sense fer parada ni esment en res.

El sol voltejant pausadament per l' arch sideral, cerca 'l pas entre llunyanas montanyas, y deixa atansar l' fosca: de la fosca n' ixen las estrellas que brillejan per l' espay.

La vila s' aquieta de llurs sorolls de festivitiat.

* * *

De sopte, quan més ensopida aparenta restar, se deixa sentir el só d' alegre fluviol y seriós tamborino anunciant sardanas á plassa.

COMPROMÍS (per F. Mas)

—Si sabés que 'l qui ara 'm mira es un vellot d' aquells verts, alsa'ia un pam la cama... y engegaria el "couplet".

Tothom hi corre.

Y á plassa, damunt d' uns taulóns lligats per fer tablado, la cobla ja afina llurs instruments per marcar agradosas balladas.

Antichs teyers ó en son lloch atxas de vent ab bon flameig, enllumenan solfas de músichs y aclarejen foscors de nit.

Estesos de brassos com el Redentor del món, y enllassadas las mans com germans amorosos, minyóns y minyonas forman una roda humana admiració de propis y extranyes de bon sentit.

La sardana no es pas un ball carrincló de falsa estética com els enutjats de nostre terra diuhen: la sardana es una hermosa dansa d' honesta conformitat.

Es un rosari de fe: en cada grá hi glateix un cor y en cada cor s' hi fermenta una oració á nostra venerada Catalunya.

Juntadas las mans de la joventut y velluria, la sardana es una vibració de goig y sabiesa que recorre tota la rodona igualant pensaments honorosos.

VENUS Y MARS (per L. Alegret)

—Mira que, si 'm desprecias, soch capás de fer una desgracia.

—¡Uy, d' aquí que te l' hagas tret tot, tinch temps de ser qui sab ahont!...

La sardana es el tot del tot de la vida de nostre aymada terra.
La sardana es la cadena del amor.

* * *

Las tenoras refilan y 'l tamborino repica.

El jovent salta alegroy, y 'ls jayos á quíns el feix dels anys no 'ls deixa fer cadena á ne 'l rotllo de balladors, segueixen el compás de la dansa contant els *punts* ab sa venerable testa.

Quan veuen una parella de jovincels que aprofitan la petita pausa del contrapunt per dirse amoretas á cau d' orella, els vells capseriosos se 'ls hi aviva el recort d' un temps passat que per ells no pot tornar.

—Quín temps aquell!—mormolan tirant el pensament allá d' allá.—Quan jo componia rotllo en las balladas de la vila, no hi havia pas en deu horas al entorn quí 'm batés per treure 'ls *punts* d' una sardana nova. Totas las treya, totas... Y encare 'm restava ideya per fer conquistas de las balladoras properas. Mes ara... Ara, ajocat pel pes dels anys no 'm resta més que 'l consol de poguer dir á la jovenalla que puja:—No us enorgulliu tan de vostra forsa de camas y vivesa de cap, que quan vosaltres hi aneu jo ja 'n torno. El mal es que 'n aqueix món no s' hi pot esser dugas vegadas.

En tant el jovent no 's cansa de ballar ni 's cansa de tirotejarse amoretas.

Las francas y repetidas riallas bé prou acreditan el goig de l' estada á plassa.

Pero 'l temps corre, els músichs se mostran fatigats y cridan:—¡Va l' última!

Aytal clam engrandeix més la rodona que saltireja alegre, y mana repetició per ferne bona despedida de festa.

A la fi els músichs logran enfundar sos instruments.

Els teyers ó atxóns s' apagan.

La gentada 's retira envers sos casals.

Y la nit tot ho aquieta.

Bona part de las anellas que formavan la rodona de la joventut, sols s' ha desclós aparentment, puig no ha pas arribada de bon tros la següent Festa Major sens que 'l Rector no hagi ja celebrat bona pila de casaments inspirats tots ells en las passadas sardanas.

La sardana es la cadena del amor.

¡Benhaja mil voltas la dansa de nostra terra!

LLUÍS MILLÀ

PENSAMENT DE STECHETTI

A sol naixent d' un jorn de primavera,
sola, endolada, llensant pló abundós,
ma tomba cercarás ab ansia vera
pel caminals del lloch d' etern repós.

Búscala bé entre l' herba enmaranyada:
será la que sa creu volti amorosa
l' enredadera en flor, son abrassada
compartint ab la blanca y fresca rosa

De mon cor eixas flors haurán la sava
y 't pregan sols damunt ton pit morir...
que son els versos qu' aprop teu pensava
y las tendresas que 't deixi de dir!

TELESFORO PEGADELLA

CARTA A N' EN RAMON

¿Qué es lo que me han dit, Ramón
que no ho crech de cap manera,
á las musas catalanas
vols portarlas á la escena?
Autor dramátich vols ferte
sent espurna de poeta
y somniant truitas te creus
qu' aixó 't portará una renda.
¡Que 'n vas d' errat, fillet meu!
¡que 'n tens, minyó, d' ignoscencia!
¡que poch sabs del món Ramón!
¡Ramonet, que poch llambregas!
Si ara ets pobre fent romansos
pels cegos, á dos pessetas,
si pel teatro vols escriurer
ja 't pots preparar la esquena,
ja pots amanir l' estómach
posantlo á proba de dieta,
puig de gana y de traballs
fins te 'n sobrarán per vendre.

Ara vull que ab molts fatíchs
y *amprés* de rómpret la clepsa
y de passar mil angunias
rebuscant deu mil ideas;
ara vull, que lo teu cap
(que per mi es un cap de jerra)
logri trobá un argument
per confeccioná una pessa,
una comedia ó bé un drama,
un sainet ó una tragedia,
(que per lo cas tan se val
que siguin prunas com préssechs)
ara vull que ab molt enginy
logris vestirlo de mena
que surti un' obra passable
quan n' hi ha tantas de dolentas.
¿Que 't creus que tot desseguít
podrás sortir ab la teva
y tocar el resultat
de tan intrincada feyna?
Espérat un xich, minyó,
no vagis, no, tan depressa;
encare 't toca suhar
més que tú, pobret, te pansas.
Traginant la creu al coll,
(vull dir l' obra, l' obra teva)
tens que passar el calvari
de una empresa á l' altra empresa
rebaixant ta dignitat,
y fent deu mil reverencias;
exposas el teu intent
la teva obreta 'ls llegeixes,
á davant d' alguns actors
que ni saben lo que 's pescan,
y si per sort, (qu' es gran sort)
els hi agrada y te l' aceptan,
el día que 'l torn li toca
el dia que te l' estrenan,
en fí, 'l día del debut,
que per tú es día de festa,

si 'ls actors la treuhen bé,
y 'l *claqueig* no la reventa
y 'l públich te l' aplaudeix
y tot surt á maravella
te la farán tres vegadas
contanhi la de la estrena,
y aixó encare, si, oportú,
en pago d' eixas molestias
has regalat als actors
un esmorsar de primera,
un rellotge al empresari,
y al apuntador sis brevas.
Aixís donchs, digas, Ramón,
quín negoci se 'n pot treure
de escriure pera lo teatro
obrant d' aquesta manera.
Dígas de qué menjarás
si 't resulta tanta feyna
á cinch céntims de jornal
y encare si es que 'l traguessis.
Mentres hi hajin autors *fátuos*
que regalin sas obretas,
sols per veures aplaudits
ó per sortir á la escena;
mentres tots els empresaris
comprin per quatre pessetas
dramas per calmar la fam
d' algun afamat poeta;
finalment, mentres l' usura
sigui 'l goig de las empresas
creume, no escriguis, Ramón,
pel teatro cap comedia,
cap drama, ni cap monólech,
cap sainete, ni cap pessa;
més val que 't fassis camálich
de fardos ó calaixeras,
que no que portis á coll
de una empresa á un altre empresa
una obra que res te dona
ni re 't dará *per insécula*.

JOSEPH M.ª Pous

¡MON!

FRAGMENT

Tremolant de fret y gana,
arrupit en un recó
d' un solar de las aforas,
sens més abrich en son cos
qu' un bossí de brusa blava
y unas calsas de cotó,
un home faltat de feyna
sense estatje y sense foch,
espera que la nit passi
per tan prompte surti 'l sol
seguí altra volta la capta...
fins que torni á ferse fosch.
¡Y després dirán qu' es l' home
el rey de la Creació!

ENYS

CARTAS CURTAS

HISTORIA D' UNS AMORS... FRACASSATS

«Caballero formal, dará protección
»á señorita agraciada. Escribir acompa-
»ñando fotografía á Lista Correos J. N.
»cédula n.º 148369.»

De *El Diluvio*

Senyor Don J. N : Després d' haver llegit el seu anunci tinch el gust de enviarli el meu retrato esperant que será del seu agrado. Las meas pre-tencions son modestas. Si puch contar ab la seva amistat, li prego contes-ti citant lloch ahont poguém veurens.

Confia ab sa major reserva la seva afectíssima *Lola*. Escrigui á Llista Correus, bitllet de tranvía n.º 100.

Senyoreta *Lola*: Enterat de sa estimada carta li juro que l' hi trobada més dolsa que una pera confitada; (la carta, eh?). El seu retrato m' ha agradat tant, que 'm passo las horas besantlo. En ell contemplo la imatge de la dona ideal. Adjunt li envió el meu; si es del seu agrado seré l' home més felís dels homes... felissos.

Demá á las tres de la tarde l' esperaré davant de Correus. Portaré un diari á la ma dreta y un mocador vermell á la esquerra.

Crech que 'ns arribarém á entendre, que 'ls desitjos de vosté serán els meus y que tot anirá com una seda... si no 'ns embolican la troca. Rebi un carinyós saludo d' aquest que sense conéixela ja l' estima de tot cor, *Julio*.

Estimat *Julio*: Ab molt sentiment tinch de dirli que ahir no 'm va ser possible venir á la cita que 'm donava. Suposo que per aixó vosté no sospitará ni desconfiará de mí. La meva simpatía envers vosté es molt gran y espero podrém veure prompte realisats els nostres propósitos.

Si vol véurem, sigui demá á las dotze al Parch davant del elefant, ti-rantli bossins de pa, á fí de que jo puga distingirlo més aviat.

Tant bon punt jo arribi, buscarém un lloch apropósit pera explicarnos las nostras cosas. ¡Ay, *Julio* del meu cor! si ho sapigués que tota aquesta nit no hi dormit pensant ab aquell bigotet que tan bé li escau.

Li envía una estreta de ma, la seva fidel amiga *Lola*.

Lola meva: Per Deu no 'm fássi patir tant (y dispensam si ja comenso á tutejarte). Inútilment ahir vareig esperar-te tres horas al Parch, sense poguer veure la teva hermosa cara. ¡Si ho sabías el mal de cor que vaig passar y els llonguets que vaig donar al *avi* esperantel...

En aquell kiosco van acabá 'ls llonguets y jo vaig acabá 'ls quartos. A las tres me 'n anava á dinar, ab unas ganas de veuret... y de menjar...

El pobre *avi* agrahit del meu desprendiment, em mirava ab uns ulls de llástimal... Pobre béstia, havia comprés la meva situació.

¿Que t' ha passat *Lola*?, potser t' han trobat las meas cartas?... ¿estás malalta?, escriume que estich impacient y no puch viure pensant ab tú.
Julio.

Senyor *Julio... Verde*: ¿Vosté 's diu *Julio*? home, valdría més que 's di-

AMPURIAS.—DARRERAS EXCAVACIONS. (Fotografías *Esquirol*)

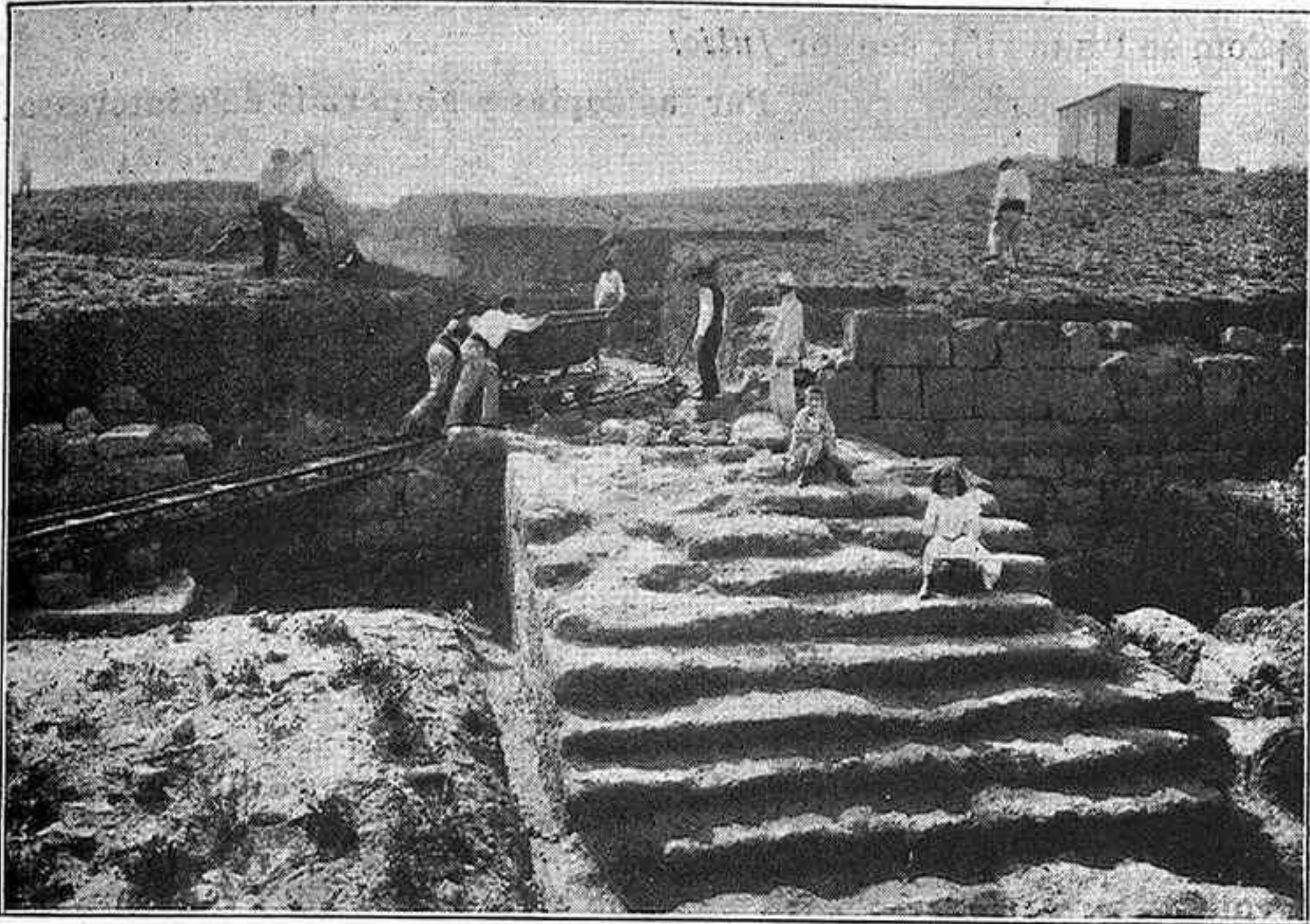

Entrada á la fortificació.

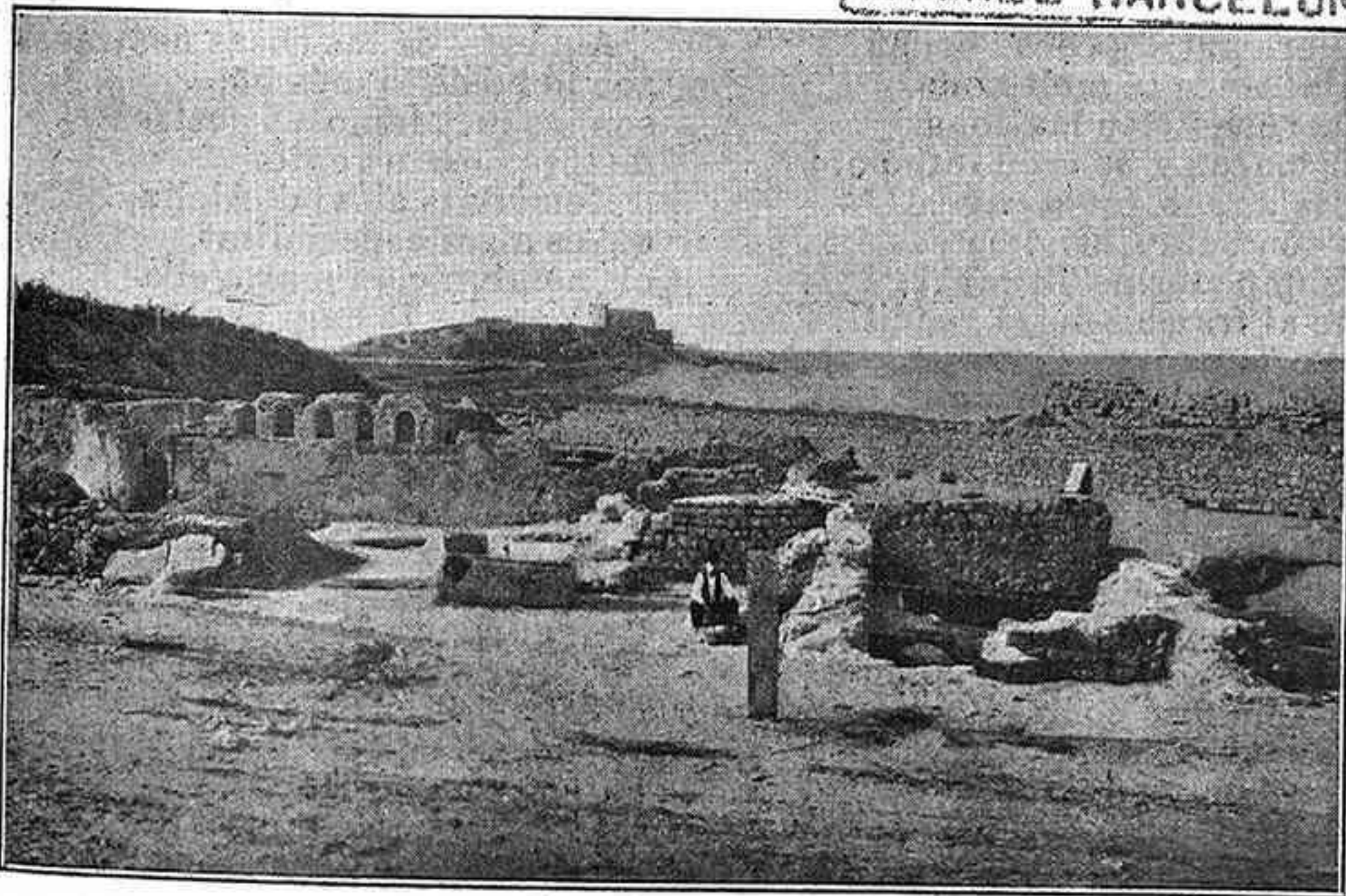
Portal de la ciutat y Carrer de las columnas.

AMPURIAS.—DARRERAS EXCAVACIONES. (Fotografías Esquirol)

Escala interior del castell.

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
DEL
ATENEU BARCELONÉS

Columbari y Moll grech.

gués Pau. El retrato que va rebre ni es el meu, ni jo 'm dich Lola, ni soch cap dona ni *cristo que la fundó*. Aquella fotografia es la de la meva sogra quan era jova. ¿Vosté es un d' aquests *vius* que s' enamoran d' una dona sense veurerla? Vaja, retiris y no sigui tan burro, home.

¡Com se l' han rifat senyor *Julio!*

Per las copias y ab permís dels interessats.

J. STARAMSA

ELS BORREGOS DE CARDEDEU

No hi ha poble al Principat que no tinga en son programa alguna especialitat que li dona nom y fama.

Y sense més digressions vaig á dir las una á una, demanantvos mil perdons si al tinter me 'n deixo alguna.

A Valls hi ha ví bó y barato sense aplicarhi lluquets y també 's donan boato fent torres els seus xiquets.

A Sitges la malvasía ja 'ls basta per esser grans, si no sigués la manía de voler sé americans.

A Caldas la Magestat y l' aygua bullint son joyas, pero tenen el dentat rovellat totas las noyas.

Per llonganissas á Vich, canaris y capellans y per esser país rich de distingits catalans.

Per cantis y cocas bonas Vilafranca té molt nom y porque volen las donas ser macas y ho creu tothom.

Balaguer, fama capdal ab son Sant Christ ha assolit y Sampedor pe 'l timbal que al francés deixá rendit.

Pe 'ls panyos Tarrassa es bona y pe 'ls velluts Sabadell y 'l Pont dit del Diable abona la vila de Martorell.

Per contes senzills y sossos, á Mataró per motiu se 'ls anomena caps grossos, essent poble molt actiu.

A Olesa no li han planyuda la fama y té dobles llors per las ayguas de La Puda y pe 'ls olis superiors.

A Montmeló se 'ls memora per cert rellotje de sol y no 'ls hi pregunteu l' hora porque us armarán un vol.

D' Esparraguera 's fa corra qu' es fill Judas, pro 'l retruch d' aqueix oprobi l' esborra el llor dels trescents del Bruch.

Per las barretinas troba fama Olot per tots confins y es célebre Vilanova per las monas dels padrins.

Pe 'ls seus turrans Agramunt gran nomenada ha alcansat entre 'ls que tenen per punt fer gala de bon dentat.

Pero 'l llaminer exclama fent á lo bó mil desdenys: —No hi ha fama com la fama de las admetllas d' Arenys.

Més el poeta que ab sa noble y justa imparcialitat ha exposat de cada poble la propia especialitat,

díu que aquell que vol fer gala de bon gust per tot arreu, per fé un bon present, regala borregos de Cardedeu.

Aquests, de las cosas nostras, son lo bó de lo més bó; son las més famosas postres de tota nostra regió.

Remullats ab ví d' Alella, qu' es altra especialitat, els nombra com maravella tothom que 'ls hagi probat.

Semblan durs y quan se 'ls tasta res els iguala en sabor: tenen de la nostra casta la rudesia y la dolsor.

Quan surten al mitj la taula borregos de Cardedeu, entre 'ls concurrents s' entaula l' elogi que se 'ls hi deu.

L' alegría 's pinta als rostres, els ulls brillan ab amor y com son postres ben nostres, batega de goig el cor.

Si un els veu en terra llunya, ser á casa ben bé 's creu, porque sols hi ha á Catalunya borregos de Cardedeu.

S. ALSINA Y CLOS

A LA FRONTERA FRANCESA (per *Picarol*)

—Alexandre Lerroux?... C'est bien!... Et vôtre métier, monsieur?...

—Ex-emperador y traficant ab llana.

ELS RESTOS DE 'N ROGER DE LLURIA (*)

Sapigut es que las despullas d'aquell gran almirall foren soterradas en una fossa oberta als peus del panteó de son rey Pere 'l Gran, en el Monastir de Santas Creus, cuberta ab una senzilla llosa de marbre blanch, de quina inscripció n'ha desaparegut violentment, á pich d'escarpa, la segona ratlla, que segons l'entés arqueólech senyor Hernández Sanahuja, devia contenir precisament el nom de 'n Roger, quina mutilació degué efectuar-se durant la guerra de Successió, puig segons conta en Villanueva, que visitá aquell monastir avans de la guerra de la Independencia, faltava ja llavoras dita ratlla.

Avuy la llosa está trencada precisament per la part esborrada, y 's comprén, puig haventse rebaixat el marbre al esborrar la ratlla d'inscripció, la pedra quedá més débil en aquell lloch.

¿Quán y cóm s'efectuá dita fractura? Persona digna de crédito ens contá la següent interessantíssima versió recullida de boca del P. Miquel Mestre, ex-religiós del monastir, qui després de la primera guerra civil fou rector de Santas Creus.

El día que 'l monastir fou assaltat per primera vegada, en l'any 1835,

(*) Treball que fou trobat entre 'ls papers y documents històrichs que al morir deixá en Jaume Ramón y Vidales, cronista del Vendrell.

Foch PASSIONAL (per Caray d' H.)

—Una flama que m' arbora
tinch aquí al pit...
—¿Vol dir?... Cál...

y 'ls assaltants el regiravan per tots indrets en busca de tresors, veyent que 'ls cops de mall eran impotents pera rompre 'l preciós sarcófach de pórfit, que guarda la momia del gran rey en Pere, se proposaren enderrocar el templet que 'l cubreix, comensant pera fer caure las afligranadas agullas en que acaba, mes una d' aquestas, al ésser enderrocada, caygué sobre la llosa de la tomba de 'n Roger, ab tan mala sort, que la trencá en dos trossos, ensorrantla. Sembla que l' urna que tanca 'ls restos del almirall, era de cristall, quan menys la part superior de la mateixa,—segons demostrarem més endavant—y trencantse, el soroll dels vidres atragué á las turbas, deixant en pau al rey en Pere, creguts de que dit soroll era produhit per algún tresor allí amagat, y veyentse enganyats destrosaren l' urna per complert. De manera que 'l nostre almirall, que havia sigut sempre 'l bras dret d'

—Un foch inmens que 'm devora,
un foch gran...
—Donchs, ja veurá...

aquell gran rey, per una rara casualitat, fins després de mort, evitá que se li profanessin las despullas en perjudici de las sevas propias.

Passaren aquells jorns de proba y de dol pels aymants de las glorias catalanas, pochs llavoras per desgracia; algunas caritativas personas restanyeren en lo possible 'ls grans destrossos y amplas feridas causadas al grandíós monument: se tapá bé ó malament la fossa del gran almirall y aixís quedá fins als voltants del any 1878, á partir del qual ocorregueren els fets que aném á relatar, tal com ens els contá en Marián Escoté, pagés de Santas Creus, d' uns xeixanta anys d' edat, á quí cedím la paraula:

“En aquell temps (1878) era rector de Santas Creus mossén Jordi Llobet, ab qui jo 'm relacionava molt, li conreuhava l' hort, l' ajudava en quelcom de la iglesia junt ab un fill meu que li feya d' escolá, y moltas vegadas me convidava á taula.

„Un día, al sortir á missa una partera, aquesta tingué un gran espant, puig de prompte li faltá

—¡Y aral... Pro ¿qué fa, senyora?
—Miro si 'l puch apagâl

FLORS ARISTOCRÀTICAS (per *Mariano Foix*)

Vinga abonarse al Liceo
y vinga anar tart al llit.

¿Tot per afició á la música?...
No... ¡tot per pescar marit!

MUSICOMANIA (per *Picavol*)

UN QUE TOCA LA TROMPA

UN QUE TOCA ELS PLATETS

UN QUE TOCA LA LIRA

UNA QUE TOCA EL PANDERO

UN QUE TOCA LA VIOLA

UN QUE TOCA EL VIOLÓN

Tocadors solistas que no fan del ofici.

terra sota 'ls peus y s' enfonzá, essent casi miraculós que no prengué mal. Era que precisament seya sobre la sepultura de 'n Roger de Lluria, qual nom jo llavors ignorava, y falsejant la llosa, s' ensorrá la part superior de la mateixa.

„El senyor Rector me maná després taparho de la millor manera possible, y aixís vaig ferho, ajudat del meu fill y d' un altre noy que vivia llavors á Santas Creus, y que avuy es ja tot un senyor metje.

„Mes avans de posarnos en feyna, esperonats per la curiositat, volguem saber qué hi havia dins de la sepultura, y baixanthi, vegí un esquelet desfet, mitj cubert de runa, que tenia 'l cap á la banda del presbiteri y espargits per allí molts trossos de vidre, ó millor dit cristall molt doble, dels quals un tenia de gran més d' un pam en quadro, lleugerament encorvat; alguns eran daurats, y jo 'n vaig recullir uns quants junt ab uns capets d' ángel, molt ben fets, també de cristall, pera jugarhi la canalla de casa. Vaig agafar el crani, qu' era sencer y ab tota la dentadura, y 'l noy de referencia 'm digué:

„—Jo he sentit dir que las dents y caixals d' aquesta mena de morts tenen molt de mérit y 's posan en anells, com n' he vist trets de Poblet,— y acabá per arrencar y endurse'n la dentadura pera ferne anells, durant quina operació els òssos se descojuntaren, tornantlos després dintre la sepultura.

„Perque la llosa no tornés á esfondrarse, vaig anar al celler, y serrant dos caps de dogga de roure molt fort d' una bota desfeta que allí hi havia, els vaig colocar á manera de graella pera que continguessin la llosa, quina, després de colocada sobre dits pernys, la clavarem ab guix resseguint totas las juntas, y anant á la rectoría pera donar compte á mossén Jordi de mon comés, li vaig dir:

„—Senyor rector, en aquella sepultura deu haverhienterrat un personatge molt principal, puig la caixa 's comprén qu' era tota de cristall y devía valdre molt—ensenyantli al mateix temps las despullas que jo portava.

Com á comprobat de lo exposat, devém afegir que 'l Sr. Her-

CALENTAS Y FREDAS (per *Mariano Foix*)

Mariano Foix
1905

—Si tornan ab el "¡vaya calor!"... me giro y els en dich una de fresca.

nández Sanahuja, en una nota á sa monografía "El Monasterio de Santas Creus", diu que quan pera suplir la falta del enllosat s'enrajolá la iglesia, se tingué que descobrir la fossa de 'n Roger de Lluria, y allavoras va veure encare existents els òssos del célebre almirall de Sicilia y d'Aragó, y sobre tot un çrani que estava complert.

Morí mossén Jordi Llobet y aná de regent á la rectoría de Santas Creus el reverent Joaquím Magrané, durant qual regencia, segons manifestació feta algunas vegadas pel mateix, visitá el monastir un senyor molt ben tractat, de finas maneras y de molt bona apariencia, qui digué ésser marino, y que havia fet expressament el viatge desde Andalucía pera veure la tomba d'en Roger de Lluria, á qui tenia en molta estima; y després d'una detinguda inspecció de la sepultura, declará que la mateixa era apócrifa y que may havia contingut el cadavre del almirall, per quant, aquest havia sigut enterrat á Cádiz.

Conta també 'l reverent senyor Magrané, que haventse esfondrat altra vegada el tros més petit de la llosa en qüestió, reconegué detingudament la sepultura per medi d'una candela al cap d'una canya, y que dintre de la mateixa no hi havia res.

Al any 1887, don Simeó Aravalos, Inspector general de Monumentos, visitá 'l monastir en companyia d'un senyor, catalá per més senyas, y quin nom, que se 'ns digué, no recordém, empleat en una dependencia de las oficinas provincials de Tarragona, y parlant sobre la mateixa tomba, assegurá al Inspector que ell (l'empleat) l'havia vista oberta y que estava enterament buyda, y volentho més asseverar, se dirigí á un mestre de casas que 'ls acompanyava, y li digué: —¿Veritat, Fulano?— y aquest digué en veu baixa al conserje del monastir, que ab ell estava: —Quíns papers ens toca fer, devegadas!—

No faltan malas llenguas que diuen haver vist á dit empleat á Santas Creus, dugas ó tres vegadas de nit, furtivament, y com si s'amagués de que 'l vegessin. Tal volta aquest concepte es inexacte y fou una mala inteligencia de la persona que tingué la sort ó la desgracia de veure'l.

Durant aquest período, la Junta de Tarragona que té al seu càrrech la conservació dels monuments de la provincia, encarregá al zelós conserje del monastir, que recullís quants datos pogués arreplegar en la comarca referents á la sepultura d'en Roger de Lluria y posés al corrent á dita Junta de tot quant sobre aquest assumpto passés ó se digués, y tenint aquell per dugas ó tres vegadas fundadas sospitas, puig la clau de la iglesia no obra en son poder sinó en el del rector, que de nit pogués haver estat oberta la sepultura per semblarli frescas las clapas y las junturas de guix al voltant de la llosa, ho posá en coneixement de dita Junta.

Alarmats els dignes indivíduos que la componen al saber quelcom de lo que havém manifestat, y per las veus cada día més insistents de que la tomba de 'n Roger de Lluria era buyda, determinaren reconéixerla previ consell de l'Academia de la Historia que fou favorable, y á dit efecte 's constituí en el monastir una comissió de la Junta, el día 4 de septembre de 1889, composta del senyor Marqués de Montoliu y del arquitecto don Ramón Salas, acompanyats del qui aquest treball suscriu, com á notari de la vila de Vendrell, per aixecar, com s'aixecá, acta de l'obertura y del reconeixement. Estant á la iglesia, pera dur á cap son comés, s'hi agregá 'l procurador de Tarragona don Francisco Salvany, don Vicens Serramalera, mestre de Santas Creus, el dalt anomenat Ramón Escoté y el reverent mossén Magrané, que fou cridat á dit efecte, y jurá y perjurá, com tantas otras vegadas, que la sepultura era buyda y per lo tant inútil la obertura, suplicant repetidas vegadas al senyor Marqués de Montoliu

que no a portés á cap perque no donaría resultats, com ja en diferents ocasions ho havia manifestat, notantli tots els presents cert empenyo en que 'l reconeixement no s' efectués; mentres en Marián Escoté afirmava

FICANT'HI LA CULLERADA (per R. Riera Moliné)

tot lo contrari; y assegurava que allí sota ell hi havia vist y tocat el cadavre del gran almirall. Decidit el senyor Marqués á portar á cap la obertura com estava acordat, en presencia de totas las referidas personas, ab una escarpa 'l Marián Escoté, d' ordre d' aquell, desclavá la part superior, ó sigui 'l tros més petit de la llosa, treyent bastanta runa y pedras de sota la mateixa, en las que, y no en las dogas que l' Escoté hi havia posat en altre temps, descansava aquella, y quedant una obertura sufficient per ficarse á dintre, ho efectuá en Marián, treyentne primer bastants trossos de cristall que la major part semblava haver format part d' una crestería gòtica, alguns d' ells daurats, y una tanca de metall, sens dupte de l' urna ó caixa, de quals objectes se 'n feu cárrech la Comissió pera dipositarlos en el Museu arqueològich de Tarragona, y á més, diferents òssos, entre ells un fémur, algunas costellas y las barras; mes com el senyor Marqués de Montoliu declarés que l' objecte de la Comissió era tan sòls cerciorarse de que la sepultura no era buyda, com de veu pública 's deya, y com per altra part considera, fins á cert punt, ésser una profanació remenar aquelles despulas, ordená deixarho tot en el ser y estat en que's trobava, tapiantho de nou y provisionalment, si bé d' una manera segura, com se feu immediata-

—Al món tot son contrassentits... Y si no, vegin: ¿quins son, aquí, els que saben millor ahont tenen la ma dreta?... Els de la "esquerra"!...

ment per un mestre de casas, fins y á tant que la Comissió de Monuments deliberés lo més convenient; acordant alguns mesos després que las despullas de 'n Roger de Lluria fossin recullidas y acondicionadas, junt ab lo que quedava del ataut, en una caixa de zinc, y que aquesta 's deixés dintre de la mateixa sepultura després de ben netejada.

Pera portar á efecte aquest acort, torná á Santas Creus l' esmentat senyor Marqués de Montoliu, acompanyat d' un senyor metje, al objecte de classificar els òssos que 's recullissin; sufrint els delegats una dolorosa decepció, puig al desembrassar la fossa, se trobaren ab diferents cranis y òssos repetits que acusavan la presencia de despullas de diversitat de cadavres.

El pagés Marián Escoté encare avuy está més ferm que may que quan al any 1878 va reconéixer la tomba no hi havia més que las despullas d' un sol cadavre, y pregunta ¿qué s' han fet d' aquellas dogas de consistent roure qu' ell hi colocá pera impedir nous enfondraments? Afegeix que mossén Magrané va dirli que hi hagué un' altra enfondrada y que per tapparla hi tirá la runa resultant d' una porta que havia fet destapiar, y manifesta á tothom, qui vol sentirlo, que 'l propi mossén Magrané tractava un dia de ferli firmar una declaració, que no sab lo que deya perque no li volgué deixar llegir, per qual motiu s' hi negá, y referent al assumpto que ha motivat aquest article.

Tením un especial gust en manifestar ab la major bona fé, que ab la publicació d' aquestas novas, lluny de voler ofendre ni inculpar á persona alguna, no 'ns ha guiat altre móvil que historiar els fets ocorreguts en tan important materia, que creyé m han d' interessar fonament al lector que hagi tingut la paciència de llegirnos, y que si no s' han fet més aviat del domini públich, quan menys son coneguts de moltes personas de la comarca de Santas Creus; y sobre 'ls quals segóns tením entés, la Comissió de Monuments de la provincia de Tarragona, va obrir una informació pera posar en clar tot quant havém manifestat, ab el móvil de poder identificar las despullas d' una de las més capdals figuras de la nacionalitat catalana aragonesa.

† JAUME RAMÓN

DEL MON

I

CARITAT

La *devota* es amable y compassiva,
es la *dona de bé* caritativa
que, fent aquí y allí la seva almoyna,
las pessas de dos céntims fa aná endoyna.

Estima als desgraciats, fa bonas obras,
fa cada día caritat als pobres,
puig de petita té á n' á la memoria
que 'l qui fa caritat *guanya la gloria*.

¿Quín es, bona devota, el teu anhel?
¿Socorre als desgraciats ó bé aná al cel?

II

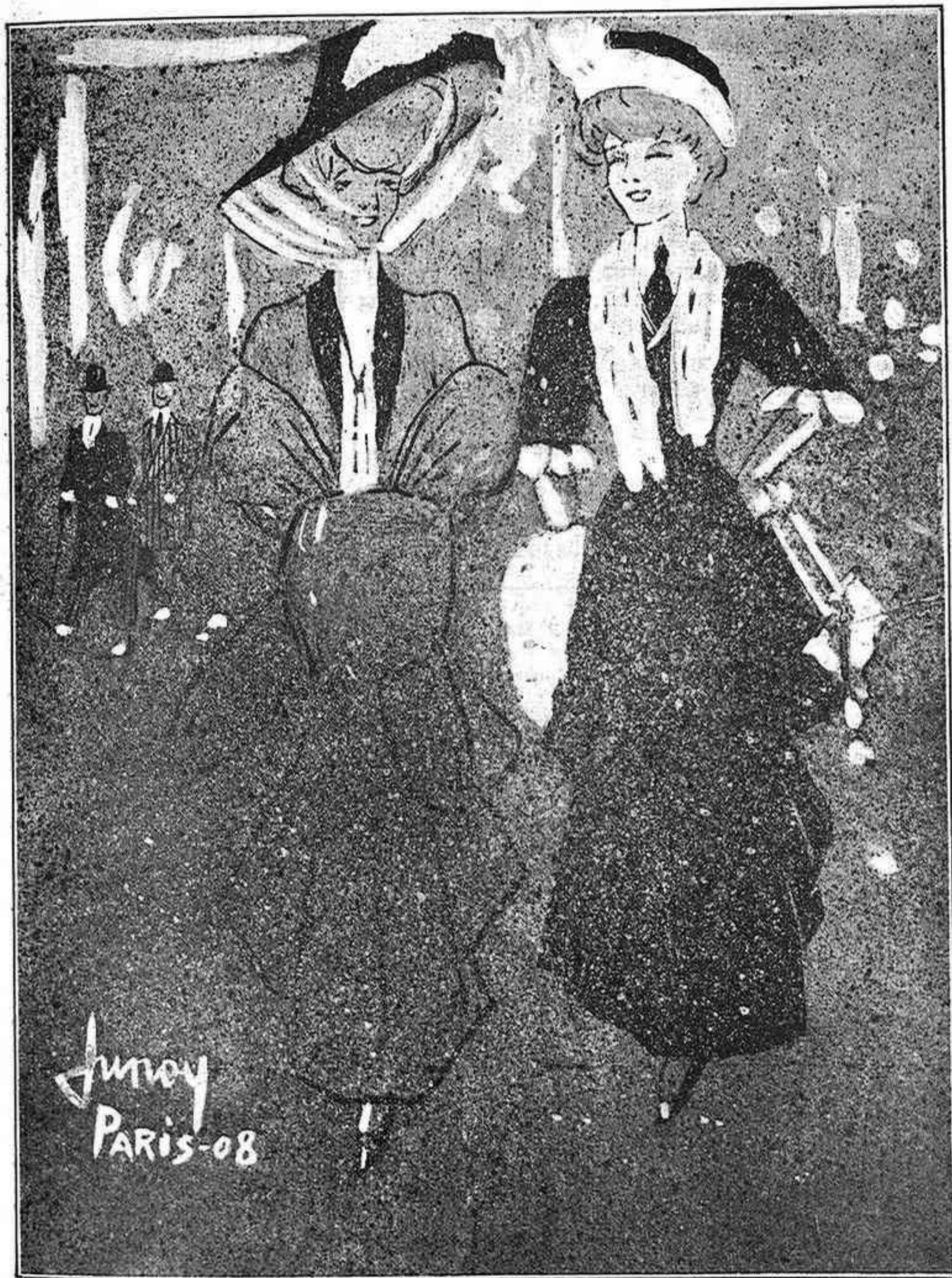
CONTRAST

Trobém trist y solemne un bon enterro,
pero 'l créureho aixís es un gran erro,

car jo haig de dirvos que en ma vida he vist
ni un enterro tant sols solemne y trist.

Quan els cotxes se 'n van al cementeri
si hi ha algun *curiós* que á dintre 'ls cotxes miri
veurá entre 'l negre dels barrets y 'ls guants
la cara alegre dels acompanyants.

COLOMETAS DEL "TROTTOIR," (per Junoy)

—¿Es dir que t' ha regalat un tronch de caballs y encare no estás contenta?...
—Veurás, noya, es qu' en el meu cor encare hi ha puesto per un automóvil.

BENTENEDU DE LA BIBLIOTECA
ATENEU BARCELONES

Tots conversan, llegeixen ó bé riuen,
ó parlan dels amichs qu' encare viuen,
de l' alegria, de la bona sort,
de tot lo que 'ls vé bé menos del mort.

Més qui 's troba abatut, trist ó bé motxo,
al sentirse *bressat* dintre un bon cotxo?

III

ELS FESTIVALS

Llums y garlandas la ciutat ostenta
pels seus carrers llarguíssims y admirables;
pels barris nous la gent rebull contenta;
sols hi ha quietut als barris miserables...

Ab el diner que llensan á mans plenas
els que aquestas orgías organisan,
que se 'n podrian aliviar de penas
als pobres miserables que agonisan!

Pro 'ls crits de joya dels que 's diverteixen
y els grans domassos qu' en els balcon penjan,
son l' escarni monstruós als que pateixen,
als pobres miserables que no menjan...

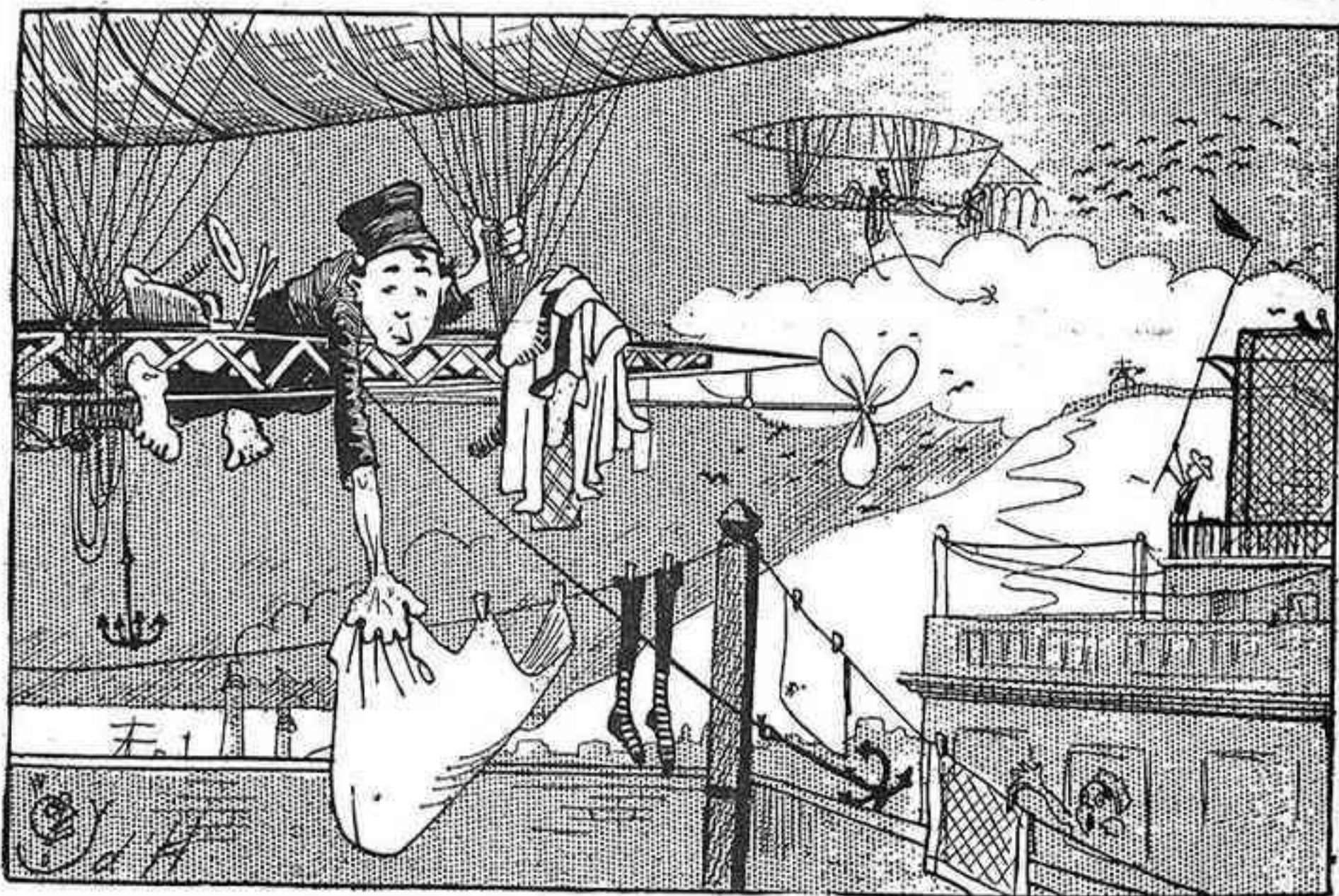
Y sempre 'ls rics son els primers que 's queixan
si un día vé que 'ls morts de fam se venjan..

IV

EL SOBIRÁ

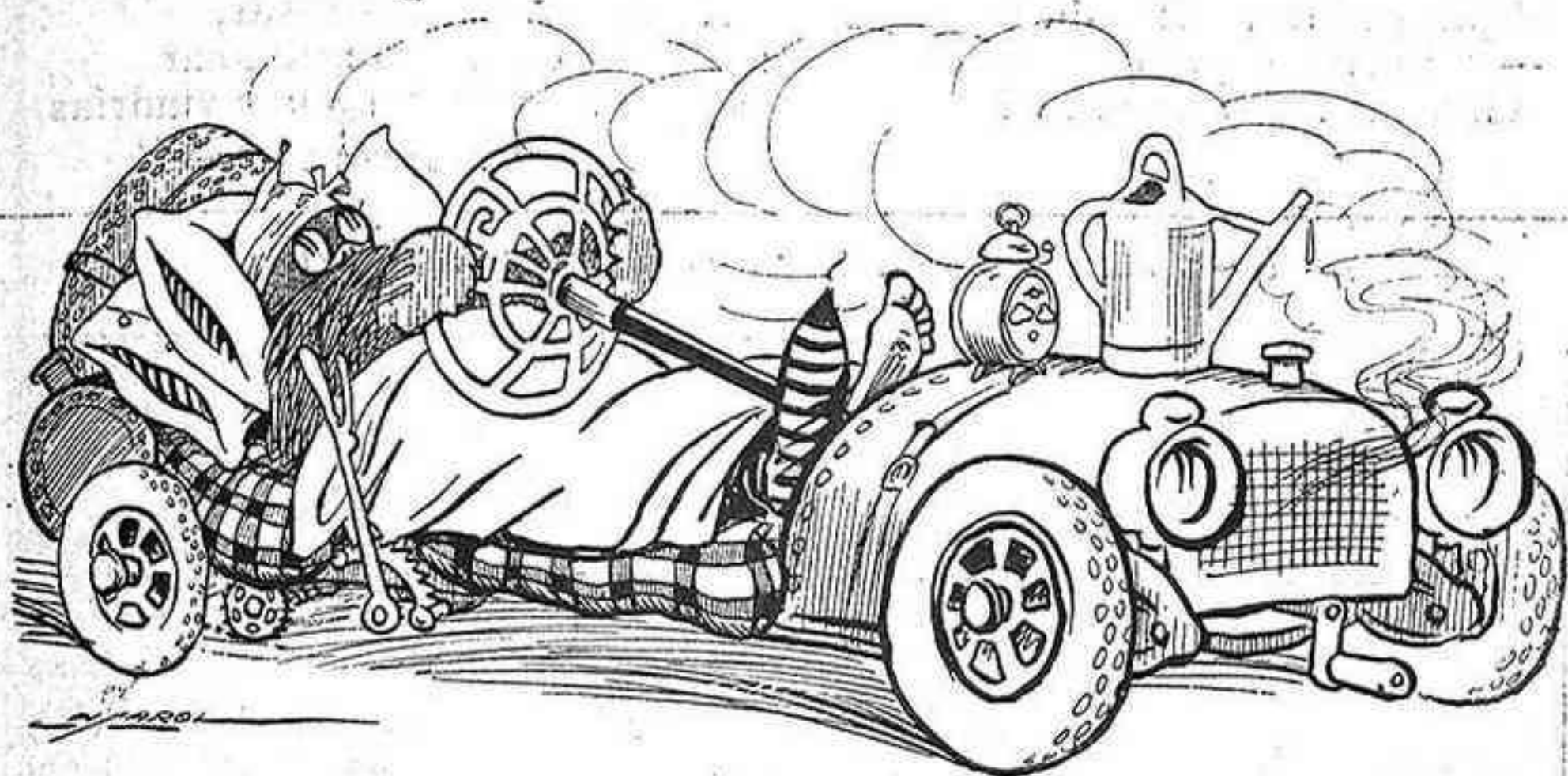
El sobirá té servidors y esclaus,
té castells, té carrossas, té palaus,

NO HI HA BÉ QUE PER MAL NO VINGA (per Caray d'H)

Aviadors y dirigibles
donarán grans facilitats,
en primer lloch als que 's dedican...
á pendre roba dels terrats.

CONDUCTOR DE VOITURETTE (per *Picarol*)

—La intenció es guanyar la "Copa",
pro, pel que pugui succehir,
com que soch home "precavido"...
ja 'm trobarán ficat al llit.

es fort, es poderós, es molt sernut,
més no ho té tot, li manca la salut.

L'orgullós sobirà 's troba impedit
en un silló assegut de dia y nit
pro bó ó malalt ell mana y es el Rey
y tot ho logra... menys trobar remey.

Per trobar á son mal la solució
donaria 'l reyalme y la nació,
y el sobirà rumia á tot moment,
pro, malgrat son *poder*, véuse impotent...

D'está al silló assegut ja 's troba làs,
y *poderós* com es *no pot* dá un pas!

V

NATURA

L'ombra fa que la llum sigui més viva,
las penas fan que 'l goig sigui més gran,
si la Bellesa á voltas ens captiva
es qu' existeix quelcom ben repugnant.

Ens crema 'l foch perque la neu ens glassa,
té la natura sempre 'ls dos extrems;
quan calma 'l vent y la tempesta passa
surt el sol esplendent y vé 'l bon temps.

Lo que 'ns causa disgust no es imperfecte,
hi ha un *bé* en el món perque hi ha un *malament*,
naturalesa no té cap defecte. .
¿Hi hauria bó si no hi hagués *dolent*?

XAVIER DE ZENGOTITA

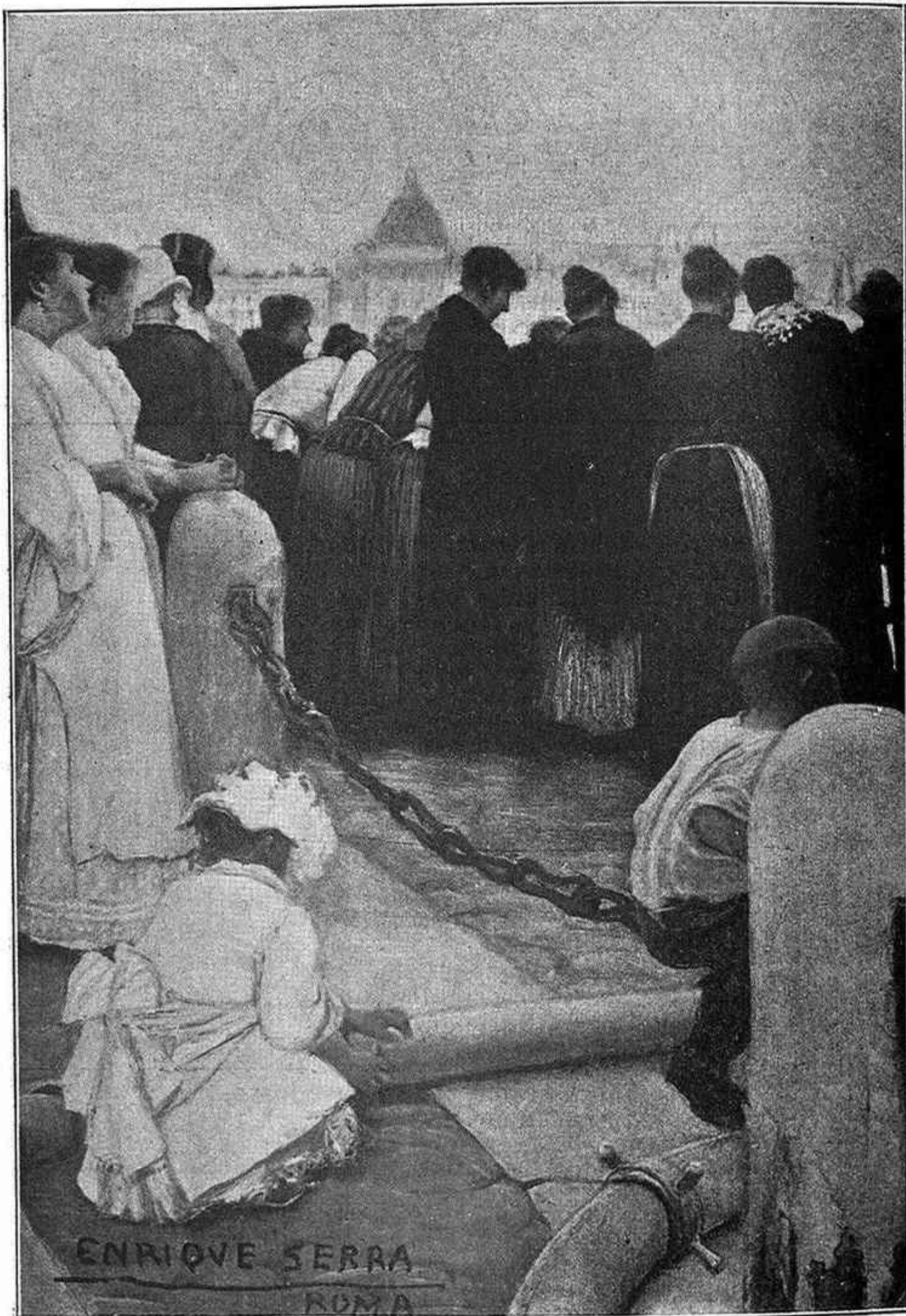
EPIGRAMA

En Matías á l' Andreu
li preguntá l' altre día:
—¿Si primer que tú 'm moría,
vindrías á enterro meu?

—Dispénsam, amich Matías,
l' Andreu li va contestar,
jo á n' el teu no voldré anar
perque al meu tampoch vindrías.

F. CERVELLÓ JANÉ

LA VIDA EN ROMA. (Quadro d' *Enrich Serra*)

Grupo de badochs á la vora del Tíber.

REFLEXIONS

À UN JOVE QUE CREU QU' ESTÀ ENAMORAT,
Y POTSER S' EQUIVOCA.

Quan tremolós me dius, al pas mostrantmela:
"Aquesta dona 'm té 'l cor etxisat",
¿ja estás tú ben segur qu' es de la dona
que t' has enamorat?

Del teu amor no 'n dupto. Sé de l' ànima
llegir, com els d' un llibre, els tenues fulls,
y veig la intensitat del teu carinyo
retratada en tos ulls.

Pero ¿ja estás tu cert de que l' objecte
que avuy vé á esclavisarte ab son poder
es la dona, la excelsa filla d' Eva?

Responme, ¿n' estás cert?

¡Ah!... Novici en la vida, ma pregunta
sóls mereix de ta boca un fret somrís.
Quan hajis viscut més, jo t' ho asseguro,
no pensarás aixís.

Tu no sabs lo que pot una cotilla,
un postís que als cabells tapa un forat,
una capa de polvos, una gota
de carmí ben posat.

Tu no comprens l' encant que la modista
ab tres ó quatre metros de satí,
un grapat de branillas y unas vetas
dona á un tors femení.

La bellesa del cos!... L' imán del rostrel...
En uns temps en que 's fan ab tant primor
locions per convertí el cútis en marbre
y dâ als ulls més fulgor;

en uns temps en que 's troban mans prou hábils
per fabricar costats y aumentar pits
y colocâ en mitj' hora unas pestanyas
y esborrar certs surgits,

¿quí es capás, ni al davant de la bellesa
més pura, més perfecta, més ideal,
de dir si alló en efecte es una dona
ó un producte industrial?

Ingénuo enamorat, jo torno á dirtho:
la hermosa de qui avuy esclau te creus
¿ja sabs si es, suprimint la capa externa,
la dona que tu veus?

Oh!... Vès que la passió que t' avassalla,
més que á una causa seria, á un ferm encant,
no 's degui als consells, sempre maquiavélichs,
de *La Moda Elegant*.

¿No fora, digas tú, una trista broma
que 'l gèrmen del volcá que hi ha en ton pit
resultés á la fí sê un tros de guata
ó un pérfit anyadit?

C. GUMÀ

ENTRE 'L PROGRÉS Y EL RETROCÉS (per *Picarol*)

—Donchs sí, Pau, sí... El meu automòvil porta un motor de vint caballs...
—¿Vint caballs?... ¡Redena, quin gasto de garrofas!

LES HORES DEL POBLE

IMPRESIÓNS VALECIANES

La vesprada era tranquila; y més ho semblava per el silenci que hi havia en els carrers.

Estos, tenían una banda fortament iluminada per el sol; aquelles cases "emblanquinades," encegaban ab la seua claritat violenta. L'altra banda del carrer estava en frescor d'ombra; á les portes, s'asenten les dones pentinantse ó fent llabor de randa: formen una filera llarga, llarga, tot lo carrer.

També á la porta de cada casa n'hi ha el vell. Un vell que dorm sense adonarse de les mosques, les quals corretejen tranquiles per aquella cara rojenca y llustrosa.

Dormen els vells del poble; dormen la vida de treballs y fatigues. Treballaren; ara descansen am repós que sembla un anticip del repós infinit: dormen á conte de la pau del sepulcre.

N'hi ha en lo poble una plassa ben ampla, y ben encegada de llum, y tota solitaria. Sols s'escolta el bordoneig, de les mosques, un moment esbalotades al pasar.

Y de dalt del campanar, per el cel blau, de llum y de infinita vida, s'en volen tres campanades en dolsor de ales blanques, reposades, d'ensomni.

Es la llum la que te ara el seu imperi. Ella domina, ensobeix, descau, y fa vibrar les coses en voluptuós desmay d' enlluernament.

Y el poble descansa de tanta llum, bressat per el ventijol de mar que li canta la "non-non," á cau d' orella, en remoreig misteriós, alegre y confianser.

Cau el vespre. Ja no fa aquell foch del sol.

¡Quína vida va sortint per tot arreu!

Com si foren colmenes, les portes de les cases—qu' encare cremen al tocarles—s' obrin y vessen infantons de color de pols, els quals fent cabrioles y chilladissa, ploren y riuen amostrant aquelles carns curades al fum, y á la terra, y al fanch, y á tot lo que el pare carrer conserva en el seu domini permanent.

¡Y com s' arremolina la gatzara junt al pou!

Es el pou del poble: en mitj de la plassa está. El seu brocal no es redó, qu' es llarguerut. Y de banda á banda, dos pilars sostenen la viga travessera. Sense corrioles de cap manera, les cordes dels puals (cadascú s' en porta la seua) pasen per sobre la viga rozantla y omplintla de escotadures: sembla un d' aquells pals chinos am les oracions allí tallades.

Les joves poncelles acodeixen per l' aigua. Les més impacients póuen á punys; les altres pasen el púal per damunt la viga y estiren quant es plé. Y totes, am grans rialles mouen airoses, flexibles els cosos de palmera, traent la frescor de l' aigua.

Una colla de chicots pasa: diuen algun "cumplido," d' horta á les chiques:

—Mira la Visantica la mantera com s' encaragola!

—Chica, Pomella, que se te van á vore els pámpols!

Llavors, les jovinelles, ¡quín esclat de rialles, y de "colsáes," y de crits, que s' acaben en un ensordidor chillit llarch, semblant una estrela que passara criallera y 's perguera en la immensitat del cel:—Ayiiiiiii.....!!!!

Per el damunt dels canyars de l' horta que 's veuen al fi del carrer, s' asoma grandota, roja, rientse satisfeta, la lluna de Joliol.

EDUARD L. CHAVARRI

ESQUITXOS

I

En Geroni preguntava
al senyor Pau Plegamáns:

—Digui, ¿hont hi ha més protestants?

Y l' altre li contestava:

—Molt la pregunta m' estranya,
més si vol parer de mí
tant sols li tindré que di...

—Qu' á Inglaterra?...

—Ca, home, á Espanya!

Y en Geroni ab tal contesta
va quedar ben convensut,
puig de tots es sapigut
qu' á Espanya, tothom protesta.

II

Un fuster d' alló més plaga
que per tréures bons jornals

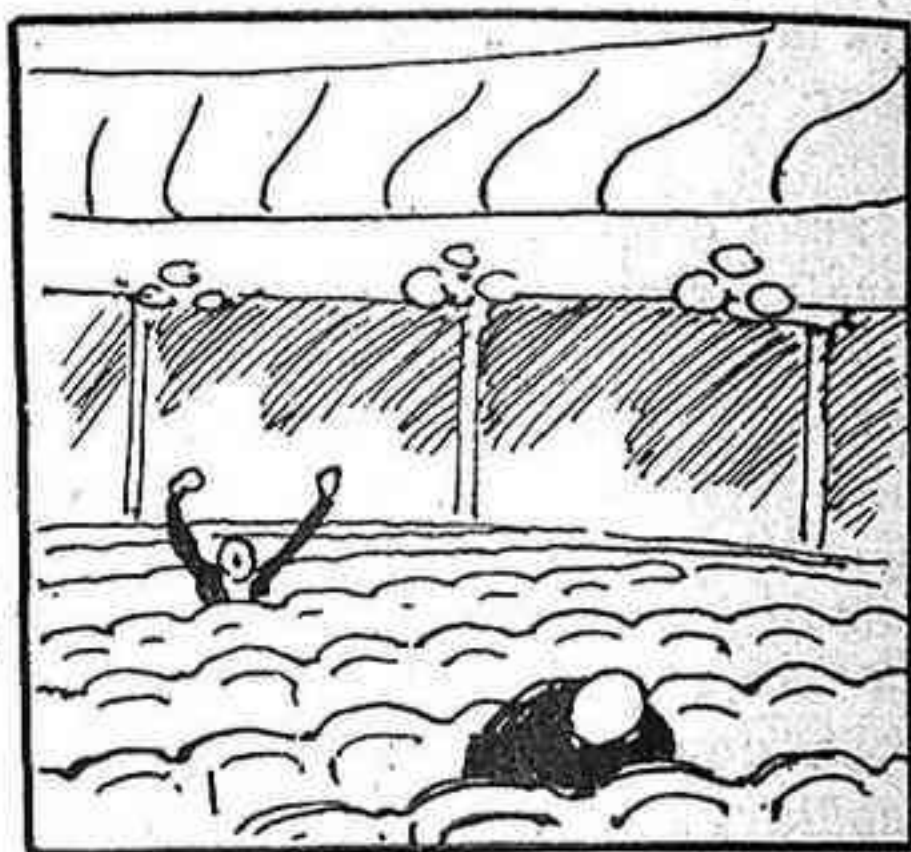
PRÓFECÍAS PERA L' ANY 1909 (per *Apeles Mestres*)

JANER

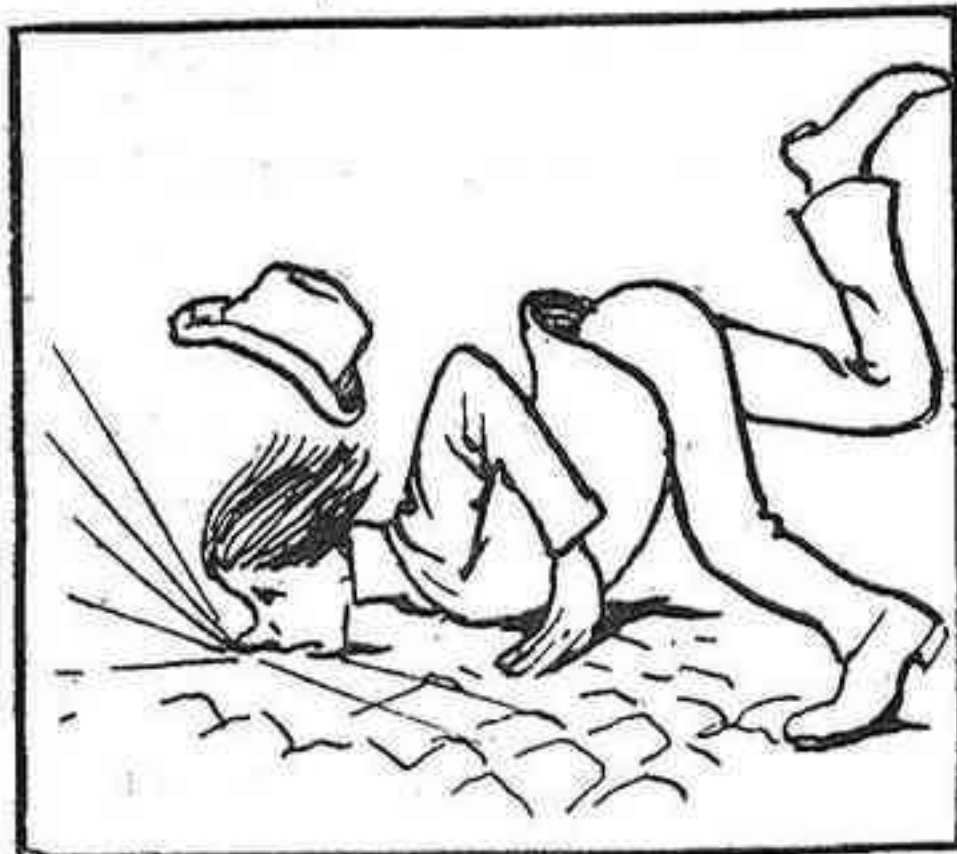
Farà un fret espantós... en alguns punts. (Com, per exemple, la Sibèria.)

FEBRER

El Carnestoltes anirà de baixa; en canvi els teatros farán el seu agost.

MARS

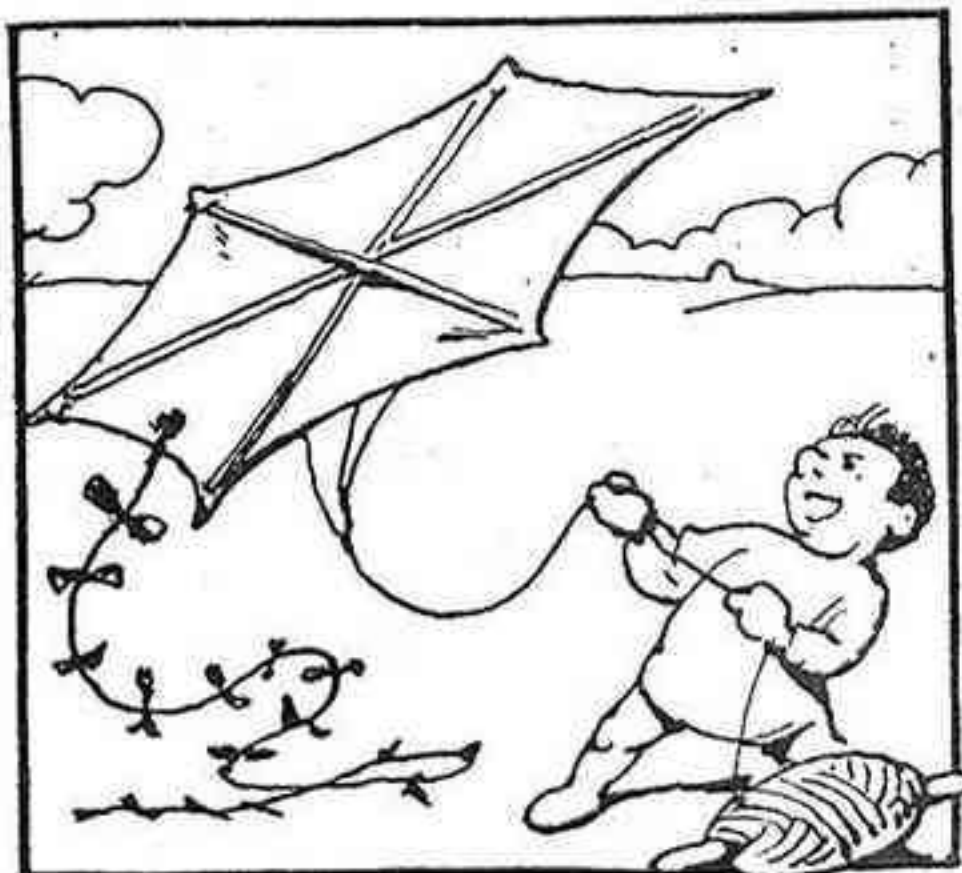
Es descobrirán un sens fi d' estrelles noves, sens necessitat de mirar enlaire.

ABRIL

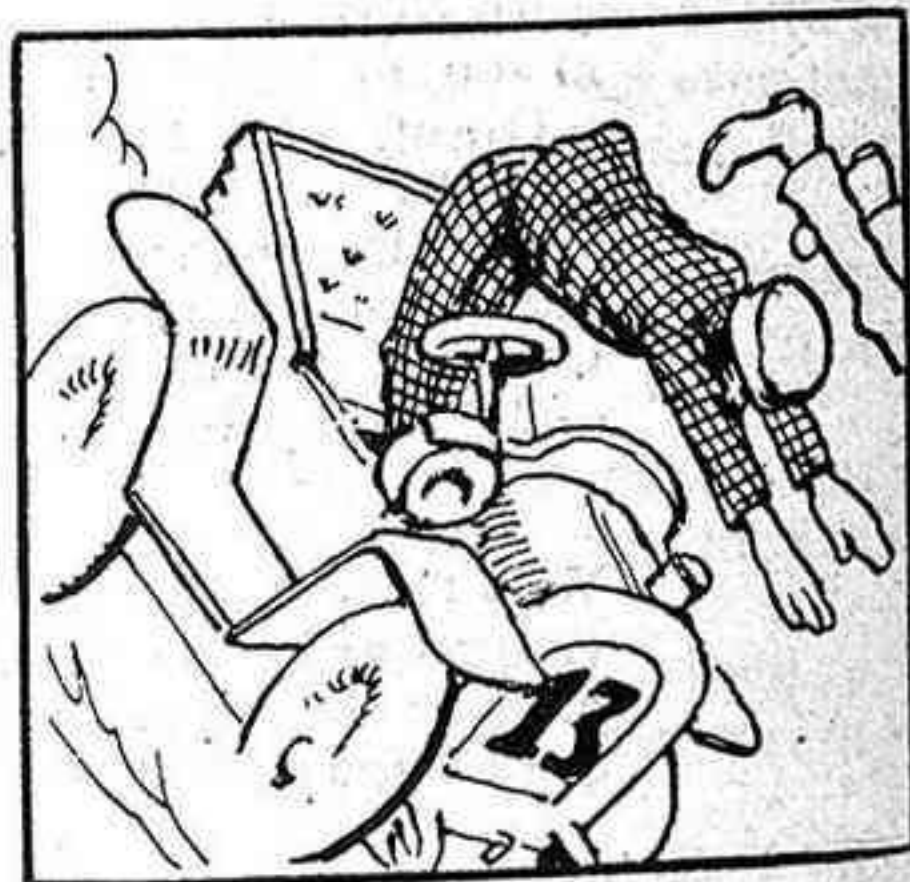
Quedarà palpablement (i tan palpablement!) demostrada la teoria de l'atracció dels cossos.

MAIG

Aquest mes serà molt favorable per l' experimentació dels aeroplans.

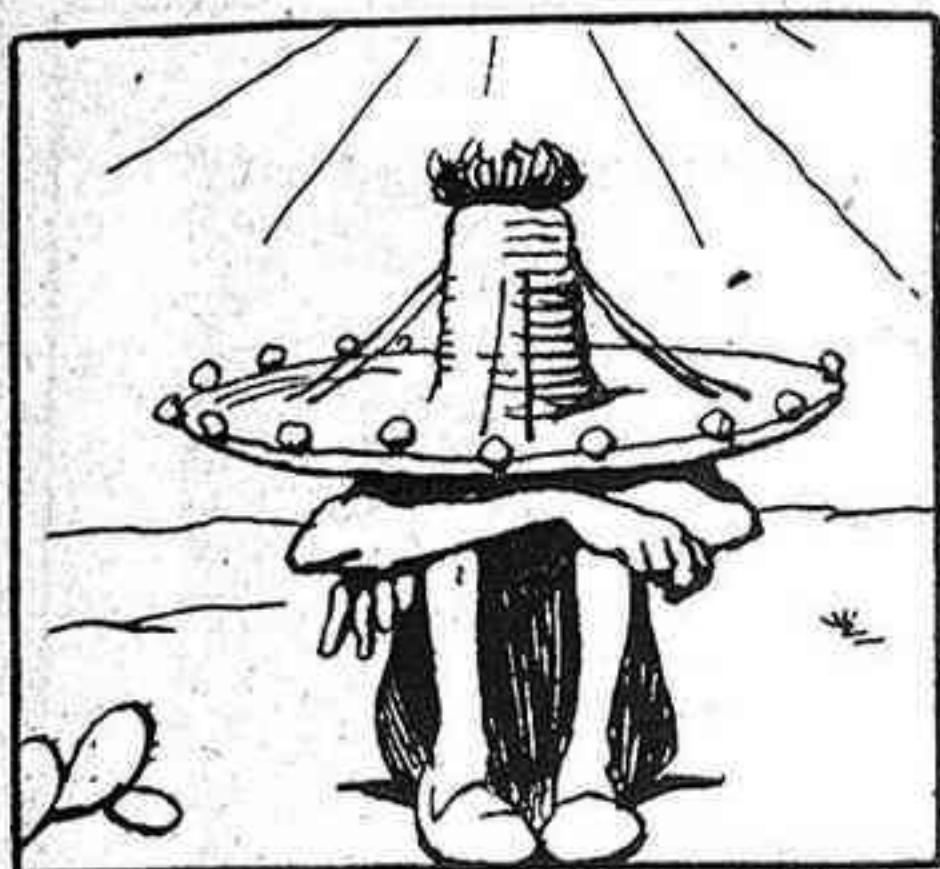
JUNY

Tant com aquést ho serà pels aficionats á las excursions emocionants.

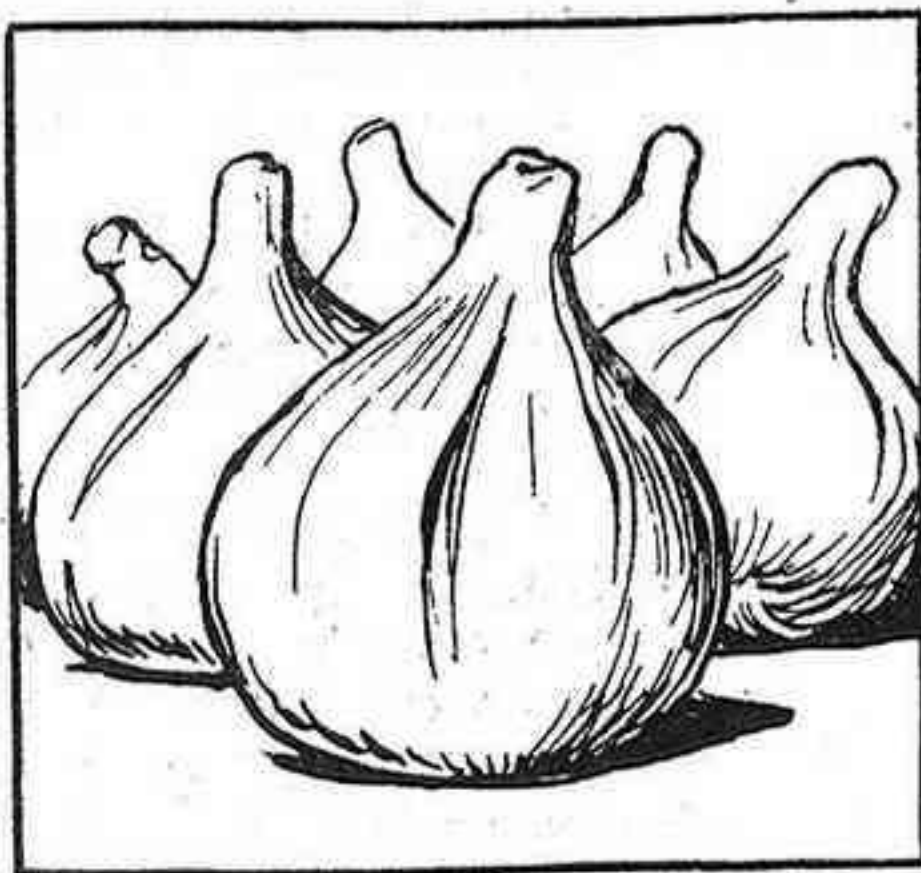
PROFECÍAS PERA L' ANY 1909 (per Apeles Mestres)

JULIOL

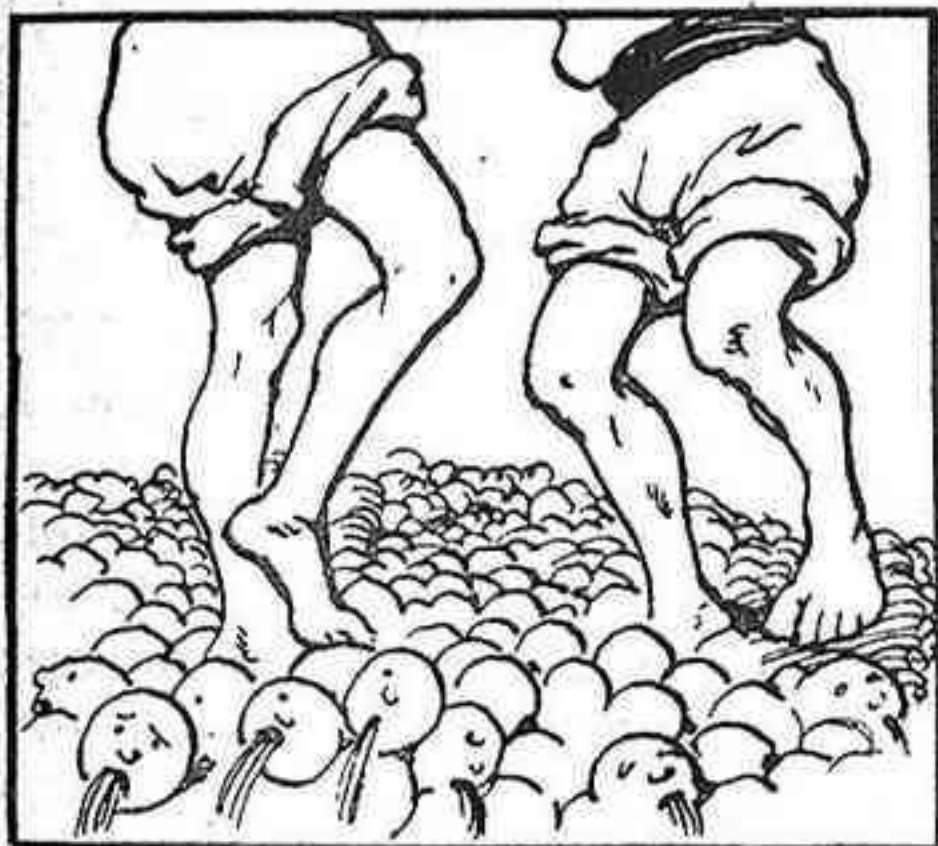
Fará una calor veraderament tropical... sobre tot en el desert de Sahara.

AGOST

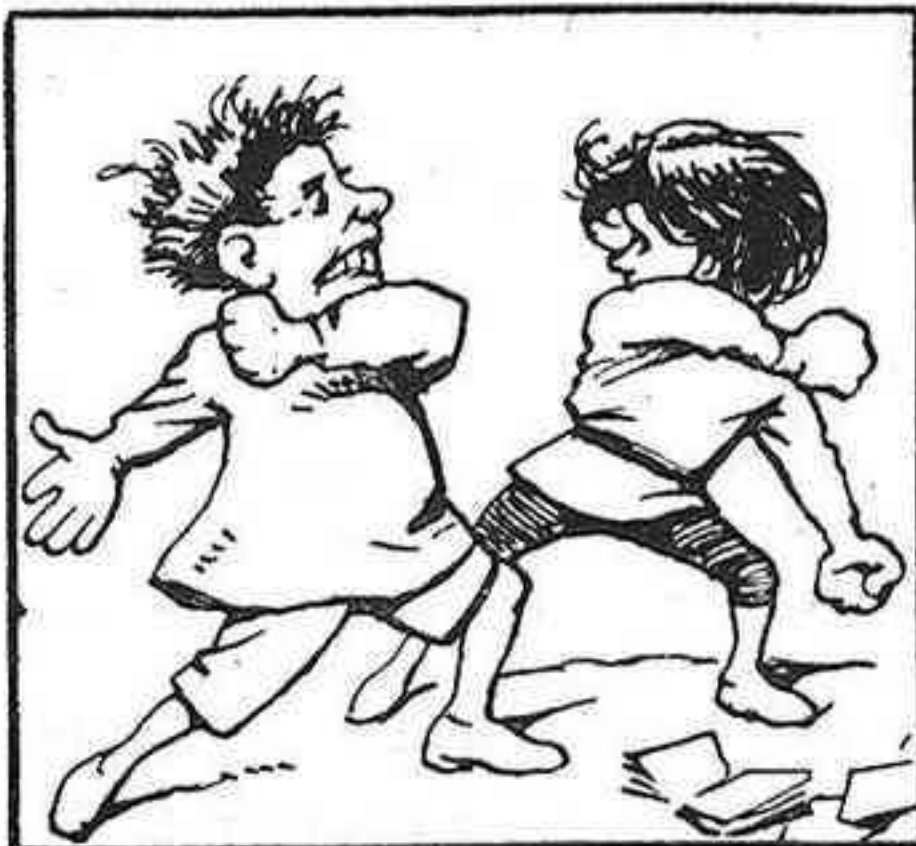
La fruyta d' aquest mes portará—com sempre, desde que 'l món es món!—funestíssimas conseqüencias.

SEPTEMBRE

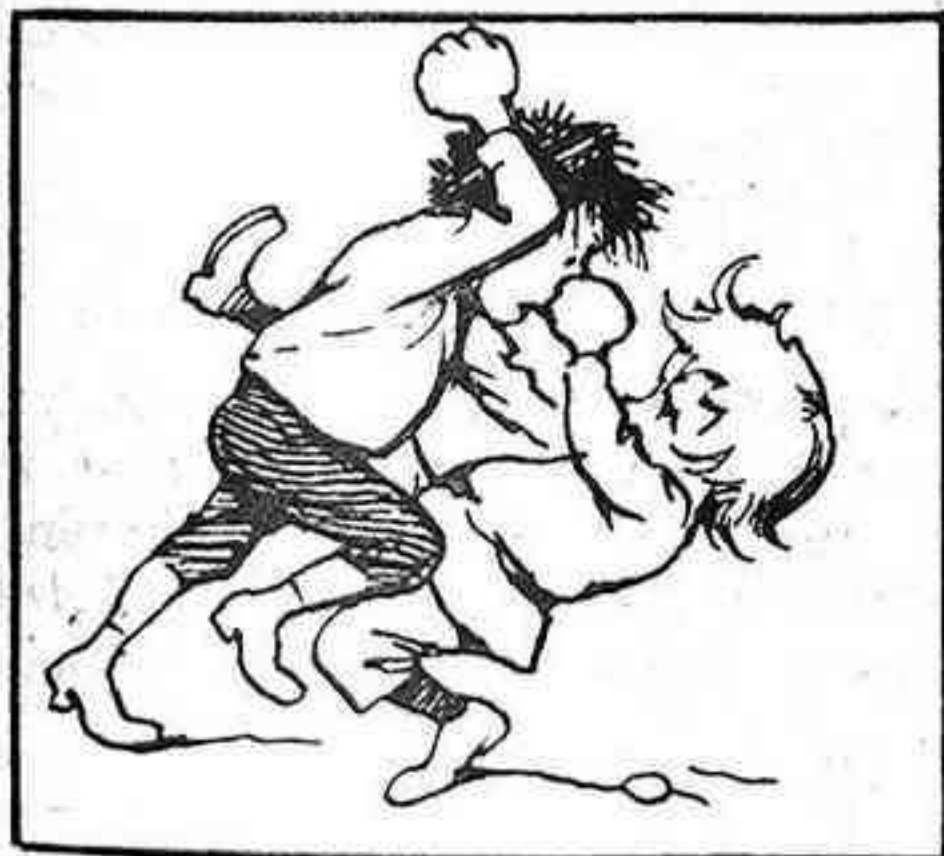
Durant aquest mes es trepitjará molt.

OCTUBRE

Aquest mes será fecondíssim en bollets.

NOVEMBRE

En cambi aquest ho será en castanyas. (Y qui diu castanyas diu pinyas.)

DESEMBRE

A las 24 en punt del día 31 s' acabarà l' any 1909.—Que Deu el perdoni y no 'ns en dongui de pitjors.

se 'n va á cantá funerals
perque sempre es millor paga,
á un company que 'l creu en vaga
diu:—Jo ray, no 'm cal fe esforsl...
—De qué vius donchs?...

—¡Oh, son sorts!...

Y ab sa mitja rialleta
afegeix, tot fent brometa:
—Visch á la salut dels morts.

III

Un fabricant de *conservas*
federal de l' antigó,
per gandul l' altre dissapte
despatxá á un *traballador*.
Y aquest, ara, per venjarse
va bescantantlo per tot
dihent d' ell, trenta mil pestes
y á més qu' es *conservador*.

F. GIRÓ Y JERRÉ

CABORIAS

(PASSATEMPS REPRESENTABLE)

FIGURAS

UN METJE RURAL. Edat indefinida, representa més anys dels que té. Las trifulgas del ofici l' han envellit avans d' hora.

UN CABALL. Vell, nafrat, magre y carregat de moscas. Parla y filosofa á la seva manera.

LLOCH DE L' ACCIÓ. En la comarca engendrada, segóns el gran Maragall, per la cópula d' un pastor de la montanya ab una sirena del mar.

«Ell canta el dematí que el sol hí es bó.

»Ella canta á las nits de lluna plena.

»Ella canta: —Pastor me fas neguit.

»Canta 'l pastor:— Me fas neguit sirena.

»—¡Si sabesses el mar com es bonich!

»—¡Si sabesses la llum de la carena!

.....
»La sirena se feu un xich ensá

»y un xich ensá el pastor de la montanya.

»Fins que 's trobaren al bell mitj del plá

»y del amor plantaren la cabanya.

«¡Fou l' Empordá!»

L' ESCENA. Planura extensa, tres ó quatre poblots de mala mort y una vintena de casas de camp, escampadas ensá y enllá entre salzeredas, reguerots, gorgas y bassas d' ayguas brutas y enxarcadas, ahont hi tenen son hostatje tota classe de microbis ó llevors de las infecciosas. L' *Anofele*, productor del paludisme, es el rey de totas aquellas bestioletas.

ESCENA ÚNICA

EL METJE Y EL CABALL

(Al aixecarse 'l teló se senten els crits y lladruchs llunyans dels gossos d' una casa de pagés y 'l galop d' un caball. Mentres els lladruchs van

DESIGUALTATS SOCIALS. (Fotografia Ballell)

Mentres uns compran els capóns,
els altres fan de miróns.

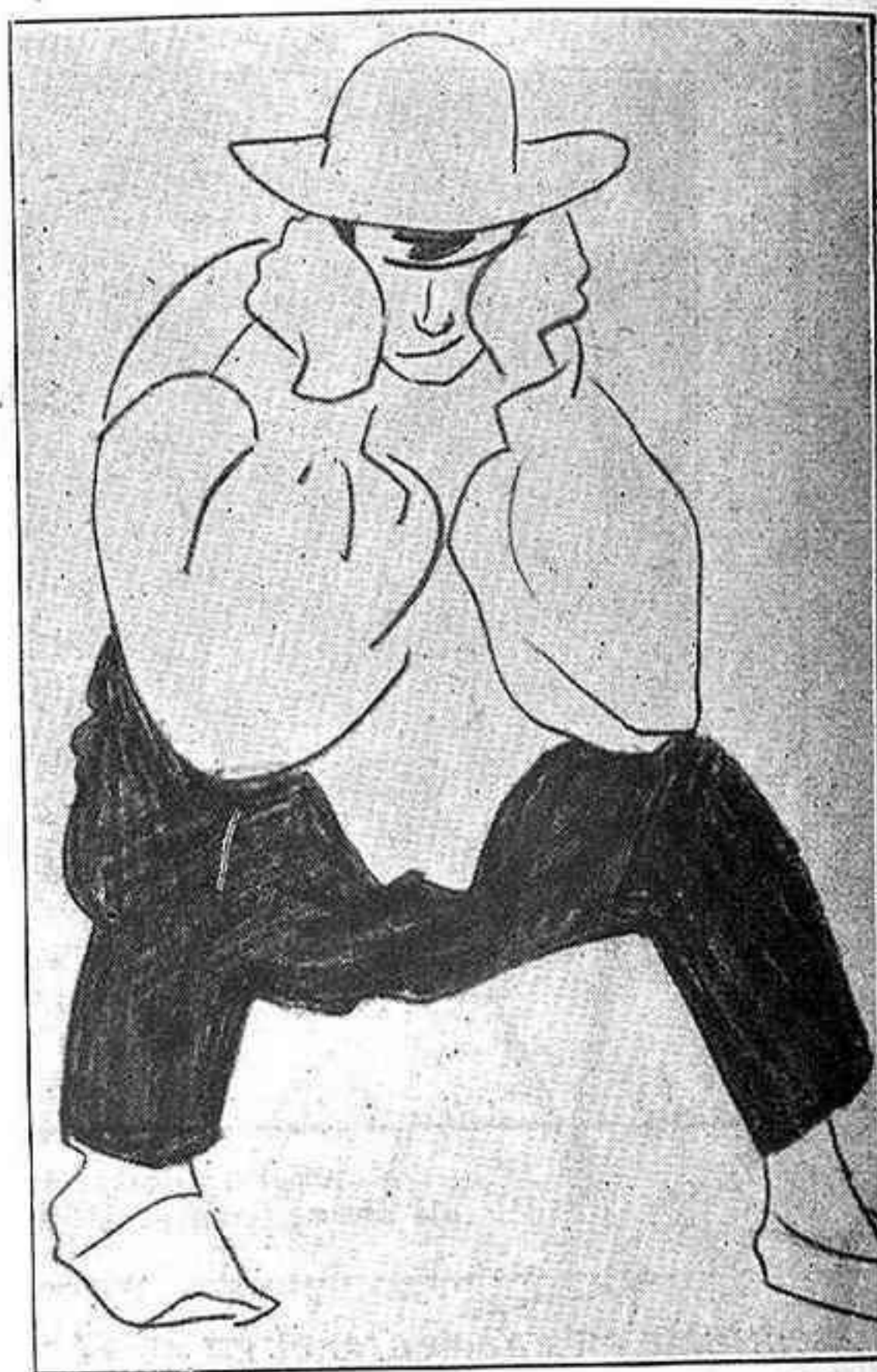
sentintse més apagats, el galop se va apropant. Al cap d'un ratet entren en escena caballer y caball, atrafegats com si'ls empaytessin. El genet dona una mirada recelosa enrera, escolta un xich y havent cessat la lladranguissa dels gossos, ja més tranquil, desmonta, tira la brida al coll del company y baixa al prosceni aixugantse la suhor que amara son front.)

EL CABALL.—*(Queda al fondo y 's posa á pasturar rihent per sota 'l nas. Aquesta rialleta, traduhida del llenguatge caballar al llenguatge humá, vol dir:)* Dels que fugen, alguns se'n escapan. Nostre amo, estigui tranquil, *pasó la tormenta.*

EL METJE.—Vaja, al fi han deixat de perseguir-me, reposém un xich á la sombra d'aquests pollanques, que bé ho necessito. Desde las cinch del dematí trotant per aquests móns de Deu en compliment de la meva tasca. ¡Encare dirán esser metge! Sempre donant voltas á la sinia. ¡Oh, y lo més trist, apostrofat á cada pas per aquesta gent tan bestiota y mancada de sentit comú. Ara, justament ara acabo d'esser víctima d'un atropello incalificable. Allá baix á la Sauleda m'han insultat, apedregat y abordat els gossos; tot perque se'ls ha mort una nena de nou anys. Com si la culpa fos meva y no de la Naturalesa, que no ha pogut fer miracles; millor dit, ni de la Naturalesa tampoch, sinó de la bestiesa dels del mas, que no han volgut may higienisar el casal. Quína salut han de tenir una gent que viuhen entre 'ls fems y demás *excreta* de la casa en amigable consorci ab tota classe de bestias. La jova, la mare de la criatura estava folla, m'ha esgarrapat y tot, mirin, aquí porto 'ls senyals *(tocantse la cara.)* ¡Bah!, no hi pensém més, aixó son gangas del ofici. ¡Que bé s'hi está aquí! Preném un xiquet la fresca. *(Hi car-*

RUMIANT LA MOSTRA (per Marco)

gola un cigarret, se treu un periódich de la butxaca y 's posa á llegir. Després d' un ratet de lectura.) Jal jal jal ¡qu' están de broma aquests metges-periodistas de Madrit! S' hi poden llogar cadiras. Mirin qué diu aquí. Parla de *Las Briboñas*, última producció del género sicalíptich, estrenada fa poch al teatro Apolo. (Llegeix.) "Oh, vosotros admirables médicos rurales, los que padecéis la triste sujeción del caciquismo..." del caciquisme, l' abordament de gossos d' una casa de pagés y las caricias (*palpantse las esgarrapadas*) d' una dona folla... (continúa llegint.) "Vosotros que os pasais la vida templando gaitas, siempre malhumorados, tristes, resignadamente mal comportados con la monotonía de vuestras ingratas tareas profesionales, si podéis disponer una escapada, no titubear, procuraos una breve vacación y acudid al teatro de Apolo, para olvidar, bien sea en una corta hora, conscultaciones, percusiones, tactos y pulsos, oyendo los alegres cantos de la Palou, admirando los sugestivos tientos de la Soler, sonriendo ante la vista de Monlago y de la Vidal, para salir de la Catedral, donde oficián esos amables artistas, tarareando el couplet de la Palou, y soñar luego con botas imperiales, con piernas calzadas con elegantes medias de blanca seda, con garrotines, guasachas y matchichas. Alegrad vuestra vida, que la alegría es motivo de salud y la salud es el único, el verdadero crédito del médico." Aixó es l' Evangeli, aquest hi toca. ¡Ángela, noy! Aixó es aixó. Mirin, si Madrit fos aquí á dos passos, si anar á Madrit fos com anar d' aquí á Figueras ó á La Bisbal, ara mateix me 'n saltava á véuer "Las Briboñas." Potser que *las elegantes medias de blanca seda* 'm treurían aquest mal humor y el baf y el regust dels impropis d' aquells poca-soltas de la Seuleda.

—Si jo fos d' aquests que 's dedican á pensar... ¡tindria cada pensada!...

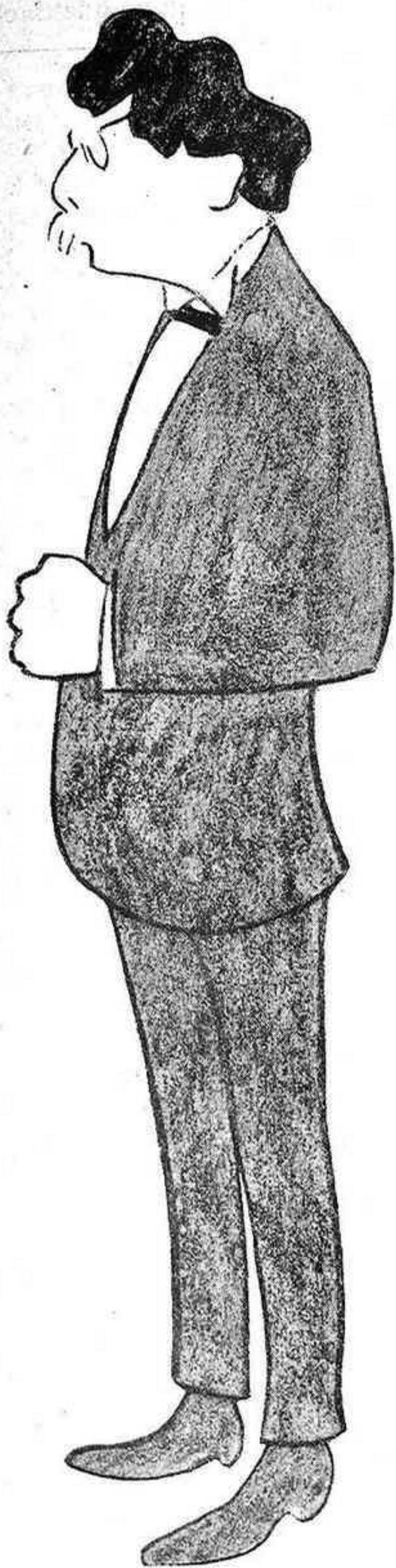
EL CABALL.—(*Rasca á terra ab la pota, donant senyals d' impaciencia. Traducció:*) ¡Ep! nostramo, tornemhi, menos filosofías, que 'l temps passa y la Joana balla.

EL METJE.—Paciencia, compañero. Pastura y calla.

EL CABALL.—(*Movent el cap. Traducció:*) Aquestas herbotas son molt insipidas, además que no ho sab nostre amo, *caballo viejo, poco verde.*

EL METJE.—(*Sense ferne cas, segueix monologejant:*) Lo que jo he su-

UN LITERAT VALENCIÀ
(per Marco)

Eduard L. Chavarri.

fert, senyors, en aquest poblot, n' hi ha per tornarse boig; fins podria fersen una novela. Acabada la carrera, com lo que jo volia era treballar, vaig aprofitar aquesta vacant. ¡Jo m' hagués trencat la nou del coll avans de venir á establir-me en aquest poblot! De bon principi ja vaig tenir que bregar ab una serie de contrarietats capassas pera fer caure las alas del cor fins al més optimista. Tan sòls per destruir els furs y malas costums, implantadas pel meu antecessor, vaig passar las de Caín. El bon senyor, además de metje-cirurgiá, ab barberia oberta—per las tres professions li donavan una friolera—exercia de secretari del Ajuntament y del Jutjat; era advocat de pobres, traficant en quintas y vicari de la parroquia; vaja vicari, vull dir que ajudava al senyor rector en las funcions extraordinarias y solemnes de la iglesia. Quan vaig treurels'hi la barberia posaren el crit al cel; quan un pagés me venia á demanar un parer y jo l' enjegava á la fresca dihentli que cada hú no més tenia que treballar de son ofici, surtia de casa tot refunfunyant y malhumorat; quan arribá la primera festa anyal y el rector s' adoná de que jo no assistia al cor á cantar la missa major junt ab els grossos del poble, comensá á mirarme ab mals ulls y murmurá dihent que jo era de la flamarada; quan el Batlle y el Jutje de pau... comprengueren que si volian secretari tindrian que ferlo venir de fora comensaren á bescantarme de mala manera; quan l' apotecari, obrint uns ulls com unas taronjas, vingué en coneixement de que tindria necessitat d' omplenar aquells pots y frasquets buyts y polsosos que fins allavors sòls havian contingut: *aqua fontis*, *laudano sidenam*, nitrat de potasa y quatre herbotas cullidas per las margenadas y prats de la encontrada—l' antich metje-barber no receptava res més —comensá á anar ab un dimoni á cada orella; quan el cacich compregué que ab las ideas altruistas, expansivas y democráticas que jo predicava, faria obrir els ulls á aquells *borregos de Panurgo*, acaba de fer caure 'l pes de la balansa.

EL CABALL.— (*Dona dos cops de pota més*)

forts que 'l primer, va perdent la paciència. Traducció:) Miri que trobarém... vosté l' escudella freda y jo las garrofas corcadas.
EL METJE.—¿Ja hi tornas, pesat? Es dir que ni tú vols deixarme un moment tranquil. ¡Que 's covi l' arrós, aixís com aixís, per la gana que tinch!

UN FORASTER VÍCTIMA DE L' ATRACCIÓ (per *Picard*)

—Me sembra que aquesta Guia de Barcelona es incompleta... Per tot arreu trobo pilots de pedras y escombrarias... y d' aixó no 'n parla enlloch!...

¡Quí dina ab aquests disgustos! ¡Malviatje aquella donota! (*Tocantse l'esgarrapada que 's ven que li cou.*)

EL CABALL.—(*Per resignat se venta las moscas y abaixa 'l cap. Traducció:*) Callém, paciència, noy, qui paga ó qui pega, mana.

EL METJE.—Donchs sí, tornanthi, ¡lo qu' he sufert jo en aquesta terra! Vaig á citárloshi un cas que ab ell sol n' hi havia pera tirar el títul al foch. Fa dos anys que 'l paludisme—que aquí es endémich—revestí el carácter d' epidémich, al menys els atacats s' hi contavan en un setanta per cent. Jo vinga prescriurer quinina á dossis crescudas, y res, no 'm donava cap resultat. Jo no podía capir com, empleant un medicament tan indicat, la febra no cedía, mentres que 'l rector d' un poble d' aquí l'encontrada, que 's dedica á curandejar, ab una pasta secreta, especie de tríaca de la seva cullita, lograva efectes maravellosos. Després ho vaig esbrinar: l'apotecari 'm donava gat per llebra. Com la quinina es cara y ab un parell de fórmulas se l' hi anava tot l' import de la conducta, substituhía la quinina per uns polvos blanchs qualsevols; mentres que la pasta del rector-curandero tenia com á base quinina llegítima que 's feya portar á l' engrós de Perpinyá per un contrabandista. (*Pausa. Hi cargola un cigarret.*) Oh! estich cansat, cansadíssim de aquesta lluyta contínua, sempre l' ona del discontent en *crescendo*, atiada pels tres enemichs del metje rural: el rector, el cacich y l' apotecari. Al menys ne tregués, ja que nó honra, profit, ¡ca, barret!, ni una cosa ni altra, soch tan pobre y pelat com el primer día que vaig establirme. Lo més trist es que també he agafat las febres, que si 'm deixan avuy tornan demá. Es clar, las meas prédicas han sigut *vox clamentis in deserto*. Aquests camperols may han volgut higienisar els terrenys, cegant bassas y gorgas y establint un bon sistema de *drenage*. Per aixó 'l paludisme ha pres aquí carta de naturalesa y l' *anofele* fa de las sevas. ¿Que per qué no me 'n vaig y dich á n' aquesta gent: *ahí queda eso?* Sí, ja ho diuhen vostés. ¿Ahónt anirás, bou, que no llauris? ¿A vila? ¿á ciutat? Per tot hi ha més metjes que malalts. ¡Oh, l' excés de producció! Després, á las poblacions grans elis ab ells se fan totas las porquerías que 's puguin imaginar. Diu que gats ab gats may s' esgarrapan; pero jo 'ls puch assegurar que metjes ab metjes no sóls s' esgarrapan, sinó que fins se llevan la pell.

EL CABALL.—(*Veyent que 'ls cops de pota no hi valen, baixa al prosceni y ab el morro toca l' espalla del amo. Traducció:*) Vaja, senyor, prou filosofías ¿Qué hi hem d' estar tot avuy aquí? (*En un arranch, en ell poch freqüent.*) Si no, res, me 'n vaig sol.

EL METJE.—¡Fora capás! Bueno, Careto, company de glorias y fatigas no 't sulfuris ni 't surtis de casillas, aném. Torném á rodar la cinia. Aixó ha sigut un compás d' espera; cinch minuts de parada en la estació de las *Caborias*, ahont, ja ho han vist, (*al públich*) la *loca de la casa* hi ha fet de las sevas. (*Monta.*)

EL CABALL.—(*Dona un salt. Traducció:*) ¡Ay!

EL METJE.—Y ara, ¿qué tens? De poch me tiras á terra.

EL CABALL.—M' ha fet veure las estrellas: m' ha tocat la nafra de l'esquena

EL METJE.—S' ha de patir, paciència y *andando*. ¡Apa, gandull! ¡Pobres metjes!

EL CABALL.—¿Pobres metjes, diu? ¡Pobres caballs!, diria jo!
(*Se 'n van per la part oposada per ahont han entrat.*)

TELÓ.

ROMUALD VIDAL

TIPOS Y... TIPAS (per *Lluís Labarta*)

Una ingénua... fins
à cert punt.

—Jo, per una dona?...
y cá'... L'abundancia
mata la fam.

—¿Oy que 'ls ha agradat aquest
"sí"?... ¿No?... ¡Sí!...

Fulla d' àlbum.

TIPOS Y... TIPAS (per *Lluís Labarta*)

RENTA DE LA TIPOGRAFIA
ATENED BARCELONA S.

Un elegant del any 20.

—Ja tinch la "serp" que volia. Ara no més me falta un "Adam" y una "poma"... per la sed.

—¡Que m'agradaria que las donas tinguessim vot! Jo votaria desseguida pel meu cosí.

—¿Ell enrahonant ab una minyona?... Molt bé!... Demá 'm declaro al guardia urbano.

Modelo de virtuts... y de pintor.

—Jo de sentir vent no 'n dich sentir vent; en dich rebre las caricias de Eolo.

VIATJE DELICIÓS

Un diumenge, aquest estiu,
crech qu'era 'l dia de Pasqua,
mica menos mica més
per llá á las tres de la tarda,
surto de casa, mudat,
ab el meu vestit d' alpaca;
el meu coll del trenta sis;
la meva hermosa corbata;
el meu cinturón de pell;
el meu barretet de palla;
la meva cadena d' or;
el meu bastó ab puny de plata;
els meus mitjons de Jumel;
las mevas sabatas baixas...
y un farsellet d' ilusions
que, tampoch eran d' un altre.

¿Que per qué tant bé de Déu
havía surtit de casa,
pregunta algú? Molt senzill:
La xicota m' esperava.

Y com qu' ella viu á Sans
y un servidó á l' altra banda,
vaig dirme:—Res com l' amor
per escursar las distancias;
pro l' amor, anant á peu,
fa poca vía y 's cansa.

¡Oh, santa electricitat!
Institució venerable!
Tú, coloma del progrés,
ab tas invisibles alas
me durás en breus instants
prop de la meva estimadal—

Ab aquestas explossions
de carinyo y d' entusiasme,
vaig á esperá 'l *tranviet*
davant d' un pal de parada.

El primer que passa, es groch
ab una creu y una ratlla;
després en passa un de blau
ab una rodona blanca;
en passen de tots colors
y tota mena de marcas,
y per fí ¡gracias á Déu!
en vé un dels qu' esperava.

M' hi acosto. li faig senyal
pro, com de costum, no para;
vaig per montarhi corrent
contravenint la ordenansa,
y ho faig ab tan poca sort
que 'm clavo un tanto á las camas,
m' enfilo, 'm rellisca un peu
y 'm parteixo una sabata.

¡Bona surtida minyó!
¡Bon comensament de viatje!
Ah! si jo hagués sapigut
lo que 'l destí 'm reservaval...

Mentres tot avergonyit
me planyo d' aquell malastre
y uns brassos benefactors

cap á dintre m' acompanyan,
pega 'l cotxe, de repent,
tan violenta batzegada
que 'm fa aná á olorar las flors
del sombrero d' una dama
que ben tranquila seyent
á cap de rengle s' estava:

Li vaig aixafá ab el cop
tota la *flora* y la *fauna*;
sortintne d' aquell jardí,
el meu nas, com un tomáquet.

Allavoras, algú 'm fa:
—Vagi á seurel—Y m' assenyala
un lloch molt magre, entremitj
de dugas donas molt grassas.

A favor del meu poch gruix,
logro á la escletxa instalarme
apoyanthi un punt no més
de... (salva sigui la banda)
y pensant:—¡Paciencia, noy!—
¡Paciencia?... ¿Qué m' has dit, aral

Tot just me trobo aliviad
de las angunias passadas,
vé 'l cobradó ab el bitllet;
vé 'l inspectó y me 'l demana;
y després vé lo pitjor:

vé que la corrent s' acaba
y 'ns tenim d' estar parats
ben bé mitja horeta llarga.
¡Ay, *coloma del progrés*,
ja no 't veig tan venerable!
Com més va, ma situació
va fentme més poca gracia:

De las vehinas que tinch
que 'm serveixen de barana,
l' una, porta un cistell gros;
l' altra, un nen petit que mama
y ab els peus enfanguissats
me fa ninots á las calsas.

M' enretiro tant com puch
que, fatalment, no puch gayrel
¡Deume paciencia, senyor,
donchs la que tinch se 'm acaba!
Ara 'l noy ha fet un *riu*!...
pro un *riu* ab tanta abundancia
que 'ls baixos del pantalón
me quedan fets una llástima.

La mare del *angelet*,
quan té esment de la *riuhada*
me diu:—Dispensi, senyor!—
y ajupintse per *torcarme*
(com diu ella) la humitat
d' quell *riu* eixit de *mare*,
me posa davant dels ulls
el plat hont son fill menjava;
un plat que... vaja, per mí,
massa viandal massa vianda!

No poguent resistir més
aquell cúmulo de desgracias,

UNA NIT DE DEBUT, AL "EDÉN CONCERT," (per Capuz)

El palco de las "rivalitats".

surto del cotxe, seguit
d'una pluja de riallas;
y anant rebent á trompons
cops de peu y trepitjadas,
per fi 'm trobo en el *estrep*
ab un *idem* á las calsas.

Salto del modo que puch,
y quan soch baix, sento encare
que ab mofa 'm cridan:—Minyó!
que us deixeu mitja sabata!—

Jo, avall! Furiós y aborrit
á Sans vaig tenir d'anármen

á peu y mitj coixejant...

Els dich qu' estava en caràcter!

Vaig arribar plé de póls,
plé de fanch y plé de rabia.

Ella ja havia surtit,
(potsé á veure si 'm trobava);

pro 'l cas es que vaig passar
tota aquella santa tarda

fastiguejat de valent
á la sogra donant rasca...

Y, res! qu' en lloch d'aná á *Sans*,
als *dimonis* vaig trobarmel

PEP LLAUNÉ

LA SENSE-COR

Avuy s' han pegat dos homes
per culpa de mon amor:
avans de que 'm coneguessin
eran companys de debó.

L' un al hospital el duhen,
tancan l' altre á la presó;
tots dos me voldrían veurer
y á n' á mi tant se me 'n dó.

De l' aitra part de la reixa
el prés me tira un petó:
l' escarceller que s' ho mira
d' amagat seu me 'n fa dos.

Quan á n' el ferit m' acosto
somriu com un infantó;
el practicant que l' envena
me fa l' ullet amorós.

L' essent demá las campanas
pel ferit tocan á mort;
á la tarde vaig á balles
ab lo seu amich millor.

Al punt que 'l prés se 'n emportan
lligat com un malfactor,
en lo portal de la vila
soch ab tres festejadors.

Ab els ulls que li espurnejan
me crida foll y gelós:
Si fos ara, t' asseguro
que sería per ton cor.

Me l' escolto mitj riallera
y encare no es ben bé fosch
qu' altres dos ja s' esbatussan
per culpa de mon amor.

FREDERICH RAHOLA

VENJANSA

AL MOLT ESTIMAT AMICH EMILI TARRIDA CODINA

En la nit clara y transparent d' hivern, el potejar de l' euga del hereu del Mas de las Vidales, pegava dur en el sol vidriós de glas de la carretera y l' Eudalt, al aguayt darrera la verdissa, 'l conegué tot seguit y bon tros avans d' arribar al revolt.

Acaroná 'l cep de l' escopeta y enforcantla en una creuhera de prunell, apuntá pausadament esperant que arribés.

El potejar s' acostava y l' Eudalt, agenollat damunt l' erbey, esperava pantejant, però quiet y silenciós.

La silueta del hereu aparegué al mitj de la carretera com un' ombra més negra, relluhint la brasa del cigarret que duya á la boca.

Soná de cop l' espetech de la escopetada y 'l cos del hereu rodolá á terra, feixuch y sens esma, mentres l' euga esporuguida y escapada fugía carretera enllá cap á la masía.

* * *

L' endemá, al dematí, uns carreters que tornavan de vila portaren la nova d' haver trobat al mitj de la carretera 'l cos del hereu, mort d' una escopetada que li havia entrat per la boca y eixit per dalt del cap, y trobaren també tot el poble avalotat.

Aquella mateixa nit s' havia abrandat la casota del peó de la carretera. Tothom parlava del cas y no sabían entendre cóm podía ser que s' hagués cremat pels quatre cantóns sense deixar temps de fugir á la dona del Eudalt, aquella xamosa mossota alegre y un bon xich massa franca pel seu estat de casada, á la que trobaren morta, cremada, entre 'l caliu del llit.

El cos del Eudalt si que no 'l trobaren enloch; aixís que, passat un quant temps y no haventse'n sapigut res més, tothom cregué qu' en el foch de casa seva havia quedat cendra.

* * *

Pel demés, el metje de vila que comprá l' euga del hereu, no podía entendre com cada cop, al ésser davant per davant del macís de verdissa que hi ha en la carretera passat el revolt, fugía esverada.

F. FIGUERAS Y RIBOT

LA NINA DEL EMINENTÍSSIM (per *Picarol*)

—Lo qu' es un "bebé" tan dócil
jo may l' havia tingut...
Fixinse cóm el faig moure
y li faig dir lo que vull.

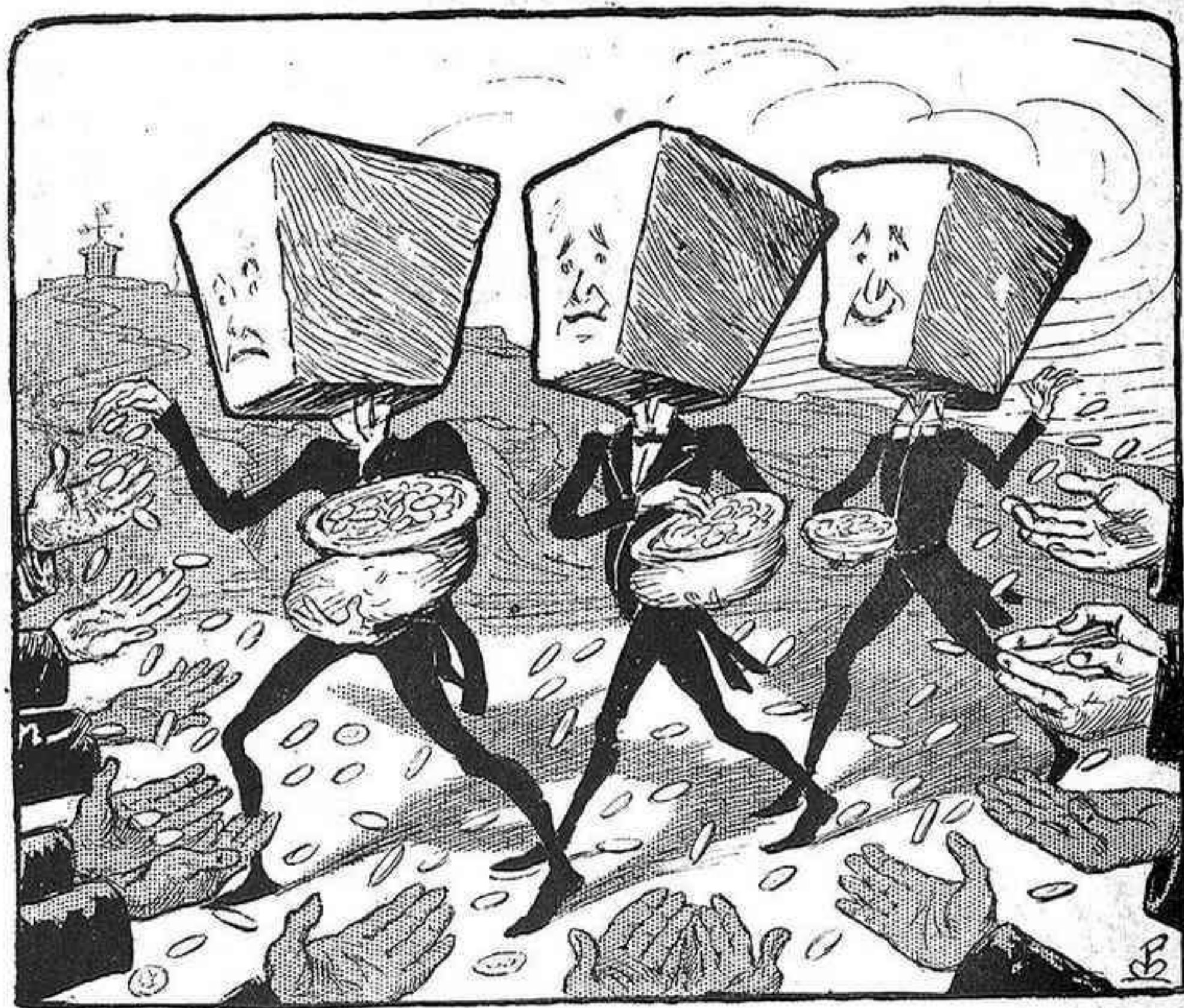
LAS PETITAS INGÉNUAS (per *Ida*)

Ida Ferris

—¿Que no t' agradaria ser ben gran, aixís com ara jo?
—Ja ho crech, que m' agradaria!... Pero, com que 's necessita més roba, la mamá no me 'n deixaria ser...

LA PEDRA... FILOSOFAL (per J. Pellicer Montseny)

—Pareu la ma, contratistas,
que 'l negoci es molt bonich...
¿La "Pubilla" s' hi fa pobre?
¡Un ó altre s' hi fa rich!

RAPSODIA

D' una testa somniadora
dols esguart ne vaig gaudí;
el meu cor sempre l' anyora,
dés que 's troba lluny de mí.

Bella testa, que somnias
en el poble llunyadá,
qué me 'n porta d' alegrías
el recort del teu mirá!

Bé contemplo las alturas
cada volta que m' anyor;
ja n' hi trobo de dolsuras,
més no hi veig al meu amor.

Las montanyas s' abaixessin,
sempre hi miraría allí;
aymadors que se 'n dolguessin
no ho podrían impedir.

Ay! montanyas elevadas,
ja que no us puch abaixar,
envieuli vostras fadas
que l' ensenyin d' estimar!

A. CALDERER MORALES

COSAS

I

El Ser diví no hi vindrá
may de la vida á la terra,
perque la divinitat
en ton rostre la reflecta.

II

Vaig aventurá un petó
y vas dar-me una castanya.
Jo vaig dir:—Deu nos en dó,
quí més hi pert més hi guanya.

III

Vas jurarme que 'm volías,
y el teu cor te va enganyar.
¡Qué se 'n fan de juraments
ignocentament en fals!...

IV

¿Quina diferencia hi ha
entre el dimoni y la dona?
Que dú banyas el primer...
y las fa dú la segona.

GOMILA (fill)

LA DONA D' EN CIGRÓ

COMICADAS (per K)

En Cigró era un xicot molt trempat, era d' aquella colla de bromistas del Baila, l' Oncle, 'l Miró y demés personatges de l' alegría forsada.

Tots tenían aca y tartana, y cada un d' ells jugava mil pessetas que la seva aca arribaria primer á Moncada.

Sas conversas no tenían cap més motiu que las acas y las francesas del *Edén Concert*. Per lo que respecta á n' aquestas cosas no hi havia que dir un mot: ells *tallavan el bacallá*.

Explicava en Cigró que la seva aca tenia més enteniment que cap persona.

—Figureuse que vaig estar malalt, perque vareig estarho uns quants días; teníam el dormitori á peu pla de la botiga, y una mica més enllá de ma cambra hi havia l' estable. La *Xata*, qu' era l' aca, cada matí 's treya la cabestrada, sortia de la quadra y ab el morro trucava á la porta, y empenyentla, l' obria de bat á bat, y fent anar el cap amunt y avall, semblava que 'm digués: —¿Qué tal, Cigró, cóm te trobas?— Jo li feya un crit, y ella *chela*va cap al panis.

Un senyor del davant de casa, fabricant de botóns, me deya:—Cigró, ¿vos voleu vendre l' aca?—¿Quí, jo vendre'm la *Xata*?, no hi ha prou calé en tota la ciutat pera comprármela.

* * *

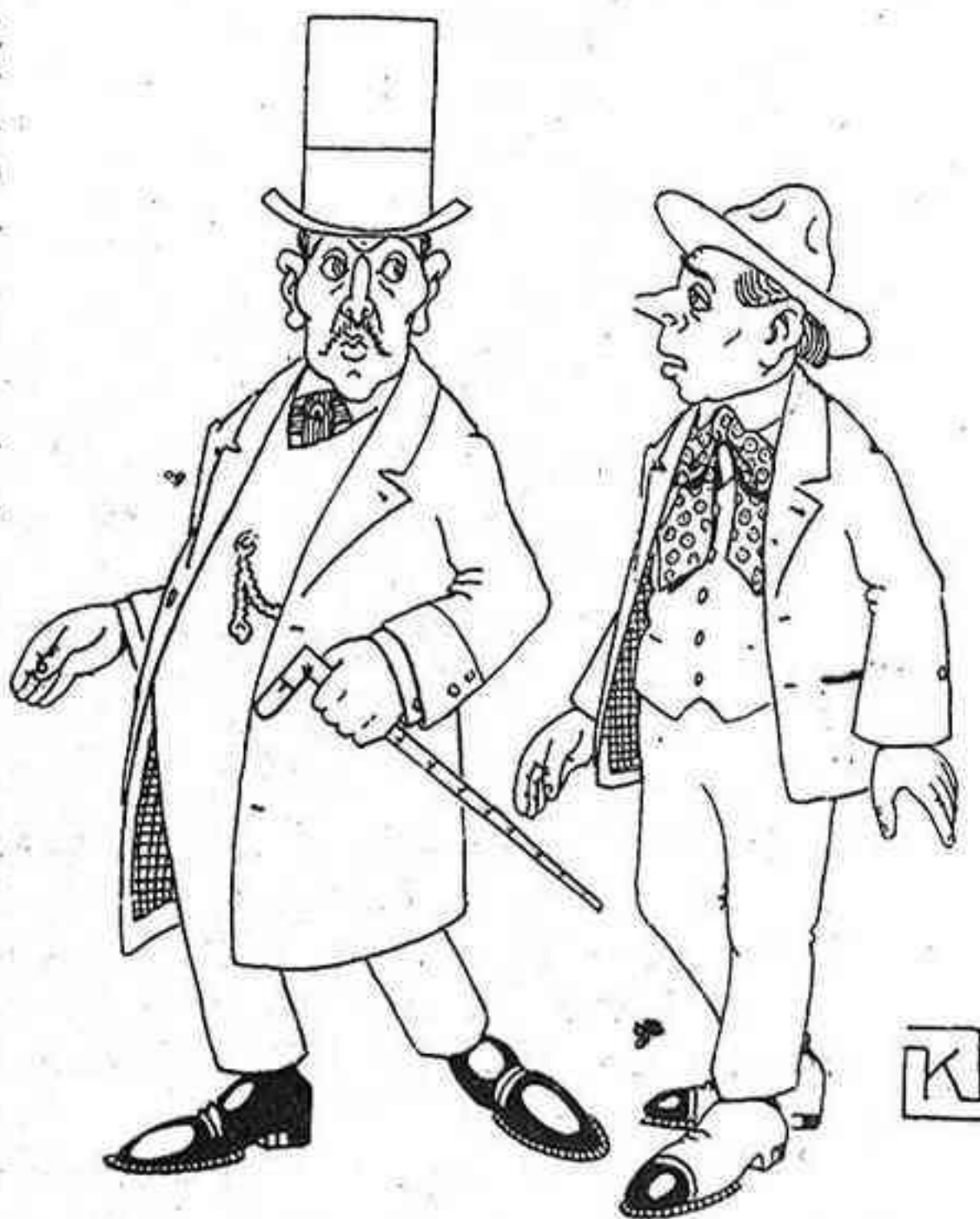
En Cigró, que á las horas tenia el pis per allí al carrer d' en Jaume Giralt, va caure malalt.

L' aca se l' havia venuda ja feya un any. Havia deixat el negoci y no li convenia tenir el carret.

—Es dir que haveu cusit á punyaladas á la vostra víctima?...

—Veurá,... com que de jove vaig ser sastre, quan faig un "set" á algú, "cuso" que no me 'n adono.

—Créguim, el quadro de vosté es l' únich de la Exposició que 's pot veure.

—Gracias,... muchas gracias...

—Ho dich perque may hi ha ningú al davant.

Estava amistansat, tenia ja un fill, y la dona 'l cuidava. Ell tenia els tifus y al cap d'una senmana aproximadament, ella, per no ser menys, també s' infectá, però ab tanta intensitat qu' en poch temps morí...

* * *

Era pel Corpus, época del any en que la forsa de la naturalesa fa fer una mica de revifalla á la ciutat morta, y las donas, reviscoladas, surten pels carrers, ensenyant las transparencias rosadas dels brassos, dels pits y de las espatllas, marcant ab tota la precisió possible las demás formas, y vestidas de blanch, ab l' orgull de verge, se 'n van á veure la professó.

Com era ma costum en aquella ocasió, cada festa me 'n anava á reunir-me, ab uns quants companys, á la cerveseria dels "Quatre gats."

—¡Hola, Xana!— digué en Manolo, ab el somris de pessigar el café.
—¿Que vols venir?

—¿Ahónt?—vaig contestar ab la reserva d' un escamat.

—Al enterro de la dona d' en Cigró.

—¿Jo? Si ni la coneixia.

—Jo tampoch, però ell está malalt, y en Lluís s' ha de cuidar d' enter-rarla.

—Sí, vina:—digué en Lluís—farém companyia al pobre Cigró, que está malalt y no té ningú

—No hi tinch cap inconvenient.

—Y si voleu,—digué en Manolo,—podém anar á menjar musclos á una casa que jo sé, y es allí á un pas.

* * *

L' escala era fosca y humida; al ters pis hi habitava en Cigró; entram sens trucar perque la porta era oberta y una dona d' aquestas que van á fer feynas va dirnos:

—Ja poden entrar, passin, passin...

—Entreu, noys;—cridá en Cigró, que s' estava estirat al llit.

A la sala hi havia un taulell ple d' antiguallas, puntas dauradas, trosos de seda verts, vermells, y rodets de fils de plata, perque en Cigró havia posat taller de *trajes de luces*. Uns sillóns vermells semblavan nanos sense cap.

—¡Hola, Manolo! Semblas un poeta antich;—va dir el malalt.

—¿Cóm se troba?—vaig dirli jo, sens anomenarlo, perque no sabia si s' enfadava dihentli Cigró.

—Jo, bé; estich esperant descloure 'l testament d' aquella.

En Lluís, que sempre feya la cara seria, va preguntarli per la nena...

—Y tú, Xana, ¿qué diu el clero?

—Res de nou.

Y en Cigró no deixava la broma perque, com he dit, patia d' alegría crónica.

Se sentiren passos y la dona de las feynas va dir:

—Senyor Cigró, la venen á buscar.

—*Bueno, corriente*, que se l' enduguin y que se 'n vagi á agafar las monas á l' altre món.

—¡Salut!—varem dirli y sortirem á la sala.

—¿Que la podém tapar?—va dir la dona.

—Sí, ja podeu.

Als poch moments dos homes treyan el bagul.

Ni un plor, ni una llágrima: tothom estava indiferent á lo que succehia.

Las baranas de l' escala trontollavan, els homes que duyan la caixa je-

LO QUE POT LA IMAGINACIÓ (per *Mariano Foix*)

—Ara mateix... entremitj d'aquests llums, me sento tant dolçament transportada, com si 'm passejés en góndola pel Canal de Venècia.

megavan, y de cap manera podían dar la volta del primer replá. Trenca-
ren els sócols, que rodolaren escalas avall, ho probaren tot; fins la desta-
paren. La morta dava cops de cap d'aquí y d'allá...

La fortor tapava la respiració.

La maynada del carrer pujava cridant al primer pis, y fent crits s'en-
tornava cap avall.

—No tenim altre remey que tréurerla,—va dir un dels homes, y agafant
el cadavre per la cintura, se 'l posá demunt de l'espatlla.

Els brassos queyan en tota sa llargada, embolicantse ab els cabells; las
camas li brandavan... Aixís l'anavan baixant...

Un de nosaltres duya el tap de la caixa, un altre va passar al davant y
al ser al últim replá, varem tancar la porta de l'escala y ab mistos ences-
sos feyam llum perque arreglessin á la morta.

La maynada cridava donant cossas á la porta y de dintre se sentían las
donas del vehinat com xerravan. Els caballs del cotxe dels morts, negui-
tosos, refregavan las ferreduras per l'empedrat.

Varem obrir la porta y un raig de sol ens enlluherná pel contrast de la
fosca. Las donas, entorn del cotxe y pels balcóns, fruhían l'espectacle.

Un capellá, el sagristá ab la creu y un escolá, feren la seva cerimonia
y 'l cotxe se 'n aná.

* * *

Per la portelleta del nostre cotxe veyam com la gent que trobavam
pel carrer se treyan la gorra, com demostrant que si á la ciutat morta
no 's té respecte als vius, encare n'hi ha pels morts.

J. V. COLOMINAS

MON SOMNI

Jo no he sortit jamay de Catalunya:
sempre en ma vila ó sempre aquí á ciutat;
més, somniant tota hora en terra llunya,
molts anys, de pensament, he viatjat.

Ohé, nacións d'Europa benvolgudas!
Ohé, germanas grans de ma nació!
Si en lo real me sou inconegudas,
prou us coneix á totas ma ilusió.

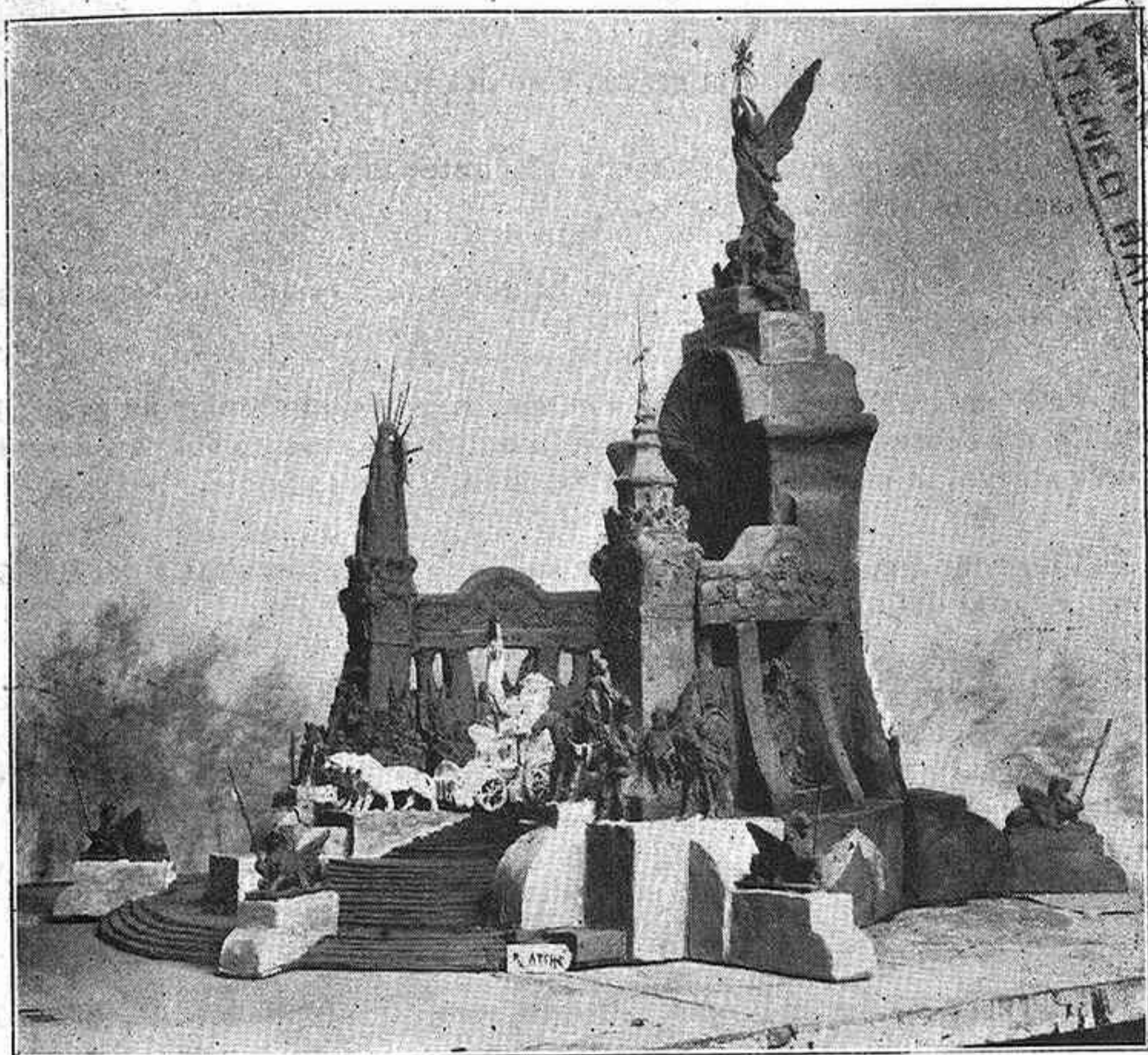
Jo he conegut la Fransa populosa,
l'Italia de planuras floreixents
y 'l cor de l'Alemanya nuvolosa,
la terra dels poetas somnolents.

Suissa, oh tú Suissa celebrada:
jo he conegut tos llachs, tas valls frescals
y 'ls teus turóns de testa platejada,
gegants entre las obras naturals.

També t'he somniat, oh Grecia amiga,
bressol de tot un poble ja caygut,
recort vivent de la creencia antiga
que anyora 'l nostre poble descregut.

Alsant el vol, lleuger com aureneta,
he crehuat mars, cercant nous horitzóns,
y ha amorosit mas ansias de poeta
l'idea de reviure en altres móns.

PROJECTE DE MONUMENT (per Rafel Atché)

Als héroes de la Independencia.

Oh, món anhel, desitj de juvenesa
que endolsas el meu cor fantasiant;
tú lograrás que fins á la vellesa
floreixi la meva ànima d' infant

Aixó 'm farà renaixe l' esperança,
com arbre en son terror sempre enclavat;
y s' alzarán mos cants en alabansa
del Déu que en tant bona hora m' ha creat.

Y així, també com arbre que s' aferra,
jo donaré ab mas obras el fruyt d' or;
més sempre somniant en llunya terra
que sols ab l' ideal pot vense 'l cor.

PLÀCIT VIDAL

IDEAS, PENSAMENTS, IMPRESSIONS

(D' UN LLIBRE EN PREPARACIÓ)

L' home que, perque ell sofreix, vol estalviar el sufriment als demés,
¡qué n' es de noble! Lo més comú es que 'ls mártirs siguin després marti-
risadors.

La millor pregaria que coneix es la de Budha quan deya á Brahama:
¡Deu meu, estalvieu el sufriment al món!

—
La noblesa no prové de la sanch, sinó del cor.

—
Quan un home es gran, ell honra als antepassats, més que 'ls grans antepassats no honran als petits.

—
Hi ha gent tan dolenta que no 'ls hi queda més recurs que ser cínichs, ó hipócritas.

—
L'acte més alt de las facultats humanas es el de produhir un gran llibre. En un llibre de geni hi está fixa la millor encarnació del pensament, la més activa, la més efíca, la més difusiva, y la més noble.

—
El llibre fet á conciencia, está per sobre de la Universitat y del Parlament. Es font del avenir y poder taumatúrgich del Món.

—
En art no hi ha escolas. Sols hi ha temperaments que engendran els estils. Las escolas son crossas pels coixos d'intellecte, aussiliars pels que tenen l'ánima buyda del foch sagrat que engendra, y aquest es té de naixement; no s'aprén.

—
Un individu es una serie d'actualitats successivas, y un moment dins d'una rassa.

—
Els barbres ho son més per falta de sensibilitat ponderada, que per falta d'inteligencia.

—
Indicar es més sentir adequat que pensar. Es comparar dos termes ben sentits. Si no se sent no's pot pas comparar. Si se sent malament, la comparació resultarà falsa. La Balansa que millor pesa es la més sensible.

—
L'ignorant no té cap dret sobre del sabi, l'estúpit sobre del inteligent, el viciós sobre del treballador, el burgés sobre l'artista, el brétol sobre 'l benfactor, el peresós sobre l'actiu, l'egoista sobre 'l desinteressat.

—
En el món res hi ha igual. El progrés es diferenciació creixent, tant en els organismes, com en las societats, com en els individus. L'uniformitat es la mort. Els pobles uniformes son pobles inferiors, com si diguessim de munició. Els superbs son diferenciats y convergents. La igualtat absoluta no existeix més que en la Mort, es á dir, en el no ser, qu' es com dir: No existeix.

—
Un escriptor pessimista es un envenenador públich. Un escriptor reaccionari un criminal de lesa humanitat. Un que escriu interessadament defensant lo que no creu, un falsificador. ¡Y n'hi ha tants!

—
Avans de mirar als demás, mirat á tú, y els defectes que vegis en els altres, comensa per corretjirte'ls en tu mateix.

GENT DE L' ALTRE MÓN. (Fotografía *Waite*).

Un ayguader mexicá.

La Veritat es una fruyta molt rara; però encare es més raro el trobar qui pugui digerirla. A la majoria se 'ls indigesta.

L'home superior, al meu entendre, deuría ésser el d'intel·ligència vasta, gran cor, y alta consciència; però armat, per defensar tan nobles qualitats en ell y en els demés. El del Tipo d'home bó, desarmat y passiu, que 'ns presenta 'l cristianisme, no es més que contraproduhent. Es carn de llop, y ja va dir Hobbes: "*Homo hominini lupus.*"

May te donarán més que una part de lo que 't fassis valer. No 't considerarán més que per la forsa que tinguis.

Pensa que atacar ab valor y ab rahó es tenir ja guanyada, per endavant, més de la meytat de la batalla.

Quan t'hagis de batre, busca 'l moment que més te convingui á tú, y no quan els altres vulgan.

Els tres puntals més sólits de la vida, però molt difícils de trobar, son: amichs en la necessitat; amichs en la desgracia, y amichs quan tu hagis girat la espatlla.

L'odi no es més que un amor al revés.

El que vulgui fer tot lo que li doni la gana, que 's prepari á sentir lo que no li agradi.

Als grans personatges y á las donas hermosas se 'ls pot servir, en cas de necessitat, pero may fiarse'n. Lo millor es el servirse d'ells.

En l'aygua clara podrás veuret'hi la cara. En el ví, l'interior dels demés.

POMPEYUS GENER

¿SOMHI?

Ja has dit que m' estimas;
ja sé que en mí xifras tots els teus anhels;
ja sé que soch l'home
que has vist desde nena en tos somnis més bells.
¡Ja has dit qu' érats méval
¡quín goig, avuy sento al cor, més inténs!
Juntém nostres llabis; besémnos sens mida,
firmém així 'l tracte que 'ls dos cors han fet.
¿Qué son las paraulas,
si als cors millor parla un bes ben ardent?...
Besémnos, aymadal juntém nostres llabis
y així 'l nostre amor sagellém!...

R. ARREGALL

A PRENTICE MULFORD

SONET

Mercès vos dono de tot cor; ma vida
des que us coneix es totalment cambiada;
lo que era avans la nit ara es l' aubada;
ara es vritat tot lo que avans mentida.

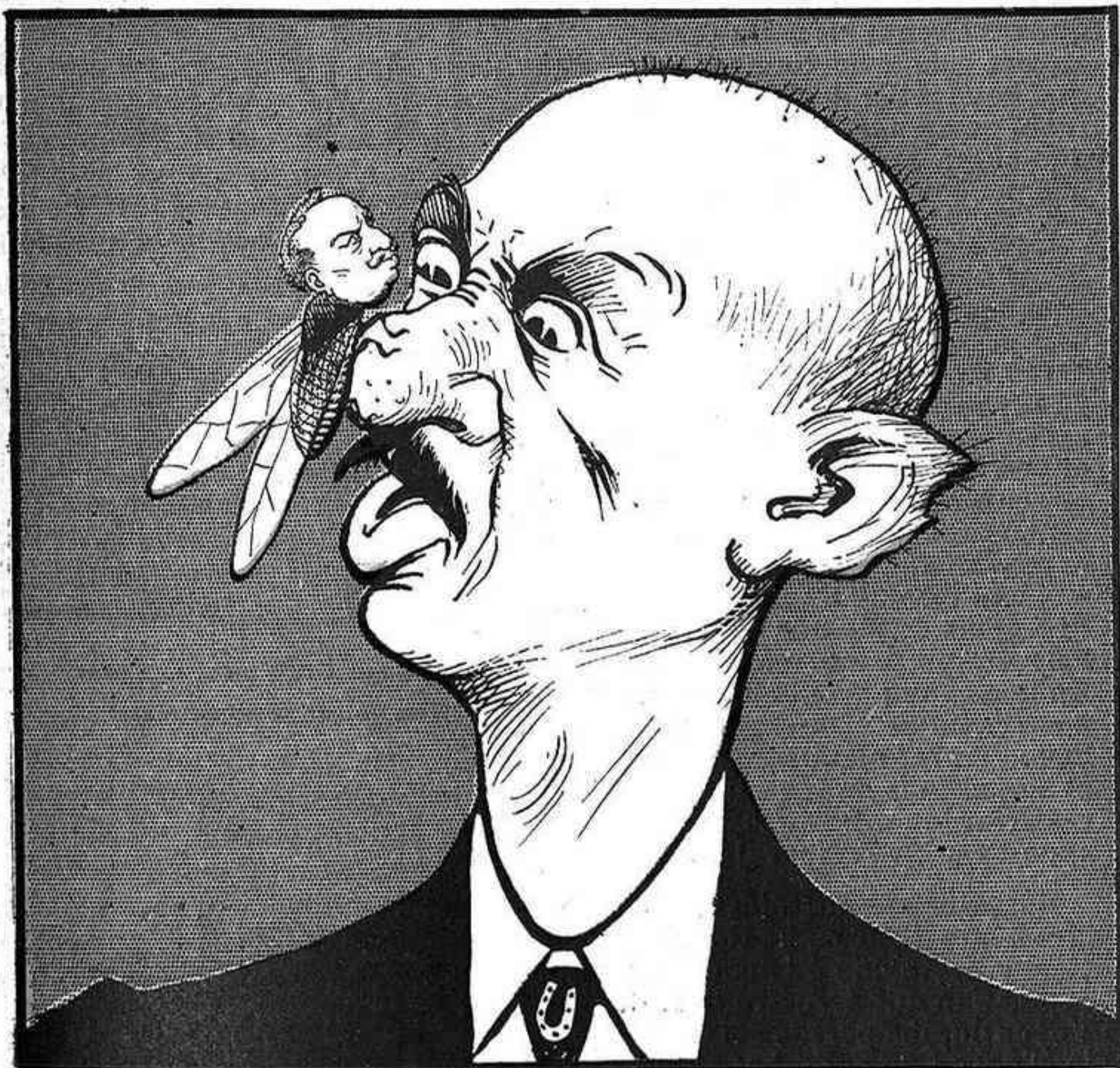
Continuament mon ànima afligida
rossegáva's pel món desconsolada
cercant una vritat jamay trobada,
y vos me l' heu donat neta y pulida.

Buscava 'l "Poder Deu," que tothom nombra,
y mon ansia jamay se satisfeya;
y embolcallat en 'quella negra sombra
morint vivía perque rê 'm sonreya.

Més ara vos m' heu regalat tot d' una
salut, amor, un Deu y una fortuna

PERE LLAVERÍA Y ESTIVILL

LA PESADILLA DE 'N ZURDO (per *Picarol*)

—De todos los mortales—sería el más feliz
si no se me subiera—la mosca á la nariz.

FENT CAMI

Hostalera la hostalera,
volgueunos obrir l'hostal,
volgueunos dar bona cambra
tota guarnida de blanch.
Als balcons cap cortinatge
que 'ns privi la claretat;
poseune sols á l'arcoba
per si ella 's vol despullar
y té por de que la mirin
els meus ulls que l'aymen tant.
No hi calen flors dins la cambra,
qu'ella prou la embaumará;
sols un brot de farigola
de son llit en el capsal,
y un altre brot de ginesta
y un altre d'espernellá.

Hostalera la hostalera,
ja os en podeu alabar
si après de tantas fatigas
ens sabeu donar descans.
L'amor truca á casa vostra,
nodriulo ab el vostre pa;
que no caygui en mala terra
aquest ruixat de diamants;
que aquest llir d'alta pureza
trobi camp assahonat,
que pugui arrelar y creixer,
que no 's migri entre 'l rocám...

Hostalera la hostalera,
lo qu'hem patit Déu ho sab;
hem seguit temples y ermitas
dalt dels cims y prop del mar;
arreu hem fugit dels homes,
y, al véurens en soletat,
arreu ens ha obert els brassos
el bon Déu en son altar,
arreu las onas manyagas
els nostres peus han besat,
arreu las aus y las plantas
ens han cuydat á estimar.
Pelegrins de l'amor vera,
hem vingut pelegrinant.
En la escorsa dels vells arbres
nostres noms hi son gravats;
hi son en las altas serras,
hi son al fons de las valls,
resistint las soleyadas,
soportant els temporals...

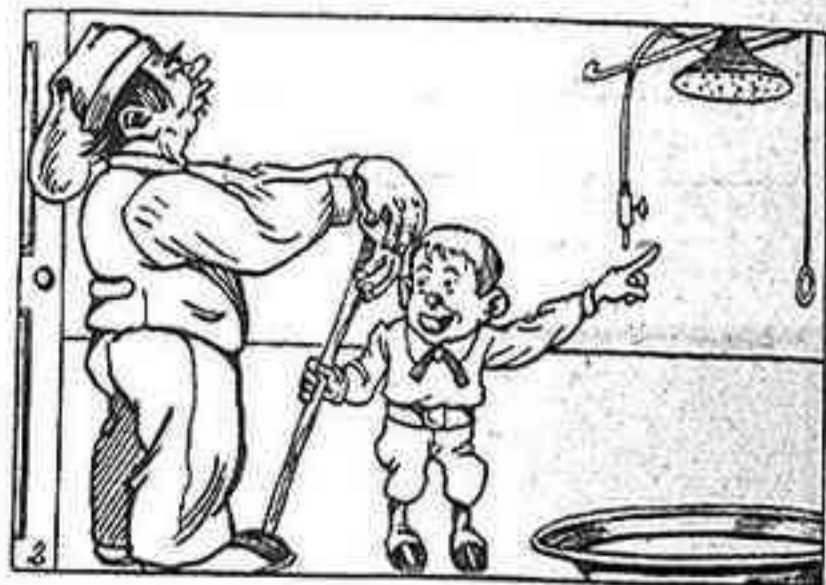
Hostalera la hostalera,
crech que 'l cor os he tocat.
Com l'hoste que m'acompanya
cap n'han dut á vostre hostal.
Veyentlo, las portas solas
ja s'obran de bat á bat...
Hostalera la hostalera,
ja os en podeu alabar!

LLUÍS VÍA

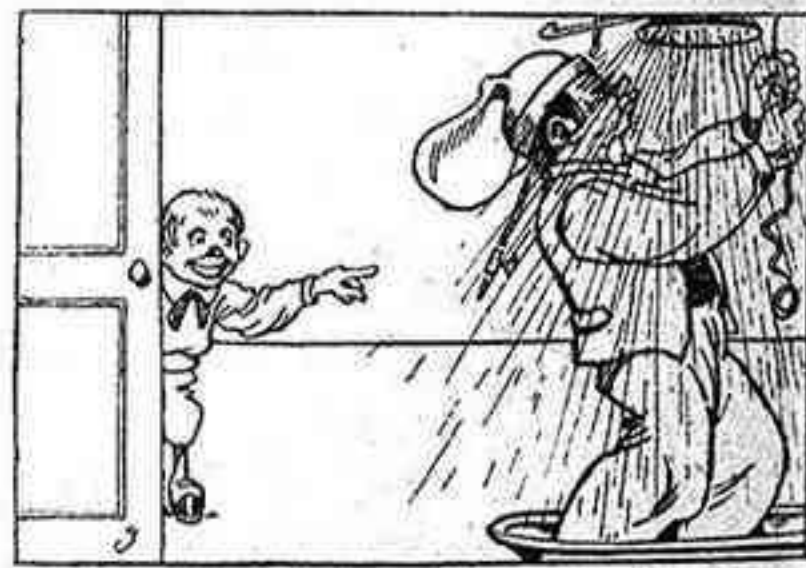
TONTOS Y MURRIS (per J. Robert)

—Un ánech... ¿me 'l vol comprar?...
—Entreu... Si no es massa car...

—Escolta, noy... ¿qué es aixó?
—¿Que no ho veu?... Un trucadó!

—Es que tinch tart, y es precis...
¿Que potser se truca aixís?...

—¡Per un ánech ¡ay Senyó!
si 'm descuydo ara 'l faig jo!

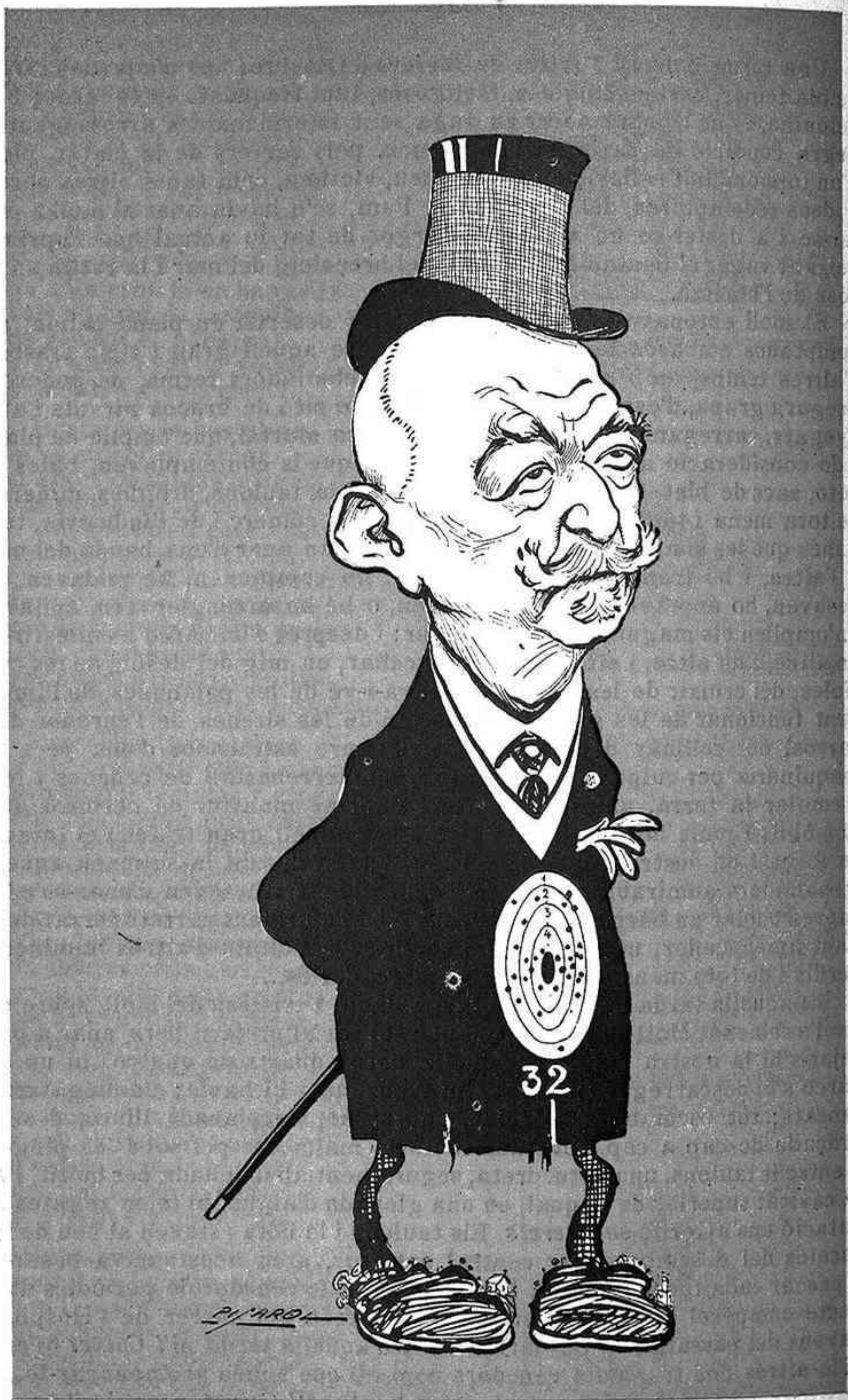
LA PARELLA PRECURSORA

Una tarda boirosa i trista de darrers d'Octubre; una d'aquelles tardes de dia feiner, curtes, humides, fastigoses, tant freqüents en la tardor barcelonina, i que'l pobre obrer en vaga sent intermenables arrossegant sa negra condició de paria en l'impotència pels carrers de la ciutat, plens d'un immond llot eslleiviçadiç, l'Amadeu, víctima, com tants altres obrers d'idees redemptores, del Pacte de la Fam, se'n havia anat al moll a orejar-se i a desfer-se un xic de l'amargor de tot lo actual que l'oprimia deixant vagar el pensament damunt del breçoleig del mar i la ratlla anyorosa de l'horitzó.

El moll entonava am la tarda, quasibé desert i en plena calma, am comptades embarcacions en el port i sense aquell gran i típic trasbals d'altres temps, amb aquelles colles de treballadors ferms, de poderosa i segura grapa, d'espatlles de ferro, d'ample pit i de braços nirvuts i abonyegats, carregant i descarregant am febra mortal, que omplia de plany i de consideració als desenfeinats de cor que'ls contemplaven, bales de cotó, sacs de blat, barrils, bótes, fruites, ralls, taulons, drogues, minerals de tota mena i tot lo que les necessitats del comerç i de l'industria, tant o més que les simples necessitats humanes, fan anar d'una banda del món a l'altra, i ho transportaven d'ací allà, ho comptaven, ho midaven, ho pesaven, ho anotaven i ho carregaven, o bé ho arrengheraven, apilaven i n'omplien els magatzems fins a vessar; i després d'un barco a enllestir-ne un altre, i un altre, i altres, fins mai acabar, en mig del defici de les corrioles, del cruixir de les amarres, del va-i-vé de les palanques, de l'imponent funcionar de les grues, del xisclar de les sirenes, de l'enrenou dels carros, del rellinar dels animals, del caure estruendós d'una peça de maquinaria per culpa de l'emalatge, am terrebastall de cadenes i fent tremolar la terra, amb esglai d'una enorme multitud de curiosos que, immòbils i muts hores i hores, atrets per aquell gran tràfec i el torneig de força i de destresa que en ell efectuaven durant la setmana aquells treballadors admirables, quan tot d'un plegat tractaven d'anar-se'n, al veure rodolar un barril cap a sos peus o bé l'alarmant carretó ferrat dringant amenaçador, no sabien còm sortir-se'n, voltats d'altres imminents perills i de tota mena de materials i mercaderies...

Sí; aquella tarda s'avenia am la desolació i tristesa del moll, sobre tot am l'anomenat Moll de Barcelona, que sol ser el preferit pera anar a passejar-s'hi la nostra gent. En aquella hora (quarts de quatre) ni un sol barco s'hi descarregava; gairebé ni tranzeunts hi havia; els magatzems tancats; tot escombrat, baldejat, endressat; l'explanada lliure, desembrada de cap a cap, fòra uns taulons, malmesos pel sol i les pluges, i, entre'ls taulons, una bóta, dreta, segurament abandonada per inútil, i en la cavitat superior de la qual, en una glopada d'aigua, hi feien regates de natació uns aixerits *sabaterets*. Els taulons i la bóta estaven al peu de les escales del desembarcader central exterior, aont acostumava posar-se a pescar cada tarda'l *Coixet*, l'antic i simpàtic venedor de periòdics d'aspecte camperol que té l'establiment a l'acera del carrer de l'Hospital, davant del passatge de Bernardino. Però aquella tarda ni'l *Coixet* hi era, ni'ls altres dos tranquils venedors com ell que solien acompanyar-lo, no a pescar, sinó més aviat a veure com pescava'l *Coixet*, perquè ells quasi mai treien res de bò i rar era'l dia que no enroquessin i se'n haguessin d'entornar sense *gorniment*. Ni sisquera hi havia en Guillem, un dels

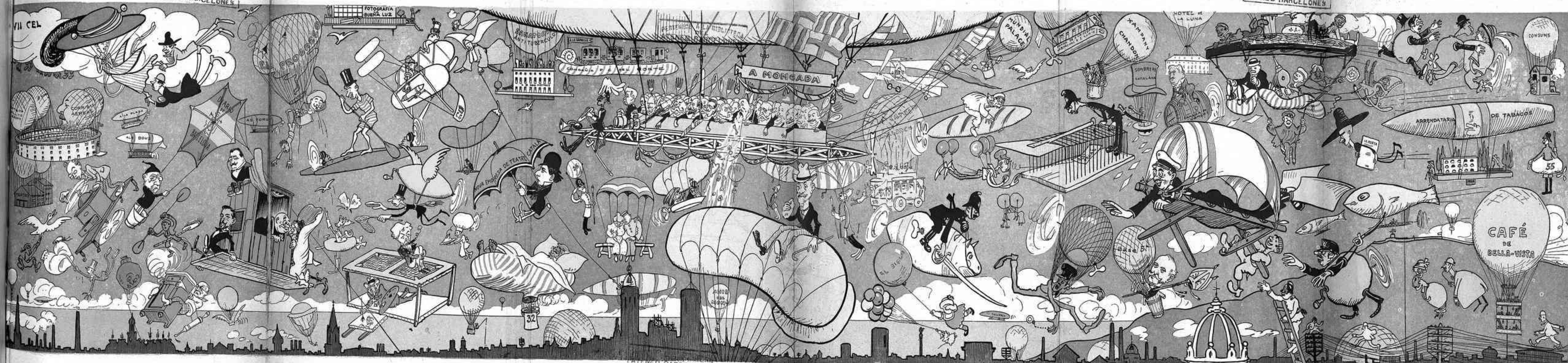
TIPOS REPRESENTATIUS (per *Picanyol*)

L' ETERN PLAGA DE LA PARROQUIA,

Futur regidor, futur diputat provincial, futur diputat á Corts, futur senador, futur ministre... Un dels homes més futurs que hi han.

LA CONQUISTA DEL AYRE (per *Picarol*)

Aeroplans y dirigibles. (Darrers modelos de la temporada.)

PERSONATJES DE UN DRAMA (per R. Miró)

LA DONA

—Deu nos en guard
d' un ja está-fet!

EL COSINET

—Ho sento... pero
no m' en arrepenixo.

EL MARIT

—Ja m' ho deyan
que, per mí, era mas-
sa jova...

LA ENCUBRIDORA

—Tan mateix els
povos van fer el seu
efecte.

L' ALCALDE DE BARRI

—Aixó de sorprendre
enamorats "in fragan-
ti"... vaja, no s' ha
fet per' mí.

EL MUNICIPAL

—En lloch se ven de
tan crespas com en
este món de monas!...

pescadors més antics i de més aguant que's coneixen. Se'n havia anat al migdia, renegant de la lluna i de sa mala estrella, després de sis o set hores d'alimentar als peixos vanament.

A l'arribar al Moll de Barcelona, l'Amadeu se'n havia anat a seure en els taulons, d'esquena a la ciutat i de cara a l'espectacle marí. Aviat aquella calma i aquella solitud extraordinaries se li van fer agradoses. Semblava com si'l cel anés a aclarir-se, i una brisa suau començava a inflar la vela d'algunes barquetes pescadores que eixien, com un petit vol de coloms juguinejant a flor d'aigua, a fòra del port... La mar, fins aleshores bastant picada i d'una lletja grisor, se gronxava per instants amb un ritme més tranquil i es coloria d'un blau encara impur però cada vegada més intens i brillant que perlejava en son etern breçolar-se i al fonde-s la blanca escuma al caure de les ones, que pujaven al primer esgraor del desembarca-der que l'Amadeu tenia a sos peus i l'arruixa-ven d'esquitxos.

El nostre hèroe, absteient-se, per un esforç de la voluntat, de ses tragedies d'obrer en vaga i de conscient lluitador, restà una estona embadalit en la contemplació dels elements naturals; però la placidesa del bell espectacle, el sentir-se sol, la mateixa ansia d'encoratjar-se'l propi esperit, llatzerat crudelment per l'injusti-cia humana, en aquell repòs passatger i con-templatiu de la seva ànima, el portaren ben prompte, guanyat alhora per una irresistible onada de sentiment llarc temps reprimit que li pujà de lo més profund de son ser, al complet regoneixement íntim de sa imperllongable i es-glaiadora situació de paria modern, posat en

La feyna dels uns...

Y LAS AMERICANAS... PELS EUROPEUS (per Ll. Brunet)

y la gana dels altres.

el terrible dilema de: o prostituir-se, com tants altres obrers, entregant-se al primer que'l volgués explotar, fos en la forma que fos, i aferrar-se fort a la vida vegetativa, de traïdoria a tota mena de companyerismes i d'amagats rebaixaments, com també solen fer molts titolats revolucionaris de miting i de periòdic, tant dels d'humil capacitat com dels de més fama d'intel·lectuals, per un trist rosegó de pa i també pera ser ben vistos i elogiats pels portaveus del món burgès, o bé...

El pensament de l'Amadeu va acabar-se en un plor silenciós i mal ofegat; llàgrimes ardentes, llàgrimes de sang, d'un sublim dolor d'auto-humanitat, més que de vençut i de desesperació; llàgrimes afirmadores d'un alt sentiment de dignitat humana que no pot conformar-se ni tant sols a la simple idea de cap servilisme...

Sonaren passos d'alguns vianants, i l'Amadeu es va refer immediatament. Al sentir-se sol altra vegada, va treure-s paper i llàpici d'una cartera, i escrigué am tota la seva ànima:

A MA ESTIMADA CLAUDINA

En mes hores amargues d'impotència,
quan el dubte'm rosega i m'emmetzina,
sols recordant la teva pura essència,
jo m'encoratjo, oh Claudina!

Ara mateix, en un lleuger desvari,
atret per l'hàlit de la mar traïdora,
mon front sentia ja'l mortal sudari
d'una ona engolidora.

Ha estat un moment ràpid d'inconsciència,
que desseguida m'ha punyit al cor,
mercès a tu lliurat de la demència
que fa pensâ en la mort...

Que no'm deixi'l record de ta mirada!
Que no'm manqui'l retremp de tos halens!
Que jo servi ta imatge benhaurada
quan l'injustícia'm venç!

Tot just l'Amadeu acabava d'escriure'l darrer vers, i en el moment que's disposava a llegir-se tota la poesia, una mà suau el tocava per l'espatlla i una veu agradosa i intrigada li deia:

— Què fas aquí?

De prompte, l'Amadeu, entre sorprès i confós, no va sapiguer què contestar. Era sa estimada Claudina qui l'interrogava, i estava persuadit de que quan ella s'havia resolt a anar-lo a trobar allí al moll és que hauria endevinat la tremenda crisi per que passava la seva ànima en els dos dies que feia que no l'havia vist, i que per aquet motiu la tenia en sa presència d'una manera tant inesperada. I aquet pensament que's va fer tot seguit, en mig de sa sorpresa i confusió, li féu enrogí'l rostre d'una ben explicable vergonya, exclamant, al fi, amb un lleuger tremolor en la veu, que hi traspuava admiració i agraïment:

— Tu, Claudina!...

— Què feies, Amadeu? Què escrivies? — va fer ella mirant-lo am fixesa, discretament, al veure-l encara amb el paper, el llàpici i la cartera a les mans.

COLORS DE MODA
(per R. Miró)

—¿Si aniré al ball de L' Aureneta, dius?... No m' hi han pas convidat...

—A mí tampoch, pero com que 'n diuen el "Blanch y Negre", 'm sembla que á nosaltres ens hi podrián deixar entrar d' arrós...

colta-m...

—Però per què venies? Còm te perjudiques per mi, Claudina! Si ta mare ho sabia, amb els prejudicis que té! .

—Amadeu, tu m'estimes, però potser no'm coneixes prou encara.

—Que no't conec?... Ai, Claudina!... Claudina!... Si quasi't diria que és sobre tot perquè't conec i t'estimo am veneració que encara visc!...

—Còm vols que no vingués, doncs? ¿Que pots creure que jo he de ser com la majoria de la gent, que, pera posar-se en activitat i donar mostres de sentiment amb actes d'humanitarisme, primer necessiten que's produeixin desgracies irreparables? Jo admiro la teva conducta ferma i digníssima lluitant contra tot lo corcat, fent esforços quasi sobrehumans pera

—Res... Estigues tranquila...

—Còm és que fa dos dies que no vénis?— va interrompre la Claudina. —Que no comprèns que jo'm moro d'ansietat, si no't veig? Que no sé si t'hauran agafat o si és que estas malalt?... Per què ho fas això?

—Què't diré jo... si no sé què dir-te! Si hi ha dies que'ls segons me són sigles i em deixo en-sopir hores i hores assegut en un pedriç, cansat d'anar en va pels tallers, de visitar-ho tot, de passejar pels defòres, d'avorrrir-me pels din-tres, i em sembla que haig d'estorbar per tot i que fins a tu t'haig de fer pena!

—Que ja no creus en mi, pot-ser?

—Si ho sabies! Més que en mi mateix.

—Doncs per què no has vingut a casa aquets dos dies?

—És que un necessita solitud, també.

—Però no abusar-ne.

—Aquet vespre pensava venir, a casa teva... Que'm dol que hakis vingut aquí al moll! Per lo que abans deus haver sofert, ho dic.

—Tu vas dir-me que hi venies algunes tar-des, i "he volgut sortir de dubtes...". Però abans he anat a casa teva, per si estaves malalt. La dispesera m'ha dit que no.

—Còm me deu haver posat la dispesera! Ja ho veig: li dec quatre mesades del quarto, i ella necessita que li dongui diners o que me'n vagi... Són també una gent tant pobra...

—Mira, Amadeu: això no pot continuar. Ni tu ni jo hem de sofrir més de lo que digna-ment, necessariament, haguem de sofrir. Es-

GENT DE LA PLANA (per R. Miró)

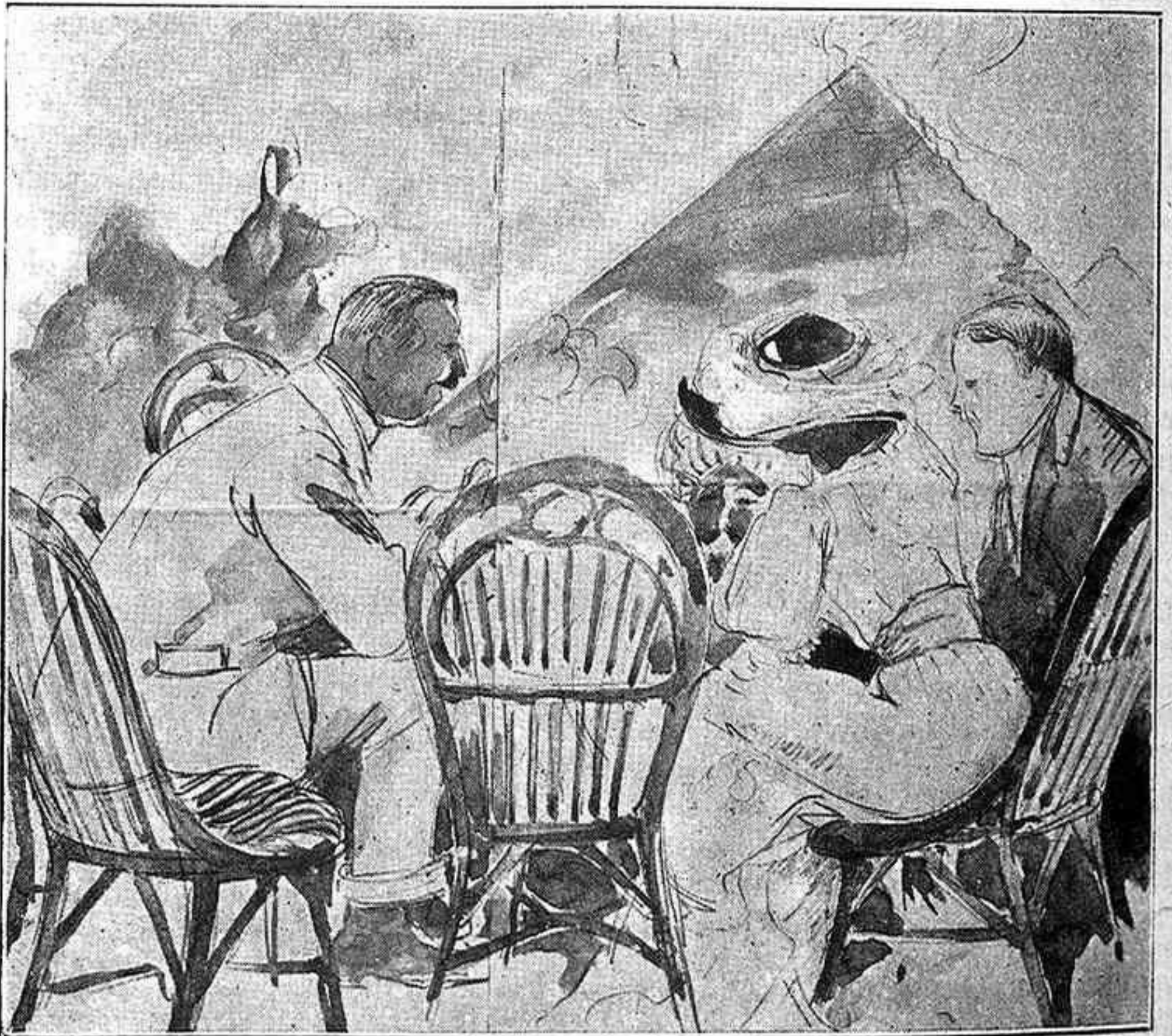

—¿Y qué rediable hi varen venir á fer á Vich?...

—A visitar á mossen Collell y á comprar un canari.

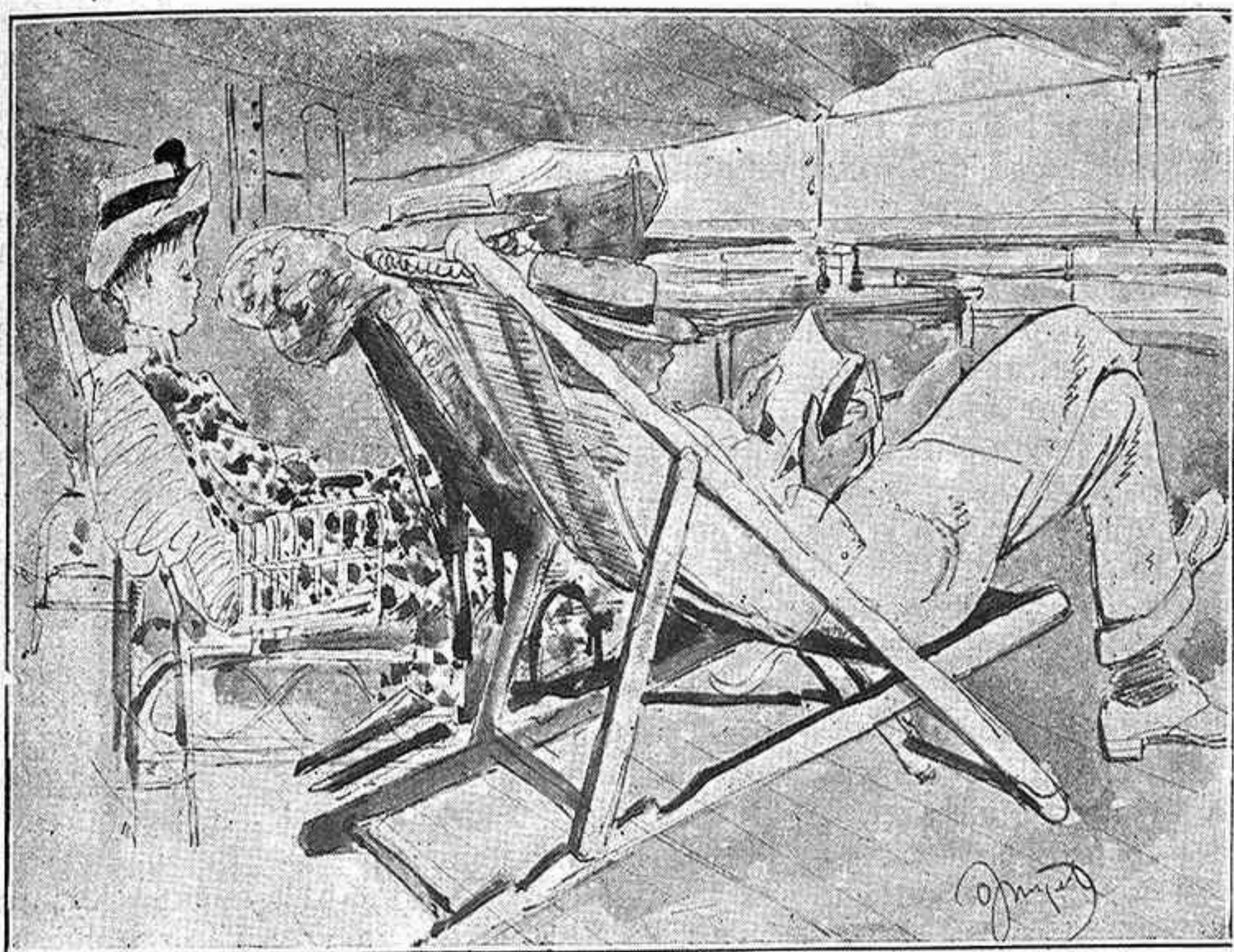

Una festa al Cayre (Egipte).

Un árabe contant rondallas als turistas.

IMPRESIONS DE VIATJE (per *Olaguer Junyent*)

Cóm matém las horas á bordo.

guardar una exemplar conseqüència entre'ls ideals que propagues i la vida intensa que tu vius en les pràctiques de cada instant, i no cedint en res als enemics de la justícia social, ni al rebaixament del preu ja prou meçquí de la mà d'obra en el teu ofici; però alhora que t'admiro'm considero en el dever inexcusable de vetllar per tu, pera que no puguis caure, pera que triomfis en el teu desigual i transcendental combat. Que't facin el buid i et bescantin els envilit, els covards, els grollers, els revellits i envejosos, les ànimes petites i tarades, que fins te roseguin i calumniïn els que més sembla que t'haurien de comprendre, imitar-te i estimar-te, quan menos respectar-te..., això, aquesta degeneració, aquest détrit dels vells revolucionaris ja momificats, que odia a mort els esclats més purs i feconds de la joventut que no necessita crosses de cap mena, i que té'l desvergonyiment de voler passar com a representació genuïna del llibertarisme espanyol..., tot això no'ns ha de preocupar ni fer fred ni calor. Algun dia's farà una profunda depuració i desllindament en els homes i en les idees, i es marcarà pera'ls lluitadors i el poble una sòlida i definitiva orientació. En fi, deixem-ho estar tot això ara. Lo que vui repetir-te és que a mi no m'agrada fer tard.

—Ja ho sé, —va dir l'Amadeu, commogut, a la Claudina, a qui havia escoltat am goig, però clavat encara son pensament en sa grave situació.

—Però a tot això pot-ser encara no has dinat.

—Sí; m'ha convidat un company.

—Doncs a sopar et convida un altre company, que sóc jo... Anem-nos-en, que's posa a ploure, i jo haig d'acabar la feina, —va dir la Claudina, posant-se a caminar els dos estimats en direcció al Paral·lel.

—No vindré pas a sopar,—va exclamar de sobte l'Amadeu fent un esforç de resolució i sense gosar mirar a la Claudina.

—Però per què?—va fer ella fixant-li la mirada.

—Perdona-m, Claudina, però no puc... no puc... Respecta-m els meus escrúpols, la meva preocupació, si vols.

—Ah, no! Entre tu i jo, sobra tot rest de convencionalisme, encara que siga fruit d'una extrema delicadesa... equivocada. Tu i jo tenim dret, davant de la nostra consciència, per la tranquil·litat del nostre esperit, com a companys i com a enamorats, a voler l'un pera l'altre la pràctica de la més hermosa i plena solidaritat. Els escrúpols que tu pateixes, també'ls he patit jo per lo mateix, a l'inversa. Bona part dels teus sofriments, de mi depèn evitar-te-ls, i a tu't toca, lògicament, valentment, complaure-m. S'ha d'acabar aquet viure de miracle que tu fas desde que vas quedar en vaga per haver obrat dignament! I ara't diré lo que tinc resolt d'acord am la mare. Volem... —volem, sents?... —volem, al menos fins que trobis feina, que vinguis a viure am nosaltres.

—Impossible! ..

—Però que vols matar-me, Amadeu?

—Jo abusar del vostre bon cor, de la vostra pobresa!...

—Vaig lograr revoltar les *conilles* de la casa pera la qual treballo, i ens han apujat la feina a totes. Gastarem sols pel menjar i el lloguer fins que tu treballis... Farem una vida modesteta, sense que per això hagem d'anar mal alimentats.

—Jo'm moriria de pena i de vergonya. Primer...

—Però ¿és possible que parlis així, tu que sempre hi veus tant clar, tant conseqüent, tant enlairat?... Que no ho voldries am tota l'ànima, lo que't demano, si jo'm trobés en el teu cas i tu en el meu?

—És diferent.

—És exacte!

—De la teva banda, a més, hi ha la teva mare.

—No importa. La mare, en el fons, té la mateixa bondat que nosaltres, i t'agraeix que m'ajudessis a cuidar-la i a vetllar-la quan va estar a les portes de la mort. Ella no comprèn res de les idees am que tu vas desvetllar-me a la consciència i possessió de mi mateixa, a l'orient de la meva voluntat, a la fruició refinada i confortadora dels plaers esperituals, però's fixa i sab seguir de prop, a la seva manera, la conducta de les persones, i està molt agradada del teu procedir noble i generós... Ja sabs que ella, —va afegir la Claudina procurant treure tenebrors i concentracions d'esperit amb una nota festiva,—mentres no li diguin que a Reus fan les coques més bones que a Tarragona, a tot se conforma. I además, a casa, qui's pot dir que ho fa tot i tot ho porta, sóc jo, prou que ho sabs.

—Sí, sí, tens raó, no puc contradir-te; però no puc, Claudina, no hi puc fer més, no puc acceptar lo que m'ofereixes... i cregues que us ho estimo am tota l'ànima.

—¿És dir que vols migrar-te, i matar-me a mi de pena? ¿Exposar-te a caure de debilitat pels carrers, a agafar una anèmia, una tisi, consumir-te en l'inactivitat i en l'impotència, inactivitat i impotència fins a cert punt culpables, ja que podries viure amb una relativa tranquil·litat d'esperit, tot escrivint i anant buscant feina, produint lo que deus com escriptor revolucionari? Bé, doncs! Jo que compleixo amb el meu dever brindant-te honoradament lo que't mereixes, en nom del més sà dels altruismes, et reclamo que tu cedeixis pera complir amb el teu donant a l'humanitat les cerebracions que li deus en justa correspondència. Ja no som, tu i jo, la parella enamorada, sinó l'esclau que ofereix am goig les seves suors i la seva sang

a n'aquell que l'ha d'ajudar a rompre pera sempre les seves cadenes...
Encara dubtes?

— M'entrego... m'entrego, Claudina!... — va exclamar de sobte l'Amadeu fonament emocionat. — Però sóc jo l'esclau... l'esclau d'ara mateix que't besa les plantes per haver-lo lliberat!...

En aqueix moment, l'Amadeu i la Claudina arribaven en plè Paralel, veient-se obligats a suspendre'ls seus enraonaments, a causa de lo molt concorreguda que en aquella hora (entrada de fosc) se trobava la popular via. Un embull de gent que entrava i sortia de la pantomima, dels cinematògrafs, del *género chico*, de les barraques de cafè-concert. Gairebé tot eren cares de vici, de droperia, de miseria. Cares d'obriers en vaga que, no tenint la més petita noció de la propia dignitat i de la moralitat humana, i no sabent o no poguent aplicar ses energies en una ocupació útil i ennoblidora, entraven en aquells llocs d'insanitat física i moral o cercaven un esbarjo al seu avorrimient vagant entremig de la multitud del carrer; cares de *matón*; cares de gent alegre... en la porqueria; cares de *reventadors* de pisos de pobre; cares sinistres de tota mena de policia, plantats per aquí i per allà, o passant i tornant a passar per entre la gent aturada i els viants, nassejant ridícolament als uns i als altres, pera sempre més am l'inesborrable estigma — contret per sa *professió* i per l'odiós arcabotatge "som manats", que no'ls detura de cometre cap atrocitat pera lograr un ascens — de son mirar provocatiu, d'un rezel mortificant, insultador, brutalment obscè a l'atravessar alguna infeliç prostituta amb el vestit cridaner, i que revelava tot plegat el grau de depravació i de perversitat a que'ls tenia sotmesos l'ignorancia, la droperia i la manca de sentit moral...

— Ja no plou, — va dir l'Amadeu a la Claudina quan sortien del nus de gent i atravessaven l'ampla via del Paralel dirigint-se a la banda del teatre Condal, habitualment menos concorreguda. — Total han estat quatre gotes.

— I mira quina posteta! — va exclamar la Claudina.

— Quin iris més hermós! — va fer l'Amadeu.

— És pera nosaltres!...

— Mira, mira còm se desfà i s'extén en sublim rojor ataronjada, sobre la ciutat, sobre nostre!...

— I tota aquella desgraciada multitud s'encaua flairant el vici, i ni un sol sab alçar la mirada!

— I còm vols que l'alcin, si tots la tenen clavada furgant en la xelera!

— Ai, ara!... Sembla un incendi!...

— Allà creix... allí's desmaia en polcim d'or i torna a arborar-se am més encesa encara!...

— És pera nosaltres... sols pera nosaltres!... Pera'l nostre amor, Amadeu!... Pera'l nostre amor... en fruit!...

— En fruit, dius?

— Sí. Jo no t'ho havia volgut dir perquè al venir-te a trobar aquesta tarda he volgut provar-me a mi mateixa que obrava endefòra de les íntimes ansies del meu cor, com a enamorada i com a mare del nostre fillet...

— Oh, sí! N'estic cert: Tu has obrat emportada per lo més gran, per lo més excels, per lo més fecond: l'eterna bondat humana!... Ai, Claudina! Claudina!...

I l'Amadeu i la Claudina, no poguent ja contenir el dalè natural de sos cors enamorats, s'abraçaren i es besaren breus moments en la solitud i el silenci, i, am la joia al cor, auriolats els rostres per l'apoteosi de la posta

del sol, desaparegueren suaument, Paralel amunt, seguint la gloria de l'hermosa llum.

FELIP CORTIELLA

ESTIU

Aném al camp, ara que 'l Sol s' emporta
el baf d' hivern que 'n ton cor va fer niu,
y allí tots dos ens nodrirém de sava
del fecondant estiu.

Aném al camp, que allí la caló es verge
y al bes del Sol la terra s' enardeix,
y tot paga tribut á la Natura,
y tot procrea y creix.

Assedegats els germens purs de vida
s' aixecan fermes al Sol, germinadors.
La materia reviu y de tendresas
se robleixen els cors.

LA CARICATURA DE UNA ARTISTA (per *Marco*)

Lola Bremón en "Don Gil de las Calzas Verdes".

VALENCIA PINTORESCA (per *Marco*)

Un recó de l' Horta.

Y els arbres y las flors, aucells, insectes,
y tot lo que la terra ha procreat,
gaudeixen junts el caldejànt idili
del amor envejat.

Y tú y jo, ensemps que 'l vent ens taral-legi
la non-non sensual dels papellóns;
superiors á n' aquell espasme idílich
de ritmes de petóns,

dominant la planura de la Vida
que arreu deslliura goigs irrevelats;
ajuntant nostres cors, com grans artistes,
per l' amor inspirats;

assadollats de calda d' un Sol mascle
que engendra amors y vida genital,
entonarém, petonejantnos l' ànima,
un himne á Germinal.

J. PUIG CASSANYAS

APUNTACIONES

(Premi de la FLOR NATURAL á Reus, any 1906).

Vestida tota de festa
y als besos cálits del sol
la terra mostra envanida
sa tofa d' herbas y flors.

Somriuen plans y montanyas,
suspira l' eco del bosch
las corrandas misteriosas
de la patria y del amor.

Bressada en nimbes de plata
la primavera s' adorm,
y el cel, espill de natura,
s' enjoya ab túnica d' or.

Eras tú qui á punta d' alba,
boy passant com ilusió,
m' ha deixat rastre dolcíssim
de follías y cansóns? ..

Eras tú, ma dolsa amiga,
tú, qui avuy al caure 'l sol,
m' ha donada l' esperansa,
llum del cel que may se fon.

La calda del mitj-día
s' esbomba plana enllá,
rich pebeter la terra
d' un sol tot abrandat.

Al resplandor magnífich
del sol canicular
lluheixen las montanyas
com grops de satí blau.

Del riu l' aygua calmosa
fa vía cap á mar
y al bes de la calitja
somriu la inmensitat.

A l' era sardanejan
las eugas al compás
del cant de las cigalas
y grills assoleyats.

Y al ayre de las forcas
ab ritme voleyant
canturias van y venen,
cansóns venen y van

Avuy t' he vist, hermosa,
bonica més que may,
al sol lluhint las trenas
que 'ls ángels han daurat.

Avuy t' he vist ufana
com rosa al esclatar
tornant de la parroquia,
caputxa á plech de bras...

Ja has demanat, traydora,
si son ó no pecats
las cosas y cosetas
que 't deya ahí al cap-tart?...

Quín día, amiga meva,
quín día avuy més gran!

Cullita á dojo á l' era,
capítols arreglats,
y nostra sort tirada
per últim, trona avall. .
Quín día avuy, Guidona,
per qué t' estimo tant!

Part del Montseny las nuvoladas
negras congrían llamps y trons
no bé pels cims de Santa Llucia
l' oratge ronca pahorós.

Si 'l riu aclama la tempesta,
Sant March l' allunya tant com pot
fent que la pluja benefactora
tombi á ruixats del cel de plom.

Aygua, Senyor, y bona sía;
que de sed moren els rostolls
y l' hivernada que s' acosta
duría fam y fret al cor!

Rodola 'l Ter ab creixent furia
y ab las glopadas dels rierols
s' atura, s' infla y més aixampla
corrent avall, la cinta d' or...
Aygua, Senyor, que 'ls camps s' abeu-
y 'l fruyt maduri al bes del sol! [rin

Bona es l' anyada, esposa mía,
tindrém bon pá, que Deu n' hi dó,
y apilotadas las viandas
s' aclofarán al sostre mort.

Tú cuidarás de que l' almoyna
s' extenga pródiga al entorn,
puig tant com més la má s' allarga
més prop del cel arriba 'l cor.

Quín bé de Deu!.. La lley que 't por-
no 's fondrá pas ab la tardor; [to
que irá creixent de día en día
fins á donar son fruyt més dols;
y hem d' estimarnos ara y sempre
en la pau santa d' aquest lloch,
d' amor units pel fill que arriba
com flor de lliri que 's desclou
ab el recort y l' anyoransa
dels pobres pares que no hi son!

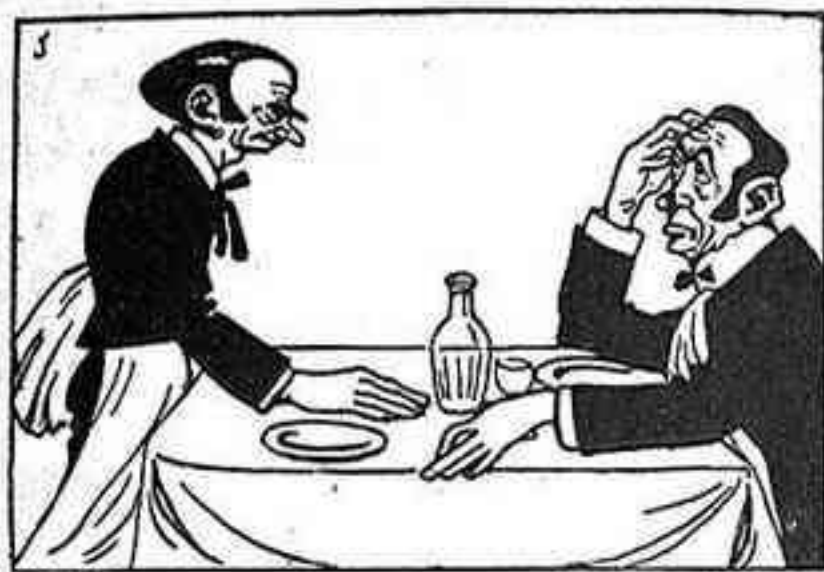
Al llit del Ter gelat
s' adorm la broma baixa,
tot just el sol vermell
d' hermosa filigrana
corona 'l gegantí
Montseny de vesta blanca.

Modula 'l pitorliu
sas tristas refiledas
y aixeca 'l vol amunt
enllá de l' erta plana.

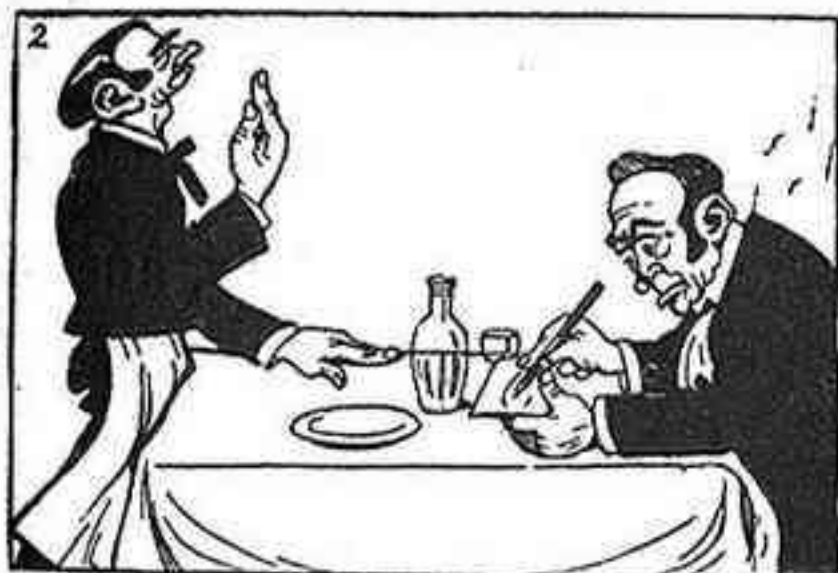
De fret agemolits
els blats naixents amagan

LA PENSADA D' UN MUT

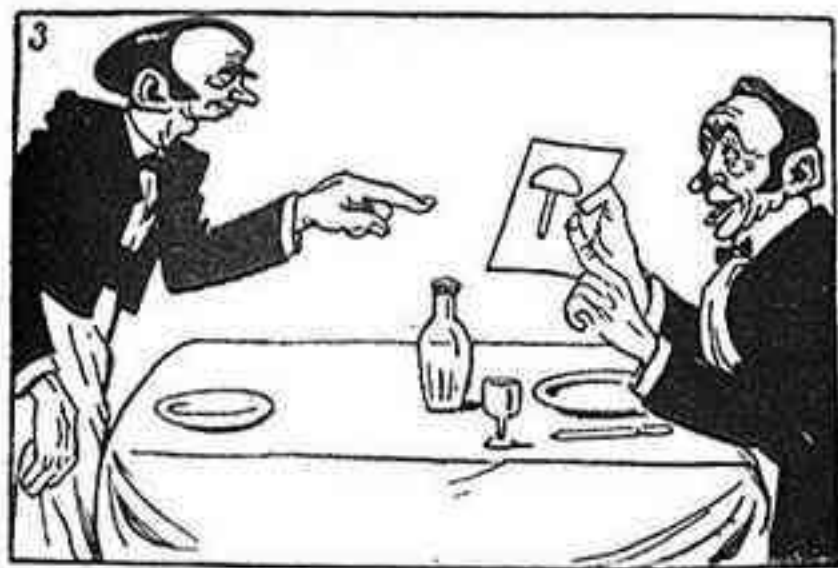
(per J. Robert)

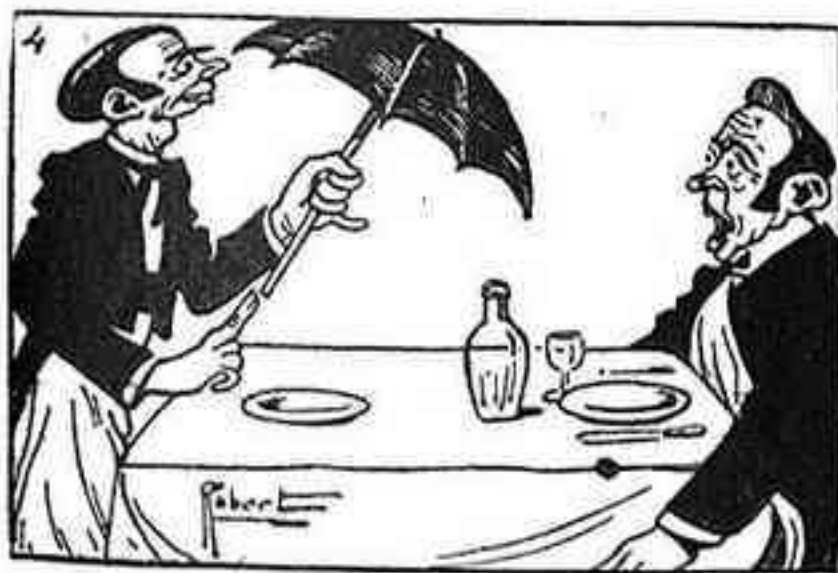
—(Ara voldria bolets á la llauna, pero... ¿cóm ho faig perque m' entengui?...)

—(Calla!... N' hi dibuixaré un... Veyám, aixís potser...)

—(Ah, vaja, al últim sembla que m' ha entés...)

! !

sa puntejant verdor
per mitj de la gelada
que com mantell d' argent
la sembradura esmalta.

Els arbres desfullats,
talment semblan fantasmas
vinguts al trist conjur
de la nit crúa y llarga...

Qu' hermós també l' hivern,
qu' hermós, dona estimada,
per qui viu, com tú y jo,
d' amor y d' esperansa!

J. BAUCELLS PRAT

UN CRIM DE LESA LITERATURA

Vareig somniar l' altre día
un cas que va impressionarme
y ara 'm vé la temptació
d' explicarho en quatre ratllas. (1)

Jo era á América, y allí
vaig passarhi una tongada,
y al tornar á Barcelona
la vaig trobar tot' un' altra,
ab costúms tant diferentas,
ab gent tant ben educada,
de sentit comú y ab lleys
dignas d' un poble qu' avansa.

Entre molts cassos y cosas
que veyá per hont passava
va cridar-me l' atenció
un singular espectacle.

Eran las deu de la nit
y en el bell mitj d' una plassa
s' hi aixecava un cadafalch
y en tal lloch s' hi ajusticiava
á un home com els demás
que segons varen contarme
era conegut del poble
per literat de camama.

Un cop passats els moments
crítichs de tals circumstancias
y un cop el reu ja tenia
l' ánima á Deu entregada,
vaig aproparme á un subjecte
que 'm semblá que feya cara
de bon home, y li vaig dir:
—¿Vol fé 'l favor d' explicar-me
quin crim va fé aquest qu' han mort?
—¿Quin crim? Va tenir la barra
de traduhí al catalá
una pessa castellana...
(y afegí ab tó justicier:)
¡Y aquí, qui la fa, la paga!—

SALVADOR BONAVIA

(1) Qui diu *quotre*, diu *trenta vuyt*.

SANCH VICIOSA

Plé de llum arribava 'l nou día. En Lluís Ardévol, un bon mosso de la barcelonina aristocràcia, que passava aquell estiu á Vilajoliva junt ab sa dolsa esposa y un nen d' ulls blaus y cabellera rossa, duhent l' escopeta al coll y seguit d' un perdiguer de bona estampa, trucava á ca 'n Manel, el metje de la vila.

En Manel també era jove y li plavía anar á cassar ab aquell amich de quatre días que 'l tenia encisat, per sa conversa sempre fina y atenta, plena d' ingeni.

La porta s' obrí, y aquells dos homes se donaren una forta estreta de má, com si fossin amichs de l' infantesa.

L' Irene, la muller del metje, atapahía de vianda 'l sarró d' en Manel, y goig donava veure 'l "Brick", un roig perdiguer d' Irlanda, córrer d' aquí d' allà, mentres frisava per trobarse al bosch y, ventre en terra, senyalar á son amo la propera perdiu.

—¡Irene, prou vianda! ¡Ni que volguessis satisfer á un segador!—digué, rialler, en Manel. Y després á son amich:—Vinch desseguida, que á dalt tinch l' escopeta y la canana.

Y bon punt en Manel hagué girat l' esquena, l' Irene y en Lluís, ansiosos de caricias, s' abrassaren bojament, ajuntant els seus llavis xardorosos ..

—¡Quín cap el meu!—digué en Manel, quan el primer grahó petjava.—Ara recordo qu' ahir nit vaig netejarla, l' escopeta, y vaig deixarla prop la llar, ab la canana.

Y va tornar endarrera.

—¡Llamp qu' us matil! ¡Mal amich! ¡Mala donal!

Y boig d' ira l' escopeta agafá, pera cobrar, á trets, la seva honra trossejada.

Llest, en Lluís, va empényer l' ajustada porta, portant ab ell son arma, y penetrá en el bosch vehí.

En Manel, seguintlo á pocas passas, li cridava:

—¡Traydor! ¡Cuyta, defénsat!

Y el traydor, sense ferne cas, corría...

—¡Si no 't defenses, per l' esquena 't matol!

Llavors, el mal amich va girarse en rodó, y, caminant enrera, al amich ultratjat va apuntar l' arma; pero, de sopte, á sos peus sentí 'l buyt y va estimbarse en el profund barranch, quedant sa testa trossejada al rebotre son cos sobre una roca.

Y mentres els gossos, que prengueren la baralla per jochs de dos amichs, clapintne d' alegria, un lloch buscavan que 'ls portés al barranch, prop del cadavre, en Manel, desde dalt, cridava ab forsa:

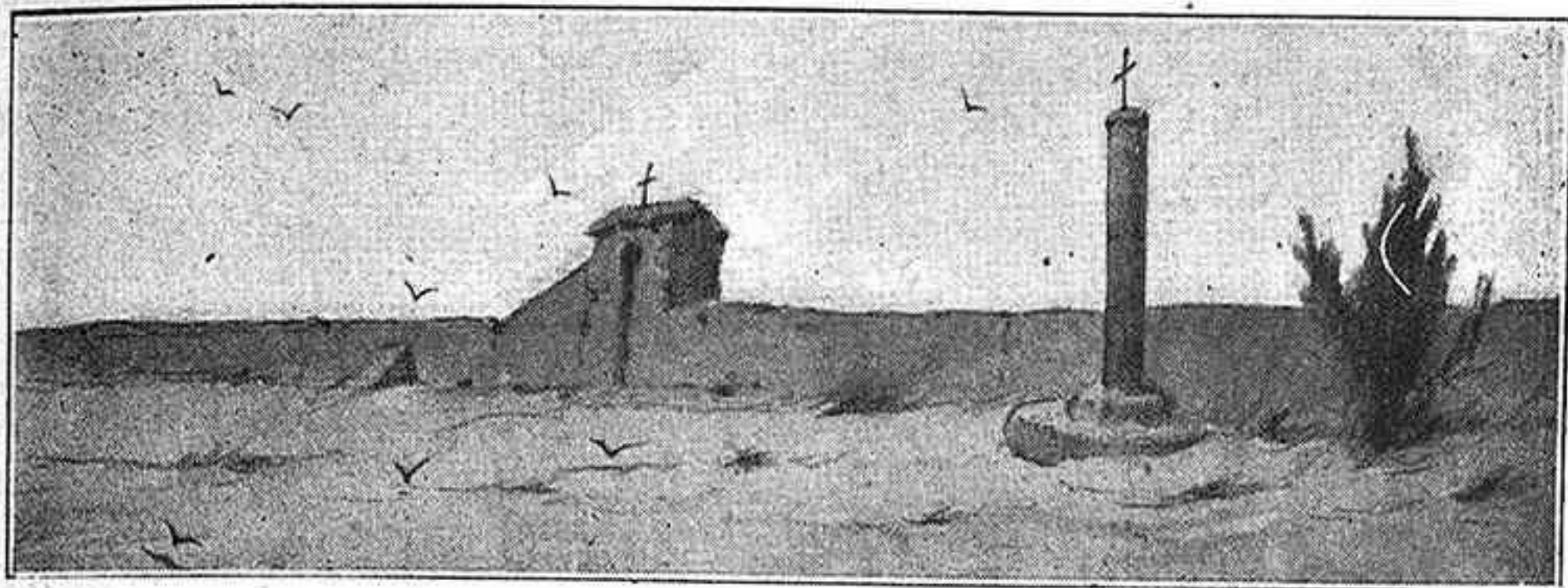
--¡Lladrel! ¡Mal homel! ¡Es estat massa dolsa, per tú, aquesta agonía!

Quan en Manel va sorprendre 'ls aymants, sentí l' Irene una fredor de mort, com si finís sa vida... Després sentí en els polsos com uns forts cops de mall, y caygué á terra, els ulls girats en blanch, la boca torta... Y no va caure morta, que millor li sería. Va caure per viure, d' aquell hora, emboyrat el cervell, ben malalt l' esperit, ben entorpits els membres. ¡Caygué baldada per la vida enteral!

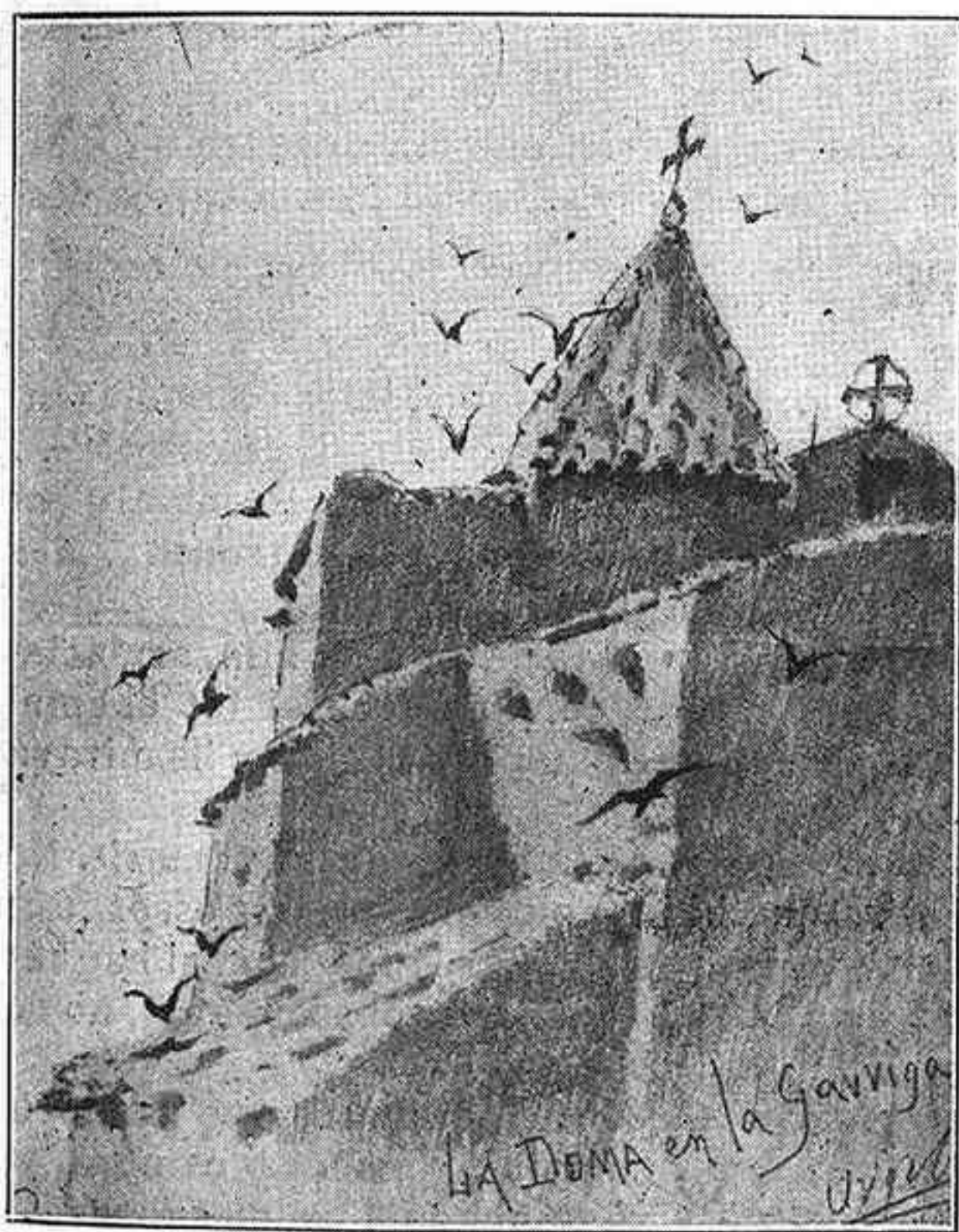
Per 'xó en Manel, quan va arribar á sa casa, y á terra la vegé, sustreta al goig de viure, va exclamar com un foll, rebotent l' arma:

—¡Quína impotencia més gran la meval! ¡Jo, l' hauría morta d' un tret!

DOS APUNTES (per Modest Urgell)

Sense horitzó.

Rondant els nius.

segur, y 'l cel la deixa viure ab l'esperit ben mort!
¡Es més dura la venjansa del cel que la dels homes!

Mes pensá tot seguit: No, no n' es de dura la venjansa del cel, qu' ella assegura l'avenir de ma filla Caterina, fent qu' ignori tothom la nostra deshonra: la mort d'en Lluís serà per tots un accident de cassa —així ho contaré al jutje— y l' estat d' ella, un mal sobrevingut per defectes d' un cos feble...

**

Han passat vint anys. La Caterina ja 'n fa dos que va casarse ab un metje de nom, de Barcelona. No 's queixa de sa sort, pero no n' está enamorada de son marit, per més qu' ell s' ho mereixi...

L' estiu passat y aquést, la Caterina ha anat á Vila-

joliva, á passarlo ab els seus pares. El marit hi puja 'ls días que l' hi permet el tráfech de la clínica.

L' Irene viu enterrada en una cadira de brassos. La vella que la cuyda y la neteja, cuyda també la viram y la gossada. En Manel s' es fet molt vell: té 'l front solcat d' arrugas y tot nevat el cap... y encar no ha fet mitj sigle. Fa uns quants días que se 'l veu més trist que de costúm. La vella que cuyda á la baldada, al passar un guapo jove per devant la casa, va dirli:

—¿Veu aquest jove tan ben plantat? Diuhen qu' es fill d' un senyor que

un grapat d' anys enrera, anant de cassa, al barranch de las Bruixas va estimbarse.

—Tal volta era un pervers.

—¿Quí ho sab, senyor? La vida nostra la té sempre Déu...

Desd' aquell' hora en Manel viu frisós. ¡Ja ho crech! ¡Hi ha visions malehidas que sembla que 'ns aportin la desgracia!

* * *

Ahir, al cap-vespre, don Manel dormitava en son silló. Van deixondirlo petjadas aprop seu. Era la vella que á l' Irene cuyda.—Malehida vella—va pensar don Manel—qu' es cansonera: 'l dols ensopiment qu' en tot mon cos sentia, ella l' ha interromput.—¿Qué vols? ¡Acabal ..

—Senyor, perdó li prego, si he trencat el seu son. Si no podia dirli lo que corre per la vila, 'm moriria. No sé si menten, pero es lo cert que 's compta, don Manel, que sa filla Caterina s' ha enamorat d' un jove...

—¡Oh, sí: menteixen! ¡Que puji desseguida!

—No sé ahónt es, ara

—¡Búscala, vella xaruga! Aquí l' espero.

Quan arribá la Caterina devant de don Manel, ell, mirantla fit á fit, pretenent descobrir d' aquell tros d' ánima seva l' estat morbós, com descobria l' estat de sos malalts, va dirli:

—Filla, ¿aymas á ton marit? Digas; contesta.

—Es mon marit...

—Es clar... el company de sempre... fins á la mort. Mes de tú diuen, Caterina, que no l' estimas; vols á un altre home. No vulguis disculparte... ¡Calla! ¿Ets ignocenta! Millor per tú; millor per mí, que visch malalt; pel teu marit que 't vol, no per ta mare, que, ja ho veus, es un tronch... Mes vull contarte, tant si has pecat com no, una trista historia...

Y aquí, aquell home vell, sent encar jove, va contar á sa filla, ara aclarat, redressantse ara, sanglotant ó rihent com un foll, el fet del mal amich y de l' adúltera de rostre congestionat que prop tenian y 'ls mirava ab ulls tan morts com son cervell.

—Filla meva,—digué, al fí, don Manel,—estímal forsa al teu marit. No vulguis que á ta casa hi hagi 'l glas que hi ha aquí, que gela 'ls ossos...

Ni una llágrima va llensar la Caterina; va quedar freda com si hagués sentit una vulgar historia, sense cap interés, de sers desconeguts, no de sos pares.

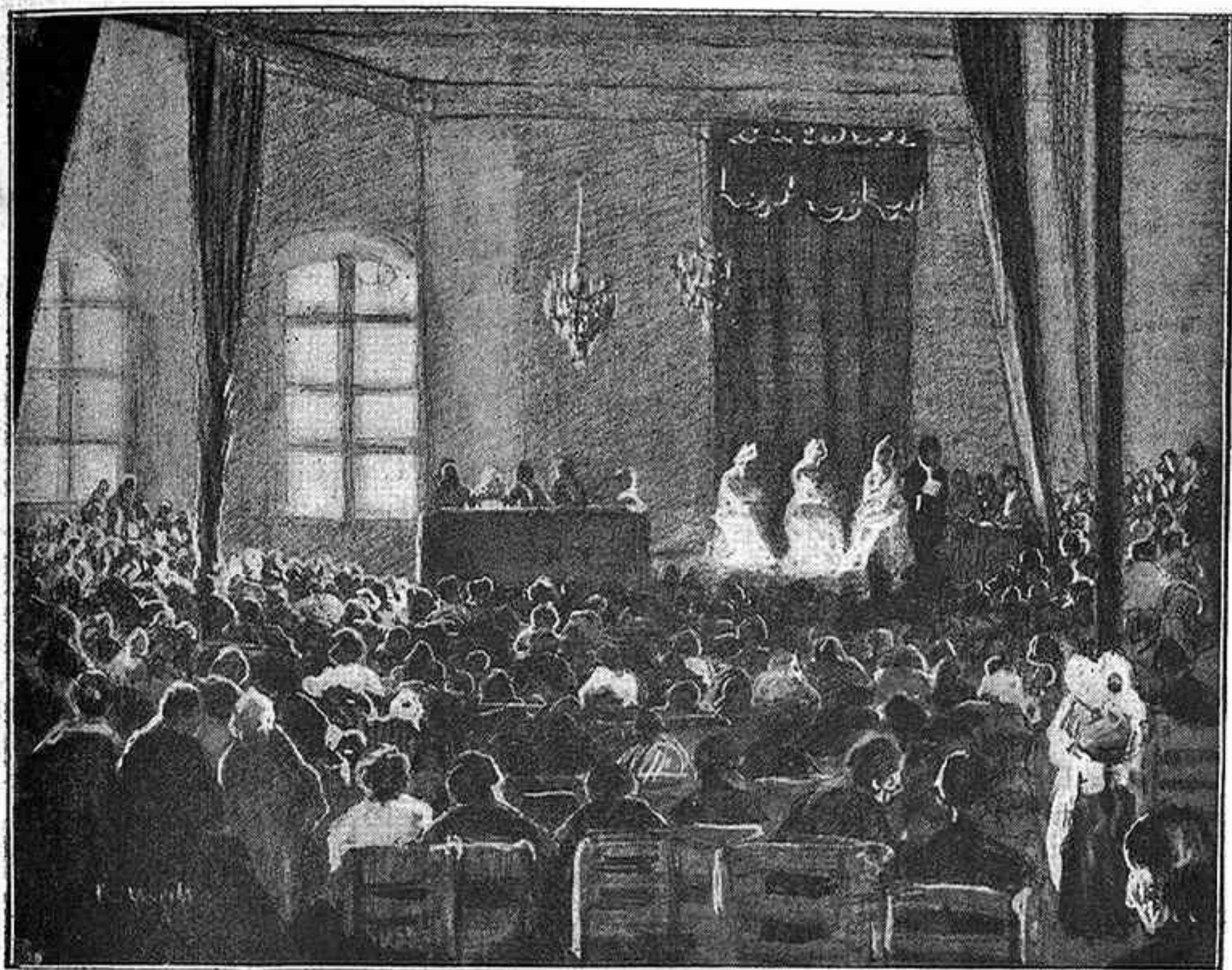
Y aquella nit, la Caterina obría la porta al fill del home que va morir estimbat al barranch de las Bruixas, y 'l conduhía fins á sa cambra, y, sentint el bull de sa sanch viciosa—la mateixa sanch viciosa de sa mare—el besava ab amor y li deya, caragolantli 'ls brassos per son coll d' atleta:

—¡Amor meu: soch teva, tota teva!

Don Manel sentí feridas sas orelles per aquells mots d' amor, va reconeixer en el seductor al fill de l' ayman de sa muller, va corre un' altra volta á buscar l' arma per matar á un lladre d' honras, mes, al passar aprop de la baldada, caygué á terra de genolls, ferit pel llamp de l' ira, ab son cap enfonzat á la falda de l' Irene, quí, desvetllantse, ab rialla d' idiota, llarchs moments va jugar ab aquella testa venerable, masegantla ab sas mans tremolosas y barroeras, fins que 'l cos de 'n Manel caygué ben mort á terra.

A. GUASCH TOMBAS

RECORT DE UNA FESTA. (Bocet del natural, per Ricart Urgell)

Els Jochs Florals de Calella.

NOCTURNAL

(IMPRESSIÓ HIVERNENCA)

SONET

A mon benvolgut amich, y distingit
escriptor, en Lluís Vinyas y Roca.

La deu, sempre canora, vessaves, argentina,
(de dintre d'una tassa, per flors enribetada)
com á sarrell de perlas, cayent regalimada...

Dolcívola y planyenta, sa nota cristallina,
de tremolors vagayres, de remoreig de fada,
la solitud recorre, per ella endormiscada...

Y al mitj d'una boscúria, estela pelegrina,
com un aucell llumínich, hi feya una temptinal

La molsa, perlejava: un faune s'hi adormía;
Selena, pudorosa, las horas escandía:
la fulla, despenjantse, volatejant passava...

La neu, róssech de plata, de resplandô 's vestía...
Ben poch á poch, y agónich, el tintineig s'ohía,
de la fontana trista, que la fredor glassava!

J. PLANA Y DORCA

DEFALLIMENT

Amunt y avall pel claustre—el monjo llech passeja,
la vista fixa en terra—el pas lent y segú,
las mans entrellassadas—al pit que li panteja...
y en amarch plor esclata—quan ja no 'l veu ningú.

De genolls vol flectarse—més las forsas li mancan
y damunt las llosanas—cau tot allargassat...
En el chor de l' iglesia,—severs els monjos cantan
per darrera vegada—del jorn, per ells, passat.

A poch el clar de lluna—per las porxadas entra
y resequeix ab pausa—l' ample y llarch corredor
y á mitj romiatje, troba—estés, com mort, al centre,
al monjo llech qu' encare—sanglota ab greu dolor.

La professó dels monjos—majestuosa avansa
y quiscum á llur celda—va entrant ab mansohetut,
el rés de flor de llabis,—ofega la planyensa
d' un cos rendit, sens' esma,—en plena joventut.

La professó dels monjos—ja quasi es descomposta,
tan sols el darrer manca—que té la celda al lluny,
á sis passas que dona,—ovira un cos, s' hi acosta
y un crit d' esglay, de sopte,—per l' ample espay retruny.

Remor esferehidora—s' escampa arreu, tot d' una,
esma-perduts els monjos—corren d' aquí d' allá
fins á trovâ á aquell home—qu' ampara el clar de lluna
qu' ab sas dolsas besadas—mitj logra revifá.

Prompte la flayra d' éter—l' esperit li conforta
y retorna á la vida—el monjo defallit,
mormolla un nom de dona—bo y esclamant—¡Es mortal!...
¡Germans, germans es mortal!...—¡Porteume á n' el seu llit!

JOSEPH FERRÉ Y ROIG

FLOR DE LLOT

Va obrirme una criada vella y va ferme entrar. Jo vareig quedar sorprés, creyentme que m' havia equivocat. Sentada en una cadira baixa, en front d' una máquina de cusir, hi havia una nena petita, bufona, ab aspecte de dotze anys; tenia una nina grossa, casi tan grossa com ella, á la falda, y enfilava afanyosa granets de colors pera ferli un collaret.

—¿La senyoreta Lluisa?—vaig preguntar d' esma, mal avingut encare entre lo que veyá y lo que m' havia imaginat.

La Lluiseta alsá els ulls, em mirá sense gens de sorpresa malgrat no haverme vist may, y entregantme sobtadament la nina em diu ab la major naturalitat:

—Forádali las orelas; li posaré arracadas.

Vareig treurem un ganivetet que duya y agafant la nina, ab igual cuidado que si hagués sigut una nena de carn y ossos, vaig comensar la delicada operació. La Lluiseta acostá la seva cadira á la meva, em posá un

COSAS DE PARÍS (per *Ida*)

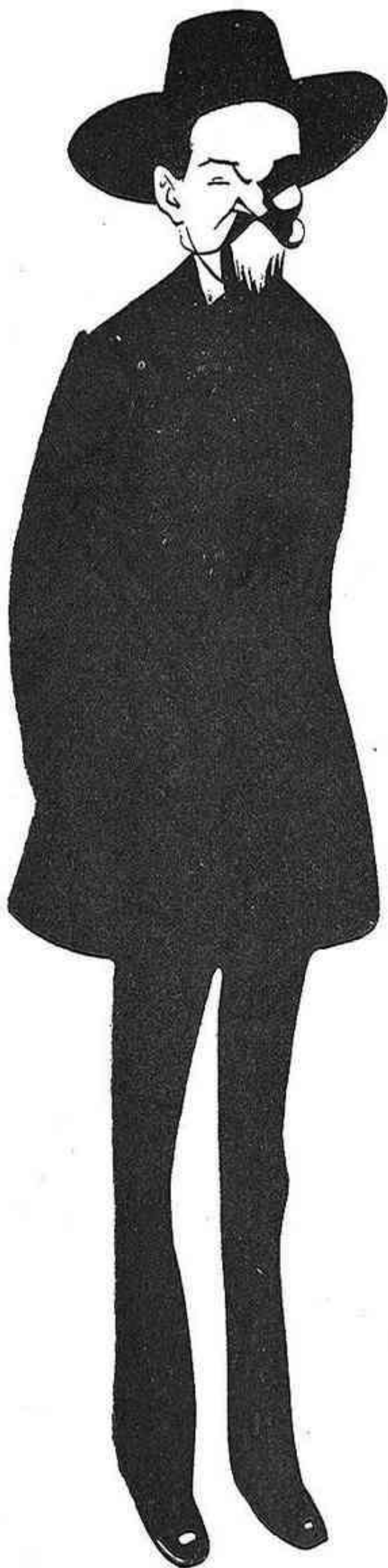

—Noy, no 'n sabia res... ¿Y desde quán que no tens dona?...

—Desde que tinch gos.

bras á l' espatlla y aná seguint ab atenció extraordinaria tots els moments de la punta del ganivetet. Mentrestant, jo contemplava atentment, encuriós, aquella hermosa carona.

CARICATURA (per Marco)

ROBERTVS LVSCVS

La Lluïseta tindria llavoras uns divuyt anys, pero era tan menuda, encare que ben proporcionada, que podía passar per una nena de dotze. Sos ulls hermosos, serens, castament guardats per unas pestanyas llargas y negras, miravan ab una claretat d' ignocencia que apagavan tota mena de mals pensaments; sa boqueta petita, de llavis mol sudets sempre closos com á punt de besar, tenian constantment dibuixat un somriure candorós qu' embadalía; l'óval perfecte de son rostre y son front puríssim li donavan aspecte de verge bissantina. La dona solsament podía mitj endevinar-se en la ratlla blavosa de sas parpellas inferiors y en el ritme voluptuós de son pit fortament acusat.

Acabats que foren els foradets, em doná dos petitas arracadas dihentme:

—Pósalashi.

Vaig posárlashi y llavoras m' arrenca la nina dels brassos, l' aixeca á l' alsada de la seva cara, mirantla amorosida; després de ferli un petó llarch y sorollós, la deixa sobre una cadira, s' asséu demunt la meva falda, em posa els dos brassos al coll y fregantme ab els llavis el tou de l' orella em diu manyaga y riallera:

—¡Noy, quína trassa que tens!

* * *

El meu carácter va agradarli; aquella petita dona gran va interessarme, y al poch temps jo era el seu amich de confiança. M' havia proposat estudiar á fons aquella mena de barreja d' àngel y dimoni que ja á la primera ocasió de fer sa coneixensa m' havia captivat abans y espantat després. La Lluïseta havia saltat d' uns tretze anys ignocents á uns catorze anys indecents y ofería una extranya barreja d' exquisitats de nena y refinaments de bordellera. Al intimarhi em creya poguer arribar á conéixer els recons més amagats d' aquella ànima femella, y endevinar els sentiments que niaban en

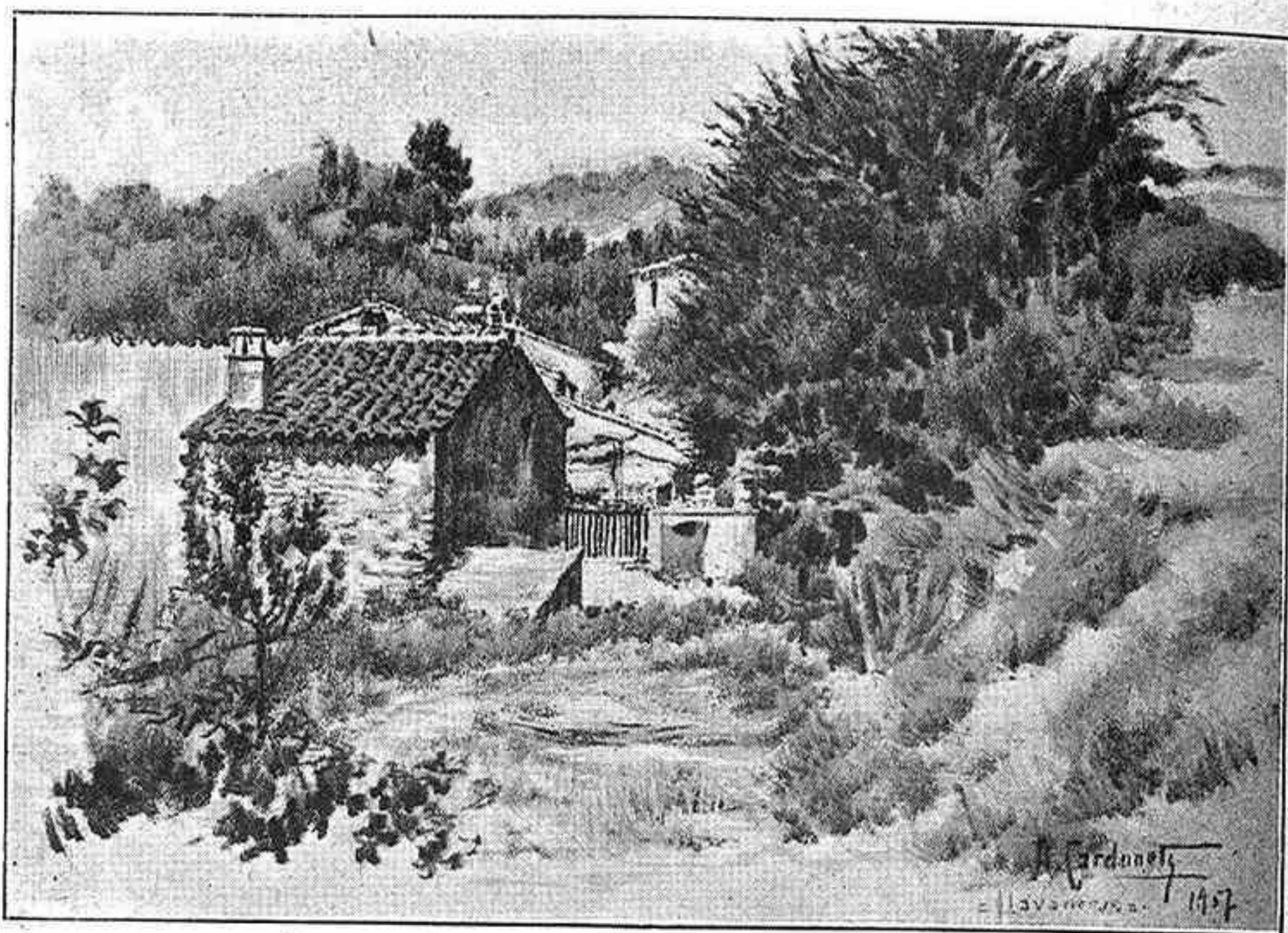
Marco

PÁGINAS VALENCIANAS (per *Marco*)

L' Àngelus.

A LLAVANERAS. (Apunte, per A. Cardunets)

Barri de Acatá.

aquell cor que 'm creya encare infantívol, pero passaren días y malgrat créixer constantment la dolsa confiança ab que la Lluïseta em tractava, cada día em veyia més lluny de desxifrar aquell geroglífich vivent. Com jo no podia suposar que als disset anys y en un cós tot perfeccions com el de la Lluisa, hi pogués cabre un cor crudel y una ànima envilida, vaig arribar á creure que aquella preciosa figureta careixia de cor y d'esperit.

Sota aquell posat ignocent no hi havia la més petita sombra de vergonya; em deya unas veritats asquejadoras ab la més absoluta indiferencia, y m' explicaba embusterias frívolas solsament pel gust de mentir. Quan ab alguna trapesseria de criatura ó algun engany de pessetera miserable havia fet saltar alguna forta cantitat á qualsevol dels vells libidinosos que l' enrotllavan ó dels joves viciosos que fruían ab el desenfré d' aquella criatura sensual, m' ho contava rihent y bromejant, mofantse d' aquells estúpits que l' adoravan. Si jo procurava, parlantli d' amors purs, d' atencions exquisidas ó de carinyosas amistats, despertar el seu esperit y fer náixer en son cor algun sentiment delicat, extremava sas grollerias y s' esforsava en aparéixer encare més desvergonyida, burlantse de la mueca de disgust que 'm veyia fer.

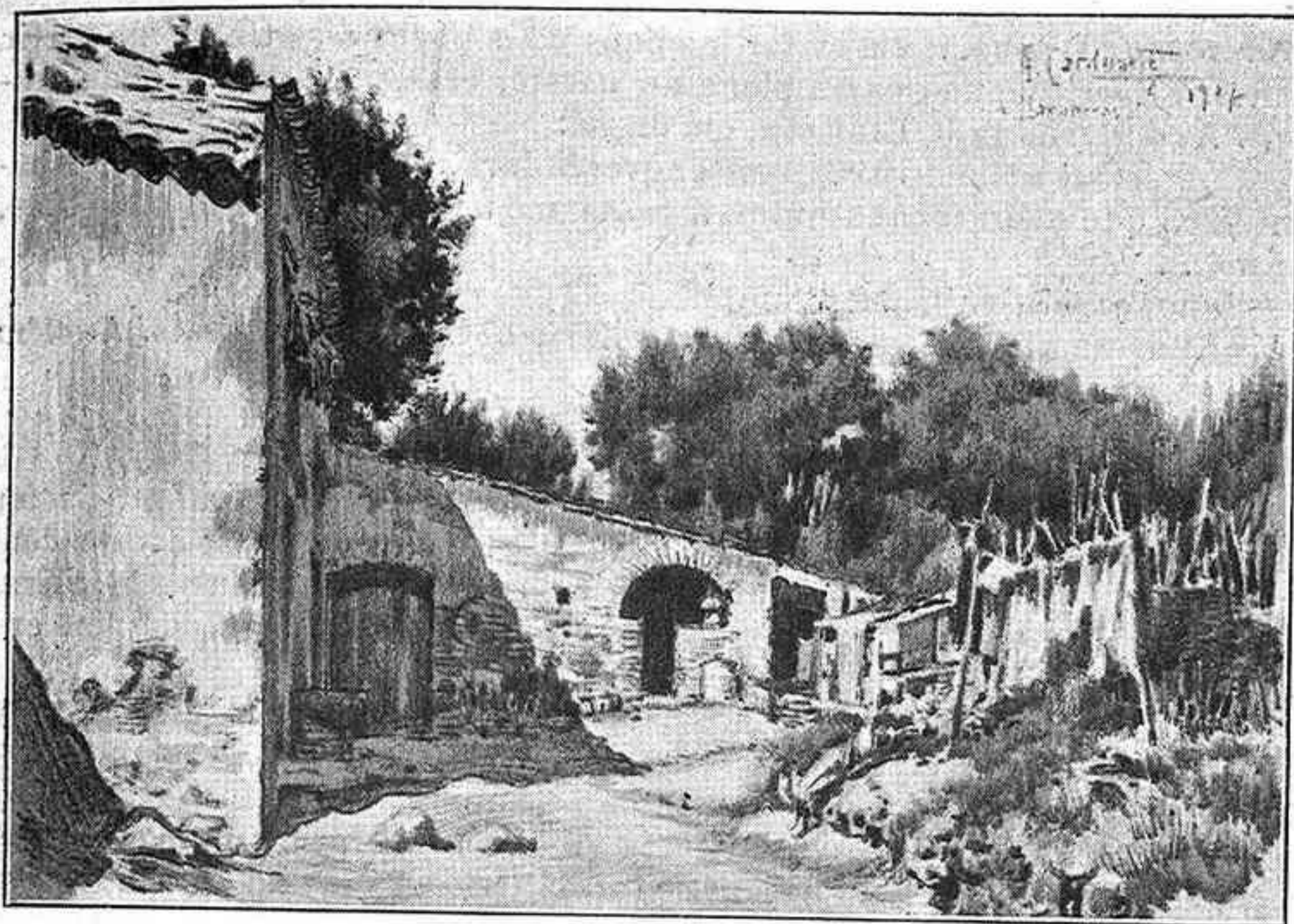
* * *

—Pósali que fins are qu' hem renyit no hi conegut lo que l' estimo; que l' anyoro y may com are m' havia donat compte de la trista soletat en que visch; que 'l seu amor ha despertat en mon cor dolços sentiments per mí desconeguts. Fesli una carta ben amorosa, que vuy que torni.

—Pero ¿es veritat tot aixó que dius, Lluïseta?

La Lluïseta em clavá una mirada indiferent y arronsant las espatllas, respongué:

A LLAVANERAS. (Apunte, per A. Cardunets)

Barri de Avall.

— Sí.

La carta era pera un jove qu' estava bojament enamorat d' ella. Las traydorías brutals y els enganys grollers que sense dissimular gayre li feya la Lluïseta, provocaren una escena sorollosa de gelos, y l' Albert, dolorosament indignat per una resposta desvergonyida, no pogué contenir-se y li pegá una tremenda bofetada. Al sentir-se la galta ferida, tota la fel asquerosa recullida pels bordells pujá als llavis de la Lluisa, y vomitá sobre l' Albert las injurias més grolleras. D' aixó feya uns quinze días y l' Albert no havia tornat.

La Lluisa feya una lletra de colegiala molt bonica, redactava forsa regularment, pero va semblarli que jo li sabría dir ab més eloqüencia y volgué que li fés el borrador d' una carta apassionada que fés tornar als seus brassos á l' Albert.

—¿Que 'l vols de nou perque l' estimas ó pels diners que 't donava?— vaig preguntarli.

—Pósali que de diner no n' hi vull cap. Qu' es el seu amor lo que anyoro. Que son els seus llavis lo que trobo en falta y sense els seus petóns sento aspror als meus llavis,....

Vaig mirarla pera veure en sos ulls si 'm deya la veritat. La Lluïseta sabia posar quan li convenia una cara d' esfínx ahont ningú podia llegirhi. Vaig restar ab els mateixos duptes.

Ab l' esperança d' haver trobat un camí pera arribar al cor de la Lluisa, vareig ferli una carta pera l' Albert abocanthi tota l' ànima, posanthi accents de passió y pintant ab colors tant vius el desolament d' una dóna que neix al amor justament quan aquest se li fa impossible, que al llegirli á la Lluisa el borrador varen caurer de sos ulls algunas llágrimas.

Va semblarme aixó un primer triomf, y vaig considerar ja més planera la tasca que m' havia imposat de regenerar á la Lluïseta.

Va tornar l' Albert, varen fer las paus y als pochos días tingué de sortir á viatge. Escrigué una carta plena de passió, vessant veritable enamorament. Al donármela la Lluïseta, em digué:

—Contéstali ab una carta ben engrescadora, pero vés d' anarlo treballant pera que quan torni s' animi á passarme una bona cantitat cada mes, y si no.....

—Si no, ¿qué?—vaig preguntarli.

La Lluïseta va contestarme una grolleria de las més indecents. A mi 'm va caure l' ànima als peus.

* * *

Havía perdut l' esperansa de fer bategar aquell cor atrofiat, de fer néixer sentiments purs en aquella ànima morta ó embrutida; estava convençut de que aquells divuyt anys havían arribat á un grau de rebaixament moral tant extremat y tan definitiu, que tot intent de redempció era tasca perduda.

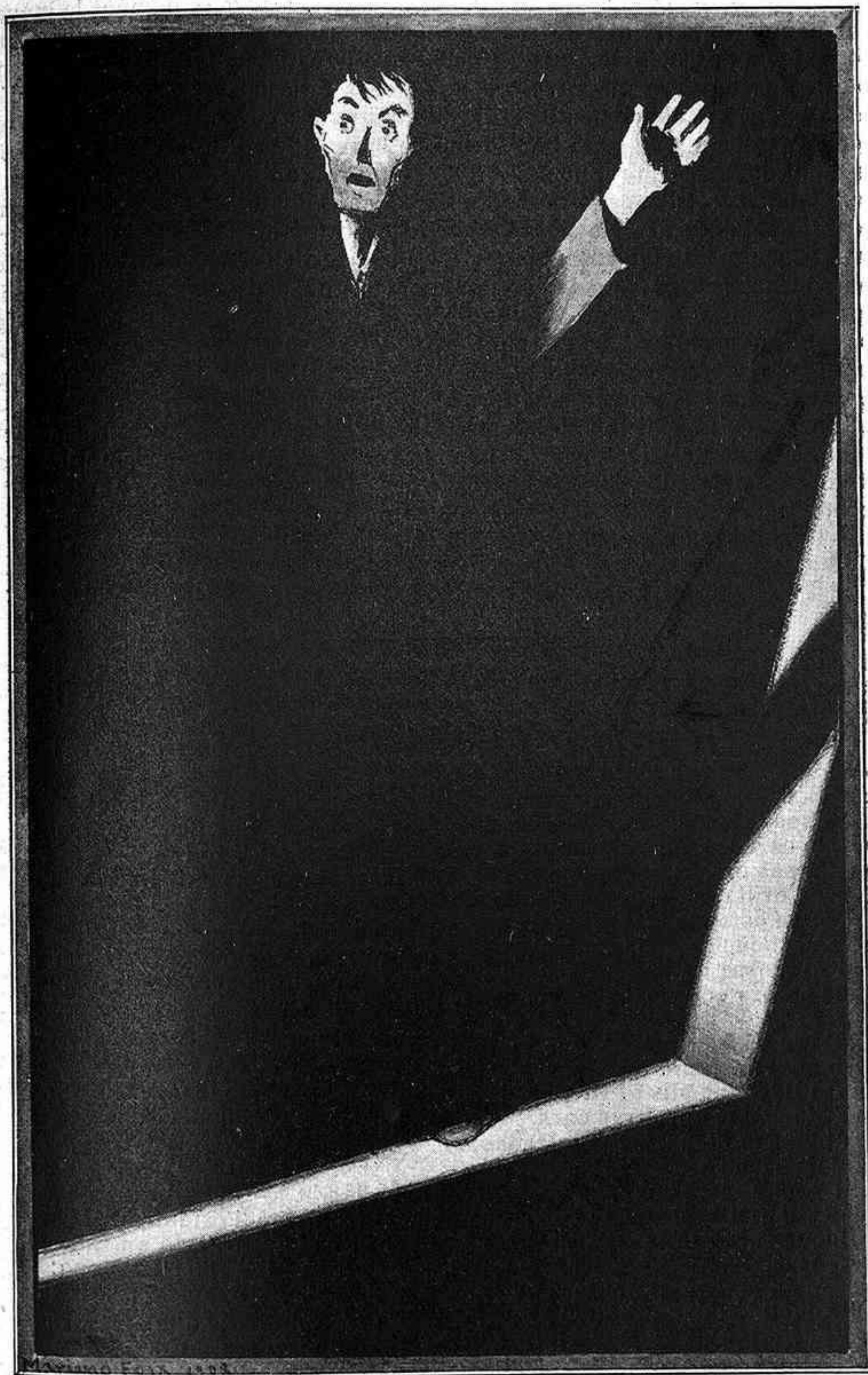
No vareig renyir ab la Lluïsa. Tenia un no sé qué que m' atreya, pero en l' agror de la meva conversa li donava á conéixer la repugnancia que m' inspirava. Algunas voltas responia ab insults als seus cinismes. Un día que vaig apartarla ab brutal violencia quan venia á ferme manyaguerias, va posarse seriosa y ab un accent de formalitat que may li havia sentit, va dirme:

—Escóltam. Em té sense cuidado el judici que de mí fassi tothom. Aquest ofici repugnant ab que 'm guanyo la vida es prou baix y miserable pera privarme d' aspirar á la consideració de ningú. Pero tú m' insultas suposantme culpable d' esser com sóch y vuy que tú mateix judiquis si efectivament tinch jo la culpa.

La veu de la Lluïsa era tremolosa. Sos ulls miravan ab una tristesa infinita que va conmóurem. La Lluïseta prosseguí.

—M' es dolorós repassar la meva historia, pero es precis ferho, no pera justificar la meva vergonyosa vida actual, pero sí al menys pera que tú sápigas explicarte las causas de la meva cayguda. No sé lo qu' es carinyo de ningú, ni 'l de pares. La mare era una dona de mal cor, lleugera y frívola, que va abandonar al meu pare quan jo tenia vuyt mesos. Al arribar als sis anys, com li feya nosa pera la mala vida que duya, va tancarme á la Casa de Caritat. Allí el carinyo el reparteixen com el ranxo; se 'n recull poch y fret. Als tretze anys, la mare va volguerme al seu costat y va posarme d' aprenenta á casa d' una modista. Un senyor, abusant de la meva poca experiencia, tentantme ab lleminaduras y presents, va guanyarse la meva confiança, y una tarde va portarme á berenar á una taberna de sota Montjuich; vá abusar brutalment de mí, jo vaig callar y fiant en promesas que aquell senyor em feya varem seguir veyentnos totas las tardes. La mare va saberho y va ferme tancar á un convent de noyas perdudas. El miserable que va deshonrarme, content de la seva proesa, no va fer cap pas pera treurem ni va recordarse més de mí; li agradavan las noyas joves y devia buscarsen una altra; aixó deu semblarli cosa natural, sens perjudici d' indignarse si algú mira ab ulls de desitj á n' alguna filla seva; es la moral acomodaticia que teniu els homes. Las monjas, esborronadas de que una criatura com jo fos ja *tan dolenta*, em tenian odi; jo las pagava ab la mateixa moneda y feya tota mena de dolenterias pera que 'm treguessin d' aquella presó. Un capellá que 'm confessava, creyent que no es mal greu abusar d' una noya ja perduda,

L'ESPERITAT (per *Mariano Foix*)

—Malehida llunal... Té, ara que m' anava á tirar daltabaix,... ara li dona la gana de sortir á espiarmel...

va insinuarme alguna cosa no gayre moral; jo vaig dirli que si lograva treurem d'allí, fora seva. Va veure á la mare y vaig tornar ab ella. El mal exemple de la mare y l'aburriment de no sentir may demunt la meva ànima el més petit alé de carinyosa simpatía, va ferme escoltar á un home jove y agradable, que 'm perseguía constantment, y vareig fugir ab ell. Varem viure en un piset sols y casi felissos mentres va tenir diners; quan va acabarlos vaig tenir de guanyarne pera ell y pera mí. Vaig esser de tothom y de grahó en grahó he baixat fins al llot ahont me veus. No sé lo qu' es carinyo, no sé lo qu' es una má amiga. Ningú ha intentat may salvarme. Els que 's diuhen amichs meus em desprecian y sòls volen de mí la satisfacció de la seva luxuria. Las autoritats m'acossan pels carers, robantme ab multas uns diners guanyats ab llágrimas. Et queixas de que no tinch sentiments de cap mena; si algun sentiment hagués d'alimentar en mon cor fora d'odi y de revenja. Tothom m'ha fet mal; jo no 'n faig á ningú y 'm tens per dolenta. Tots satisfeu en mí vostres instints brutals y 't queixas de que sigui viciosa. ¿De quín miracle 'ns creyeu capassas, que busqueu en una flor del llot perfúms y claror?

Els ulls de la Lluisa estavan amarats de llágrimas. Els meus espernejavan. Veya en mí una part de la culpa colectiva. De sopte la Lluiseta s'aixugá 'ls ulls, s'esforsá en esclafir una rialla y, l lensantse al meu coll, exclamá:

—Tiremhi terra á sobre. ¡Visca l'alegría boja!

JEPH DE JESUS

ESGUARTS

Jo us el vuy dir el meu poema,
l'idili blau que vaig teixint;
Jo us vuy parlar de la diadema
que poch á poch vaig esculpint.

Son sos topacis, suaus miradas,
son sos carboncles, llarchs esguarts,
son d'unas ninas arboradas,
els seus brillants, roigs projectats.

Y entre esmeragdas y topacis,
entre carboncles y diamants;
jo hi se trobar dolsos oasis
d'uns amors vergens y enervants.

D'esguart á esguart, hi va un idili,
entre miradas, mils amors;
d'uns ulls á uns ulls hi va 'l navili
hont hi navegan nostres cors.

Val més el foch d'unas miradas,
al iniciarse un amor nou,
que l'esclatar de mil besadas
al mitj d'uns llabis qu'el cor mou!

Diu més estrofas amorosas
l'intens esguart d'uns ulls cremants,
que no las planas voluptuosas,
finals del diari d'uns aymants!

Ab tas miradas déixam viure,
no 'ns parlém may de l'estimar!
¡Si 'ls nostres llabis saben riure,
que may aprenguin de parlar!

JOHANNUS

NEGRE PER BLANCH

(QUENTET)

No tenint llit per ell sol
un foraster que posava
al Hotel del Univers,
li van dir si 's conformava
per una nit dormir junts
ab un negre que dormía
al llit més gran del Hotel,
si es que escrúpol no hi tenia.

Conformat, va encarregar
á n'el mosso—el foraster—
que 'l cridés ben dematí
per marxá en el tren primer.

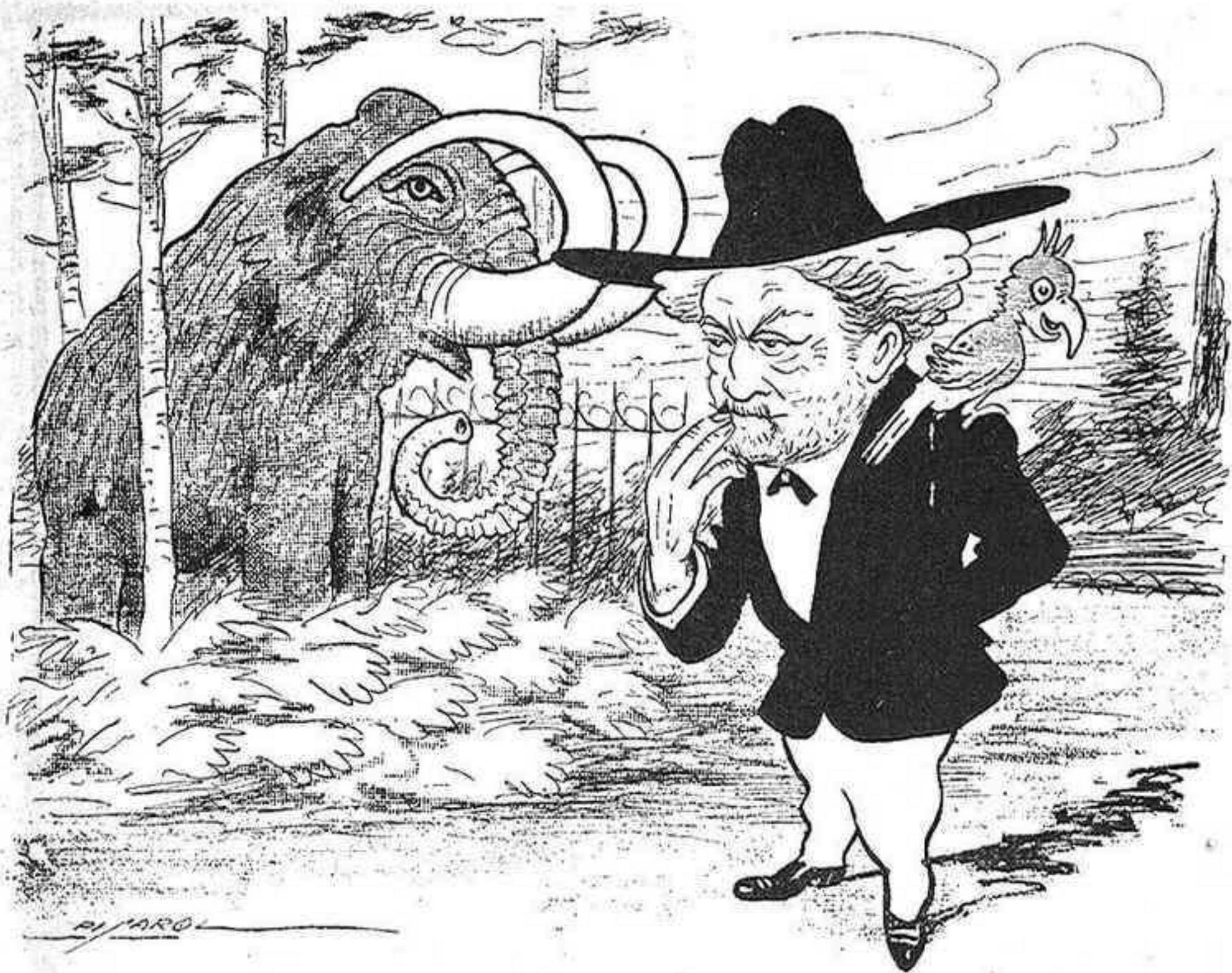
Aixís que 's quedá dormit,
agafa 'l mosso un carbó
y li va pintar la cara
de negre á n'aquell senyó.

L'endemá 'l cridan, s'aixeca,
es mira al mirall, fa un salt,
y escapantli 'l riure exclama:
—¡Quín mosso més animal!

¡En compte de á mí cridar-me,
tal com li tenia dit,
ha cridat al negre!... ¡¡Planxall...
(Y 's va torná á ficá al llit).

PEPET DEL CARRIL

LAMENTACIONS D' UN MENESCAL (per *Picarol*)

—¿Un mamuth de pedra?... “Malo“!... Si l' Ajuntament me va petrificant totes las bestias, aviat será qüestió de plegâ 'l ram.

DEL POEMET “CAMINANT,”

Bon día y bona hora!
—Tant mateix 'neu d' hora!...
—Després el sol pica...
—Salut!

— Ab Deu siau!
La volta qu' heu feta
per las Cabirolas
oydá, la guanyau!—

Avansém per la dressera
que 'ns senyala 'l traginer.
Passa amunt, mirada enrera
quín bell tros ens toca fer!
El portal d' una masía
se 'ns ha obert de bat á bat:
—Bona gent: Ave María!
—Endavant, y molt bon día!
preneu siti. ¿Os heu cansat?

• • • • •
Mentrestant una minyona
diligent, cara rodona,
del pou fresch el canti treu;
tot rosat quan ens el passa,
talment sembla que 's desglassa
un minúscul bloch de neu.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET

RIALLERAS

Avuy he notat tres signos
que debó senyalan fret:
nas vermell, bona glassada
y la cara que m' has fet.

—Ahir me vares conéixer,
y tant m' estimas?

—Ja ho crech!

—No ho entench pas.

—Molt senzill;
es qu' encare no 't conech.

—Si no es aquella senyora,
com anava á pendre mall!
M' ha tret de sota 'l tranvía
y no la conech, si es cas!
Tú: que 'n sabs alguna cosa?
—Una, y ben particular;
y es: que es socia de la “Lliga
Protectora de Animals.”

P. LLOBERA Y CAROL

LA FLOR DEL FAJOL

ELS BONS MOSSOS... DE LAS

Desde la Garrotxa
fins las graus d' Olot,
quín floret de ninas!...
quín ramell de flors!...
mes, per camps y ubagas,
pagesius y fonts,
cap de tan bonica,
cap en tot el pom,
cap més com la Tura,
la Flor del Fajol.

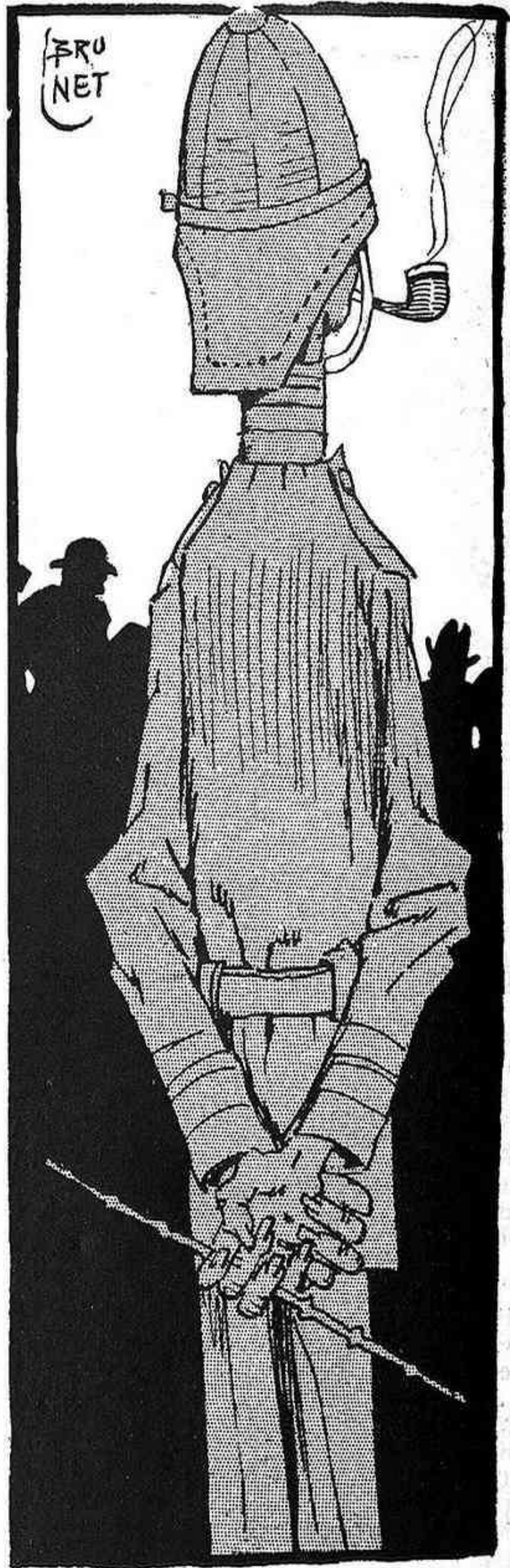
Es gentil y alegre,
com el gafarró
que va fent l' aleta
pel frescal dels horts.
Si bon temps senyala
l' aucellet xamós,
nunci es tot temps ella
per hont va, de goig,
que fa pler de veure
la flor del fajol.

Un no sab, mirantla,
d' ella el qu' es millor;
si 'l trascar de guatlla,
si 'l cosset de jonch,
si 'l cop de faldillas
que seguit remou,
ó bé la punteta
de son peu bufó,
vímet que gronxola
la flor del fajol.

Si bé es moreneta,
té la morenó
d' unsa de perruca
rovellat qu' es l' or;
com més un la mira,
més y més la vol.
De flor de ginesta
bons esplets, Senyor;
mes á mí doneume
la flor del fajol.

Quan pel Firal entra,
quíns renchs de badochs,
tan de firatayres
com de compradors.
Per núvol qu' estiga
solen dir no pochs:
"Ja tindém bon día
que llú 'l sol de bó...
Bon día y bon' hora
la flor del fajol."

Y es de sol l' ardencia
de sos ulls traydors,
sos ulls qu' enlluhernan
y ensemps calan foch;
sort d' aquell somriure
tan fresquet, tan dols,
que desde sos llabis
amanyaga 'ls cors,

— Lo mateix en mar qu' en terra,
lo mateix en pau qu' en guerra...

BONAS ESQUADRAS (per Ll. Brunet)

son simpátichs y bonichs
y elegants y "smarts" y "chics".

tendre, com es sempre
la flor del fajol.

Cap dansera ayrosa,
res, res hi ha al món
com el ball plá, ab ella
ben propeta al cor;
massa y prou que ho saben
hereus y senyors,
d'Olot com de fora
y la pregan tots,
que á tots fa denteta
la flor del fajol.

Sóls una sardana
hi he ballada jol...
mes, quina maneta,
quín dir tan xamós,
quín brandeig de palma...
quín glatirme 'l cor!
¿Cóm podé oblidarla
la Font de Sant Roch,
si coneguí en ella
la flor del fajol!

Desde ia Garrotxa
fins las graus d'Olot;
demaneu de ninas,
demaneu de flors,
de carona d'àngel,
de gemat color;
mes cap tan bonica,
cap en tot el pom,
cap més com la Tura,
la Flor del Fajol.

FRANCESCH UBACH Y VINYETA

ENGRUNA

Al peu mateix d'un altar
que iluminava un llum trist
una tarde 't vaig trobar;
tu resavas á un Sant-Crist;
jo, ¡sols á tú sé resar!

Tos ulls, cuberts per un vel,
ab amor el contemplavan
y ab indescriptible zel
els teus llabis murmuravan
l'oració d'un cor fidel.

Com jo 'm poso á davant teu
aixís m' aymada te veyá
á davant d'aquella creu...
¡Ton rostre d'àngel somreya
tot parlantli á mitja veul

Jo no sé que vaig sentir
qu'encare no m'ho he explicat.
¡Fins enveja vaig tenir
d'aquell mártir que clavat
en una creu va morir!

A. JULIA POUS

SALUTACIÓ

AL "CASAL CATALÁ DE BUENOS AIRES,"

Salut, germans del "Casal Catalá de Buenos Aires," que de tant lluny, com tornaveu de Catalunya, repetíu coratjosos, ab tot el foch sagrat que al néixer va abrandarvos las entranyas, els cants y las queixas y els crits de gloria y de revolta de la nostra estimada terra.

Salut, vosaltres que, enllá dels mars, en l'hermosa ciutat del Plata, al calor de la seva hospitalitat—que agrahíu coralment—sabeu acoblarvos en familia, y, ab el vostre esforç y el vostre entusiasme, posanthi tota l'ánima, donéu fe del génit y l'enginy catalá, bastint una llar comunal, alberch dels vostres sospirs, níu retornador de las vostras ilusions y de las vostras esperansas, issant, sota 'l cel blau, petonejada pel vent marí, que us recorda 'l ventijol perfumat de las nostras serras, la bandera barrada de sanch, símbol dels nostres anhels y de las nostras llibertats perdudas.

Ditxós d'aquell que, en terras extranyas, té un clos hont, una hora al día, pugui respirar lliurement, sense travas de cap mena, concentrant la seva pensa anyoradissa, pera que, com ensomiantse en amorós deliqui, reposi de furgar en la blavor aèria de l'immensitat que 'l separa del lloch del seu origen, y senti l'ilusió de trobarse entremitj dels seus, que may oblida.

Tenir casa! Quín goig per vosaltres, germans del "Casal Catalá de Buenos Aires," poder comptar, com l'aureneta, inquieta y vividora, ab un níu de repós á l'una y l'altra banda de la mar brava!

Estimeula, la vostra llar. Estimeula y porteuhi cada día nous boscalls pera abrandar el foch que us reconforta. Estimeula, que ella, senthi vosaltres, es un tros de la nostra Catalunya, tornaveu dels seus cants y de las sevas queixas y ressó dels seus crits de gloria y de revolta.

IGNASI IGLESIAS

QUARANTA ANYS

Té quaranta anys, que son molts;
la barba ja li griseja.

De quaranta, n'ha passat
vint en brassos de la ciencia.
Ell coneix bé lo infinit
del cosmos á la molécula
per ell ja no té secrets
la mare naturalesa.

Dintre sa cambra, á ningú
li vol la entrada permetre
que s'estima aquells llibrots
com si fossin una herencia!
No pot entrarhi no més
que sa hermosa nevodeta,
qu' es alegre com el sol
y té setze primaveras.

Ella s'hi fica jugant
com una tórtora tendra,
y regira els papers vells
y els llibres rónechs fulleja.
L'oncle ni sols gira el cap

encare que sent la fressa,
peró li cauhen dels dits
els llibres, quan l'anomena.

¡Pobre home! té quaranta anys;
no sabia ni una lletra
del amor, y ara ¡infelís!
sofreix de ple sa vehemencia.
Y en tenen la culpa els ulls
de la hermosa joveneta;
aquells ulls rublerts de foch,
d'ilusions y de tendresas!

Perxó sentintla venir
agitada, els llibres llensa,
veu que se li núa el cor,
qu' el cervell se li llumena:
més, prompte s'aixeca el seny,
la fantasia 's refreda,
y enfront de la realitat
resta abatut de tristesa.

La noya que 'l veu així,
jugant, el mima y 'l renya,

y li pregunta 'l que té,
y 'l mansa ab sas mans de cera.
Més, pensant que no la vol
se posa una mica séria,

li dona un petó ruhent,
y una abrassada ben ferma,
y s' en vá, y 'l deixa sol,
¡¡tot sol ab la seva ciencia!!

MANEL MARINEL-LO

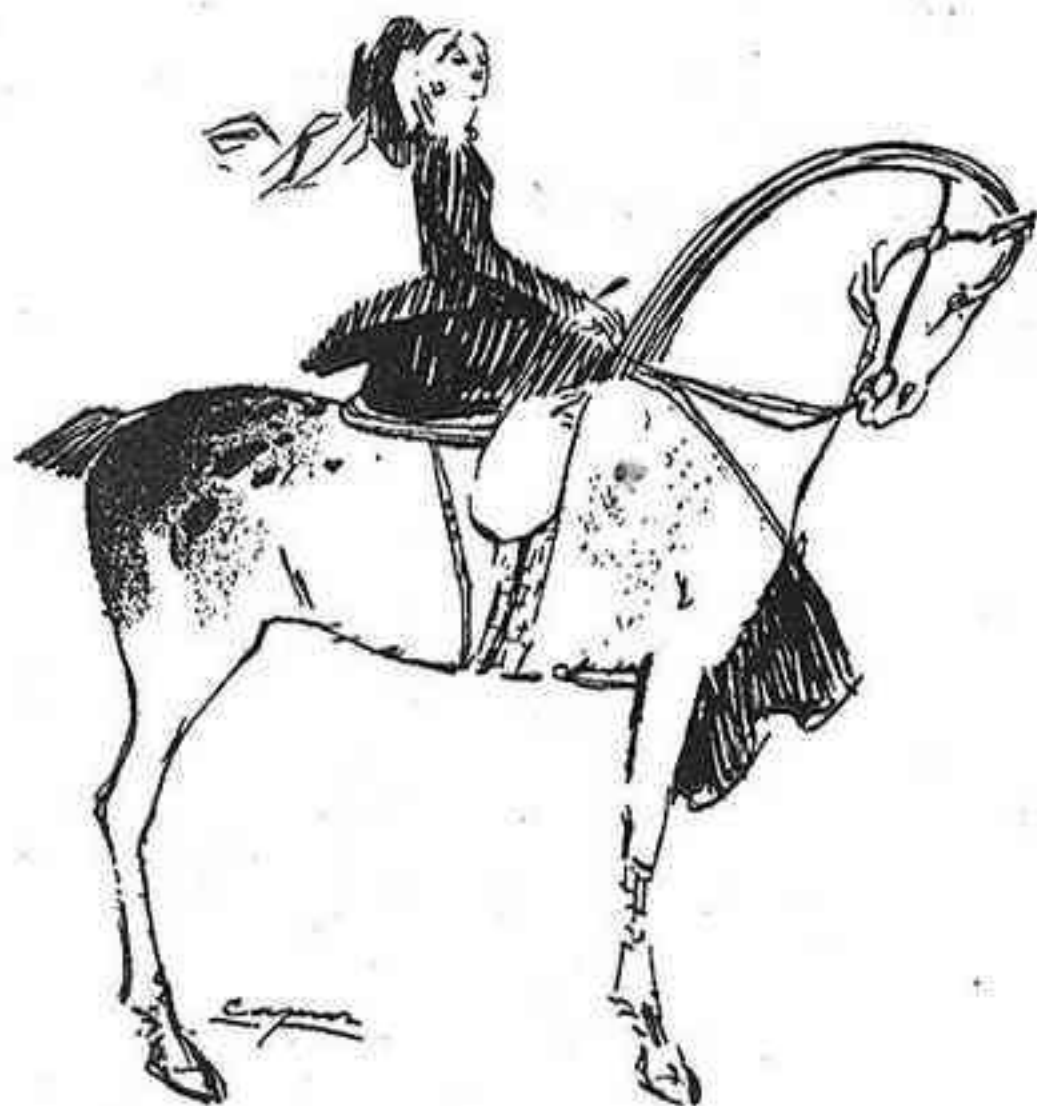
LLUNA DE... GUAYABA (per *F. Sardá*)

— Pero, dona, no siguis aixís .. Després de un mes y mitj de casat, encare no me 'n puch anar un día per las mevas?...

— Bé, bé, donchs, fes lo que vulguis... Tú te 'n vas "per las tevas"?... Jo me 'n aniré "pels meus"!...

DOS MALALTS

El caball de montar de la senyora Marquesa estava molt malalt. ¡Pobre "Favorito,"!

També ho estava de malalt el pare d' un lacayo, mosso de cuadra. Més malalt que el "Favorito," perque el metge feya á la casa molt pocas visitas y perque pera comprar las medicinas que el metge receptava de diners ja no n' hi havia.

La márfega ahont geya el malalt era de palla de blat de moro, y l' amo de la casa d' empenyos, que vivía allí al devant y que ja tenia á casa tot lo que havia possehit empenyable la familia del pobre malalt, á n' el matalás ja li

havia privat la entrada posant en el lletrero "Alhajas, ropas y efectos que convengan,". Y es clar que no li convenían ni el matalás ni la única cadira, que ja no més tenia tres peus y no més podía servir d' adorno.

* * *

Y que l' estimava el lacayo que 's deya Antonet, á n' el seu pare. Pera col·locarse á casa de la senyora Marquesa ho va fer tot, va remourer totas las sevas coneixensas, y gracias á n' aixó va poder obtenir el cárrech de lacayo. Gracias á las recomendacións no senyor; si l' Antonet va entrar á la casa va ser perque per casualitat era tan bon mosso com el seu antecessor y va poder aprofitar las libreas sense haverlas d' escursar y sense haverlas d' estrenyer.

Y el día que va pendre possessió del nou cárrech, ab quina alegría va anar corrents cap á casa seva pera comunicar la noticia al pobre malalt, pero com que l' home no més proposa, potser varen ser els dimonis del Infern els que varen disposar que el pobre Antonet ja trobés al seu pare havent perdut el coneixement pera no recobrarlo may més. ¡Pobre Antonet!

El mateix día que l' Antonet va entrar á la casa, com que el "Favorito," seguía delicat, el manescal va donar l' ordre de que se quedés algú á vetllarlo tota la nit, per si tenia alguna cosa, pobre bestia.

Li va tocar quedarse tota la santa nit al pobre Antonet; tots els altres lacayos y mossos de cuadra varen trovar excusas per poder anar á passar la nit á altrás bandas.

Y que va patir l' Antonet fins á las vuit del dematí no podent vetllar al seu pare pera haver de vetllar á un caball!

A las vuit, corrents pels carrers com un boig, va arribar á casa seva el pobre Antonet y el pobre Antonet va trovar mort á n' el seu pare.

La senyora Marquesa, que va saber la desgracia y que á la cuenta tenia molt bon cor, va donar al pobre Antonet un bitllet de cinquanta pessetas pera la caixa y demés gastos. Els deu duros no els hi va donar, els hi va adelantar á compte de salaris. Bé va fer prou, pobre senyora.

* * *

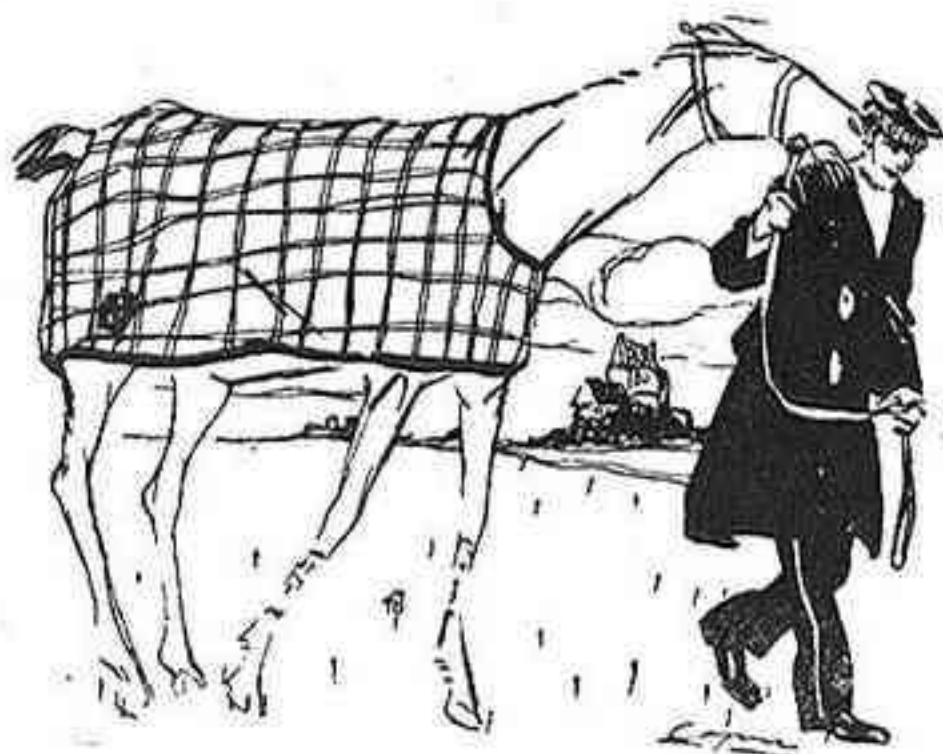
Y vès quina casualitat: l'endemá mateix de la mort del pare de l' Antonet el "Favorito", ja 's va trovar millor.

Tan bé se va trobar, que 'l manescal va donar l' ordre de que el caball anés á pendre el sol.

Y la senyora Marquesa va donar l' ordre de que pera distreures, fos l' Antonet el que acompanyés al "Favorito",.

Y que en feya de goig l' Antonet ab la seva figura arrogant, la cara tan trista y aquella librea de coloraines.

Y del sentiment d' unas cosas y altrás el pobre Antonet no 's va morir fins al cap de vuyt días. ¡Pobre Antonet!

ALBERT LLANAS

MONTSENYENCA

¡Oh, carboner ferreny, de fas enmorenida,
y bruta de la pols d' aquell carbó alterós!
¡oh, carboner ferreny, qué bella qu' es la vida
la vida d' aquells cims tot sanitat y olós!...

A tú, del món crudel, no arriban las bravadas,
á tú, de la ciutat, no arriba 'l greu tragí,
per tú, 'ls amichs fidels, son boyras y ventadas,
per tú, 'l boscatge inmens, no té principi y fí.

¡Oh, carboner ferreny, de cara enmorenida,
y quina enveja 'm fas al veure't tan felís!
Ab la destal al bras y un mos de pa, la vida
per tú es un paradís.

J. NOVELLAS DE MOLINS

LES OQUES SELVATGES

(De GUY DE MAUPASSANT)

No se sent res: l'aucell no llança ja son crit.
El pla, com trist llençol, s'allunya a l'infinit
sota un cel gris. Els corbs tant sols, deixant les roques,
van a cavar la neu i taquen sa blancô.

De sobte una gran fressa s'aixeca, a l'horitzó,
que s va atañcant... Mireu! La tribu de les oques.
Rapides com sagetes, el coll del tot tirat
avant, cada vegada llur vol més esbarat,
passen tallant el vent amb llur ala bronzenta.

El guia que, pels aires, aquests pelegrins va
menant deserts i boscos i mars i cims enllà,

com si excitar volgués llur marxa massa lenta,
de tant en tant sa veu deixa sentí estrident.

Com una doble cinta la caravana oneja
movent extrany brugit, mentres pel cel rumbeja
son gran triangle alat, que sempre s va extenent.

Més llurs germans captius, que habiten per la plana,
balbs de fred, entumits, caminen gravement.
Un noi esparracat, xiulant de mala gana,
com-e pesades naus fa moure-ls lentament.
Al sentir la cridoria de la tribu que passa,
la testa llur aixequen; i, quan veuen fugir
l'estol lliure d'iguals que per l'espai traspassa,
els captius, tot plegat, s'esforcen per' partir.
Agiten endebades llurs ales impotentes,
i, drets sobre llurs peus, senten confusament,
an aquest crit errant, remoure-s exigentes
la llibertat primera al fons del cor dormant,
la febre de l'espai, dels temperats riyatges.
Pels camps coberts de neu corren esfereïts,
i, vers el cel llançant esgarrifosos crits,
responen llargament a llurs germans selvatges.

E. GUANYABÈNS, trad.

La flor aromosa...

TRÍPTICH DE LA VIDA

(per R. Miró)

el fruyt sabrós...

y el pinyol amargant.

POEMAS CURTS

ELS ESCANYA-POBRES (per *Mariano Foix*)

I

—¡Mira!—ha dit l'espós á la esposa.—Las primeras... Son per tú!...—Y ha mostrat las mans plenas de fruyta primerenca, la rojor encesa de las cireras y el groch suau de las prunas.

La esposa ha somrigut amorosamente, la cara pàlida y allargassada.

—¿No et plauhen?—ha dit l'espós.—¿Cóm no allargas las mans, plena de gola infantívola?...

—Vull dirte una cosa, espós...—Y ab el bras li ha envoltat el coll, boy parlant baix, las caras juntas.

L'espós, astorat, ha obert las mans vessant la fruyta.

—¡Que 'm fas plahent!...—ha respost, y las mans han fet caricias plenas de joya, finidas ab un bés que ha enclós l'amor naixent de pare.

Aprés, ab gran cura, ha recullit un per un els fruyts primerenchs, are escampats per terra.

II

—¿Ahónt es la teva dona, Dionisius?—han preguntat, vessant malicies, els companys qui fan seient al voltant de la taula.

Y una riallota ha esclafit en els llavis encare humits de la beguda escumosa.

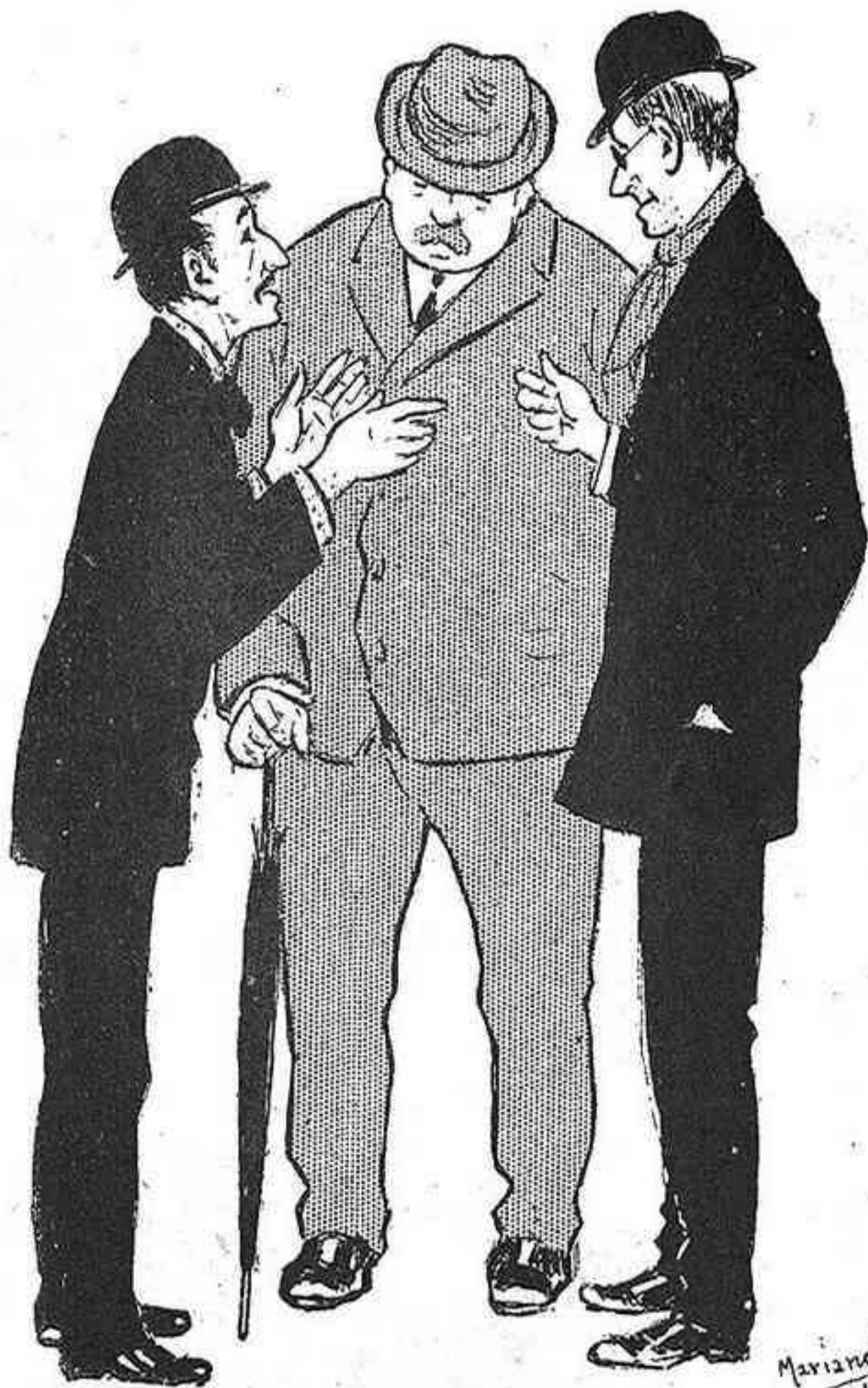
Dionisius, els ulls tərbols, alsa el got al cayent de llum que llensa la llantia.

—¡Oh el vi de Ciprius, cóm alegre la vida!...

—¿Que no hi sents, Dionisius?—crida un, la cara roja.—Anit la vam veure, á la teva dona... Devías jeure sol, oy, Dionisius?

Dionisius clou las parpellas y poch á poch buyda el got, paladejant delitosament.

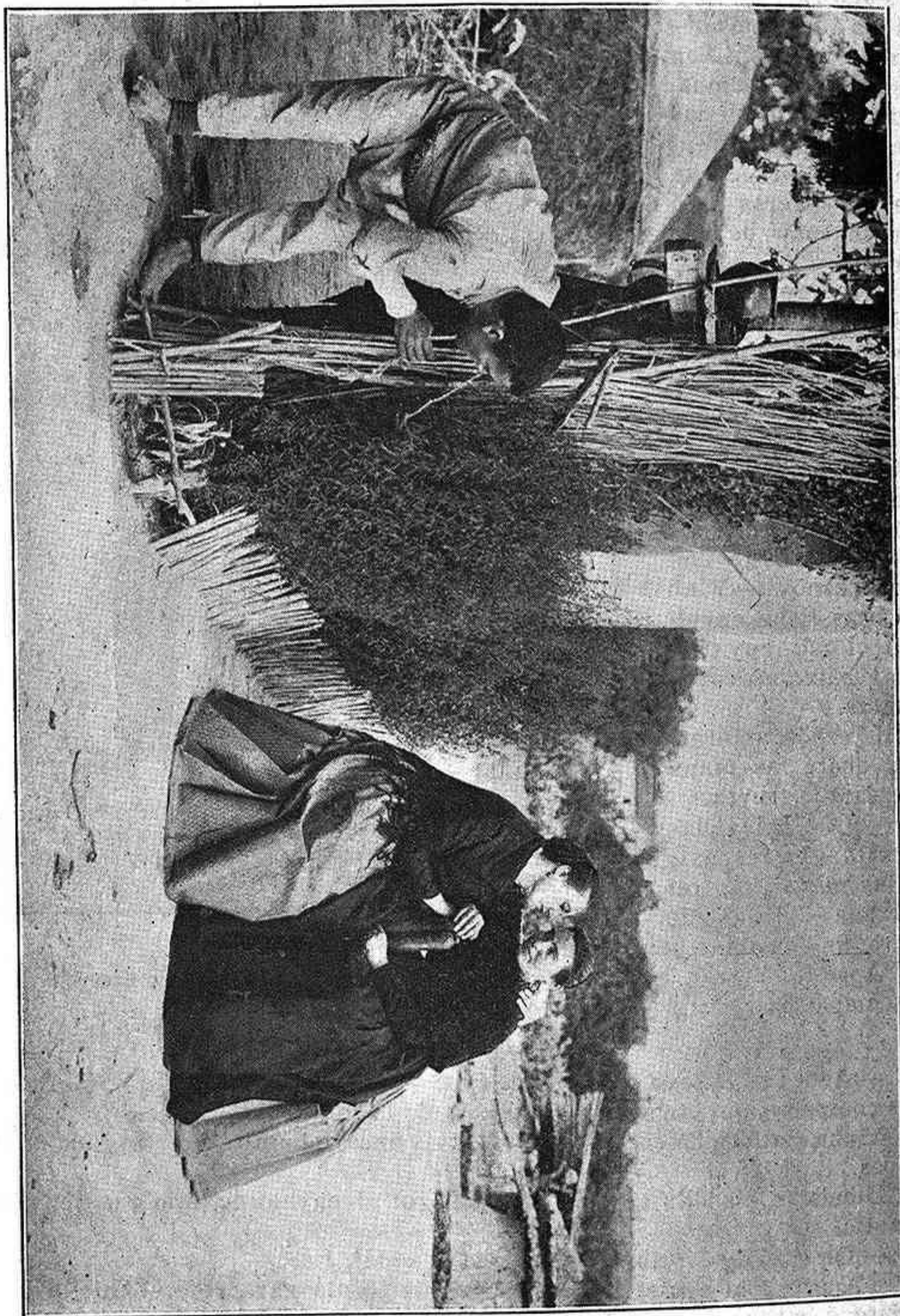
—¡Oh el vi de Ciprius!... ¡Cóm alegre la vida!...

—Conformes; li deixarém els dos mil duros al seixanta per cent, y perque el Govern no hi tingui res que dir, constará que vosté es parent nostre... Ja veu, donchs, que se 'l tracta com de familia...

PERMISSEU PELS DIBUJOS
ATENEDO PARCELONES

A. HOMDEDEU

UNA ESCENA AL CAMP. (Fotografia de *Frederich Ferrnandes*)

Espiant la confessió.

OFERIMENT

Oh! jove amich! Ton cos, adolorit pel ròssech
maligne d' amors fàcils,
vina: jo 'l guariré. La teva carn malalta,
ton ànima afligida
d' infant espantadís, avuy me mouhen
á compassió. Gojosa m' ofereixo
pacífich jove,
á exercir aprop teu, beu sense escrúpul,
humana feyna. Vina:
Jo posaré solícita,
ab maternal cuidado,
damunt de ta ferida anorreadora
las meas mans de germana curadora.

Jo 't sostindré ab mos brassos y 't sentaré á ma falda;
jo, ab mas cansóns de tendra melodia,
endolciré tas amargantas horas
de fonda crissis...
Y ab mas riallas,
fent oblidarte de passadas penas,
el teu front arrugat veuré allisarse;
y en els teus llabis
dolsament acudirhi, sense forsa,
un intent de somrís, una mueca
imperceptible...

Ab bálsams y rigor, constancia y días,
el mal cedirá. Quan ja curat estiguís,
y poch á poch recobris
la sanch perduda;
y novament salut y forsas y alegría
d' amor t' exaltin,
jo encare seré aquí:
Y com ara es la meva ànima qui 't cura,
també 'l meu cos, llavoras, per tú serà ventura.

...Y si algún día,
trobante ben á gust entre 'ls meus brassos,
lo que hagi fet per tú ho creguessis digne
d' alguna recompensa,
no me 'n donguis pas res: estaré ben pagada
ab un petó que 'm fassis.

E. JUST Y PASTOR

UNA TEMPESTAT AL TAGA

Acabava 'l mes d' Agost, quan de retorn dels banys de *La Preste*, avans de pujar á Cerdanya pera esperar el 10 de Septiembre, varem donar al nostre viatge un compás d'espera aturantnos uns quants días á Ribas, galanament convidats per una familia que estiuheja en aquesta xamosa vall.

Ribas, per sa situació topogràfica, per la riquesa de sas ayguas, per la frescor del seu clima, tant com per sa puresa d' ayres, es un punt d'estiuheig dels bons de Catalunya y un centre d'excursiós de montanya dels millors de la regió pirenenca.

La carretera de Barcelona á Fransa per la collada de Tossas, li donan un constant mohiment, majorment durant els mesos de forta calor, qu' es quan els cotxes, diligencias y automóviles s' entrebancan á cada moment

ab la munió de carros que transportan queviures á Cerdanya y mercaderias de las fábricas que guarneixen tot el riberal del Fresser.

L'embranchement ó ayguabarreig dels rius Rigart, Fresser y Sagadell li donan tres riberas rubleras de vegetació y tres vías de montanya á quina més pintoresca. Cap á Nuria va el Fresser, vers á Camprodón el Sagadell y la ruta de la Cerdanya la marca el Rigart fins á Tossas, de modo que 'l qui vulgui enfilarse pel Pirineu, desde Ribas, té ben bé per ahont escullir.

La excursió més popular, donat son caràcter religiós, es la de Nuria y si bé posats dintre la vall, la estada es monòtona y trista, en cambi el turista que escali el Puigmal ó bé la collada de las Nou Creus, fruheix de excelents panoramas.

El cim del Taga, poch visitat y desconegut fins per la majoria dels que estiuhejan á Ribas, ofereix una excursió interessant y es un punt de vista estratègich dels millors del Pirineu y de fácil ascensió. El Taga no pertany pròpiament al Pirineu; no es sinó el punt culminant d'una alterosa serra (2,027 metros) que s'encara ab el macís pirenench, es el centinella avansat del Pirineu Oriental desde 'l Ter al Fresser y desde l'estret de Rocasses fins á las covas de Ribas.

Per diferents punts se pot escalar el Taga, á peu ó á caball; la nostra ascensió la prenguerem desde ca'n Gusi, Ribas, per fer la baixada pel coll de Jou y Bruquera.

El día 's presentava clar, sense un núvol; la sortida del sol era espléndida; tot augurava una excursió falaguera, un matí de montanya magnífich.

Molt aviat deixarem Ribas á sota nostre, passarem per davant de la font de ca'n Capdevila y anarem desseguida á vistas de la vall del Sagadell, ovirant el poble de Pardines, situat dalt d'un serrat, y més al fons l'esborrach del *Salt del Sastre* del camí de Nuria. Buscant las marradas per fer més fácil la pujada al bestiar, tan aviat deixavam que la vista 's

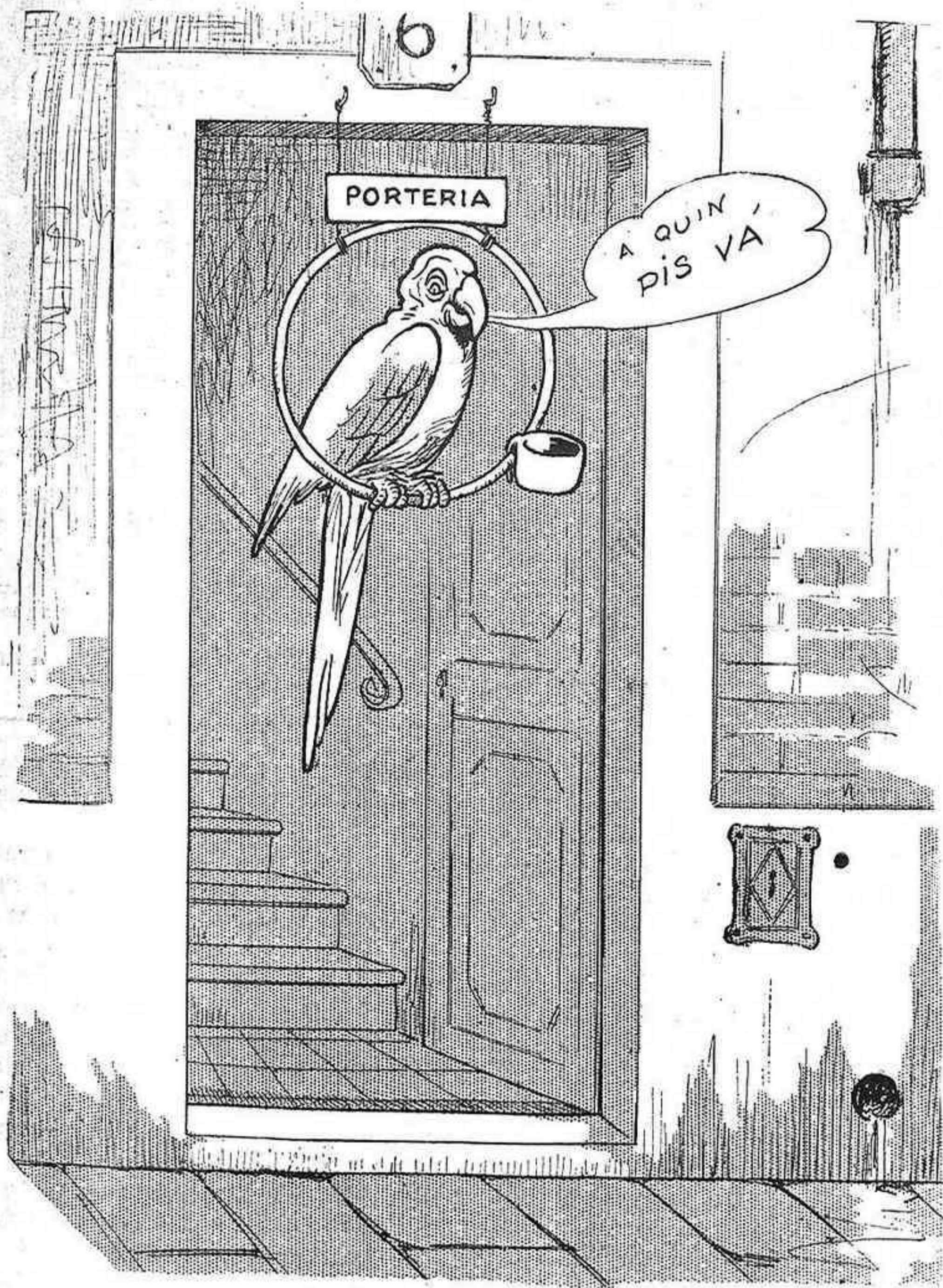
—L'aprenent del taller m'ha demanat relacions... pero jo no sé qué fer... ¡es tan difícil llegar al cor dels homes!

fixés en el magestuós Puigmal, com el nostre objectiu era l' aspre Sant Antoni de Ribas, Campelles, ó la serp de la carretera de la Cerdanya tancada per la collada de Tossas.

A mida que anavam pujant, si bé l' horitzó era clar, algún nuvolot sense malícia, de tant en tant, enterbolía la resplandor del sol que magestuosament feya sa sortida.

Entre set y vuyt arribarem á la Font Pedrosa ó Pedregosa, sobre 'l plá

UNA BONA SOLUCIÓ (per *Picavol*)

Al senyor Governador
li agradará el plan, de fixo:

Ahont no hi cápiga un porter,
bé hi deurá cabre un llorito...

IRONÍAS BLANCAS (per *Mariano Foix*)

de la Joca á una alsada de 1,550 metros aproximadament. L'aygua de la font es riquíssima y convida á ferhi una costellada pera pendre delit avans de donar la darrera empenta per assolir el cim. Aixís ho ferem, y mentres anavam apariant l'esmorzar per damunt la tossa de Alp á las montanyas de Meranyes, Campcardós y Andorra s'hi formava una turbonada que feu exclamar á n'en Lluís de can Gusí:— Alló d'allá dalt no m'agrada gens, aquest matí tindrem trons,—y els mossos de peu y pastors, qu'en aixó hi tenen també bonas, afegiren que *no 'ns en escapariam*, però que n'hi havia encare per estona, y fins que podria ser que avans de traspasar el Puigmal ó el Pas dels Lladres se desfés.

Ab tota calma y forsa gana esmorzarem com uns patriarcas, fenthi petar hasta 'l tap d'un *Codorniu*, encenguerem un *Gener* y fent esses ens enfilarem cap als

Cortals de la Serra vers el plá de la Guilla per, entremitj de glebatje, donar la darrera empenta, cercant els punts més practicables, sense camí ni carretera, per guanyar el cim del Taga.

Eran las nou aproximadament quan arribarem á la llarga y estreta llenca que fa 'l cim del Puig y no havíam encare tret del estuig els *gemes*, quan la rufada que venia de la part de Cerdanya havia traspasat el Carol y el Segre y's presentava amenassadora pel costat de Coma de Vaca y Torreneules. Donarem una petita llambregada vers el mitj-jorn que estava clar, admirant un panorama de montanyas superb. Queralt, rasos de Peguera y la serra de Cadí, á ponent encare's deixavan véurer, però la gran carena pirinenca, desde 'l Puigmal al Canigó, eixia tapada per una tempesta horrible. El zig-zag d'un llamp ens avisá que no calia perdre temps y per més que 'l soroll del tró fos llunyá, com el vent venia del nort, portava ja l'avis de que 'ns mullaríam y de valent.

Emprenguerem la baixada per l'indret de la Comallonga vers el plá dels Cabaners, y al arribar á dit plá l'ayrot fresch del temporal que avansava á passos de gegant, ens llepava las espatllas obligantnos á recórrer á las mantas. Quan anavam per embocar á Coll de Jou, filosofant sobre 'l per qué las monjas de Sant Aymant havían escullit aquell serrat per edificarhi un convent, una forta lluminaria 'ns cegá y el requetrech

—A las sevas mans está el que jo sigui l'home més ditxós... Prométim una americana per aquest vespre...

—Bé, donchs, si tant s'hi empenya... Diré al papá si 'n té alguna de vella que li 'n sobri.

d' un horrorós tró 'ns avisá ab sa seca veu que teníam la tempesta al damunt en el pitjor siti ó sia entremitj de glebatje, lluny de poblat y per ruta un perdedor viarany. Als pochs minuts ja rebotían per la serra de Sant Aymant, una renglera de llamps enlluhernadors seguits de trons esgarrifosos, y tot aixó acompanyat d' un cel negre, un vent fret y unas gotassas d' aygua gelada que, al assotarnos la cara, 'ns feyan venir esgarrifansas de fret, gotas precursoras d' una calamarsada que 'ns havia de deixar sense ánim ni pera badar boca.

Fuetejant las caballerías arribarem al Camp del Dous per embocar á Coll de Pan, però allavors la tempesta estava en plé esclat, donant l' aygua per l' amor de Deu, deixantnos fets uns xops ab l' agravant de devallar per un camí que no era altra cosa que una torrentera intransitable sense trobar un mal arbre que 'ns aixoplugués del fort ruixat que queya.

Las descargas eléctricas s' estalonavan y els matxos esporuguits ab el terratrémol que fan els trons per aquells andurrials, en lloch d' apressurar la marxa quedavan parats. Aixís hi passarem uns quinze minuts mentres revoltavam las cingleras de Sant Eloy, baixant uns cent cinquanta metros, fins al Coll de la Portella, acompanyats d' un temporal esferehidor capás d' espantar á l' home més valent dels que vivím á la terra baixa.

Entre onze y dotze arribarem á Bruquera, poble molt pintoresch agrupat en una clotada á la falda del Taga. Una ullada de solenstorná la calma, mentres encare sentíam com per sobre la serra de Sant Aymant las hi caragolavan de valent, perque la desfe-

ta de trons no parava ni un sol instant y la negror del cel era encare intensíssima.

Per por de que no baixés á la conca del Fresser el temporal y tornés á atraparnos á corre-cuyta, ferem vía per la part alta que domina 'l llit del riu, vers á ca'n Torruella, que deixarem per anar á trobar la Font de la Teula y tot desseguida, continuant el camí de Bruquera á Ribas, arribarem al parch de ca'n Gusí ahont descabalcarem precisament á l' hora de dinar, però en lloch de portarnos un bocí á la boca, lo que teníam eran ganas de jéurer, reflexionant que una tempestat á 2,000 metros sobre 'l nivell del mar es molt poética, d' una poesia feréstega, bru-

EL "NARRO," DEL DÍA (per *Mariano Foix*)

—¿Tot just fa un any que vas á estudi y ja passas vuyt llibres?... ¿Y quins llibres son aquestos?...

—Els vuyt tomos de «Sherlock Holmes».

tal, á la que generosament renunciém á cambi de la prosa vulgar que practicarem á la Font Pedregosa.

RAMÓN FRANQUEZA Y COMAS

ELS PUNTS SOBRE LAS iii

(A LA MEVA XICOTA)

Sembla mentida, nena,
lo que ara está succehintme:
tothom, tothom estranya
que jo t' estimi á tú.

Si fossis un fenómen
ó bé una abandonada
no estranyaria mica
qu' *estranyés* á n' algú.

Pró ets bella com las verges
del immortal Murillo;
santa, com Magdalena
quan aborrí el pecat;

Totas las millors prenas
y qualitats reuneixes,
¿qui pot, donchs, estranyarse
que 'l cor m' hakis robat?

Es veritat, hermosa,
que tú n' ets molt pobreta:
que per xó no s' esplican
que jo t' aymi de cor.

¡Com si sols pogués esser
aymada una de rical!
l' amor neix espotani;
jamay l' inspira l' or.

T' estimo, ¡oh, sí, t' estimo!
avans ja t' estimava;
més ara, pel que diuhen,
molt més t' estimaré.

Si en lloch d' aixó diguessin
que ab tú no haig de casarme,
jo no obriria els llabis,
¡que tot podria sé!

R. PAMONICAS

TARDORENCA

Donant l' adéu al Estiu,
se desprèn del arbre altiu
la primera fulla morta.

El ventitjol compassiu
gronxolantla se l' emporta.

Pel jardí del vell palau,
sota un sol tebi y suau,
corra la nena malalta.

La fulla morta, quan cau,
me li fa un petó á la galta.

Cóm hi juga y s' hi distreu!
Cóm la fa saltâ ab el peu,
tot rihent, la pobra nena!...

A sa mareta, que ho veu,
se li núa el cor de pena.

J. BURGAS

A UNA ARGENTERA

Ets tan divina, argentera,
que ta hermosura á mi 'm mata...
ó 'm don' vida... y sens espera,
avuy, per volta primera,
vaig á parlar-te així en plata.

Avuy, perque may m' havia
á parlar aixís decidit;
y avuy, per serne ja un día
que 'l goig veig que mon cor guía.
me ve com l' anell al dit.

May me vaig enamorar,
com de tú, ab cap altre noya,
¡ja veus si t' haig d' estimar!...
y re 'm fa 'l molt esperar
sols per alcansá *una joya.*

Ets un *imán* que m' atrau;
tos ulls dos *brillants* qu' esclatan,
puig d' ells so un verdadé' esclau;
quant miran... ¡que bé 'ls hi escaul...
no 's descriu... ¡per xó 'm delatan!

Quan me miras, devegadas,
ab el teu somris humil
tos llabis de *coral* badas,
y veig en *collar* formadas
tas dentetas de *marfil*.

Ton cabell sembla *fil d' or*,
y en dirli fora oportú
posat al aparador,
d' ell á algún admirador:
¡No es pas tot or lo que llú!

Perque per *or* el pendría,
(que molt bé ab l' *or* se confón)
¿y no sent d' *or* qui 'l voldria?...
¡y jo que per ell daría,
basto en dir, *tot l' or del món!*

Y fins l' *aro* que 'l ceneix,
que per cert té fa molt mona
y ta hermosura enalteix...
dins mon concepte 's mereix
en son lloch una *corona.*

Ja veus, ab aixó, argentera,
si mon goig ha de ser gran
pensant el jorn que 'ns espera...
¡sent per mí una ditxa entera
quan als dos ens unirán!

Y ha de ser unió tan grata,
que alcansará nostre amor
y nostra vida sensata...
¡celebrar *Bodas de plata*
y hasta conseguir las *d' or!*

J. MORET DE GRACIA

COM ALLÀ A CUBA (per E. Casanovas)

Si treus la grossa, aquest any,
lector, còmprat una hamaca.
Ab una "maca" y diners...
ives qui 't fa pensâ en l' Habana!

A TU

No teníam més llum á la saleta
que la del sol ponent;
de un sol esblanquehit que s' ajocava
confós sota 'l Monseny.

Tú m' ensenyavas sempre amorosida,
sentint un dols plaher,
uns paissatjes hermosos, atractívols;
eran quadros d' hivern.

Quedárem extassiats boy contemplantlos
tú y jo de goig immens;
y tas mans febroscas me 'ls donavan
per tenirte á prop teu.

S' anava omplint la sala, misteriosa,
de un silenci imponent;
Com per encant nosaltres enmudirem,
no sabém el perquè.

Els teus rinxos jugavan en mon rostre,
estavam frech á frech;
en nostres cors, bronzents, tot eran flames;
en els quadros, tot neu.

Y al contacte febrós d' aquella atmósfera
que 'ns tenia 'l cor prés,
l lensada tú als meus brassos, esclamárem:
¡Quin quadro més hermós!... oh, qu' esplendent!

JOAN B. ALEMANY Y BORRÁS

L' AMOR Y L' INTERÉS (per Cardona)

—No, no busquis, noya,... que me l' he deixat á casa, el porta-monedas.
—Y ara?... qu' ets mal pensat!... Si lo que 't buscava eran las palpitacions del cor...

EL SULTÁ Y EL BOIG

Va volguer conéixer d'aprop, un cert sultá, lo que eran els bojos, y 'n cercá la manera. Després que se 'n hagué entrat á una bojería, vejé entre 'ls infelissos á un jove guapo y de bon regent. Son aspecte feya presumir que era bon xicot y no tenia pèl de tonto.

Se m'hi acosta el sultá y li proposa quèstions diverses, y el jove boig me las hi resolt tan bé com més desitjar no 's podia, deixant del tot admirat al sultá.

Desseguida li diu el boig:

—Ja que tú m'has preguntat sobre diferents assumptos y te 'ls he contestat, vès si 'm resolts una sola pregunta que 't faré.

—Digas,—respongué 'l sultá.

Va dir el boig:

—Dígam, ¿en quín moment el dormilega assaboreix la dolcesa del dormir?

Rumiá una mica el sultá, y desseguida contestá:

—Mentres dorm.

El boig respongué:

—Mentres dormím, es com si no tinguessim sentits.

Rectificá el sultá dihent:

—Avans d'un dormir-se.

—¿Cóm es possible—li replica el boig— que 's pugui assaborir la dolcesa de dormir si encare no 's dorm?

El sultá afegí:

—Després de dormir.

Y li replicá el boig:

—Y aral... ¿Cóm assaborir una cosa que ja no existeix?

A n'aixó no sapigué 'l sultá qué respondre'hi, y restá sense paraula, dominat per l'admiració. Per últim digué:

—Te juro, per quí soch, que molta gent entenimentada envejaría 'l teu cap. Val la pena de celebrarho y, en diada com la d'avuy, has de ser convidat meu.

Alashoras maná que li aixequessin el trono davant del reixat que empresonava al boig. Y després demaná vi y, servit que fou, agafá la copa y begué. Acabat doná la copa al boig. Aquest li va dir:

—Oh, sultá, has begut d'eix ví pera tornarte com jo; però quan jo l'hagi begut, ¿cóm quí m'hauré de tornar?

Aquestas paraulas capgiraren al sultá y llensá la copa, y va fer penitencia, perquè sóls Alá es el més sabi d'entre 'ls sabis.

Traducció directa del árabe vulgar.

J. VIDAL Y JUMBERT

LA MARE ETERNA

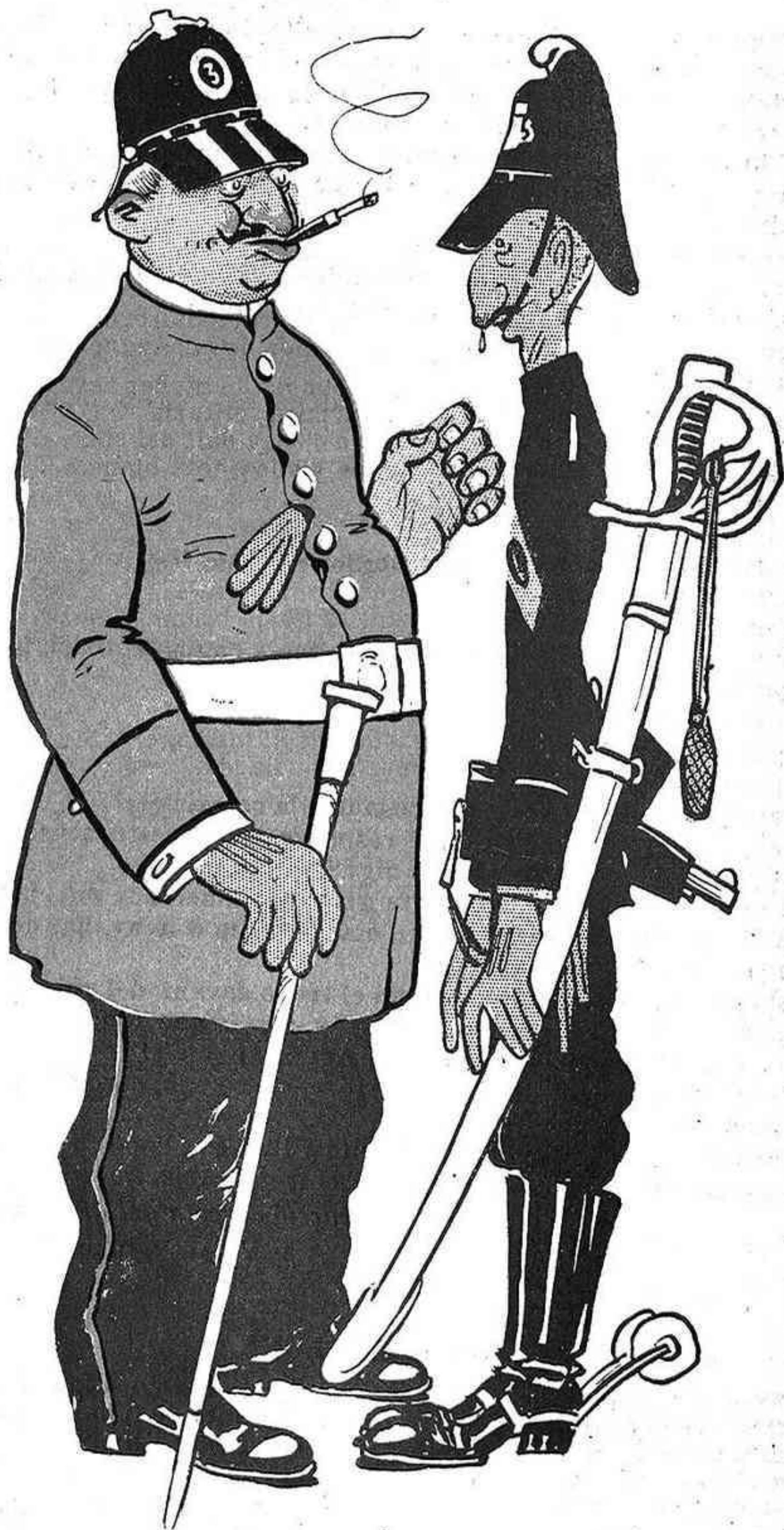
De las benéficas plujas,
quan germina *Primavera*,
cada gota es un petó
que dona vida á la terra;
ella 'n dona á las arrels
y las arrels á l'arbreda.

¡Qu' es hermosa la florida,
ab l'estotx de fullas verdas,
aromatisant l'ambient
tebi y dols de valls y serras!

• • • • •
¡Y quíns fruyts més deliciosos
que 'ns va brindant *Mare Eterna!*

AGUILETA

SOBRE LAS TAPADORAS (per *Picarol*)

—Diguin lo que vulgan, eso del casco viste molt, ¿no te parece, amigo Urbano?
—Sí, pero está exposat á equivocacions lamentables. L' altre día la dona se me 'l va endur á la plassa, pensantse qu' era el cistell.

VISSIONS

LA ERMITA

Sembla un niuhet nevat
la ermita solitaria
que s' alsa dalt del cim
ben blanca, tota blanca.

Herbas y flors del bosch
l' encensan ab llurs flayres
y un roure vell gegant
dels raigs del sol la guarda.

Hi cantan els aucells
fent niu en sa taulada;
l' amoixa 'l ventijol
resantli una pregaria.

La veig cada matí
la ermita blanca, blanca,
com una inmensa flor
qu' esclata al bes de l' auba.

Escolto somniant
la veu de sas campanas
que arriba feblement
fins á la meva cambra.

Y quan ja deixondit
obro la balconada
fits dalt del cim els ulls,
mon esperit s' encantan.

Que bella es la visió!
Misteriosa, vaga,
com boyra de l' Abril
com fada de las ayguas.

Sembla un niuhet nevat
l' ermita solitaria
que s' alsa dalt del cim
ben blanca, tota blanca. .

EL TEMPLE ABANDONAT

S' esberlan las parets sembrant el sòl de runa;
els vidres han caygut dels gòtichs finestrals;
la porta may se clou mostrant sa gorja bruna;
en el teulat que cruix no hi nían ja els pardals.

Esquálits els altars no servan cap imatge;
la pols tot ho cobreix ab son mantel negrós;
rosegan famolenchs els corchs el vell fustatge;
creuhan la nau, bronzint, insectes voladôs.

Hi regna una quietut sinistra, pahorosa,
qu' evoca de la Mort el trist pressentiment.
Y els aucellots nocturns quan vé la nit calmosa
el temple deixan sol xisclant nirviosament.

J. BOSCH Y ROMAGUERA

LA TORNADA DE TARTARIN

AL AMICH SANTIAGO RUSIÑOL, *traductor de las
aventuras del célebre tarasconés.*

Quan el vaixell d' Argelia amarrá al moll de Marsella, Tartarin de Tarascó sigué 'l primer passatger de saltar á terra, desitjós com estava d' esplicar als seus paysans sas maravellosas aventuras.

Ab la pell del magestuós lleó sota 'l bras, triomfant com un Hércules vencedor de feras, no bé posá 'ls peus á terra 's topá ab el seu antich amich Mestre Codolet, que 's quedá parat ab els ulls oberts d' admiració davant d' aquell heróich compatriota. Mestre Codolet era un bon tarasconés que feya temps que s' havia establert á Marsella, hont havia plantat una botiga y magatzém de pesca salada, y cabalment s' estava passejant pel moll vigilant l' arribada dels barcos inglesos y suechs, que portaven de la seva mercadería, pera veure si lograva fer una bona compra. Tan bon punt retorná de la seva sorpresa, abressá al seu antich amich ab tota la efusió d' un admirador rendit y li digué:

—Tartarin! Ets tú que tornas viu d'entre las feras del desert? Benehit siga Deu que t'ha volgut tornar entre 'ls teus de tan perillosa empresa.

—Sí, soch jo, amich Codolet, el mateix Tartarin que vint anys enrera t'acompanyava á cassar cap-cigranys pels barranhs de Tarascó.

—Jesús! ¿Que es aixó? ¿Que portas sota 'l bras?

—Ja ho veus, amich Codolet. Ara ja no son cap-cigranys lo que cassa ton amich. Aquí tens la pell d'un lleó sagrat que vaig matar ab el meu riffle en el més negre dels boscos de la Senegambia.

Y dihent aixó, en Tartarin desplegó la pell del lleó que en Codolet se contemplava admirat, com un inmens bacallá que li haguessin presentat davant de sa vista.

—¿Un lleó sagrat?—preguntá ple de sorpresa.

—Sí, un lleó Deu, un ídol que adorava un poble de negres caníbals al qual havían de mantenir llensantli al bosch mitja dotzena de criaturas cada día.

—¡Quin horror!

—Y jo, compadit de tanta barbarie, desafiant las iras d'aquell poble embrutit, vaig matarlo, y aquí tens la seva pell.

—Tartarin!, oh gran Tartarin, ets un héroe. Ja ho deyas de petit lo que havías de ser.

HUMORADA (per Cuchy)

—¿Veuen aquest mico?... Donchs en faig lo que vull... El tinch domesticat lo mateix que un home.

—Oh, si coneguessis las mevas aventuras pel negre continent.

—Bé me las imagino prou. ¿Quánts lleóns has mort?

—Ja n'he perdut el compte. Els apuntava en un carnet y un día, lluytant ab un lleó, se me'l va dragar d'una mossada. Desde alashoras no n'he apuntat cap més.

—Quánt de valor!—exclamá més admirat mestre Codolet.

—Oh, las morts ray!—feu en Tartarin.

—¿També n'has cassat de vius?—preguntá admirat el bacallaner.

—A dotzenas. Dins del vaixell ne tinch gavias plenas que penso portar á Tarascó, porque 'ls meus compatricis sápigán qui es en Tartarin. Allí tinch lleóns y leonas, lleóns vells y cadells, tota una familia de feras que farán la meva celebritat.

—Jesús, Jesús! Aixó es massa, no 't calía fer tant. Jo aquí no hi estich segur. Adeu, Tartarin, reb la felicitació del teu antich amich y vigila las tevas feras, sobre tot que no fassin una desgracia.

Y mestre Codolet, cambiant en espant el seu entusiasme, marxá tot depressa d'allí, girantse

UNA FIGURA DE BULTO (per *Picanyol*)

DONSANXO OSSORIO

Gobernador de la nostra insula y Mestre de ceremonias monárquicas.

tot sovint envers la palanca del vaixell, temerós de que 'n sortissin els lleóns de Tartarin.

Al endemà tots els tarasconesos que anavan á provehir al magatzém de Mestre Codolet sabían per pessas menudas tota la historia del heróich compatriota. Mestre Codolet havia vist no sóls la pell del lleó sagrat sinó las remadas de lleóns de totas edats que havían de ser transportats á Tarascó, per admiració dels seus compatricis. Els bons tarasconesos s'entussiasmavan y s'esgarrifavan tot alhora. Els afalagava la gloria del seu compatrici, però temían també al perill que 'l seu valor els exposava, y per no rebutjar l'héroe, 's veyan en el cas de mostrarse valents á la forsa.

Desde aquell día que arribá la nova á Tarascó, terriblement exagerada, tota la ciutat se posá en moviment esperant l' arribada del seu héroe ab sas remadas de lleóns. Tothom se preguntava qué passaria. Tothom ja veyá 'ls lleóns fora de las gavias empaytant las criaturas, devorant animals y personas, y ja 's projectava crear cossos armats de tarasconesos per perseguir els lleóns de Tartarin que s' escamparian per aquellas montanyas y boscos fins que s' hi aclimatarían y potser hi farían cría. Alguns, que se sentían Tartarins, fins s' alegravan de la nova y esperavan que vingués aviat aquesta ocasió.

El que estava més espantat de tots era Mestre Bullon, un notari vell y rich que tenia una gran hisenda molt aprop del poble, cultivada ab tota mena de plantacions y frondosos boscos. Mestre Bullon ja 's veyá la seva terra invadida per las feras, els seus boscos inhabitables, las sevas plantacions destruhidas pels cassadors que las perseguían, y la seva hermosa hisenda convertida en un ermot africá.

—Si 'ls lleóns penetran á la meva selva—se digué—alabat siga Deu, que s' hi estiguin, però que s' hi estiguin tranquils, no vull que ningú 'ls molesti per res, no vull que la meva hizenda 's converteixi en un camp de batalla dels tarasconesos. Cal evitarho de totas passadas, no vull que 's burlin d' un tarasconés de la meva talla.

Tot decidit Mestre Bullon se 'n aná á casa d' un pintor y li encarregá un treball molt curiós. El pintor, de cop, se resistía á executar l' encàrrech, cosa que ell may havia pensat fer, però al últim, davant de la serietat y de las insistencias del vell notari, el pintor se posá á executar la comanda.

La feyna durá alguns días, y quan fou finida, per ordre de Mestre Bullon portá las sevas pinturas á l' hisenda del notari.

ALBUMÍSTICA (per *F. Urgellés*)

Fantasia hivernenca.

Al endemà, per tots els indrets de la finca, encarant pels camins y partións, clavadas á las socas dels arbres, s' hi veyan unas tauletas que deyan:

QUEDA PROHIBIDA
LA CASSA DEL LLEÓ
EN TOTA AQUESTA
PROPIETAT

JOSEPH ALADERN

SONET

Cega d' amor á la inflamant mirada;
ab el desitj ardent dels quinze abrils;
curull el cos de sensacions virils;
infantívolament esbojarrada;

Cleo gaudí l' amor una vesprada
que malmená sos virginals perfils,
y sas gracias y formas juvenils
han devingut de dona fecondada.

Y Cleo, bell model de gentilesa,
veu que 's va deformant tota sorpresa...
¡Y quan ou en son sí las sensacions
de deslliurar el fruyt qu' ella apresona,
sent un desitj sublim que l' esperona
per cercá infants y omplirlos de petóns!

F. CARRERAS P.

INTIMAS

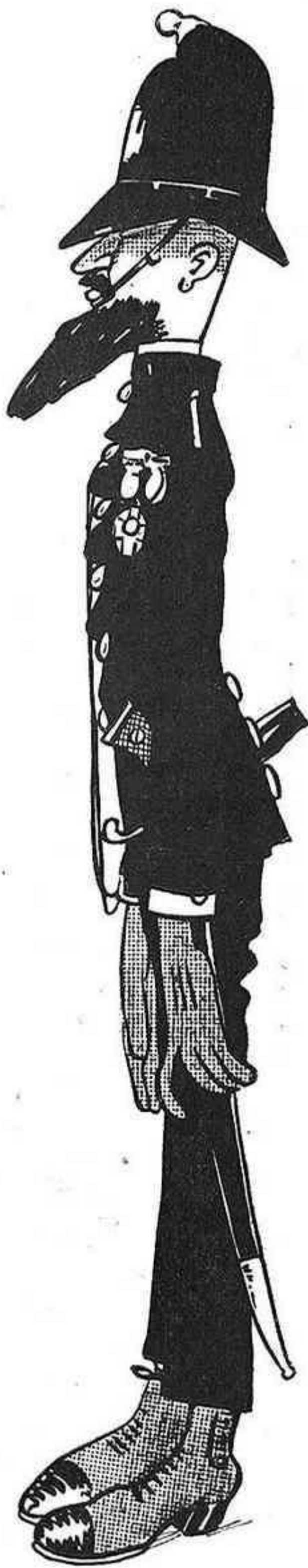
No sé qué ho fá, vida meva;
més sempre que prop meu passas
encar' que distret no 't vegi,
sento en mon cor tas petjadas
y apar del pit vol sortirse'm,
tant fort es son batre d' alas.

Llavoras ma vista 't cerca
y al toparme ab ta mirada,
á glopadas del cor brolla
ma sanch ardent com lava,
inondantme de desitjos,
d' ensomnis y d' esperansas!

Apropa á n' el meu rostre revellit
el jovenívol teu, envellutat;
junta á n' els meus tos llabis, pit ab pit,
y abramm ferm, amor, ben abrammat.
Y ara, abstreyentme en un oblit pregón,
res vuy saber de terra ni de cel:
¡ves que 'm fá á mi ni que s' enfonzi 'l món
quan xuclo de ta boca l' hidro-mell!

Ni odi ni amor; ni envejas ni rancunias;
res vé á alterar ma solitud. Diria's

DE LA BONA-MORT
(per Sancho)

—Ara vingá una llanseta,
un plumero ben airós,
y aquí tenen un "manaya"
per aná á la processó.

plana en mon cor com á senyora y reyna
la calma del sepulcre. Aixís ma vida
s' escola indiferent, seguint sa ruta,
com llisca alas estesas la gavina
á frech á frech del mar qui l' enmiralla...
com pel desert l' alarb vá fent sa vía!..

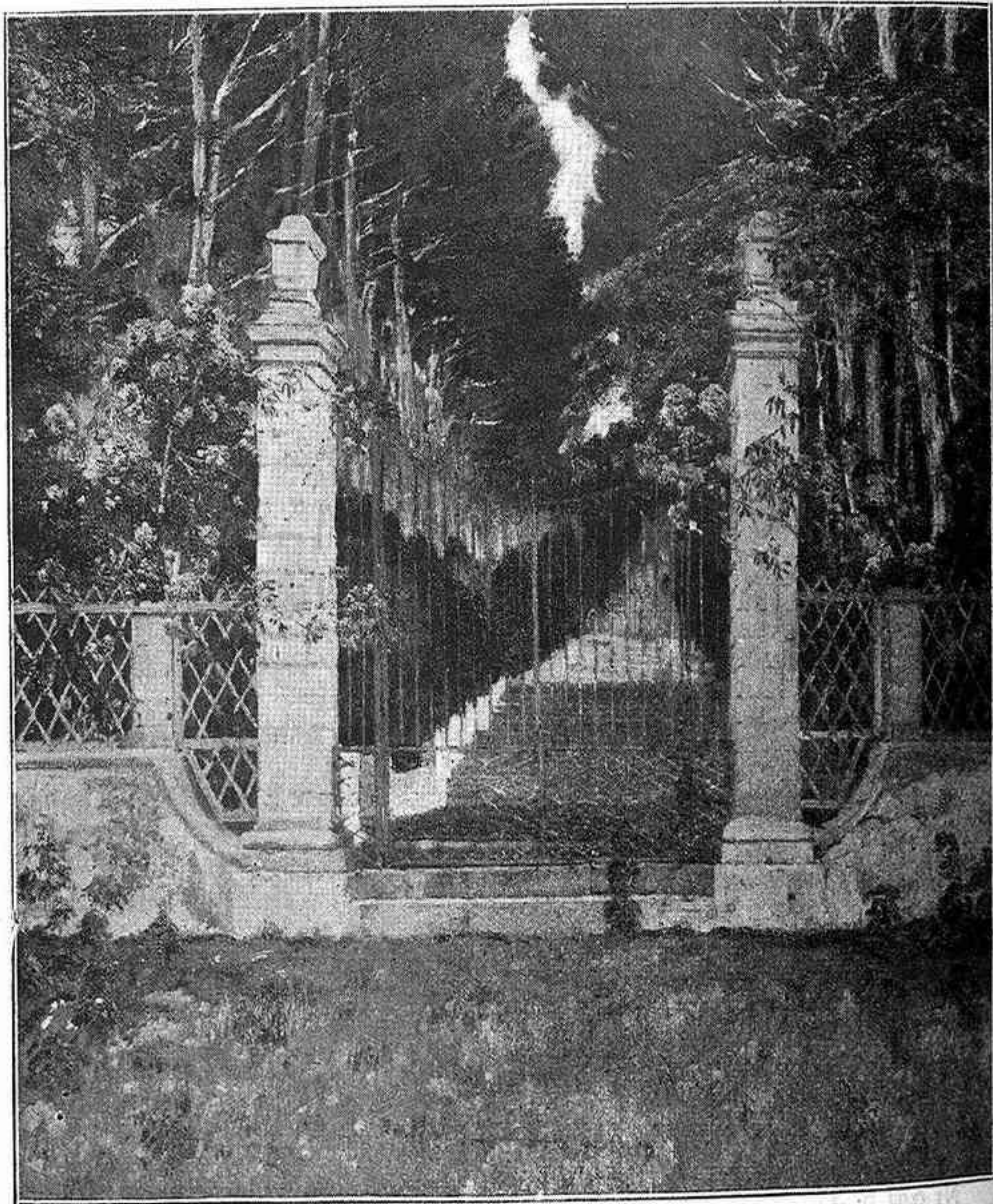
JAPET DE L' ORGA

LA VERITAT INVEROSSIMIL

I

A lo millor de la disputa, las mans, fins llavors inactivas, hi intervenen.
—¡Plif!

ART CATALÁ. (Quadro de *Santiago Rusiñol*)

Porta senyorial.

La taberneta.

—¡Plaf!...

Y 'l Mingo, que casualment aquella tarde porta un bastó, perdut ja 'l món de vista y sense considerar qu' es ell el qui primer ha passat á *vías de hecho*, contesta al ¡*plaf!* del Nando ab una garrotada que 'l deixa estabornit.

—¡Hala!... Ara torna á dirme morral y cara gruixuda.

Y á pas viu, pensant ja en lo que infaliblement ha de venir y deixant extés al pobre nafrat, procura escorre el bulto.

—¿Qué tens?—li diu la seva Lluçia al veure'l entrar á casa cinch minuts després, ab una cara que no es la de costúm.

—Res. Que 'ns hem qüestionat ab el Nando y, no sé... crech que ab aquest garrot li he fet alguna tontería al cap.

II

Quan l'endemá un polissón puja al pis y demana per ell, el Mingo ja 's menja la partida

—¿Que *viene* per aquella friolera d'ahir?

—Sí, señor. ¿Es V. el que con un palo...

Ni 'l deixa acabar.

—Sí que soch jo; pero sápigay *entienda* que 'l Nando me *trencó* el *respecto* y...

—Bien, bien; eso al juez. Véngase V. conmigo.
Y 'l Mingo y 'l polissón baixan escalas avall, y fentla petar com dos amichs de tota la vida, se 'n van tranquilament cap al Jutjat.

III

Ja está la cosa esbrinada y aclarida.

Ja está vista la causa.

Ja está pronunciada la sentencia.

“Resultando...”

“Considerando...”

“... Se impone al Domingo Argelaga la multa de cincuenta pesetas.”

—¿Deu duros?—exclama 'l Mingo, verdaderament encantat d' haverne sortit tan barato.

—Sí, señor; diez duros.

—Es que un servidor... (Aquests deu duros, es qüestió de salvarlos.) Es que un servidor... may els ha *tenido*...

—No importa: si no puede V. pagarlos en moneda, los pagará en arresto. Cumplirá la pena en la cárcel.

LA SEBA DEL ANY (per *Picarol*)

—«En aquel preciso instante el detective Sherlock entraba sigilosamente en la cocina...»

—Sí, vaja... S veu que aquests “destatifas” son gent que us vol pendre l' empleo...

—¿Quánts días hi hauré d'estar?

—Diez: uno por cada duro.

—¡Ahl... Ja hi estém *andando*...—

Y *andando, andando*, el portan pel camí més dret á la Presó Celular.

IV

Ells prou han procurat amagalsho á la gent de la escala; pero, per fondo que 's fassi 'l foch...

Sense que se sápigam cóm ni per ahónt ha vingut, el rum-rum s'escampa desseguida, y las vehinas, confusament enteradas de que al home del quint pis li ha passat alguna cosa, s'apressuran á rodejar á la Lluçia ab la santa intenció d'estirarli la llengua y ferla cantar.

—¿Tan mateix es cert que 'l vostre Mingo ahir va entrar á la presó?...

—Ja hi som— pensa la Lluçia, mossegantse 'ls llabis.

Pero tot y veyent que aquellas tafaneras saben més de lo qu'ella voldria,

—Sí que hi va entrar,— contesta ab pasmosa naturalitat, ben decidida á deixarlas de pedra.—¡Y ab molta honra!...

—¿Es dir que hi es?... ¿Y per qué?

—Per... recomendació d'un jutje.

—¡Ahl... Pero ¿qué hi fa allí dintre?...

—¿Qué hi fa?— diu la dona del Mingo, ruixantlas á totes ab un somris triomfal:—¿Qué hi fa?... Lo qu'encare may havia fet, ni potser farà may cap dels vostres homes... ¡Guanya un duro diari!...

Y la Lluçia pronuncia aquestas paraulas ab un accent tan ferm, que las vehinas, desorientadas y ben convensudas de que 'ls ha de ser impossible treure'n res més, van desfilant lentament, mirántsela de reull y murmurant en veu baixa:

—Un duro diari!... Un duro diari!... ¿Quí dimontri ho entén aixó?...

MATÍAS BONAFÉ

VIUDA ¡Y SOLA!

LEMA: ¡Pobra mare!

Es viuda, y son gran consol
era sa adorable filla,
una noya com un sol,
de divuyt anys, la pubilla.

En ella havia posat
tots sos afectes de mare;
veya el demá iluminat
ab la llum potent y clara
de la bellesa gentil
de son ser... Y com llegenda,
la Mort, que 's molt bona y vil,
de cop li robá la prenda.

La mare sent desconsol...
se sent tant y tant aislada!...
May més tindrà lo que vol,
la desdita l'ha envoltada.
¿Qué son avuy sos palaus
hont el luxo s'hi destaca?
¿Qué son sens aquells ulls blaus,
sense aquella noya maca?...
No més son joyas sens brill,
cosas per sempre perdudas...

Representan un espill,
y, com aquest, restan mudas,
sens el sol vivificant
d'aquell detxat d'hermosura
y de carinyo. Plorant
la mare sent l'amargura
d'un avenir ¡tot dissort!
que la seva ánima glassa.
Lluyta entre la vida y mort
que 'l cor acepta y retxassa.
¿Y per qué, Déu saberut,
me sento tant trista y sola?...
—pregunta— y Déu, cego y mut,
no respón, y ella s'amola...
y va sufrint y pregant
y en tant la naturalesa
va eliminant y procreant
ab tota la seva cruesa,
com si la manés un boig
d'inspiracions sempre rojas,
matant noyas que fan goig
y deixant mares mitj bojas!...

ANDRESITO

UN DÍA NÚVOL

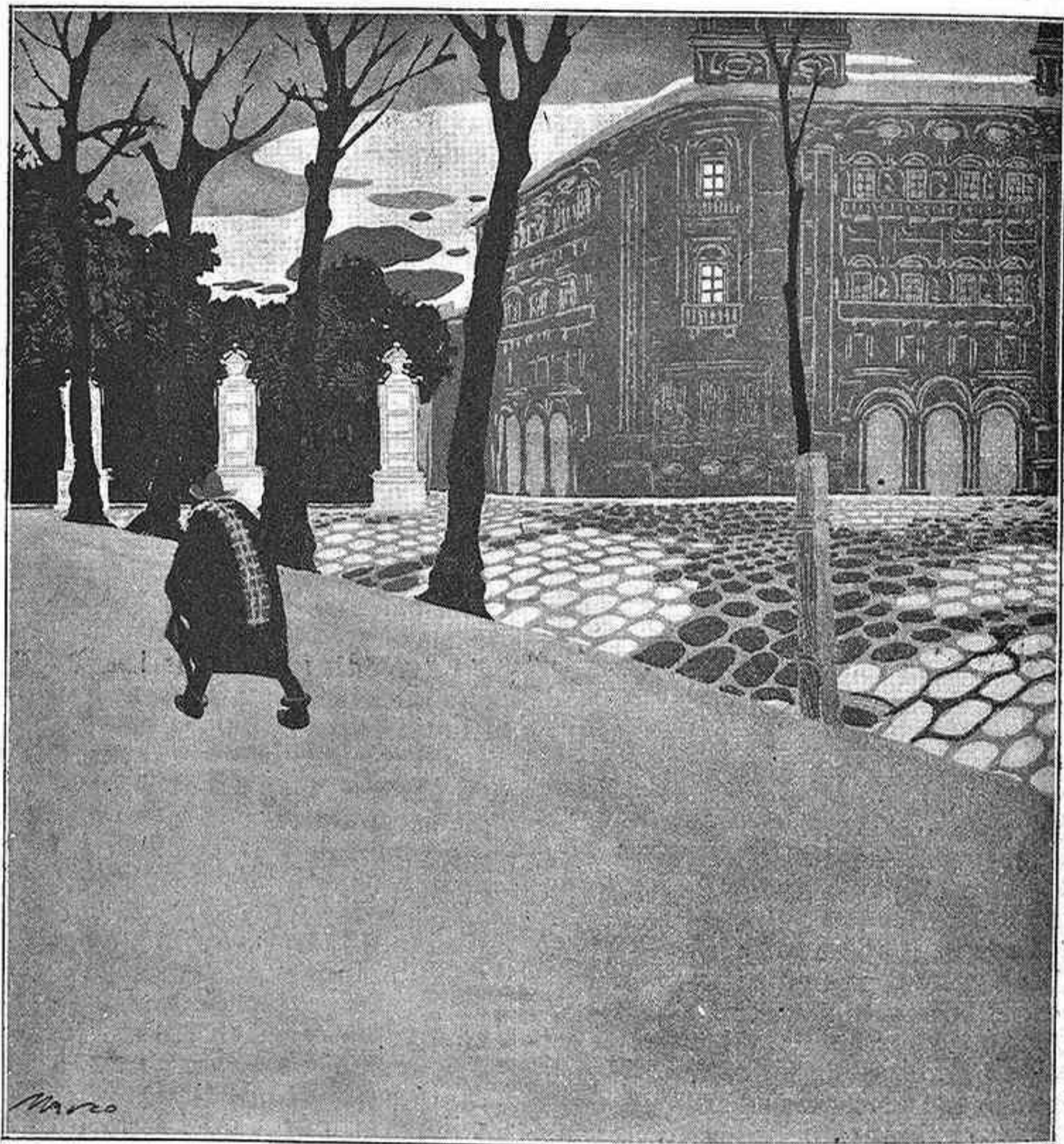
AL AUTOR D' "OMBRES,, EL BON AMICH EN XAVIER MONSALVATJE

El jorn era trist, ben trist, d' un cel grisench y brut, atapahit de la banda de Ponent de nuvolots negres apilotats com tirats arreu damunt dels altíssims turóns de las Gabarras. S' havia despertat el dia ab indolencia, embolcallat tot ell en pluja de finas gotas, pausada y persistent, que havia deixat convertits en bassaradas els més dels carrers de la vila humitejantho tot com si desglassés.

Pel finestral del cassino ma vista 's perdía allá d' enllá... El mar era d' un blau fosch, tétrich; el vert dels turóns que, adelantantse de cada costat del poble y endinsantse en el mar, formavan un ben arracerat cau, s' havia també enfosquit fins ennegrirse. Un vel tupit, interposava en tot la espessa boyra...

Jo, mitj ajassat junt á la finestra del cassino que donava al passeig de-

NOTA DE TARDOR (per *Marco*)

Després del cap de núvol.

sert y trist ab arbres ploraners, havia llegit instintivament tots els diaris que tenia á má, ensopit per haver estat escoltant una hora seguida parlar de taps y suro y aranzels ab una monotonía embrutidora, consultant sovint el rellotge ab impaciencia, com si ab la intenció volgués empényer las agullas pera que transcorregués el temps més depressa, á fi d'eixir d'aquell ensopiment que 'm feya frisar tan bon punt arribés la tartana que m'havía de portar á Llagostera.

Dintre del local hi regnava una indolencia adormidora. L'atmósfera pesanta pel fum de tants cigarros contribuía á formar un ambient de mandra; la fressa monótona de las fitxas del dómino fregant en el marbre de las taulas feya aclucar els parpres per una són dolsa y irresistible. De bona gana m'hauria ajassat del tot y adormit fins á l'hora de la marxa... Per evitar aixó vaig alsarme y dirigirme cap á fora, quan l'esvalot d'una colla de quitxalla cridayre y bulliciosa, que venía del cap del passeig, m'aturá al lllindar mateix de la porta del cassino.

Prompte vaig compendre la causa de la gatzara. Un pobre vell miserable y borratxo 's tambalejava, tot avansant, empés per aquella trepa de xicots que, veyentlo indefens, se 'l passavan de má en má com si fos una pilota. Y aquell infelís plorava, plorava desconsolat, tot pronunciant paraulas incoherents y barbotejant mots estranys, que un no sabia si eran renechs de desespero ó clams implorant á Deu misericordia.

Vaig atansarmhi. Aquellas llágrimas m'atreyan, fins suposant que la borratxera li havia donat per plorar aixís com á molts els dona per riure. Però, al estar ben aprop d'aquell home, al veure sa cara contreta pel dolor y sos ulls anegats, creguí que verdaderament li passava quelcóm digne de llástima. Llavors, paranthi atenció, vaig recullir aquestas paraulas de sas exclamaciós, poguentme fer cárrech de son desespero:

—¡Bagassa! ¡bagassa!—anava dihent.—¡Mala negada fassil.. Ha fugit... ab ell... ab un meu fill... han fugit els dos!... ¡Y jo sol, ben sol... pobre de mí!... ¡Bagassa... bagassa!... pillos!... ¡Mal rellám els matí!...—

Y seguía renegant més, més, fins acusar á Deu en son desespero inconsolable... Y s'aná allunyant poch á poch, acorralat per aquell aixám d'insensats baylets que reyan, reyan veyent sas llágrimas...

Jo quedí inmóvil, anonadat, davant d'aquell quadro miserable y brutal d'un fill que fuig ab sa marastra, abandonant á son pare vell, casi inválit, sense recursos pera guanyarse la vida, ni esma pera demanar almoyna, encegat tal volta per la passió nascuda d'un desitj carnal irresistible.

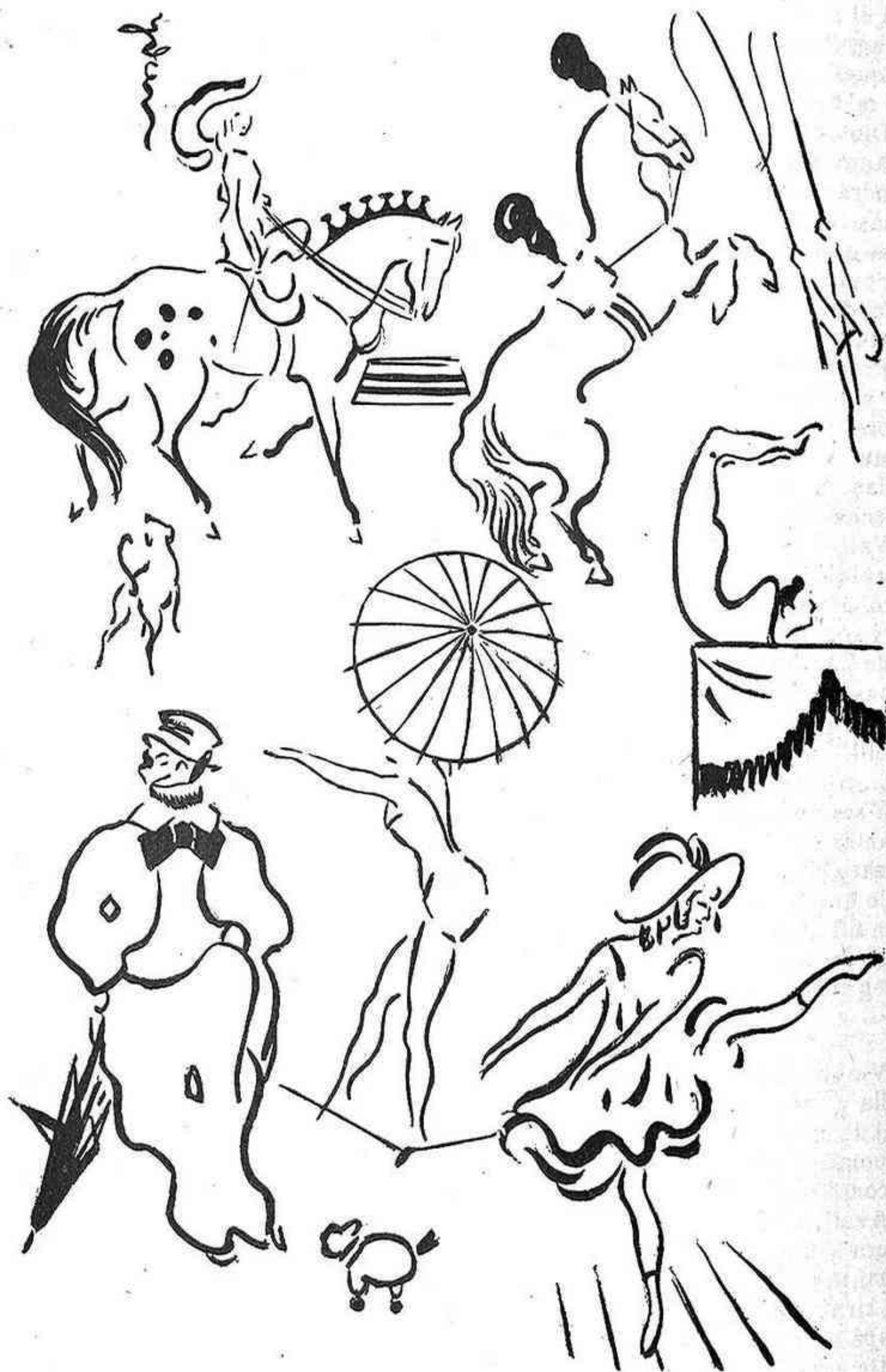
* * *

Vingué la tartana y prompte comensarem á devallar per una carretera molla y enllotada ab arbres bruts y iguals, la que s'escorria per entremitj de suredas frondosas, quina compacta negror armonisava ab el cel aplomat... Ni un aucell ratllava la boyra, ni una ténue remor alterava l'acompassat só dels cascabells del animal y el traquetejar de la tartana.

Avall, avall... La boyra anava atapahintse, el cel s'enfosquía y la carretera s'allargava dreta sempre bon tros enllá. El tartaner, mitj adormit, aguantava d'esma la tralla y las regnas; l'animal, com endormiscat també, tirava sense amohinarshi; jo, ajassat dintre la tartana, ni sé quant temps vaig passar ben adormit...

De sopte, un fort sotrach va deixondirme, y llavors, tot fregantme 'ls ulls y estirantme, vaig mirar á fora. 'S veyá 'l mateix: la carretera igual, igual sempre. No més mirantho bé s'hi notava al fons de tot, en últim terme, un punt negre d'un carro ó tartana que, bon tros lluny avansava vers Llagostera. Com que 'l nostre animal caminava, ab tot y la mandra,

APUNTES PARISENCHS (per *Ida*)

Croquis presos en el Music-Hall.

bon xich més depressa que aquell altre, prompte vam tenirlo casi á tocar y llavors fou quan vaig fixarme en la indumentaria d'aquell vehícul que, de lluny, ja's veyia prou que no era *del terrer*. Era un carro-cotxe d'aquells hont s'hi aixopluga una mena de gent llampanta y virolada, *saltimbanquis* de totas las escolas qu' en las plassas de tots els pobles exhibeixen sas habilitats essent las delicias de la gent jova, una mena d'arca de Noé per una rassa ben diferenta de totas las altrás, una llar ambulat de sers estrambótichs, de curiosos bohemis dignes de llástima... Sobre 'l sostre del cotxe s'hi veyia un gros tabal y dos ó tres farcells de roba de colors llampants que semblavan passats per cent bugadas.

Al pendre la davantera nostra tartana, vaig mirar encuriósit á dintre d'aquell estrany vehícul y 'l cor se 'm glassá. En aquell cau hi havia una dona d'uns trentacinch anys, grassa y bruta, adormida, ab el cap reposant en els genolls d'un home jove. Soptadament torná á ma imaginació el pobre vell borratxo, y vaig mirar enrera: el cotxe dels *saltimbanquis* quedava bon tros enllá, avansant ab parsimonia per aquella carretera llarga y humida sota un cel gris, prenyat d'aygua.

P. COLOMER Y FORS

POSTALS

Si 't porta la brisa perfums de floretas
en horas d'angoixa, de pena y de dol,
recull-los, donchs parlen de goig y amoretas,
que 'l cor t' els envía per darte consol.

Així com l'onada esborra
el teu nom damunt la sorra
una y cent voltas, sens fí,
jo voldria que 'ls meus llabis
poguessin borrar 'ls agravis
que tu hagas rebut de mí.

Quan l'hermosa matinada
sas clarors hagi escampat,
la teva má nacarada,
ja tindrà en ella guardada
la postal que t'he enviat.

Eixa postal, vida mía,
es la llum de la alegría
que frueixen nostres cors;
¿no será pas flor d'un día
la flor de nostres amors?

Si un sospir te porta 'l vent
tot ell ple de sentiment,
donli tú dolsa acullida,
qu' es el símbol de virtut
d'un amor esma-perdut
que vaga errant per la vida.

Jo crech que la bellesa tota rara
qu' ostentan en ton pit eixos clavells,
en lloch d'hermosejar la teva cara,
la cara es qui hermoseja més á n'ells.

LLUÍS SUREDA PARADÍS

SENSACIONES

A MON AMICH D. ALBERT RUSIÑOL

Hem passat curta estada en sa solitud de l'anacoreta; lluny de tota munió; dejuns de tot aliment intel·lectual; extasiats davant de las sensacions puríssimas de la vida contemplativa.

Baixém de l'allunyament escullit y doném expansió á n'els nostres acostumats quefers, experimentant una rara sensació que 'ns mortifica ab extrém. La nostra imaginació está aturada; la nostra memoria queda buida de recorts; tota idea ha fugit del nostre cervell.

Mestre Baudelaire se 'ns presenta en forma imprecisa, com un ser sobrenatural y, ab ell, la redempció sensitiva y cerebral per virtut del haschich ubriagador.

Per la nostra sort, l'instint prepotent de la voluntat s'espresa ab un supré m esforços de rebelió y pareix triomfar del nostre esquilmat esperit.

A l'hora comensém á capir la espantosa condició d'un home quina imaginació deturada no pogués funcionar sense l'auxili de l'haschich y renunciém á que tan malehida droga sia motor de las nostras ideas, per més que aquesta renuncia no resulti del tot efectiva.

Anguniosament esperém la tornada de la normalitat salvadora, el fi d'aquest mal somni que atormenta el nostre intelecte, la finita d'aquesta obsessió que absorbeix per complert el nostre esser.

AL PEU DEL TOBOGGAN (per *Sprit*)

—Vosté s'ha aficionat á n'aquest sport?... Aixó es que deu desconèixer el vértich?...
—Vértich... Vértich...? La veritat, no 'l conech... y aixó que hi vinch cada día!...

CANTARELLA BILINGÜE (per *F. Sardà*)

—“Bueno lo mismo que el pan
es el mozo á quien yo quiero...”
y jo també, en el color,
retiro á n' el pa moreno.

Un instint de la voluntat ens impulsa á moure la ploma sobre 'l paper: com per encantament, se produheixen els conceptes ab desacostumada facilitat fins á empenyers els uns als altres, fins á precipitarse lluytant pera fluhir del cervell en febrosa gestació.

Y mentres la marca nervosa de la ploma va estampant: “Vením de pas-

sar curta estada demunt d'empinada montanya, fent vida vegetativa. Aquesta curta estada ha rovellat la cadena de la nostra activitat cerebral., "Tot treball se 'ns torna pesat., "Retornar á la nostra existencia d'avans suposa un esforç penosíssim., "Las nostras ideas s'han declarat en revolta., Aquesta petita interrupció en el programa de la nostra existencia, del nostre pensament, de la nostra mentalitat avans en equilibri, enclouen ara una pertorbació, una mena d'alucinació impossible d'esplicar.

"Es viatge que havém fet trastornar las nostras costums, creant una mena d'inaptitud, certa impotencia propera á una ataxia intelectual ó á una parálisis..."

"La vida no es més que una serie ordenada de vibracions armoniosas., "Cada esser vivent no es més que un mecanisme maravellosament calculat., "L'home es també un mecanisme, impulsat per sùtils y complicadas rodas que's mouhen per l'impuls d'uns ressorts que'n diuhen sensacions..."

La nostra má, avans en vertiginosa carrera, 's detura aquí, no poguent trassar més que punts y altres punts suspensius en llarga renglera.

El nostre cervell va entrant en la plenitud de las sevas facultats; recobra la seva potencia creadora, la intensitat del seu poder analítich y discorre que tot quant havém escrit bé podria haverho sugerit per artificial instigació l'abominable y temptador haschich.

PERE FERRER GIBERT

ADORACIÓ

I

Xafegor de nit d'estiu,
—de nit bella y misteriosa—
y á un redós tot ell jolíu
per un' ànima somniosa,
com parella dins del niu
qu' els corprén febre amorosa,
dono esplay al cor captíu
ab l' aymada bondadosa.
...Tú, ma verge, dom las mans;
baixa 'ls ulls; oheix mos cants,
que comensa l' harmonía.
T' ofereixo l' oració:
cada res, una cansó;
cada cant, una alegría.

II

Cel ben clar y transparent,
—bella nota d' harmonía—
contemparlo ávidament
á tothora jo voldria.
Per xó peno tristament
y ma pensa s' ensomnia,
cap-al-tart, á sol ponent
entre llums de melangia.
Sort, llavors, d' estar ab tú,
y adonarme de que llúu
franca llum en ta mirada...
Sort que veig ab grat anhel
que ja 's troba etern el cel
en els brassos de l' aymadal...

III

Alt el front, y viu l' esguart,
així 'm plaus, ma dolsa aymada;

que la llum de cap-al-tart
es llum feble y esblaymada;
y jo 't vuy d' entre l' esbart
ressorgint com una albada;
trescadora com l' isart
qu' ha deixat la fondalada.
Ton perfum de joventut
té l' encís y magnitud
d' eternal ubriaguesa.
Té l' ardencia palpitant
que ab el temps va atresorant
més amor, com més vellesa.

IV

Ben sovint te faig plorar
quan te posas entristida,
que 'm plau molt ton sanglotar,
ta parpella mitj humida,
la resllum del teu mirar
boy sentinte engelosida
revivint ton lleu penar
malhaurada en ta ferida...
Y es que vuy, dona del cor,
contemplarte la rojor
de tas galdas purpurinas;
prodigante mon conhort
y tastantne la dolsor
de tas llágrimas divinas.

V

Sols el camp d' espigas d' or
s' enllumena y s' abrillanta,
quan el sol ab sa xardor
li rebat claror vibranta.
Y es tan bella la rojor

DON PAQUIDERMO AL RESTAURANT (per *Picarol*)

—Me fareu arreglar una racció de canalóns; després roast-beef y llagosta... D' escu-
radents no me 'n dugueu, que ja me 'ls porto jo.

y á n' els ulls es tan geganta
qu' es divina resplandor
que l' estiu potent encanta.
Tot denota plenitud
ab esclats de fortitut
qu' es de Juny la gran florida.
Y em recorda la xardó
y l' encís del teu petó
que m' ha dat un doll de vida!

VI Y DARRER

Alsa 'ls ulls; es negra nit.
Tens cansada la parpella...

Mira enlayre, á l' infinit
com festeja alguna estrella...
El meu esplay ja ha finit
com l' encens en la capella...
¿Lo meu res, s' haurá esvahit
com ignota maravella?...
Oh! no, no; veig com somrius;
que ab tos ulls joyosa 'm dius
que jamay será oblidada...
Nostre amor, es ben fervent...
Vinga 'l bes d' agraument
y... mercés, mercés aymada!...

J. VIVES Y BORRELL

L' HOME DEL PAISATJE

Després d' una nit interminable, sotraquejat pel va-y-vé del tren cor-
rent febrós per terras estrangeras, ferem *alto* en una petita estació ahont
per primera vegada vaig veure un home. L' home del paisatge.

Era de bon matí. El cel estava completament tapat per una inmensa
capa llisa de color de plom. La terra era humida. Uns arbres alts, á ma-
nera de pollanchs, restavan silenciosos apostats en llarga filera á la vora
d' un torrent. Al lluny tot restava confós per una ombra gris, perdentse
tota mena de perfil.

Al aturarse 'l tren, comparegué l' home per un caminet ab pas calmós, deixant estampat damunt la terra el solch de sas petjadas. Cobert ab un abrich de caputxa color de pansa, guants blaus de llana y grossas sabatas ferradas, venía d' un poble proper á cumplir sa missió. Semblava haver posat arrels en aquell tros de terra que invariablement tots els días á la mateixa hora creuava inconscient y esdevingué la figura d' aquell paisatge.

El color, la línea, els moviments, tot presentava el sagell de solitud y pesadés, producte del terror, ahont tranquilament s' escorrián els llarchs jorns de sa existencia.

Aquella plana, ab sos arbres y sos ayguèròls, eran el seu món. Allá esgranava el rosari de sa vida ni envejós ni envejat.

El món, l' altre, prou desfilava cada día per davant seu, mes ell no 'l veyá, no 'l sentía el desitj de pelegrinar per la terra, y un cop complerta sa missió, 's girava indiferent á n' aquell monstre atapahit d' ansias, neguits y feixos de nirvis en vibració agudíssima.

Tornarem á empendre la marxa. L' home restá encastat al seu lloch, mes jo 'l veyá, 'l sentia en cada accident del terreny que brunzent passava per davant dels meus ulls

El rostre inmóvil, ab cara d' esfínx desprovehida de tota emoció, el veyá retornar á sa llar ab pas calmós, deixant estampada enrera la sabata ferrada demunt la terra molla.

Tenia muller y tenia fills com els arbres tenen fullas. El seu rostre, com el paisatge de que formava part, sols se trasmudava banyat per la llum del sol. Jamay una tonada florí en sos llabis. Jamay un dupte li feu arrugar las cellas.

Ell estava al seu lloch. Aquella llenca de terra de la qual ell era 'l complement, el tenia á cubert de las miserias que fan barallar els homes.

Corria el tren esbufegant fadigosament y ja semblava sentir una veu que 'm deya en mitj del brugit de rodas y vagóns:

— La humanitat es un munt de folls cercant quiscun el seu lloch.

Y alashoras l' home del paisatge esdevingué per mí un símbol.

MARTÍ ALEGRE

JARDI D' IDILI

(PLAFÓ DECORATIU)

Floreixen las magnolias superbas, blancament,
y es declouhen sas flors ab nimbes de puresa;
las guaytan els galans, molt amorosament,
y diu l' enamorat á sa gentil promesa:

—No trobas, al jardí, las flors meravelladas?

—Maravella sublim la cerco en ton mirâ.

—No sents, tú, pels jardins, essencias delicadas?

—El teu perfúm de besos cap flor me 'l donará.

Passeja la parella de l' amorós esguart,
vora dels pensaments, blau vellutat y seda.

El sol, marxa á la posta.—Es l' hora del cap-tart,
Quan penja, dalt l' espay, un tros de lluna freda.

Y aprop de las magnolias superbas, blancament,
un roig potent esclata damunt llabis encesos
s' esguardan els galáns, més amorosament,
y es contenen sos amors ab frissament de besos.

PERE SALÓM Y MORERA

LAS NOSTRAS MAMAYS (per *Marco*)

—Jo sí que ab las criaturas
m' hi amohino ben poch...
El nen que me 'l porti l' "ama",
jo prefereixo dû el gos.

ESTIRABOT

—Noy, ets bastant animall...
¿Perque sabs qu' escrigué sátiras,
dus *sátiro* á Juvenal?

FRA NOI

REMEY RADICAL

6

COM ME VAREIG LLIURAR DE DONYA MICAELA.

May m' han agradat las visitas. Ni ferne ni rebre'n.

Amich de la llibertat—de la verdadera llibertat—baix tots els seus aspectes, ni 'm plau que ab la trivial excusa de preguntar còm estich vinguin á destorbarme, ni 'm sembla lícit anar, sense cap objecte, á empipar á un amich ó conegut al qui la meva presencia causarà tal volta contrarietat ó perjudici.

Servir al conegut, atendre al amich que de mí necessiti... ¡Ja ho crech! Tractantse d' aixó, considero oportuns tots els moments y bonas totas las horas; pero fora d' aquests cassos, si á la meva má estés, inclouría el visiteig en el Códich penal y... no 'ls dich res dels cástichs que als delinqüents imposaría!

Imaginis, donchs, la desagradable impressió que una tarde vareig sentir, quan la meva dona, entrant precipitadament al meu quarto, va dirme en veu baixa:

—Hi ha donya Micaela.

Donya Micaela era—y es encare—la vehina del pis de sota. Feya quinze ó vint días que vivía á la casa y ja, no sé còm, havia adquirit fama de ser una calamitat en forma de dona. A la quenta venía á oferirse'ns.

M' also immediatament y, procurant imprimir á la meva cara una expressió ben amable, surto al *recibidor*.

—Deu la guard, senyora — li dich, fentli una regular cortesia.

—Deu lo guard. Ja 'm perdonará que no hagi vingut més aviat á visitarlos. Pero, entreté tant la instalació en un pis nou... Hi ha que pensar en tantas cosas! S' han de lligar tants caps y cuydar tants detalls!... Vosté ja ho comprén.

—Si, senyora; jo ho comprench tot y de tot me faig cárrech.

—Donchs sí; avuy m' he dit: Déixam pujar á dalt á visitar á aquests senyors, que quí sab qué deurán pensar de la teva tardansa...

—Oh, no, senyora! Li asseguro que nosaltres no pensavam res.

—Mil gracias!... Jo soch viuda y visch ab tres fillas, dos fills y una neboda: ja 'ls coneixerán. Per lo demás, en tot lo que siguém bons, poden manar sense cumpliments.

—Lo mateix pot fer vosté ab nosaltres—responch jo tot satisfet, ben convensut de que allí va á tenir fí la visita.

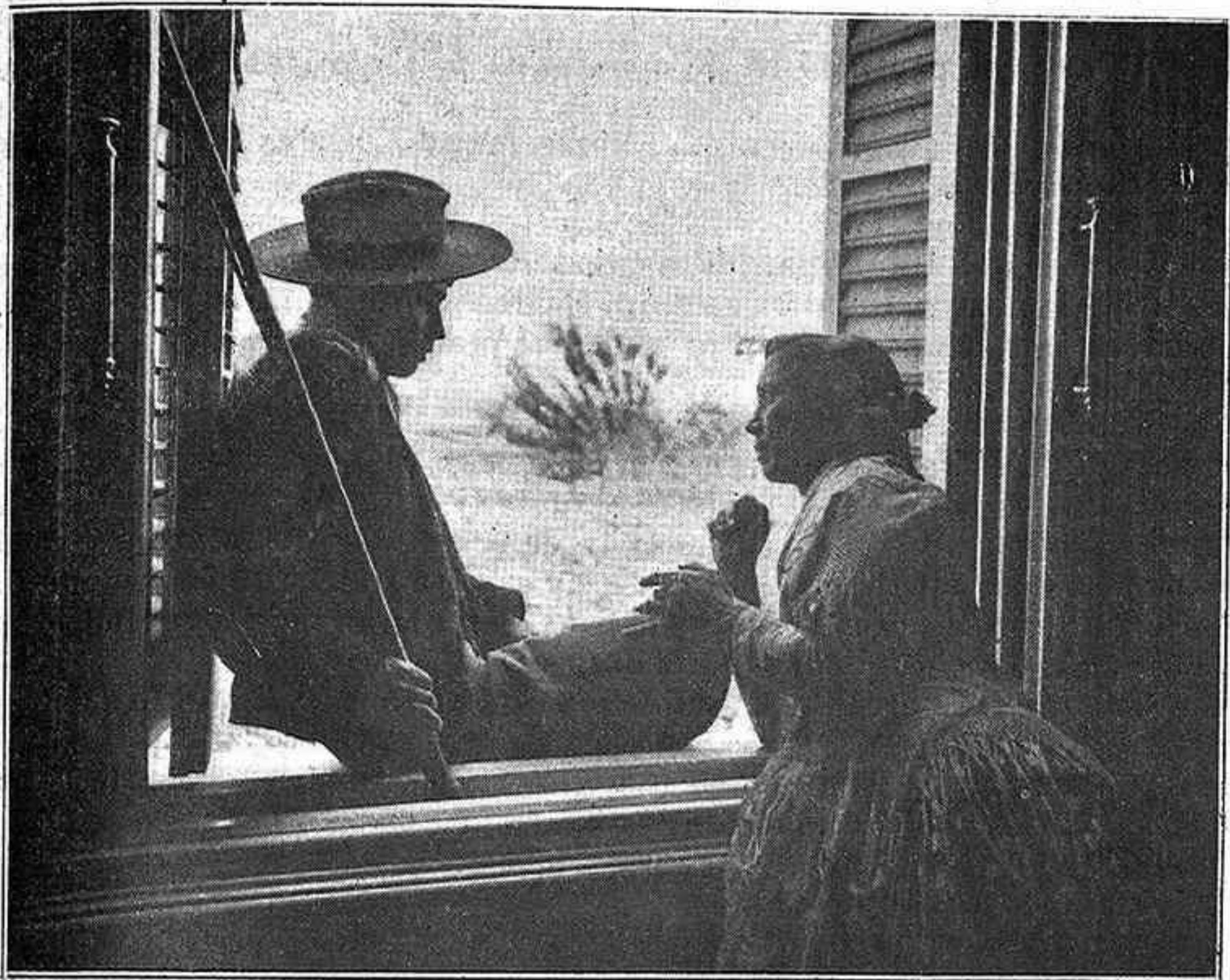
LO QUE BASTA (per R. Miró)

—¿La má de la meva filla, vol?... ¿y qué 'n farà de la má?... No veu que la té molt petita...

—Oh, tant se val!... No més que pugui entrar á la butxaca de l' ermilla de vosté, ja n' hi ha prou.

DE TERRAS ENLLÀ, (Fotografia de *Frederich Fernández*)

«Pelando la pava.»

Pero ¡no n' estava poch d' equivocatl.. Llavors precisament comensava. Donya Micaela, que á una amable indicació meva s' havia assentat, s' alsa ab molta desenvoltura y exclama passejant la mirada per l' habitació:

—Aquest pis es més clar que 'l nostre.

—No ho extranyi. Com qu' es més á prop del cel...—contesto jo, fent una rialleta.

—¿Y está distribuhit de la mateixa manera?

—Exactament.

—Veyámlo, veyámlo!...—diu ab un tó que 'm dona á entendre que efectivament dú el propòsit d' escorcollar tot el pis.

¿Qué haig de fer jo, davant d' aquella insistencia? ¿Dirli que á Espanya no es permés practicar registres sense auto judicial? ¿Agafar senzillament á donya Micaela pel bras y acompanyarla á la porta?

Me carrego de paciencia y 'm dispo, nó á acompanyar, sinó á seguir á la despreocupada vehina qui, adelantantse'm d' un parell de passos, comensa á recorre totas las habitaciones.

—Ahl... Aquest quarto el tenen arreglat casi lo mateix que nosaltres. ¡Y quántos quadros! ¿Qu' es pintor, vosté?

—No, senyora.

—Aquest deu ser el seu dormitori ¿veritat?

—En efecte.

—Holal.. Es ben alegre aquesta sala... Vistas d' edificis y monuments... ¿Que potser es arquitecte?

—No, senyora.

—Ja 'm permetrà que obri el balcó... ¡Ah! ¡Quína deliciosa!... ¡Cóm s'escampa desde aquí la mirada!... Ja ho crech!... Molt més que desde 'l balcó nostre.

—Alguna compensació ha de donarse'ns pels vintidos esglahóns que pujém més que vostés...

—Aixó deu ser el seu despaig... Llibres, mapas... ¿Qu' es advocat, potser?

—No, senyora.

Y aném seguint el pis.

—Un quarto... La cuyna... El menjador... La... Y també la tenen estucada com la nostra. Un'altra saleta... Bonicas pinturas... Veyám, veyám... Un barco, una tempestat en alta mar, una platja, un faro... Ja entench... Vosté deu ser marino.

—No, senyora.

En fí, que aturantse aquí, fent un comentari allá, obrint aquesta porta, alsant aquella cortina, el registre dura mitj' hora llarga, durant la qual donya Micaela no 's cansa d' indagar, de preguntar, de tafanejar... ni de posarme á mí á punt d'enviarla á passeig sense miraments ni circumloquis.

Per fortuna el pis es reduhit y la bona senyora ho té ja tot escudrinyat. Ha arribat, donchs, el moment de despedirse.

—*Conque*—'m diu allargantme la má,—ja ho saben... En tot lo que puga servirlos...

Aquí 's para, y ab un to de distracció tan admirablement fingit que 'm deixa estupefacte, 'm diu, mirantme fixament:

—¿Quína m' ha dit qu' era la seva professió?

Ja no puch aguantarme més.

—Esperis!...

Entro al meu despaig, agafo una targeta meva y sota 'l nom hi escrich rápidamente quatre paraulas.

—Tingui—dich á donya Micaela:—Si considera que 'ls meus serveys poden serli útils, no ha de fer més que manar.

Y li entrego una targeta que diu així:

A. March

Professor d' Urbanitat y Domador de fieras

La *indirecta* va produhir un efecte meravellós.
Donya Micaela no ha pujat may més á visitarnos.

A. MARCH

FRIOLERAS

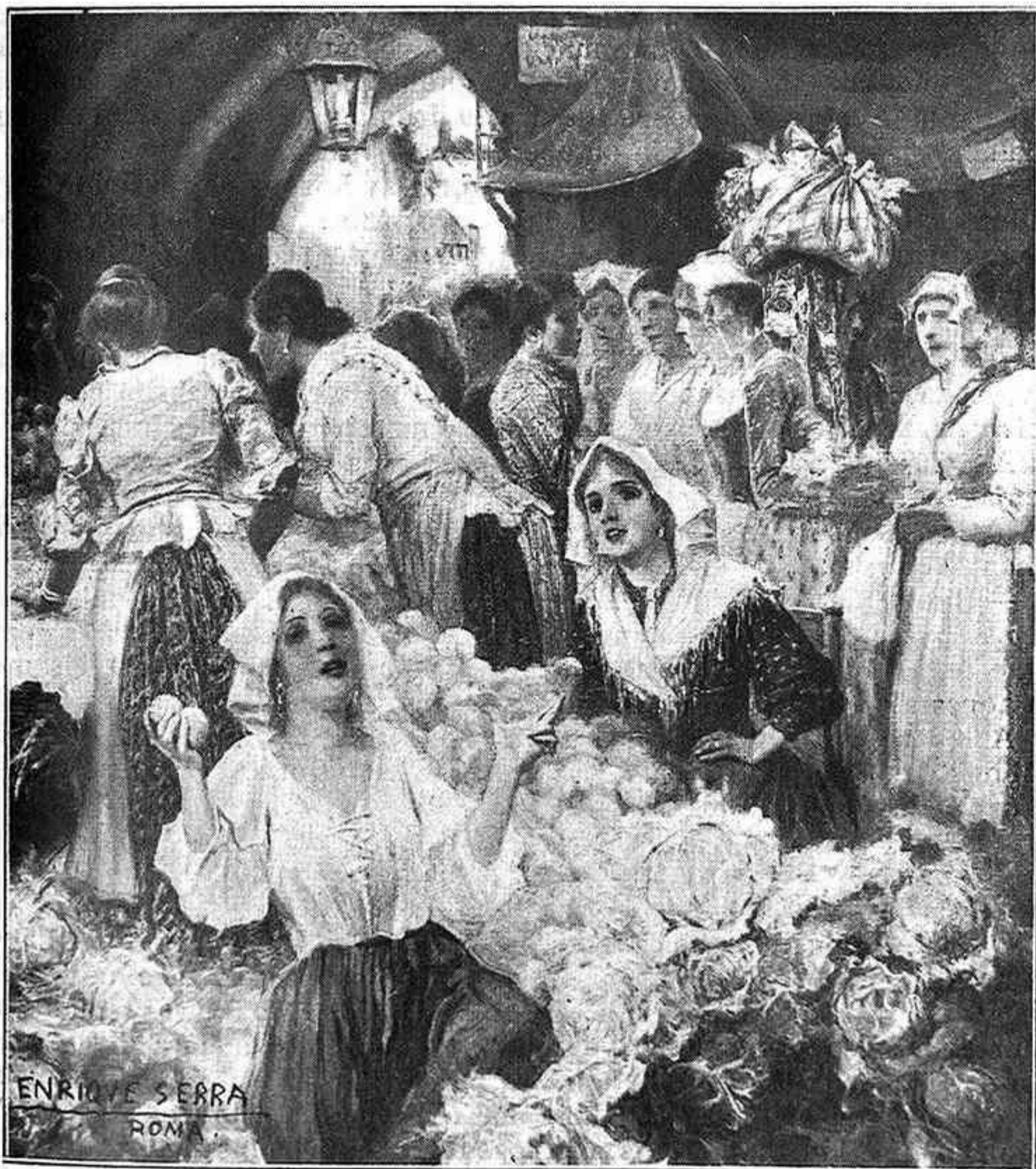
Es poch l' amor que 't duch, pel que m' estimas;
faig poch pel que tú has fet;
migrada recompensa és la que 't dono
pels sacrificis teus.

¿Perqué no es gran é inmens el meu afecte
com gran é inmens m' el dus?
¿per que eix amor puríssim, jo no 'l sento
oh, mare, igual que tú?

Bé ho sé esposa, que 'm vols: tú m' ensenyares
la ditxa assaborir,
lo tedi desterrar de ma existencia
la vida ab goig fruhir.
Si sé 'l regust de mel que 'ls besos tenen
besante ho vaig sabé;
y avuy has fet molt més, puig com á prova
m' has dat mon fill primer.

Ja ets ser, fill desitjat: creix y enforteixte
feste home y feste brau

LA VIDA A ROMA. (Quadro d' *Enrich Serra*)

Un mercat de verdura.

que jo he de dar per treure't l' ignorancia
mas forsas y ma sanch.
Prepara ton esprit; la vida es lluyta...
benhajes fill del cor,
si logras, treballant de nit y día
un grau de redempció.

JOBICO

UN DRAMA DEL SIGLE XXIII

Aquell jove de rostre angulós, d' estarrufats bigotis, llarga perilla y ulls diabòlichs, més semblant á un Mefistófeles ab gana que á un fill del sigle xx, va treure's d' una gran butxaca del casacó un formidable manuscrit, y digué ab veu que 'n deyan *opaca* 'ls novelistas per entregas:

—Vaig á llegirli un drama extrany, terrible, inversemblable, que vos-té 'm farà representar en el Paralelo.

—¡Home! Si es tan esgarrifós, no s' hi atrevirán ni en el Paralelo.

—Donchs s' hi haurán d' atrevir,—replicá 'l diabòlich autor ab accent definitiu,—perque allí hi han anunciat fa poch un drama de Sherlock Holmes ab el calificatiu de "horripilant," y ahont anuncian aixó poden anunciarhi qualsevol cosa, y sobre tot el meu drama, que no es altra cosa que una síntesis de lo que será la ortopedia en el sigle xxiii.

—¿Qué diu ara?—vareig exclamar aterrat y mirant de reull á la porta.

—He dit la ortopedia en el sigle xxiii y no m' entorno endarrera. El meu drama 's titula "La Humanitat ab pessas de recambi ó 'ls cors de la Princesa del Thibet,".

—¡Ah, els cors!...—vaig dir jo, per dir alguna cosa.

—Sí, senyor, els cors. En el sigle xxiii el Thibet es centre d' una regió civilisada, y la seva princesa té en el tercer acte el seu séptim cor, apart dels variats fetjes que ha consumit en sa curta pero accidentada vida.

Ab angoixa vareig llensar un esguart á la meva escopeta de cassa, penjada precisament darrera del autor de "La Humanitat ab pessas de recambi,". Aquell home diabòlich endeviná las meas intencions y somrihent va dirme:

—¡Bah! ¿Qué 'n treuria de dispararme un tiro? Res. ¿Que m' envia el cap á passeig? ¡Perfectament! Ne tinch un altre á casa sens estrenar. ¿Que 'm fa malvé el fetje? Millor!... N' estrenaría un de nou. Precisament en aquesta facilitat se troba l' origen del meu drama.

Aclaparat, vaig repaparme millor en el silló. L' autor girá el primer full del manuscrit, va tussir, va estufarse 'ls bigotis, estirant també las llargarudas camas, y llegí...

* * *

Després d'aquell día he cregut moltes vegadas que lo que aquell home va llegir ho he vist jo en algun somni dolorós: l' autor del drama "La Humanitat ab pessas de recambi," existeix, y encare no fa vuyt días que 'l vaig veure comprant castanyas en una cantonada de la Ronda de Sant Pau. Y lo que va llegirme l' endiablát personatge ha quedat en ma memoria com una boira espessa en quina massa hi fluctúan figuras raras y s' hi esfumen epissodis fantástichs y impossibles, cómichs els uns, trágichs els altres, tots diformes y extranyes, com si pertanyessin á un planeta no descobert encare.

ACOSTUMANTSE Á LA VELOCITAT (per Sancho)

—Mira, noya, si m' has de fer anar tant depressa, 't deixo y me 'n entorno...

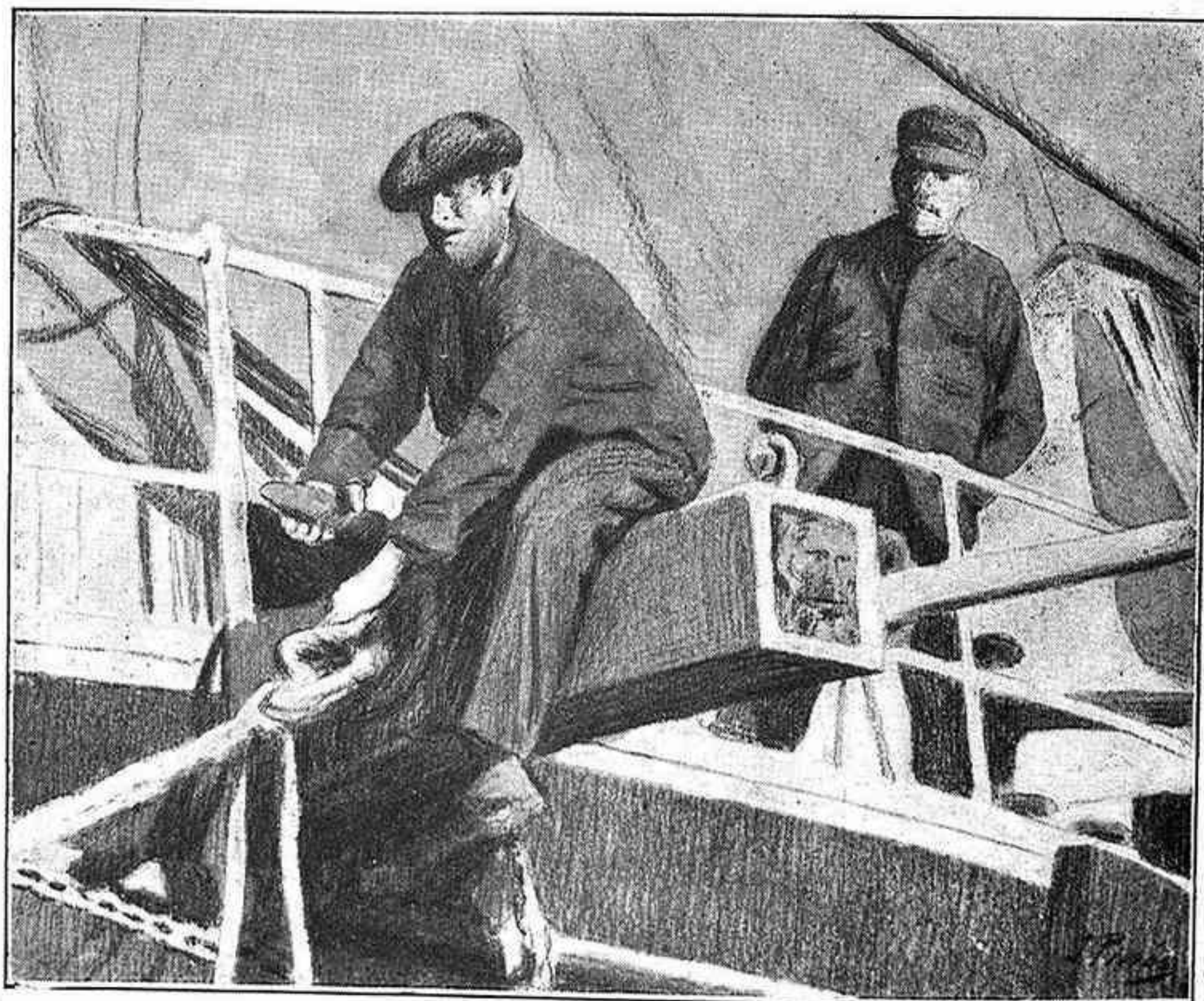
—Calla, home, que aprench de fer carreras vertiginosas... per quan me compris l' automòvil.

Era 'l tal drama llarch y complicadíssim, y no es cosa de fadigar al llegidor fentli una relació minuciosa. N' hi haurá prou ab l' exposició del prólech, en el que 'l seu mefistofélich autor creaba, dihemho així, l' ambient de la seva obra, y 'l medi en que 's desenrotllava l' acció, una ciutat extranya arribada als darrers límits de la civilització. No existía la mort; l' home 's feya *adobar* quan li convenia, posantse mitjas solas al individu, y durava aixís una eternitat, cambiantse l' organisme com ara 'ns cambiém de sabatas quan se 'ns espatllan las que tenim.

Alló venía á ser com una mena d' apoteosis y glorificació de la ortopeidia y la mecánica. En la vía principal de la ciutat que servía de decoració al *Prólech*, s' hi veyan uns grandiosos magatzems quinas portaladas monumentals ostentavan lletreros daurats ahont podia llegirshi en l' un: *Depósit de ronyóns*, en l' altre: *Manufactura de fetjes última novetat*, en un tercer: *Magatzém de pulmóns garantisats*, etc., etc. Allí hi havia de tot, pera *repuesto*: botigas al detall de camas y brassos, expendedurías d' orelles, nassos y dits á preus veritablement increibles. Y com que 'l drama era lírich, pera que 'l respectable públich se posés en situació desde 'l comensament, al alsarse 'l teló cantava 'l coro:

Somos los ciudadanos
del siglo xxiii
¡eso es!
Cuando uno se estropea
se manda á componer.
¡Qué placer!

A BORDO COM Á TOT ARREU (per J. Pinós)

Un que lleva anclas... y un que s' ho mira.

Y ja en el mateix *Prólech* se donava al espectador antecedent de lo que era la princesa que 'l rey volia casar en el primer acte ab un príncep ros com una panotxa. Pero com que á la princesa li agradavan més els morenos de tó pujat, el Consell de ministres resolía el conflicte dramátich ordenant que 's cambiés el cor á la princesa colocantnhi un altre que 's decantés pels rossos. Pero un cop fet el cambi y ja en el segón acte, á la princesa li venían una migranya y una anyoransa molt grans y, sempre á costa del Estat, se li treya aquell fetje que la consumía posantli en son lloch un altre fetje que no dongués de sí tanta bilis.

Y al final, després de cambiar á la princesa varias vegadas varias cosas, la casavan ab el príncep ros y acabava 'l drama ab un espatarrant apoteosis capás de fer anar en orris la caixa de qualsevol empresari.

Jo, naturalment, no recomanaré la obra á cap empresa, pero si alguna de las del *Paralelo* s'atreveix á posarla, no tinch inconvenient en buscar per aquí á n' aquell autor diabólich y posarlo en relacions ab ella.

Y després... després la meva opinió es que al autor y al empresari 'ls hi cambihin els caps y 'ls n' hi posin uns altres sense estrenar, á veure si aixís cauhen del burro.

FREDERICH URRECHA

UN SOMNI

L' altra nit entre onze y dotze y dormint el primer son vaig sentir veus que semblavan ànimas del altre món. Poch després sento que truncan d' un modo desenfrenat, pensant jo: Vaja, aquests *duendes* prou s' haurán equivocat. Salto del llit y mitj d' esma obro la porta del pis y... ja 'm veig la policia qu' entra sense 'l meu permís. —¡Ep, guardias! que aquí no es Xauxa —vaig dils— y agafantme 'l bras va respondre un d' ells:—*No chilles sino te la cargarás.* —Pero...

—*No hay peros ni peras. Quieto y no seas talós.*

—¿Perque 'm registran la casa?
—*Por ver si hay res sospechós.*—
Tot m' ho feyan aná en dansa, no 'm van deixá un plat sencé. Els mobles!... ¡pobrets! ja 's veyá que á n' ells no 'ls costavan ré. De sopte surt de ma cambra un tipo molt carcamal

criant: *Por fin ya he encontrado un aparato infernal.*—

Y lligat com un sant Cristo en cert lloch me van portar ahónt al cap de mitja hora el jutje 'm va preguntar:

—¿Cóm se diu?

—Pere Perillas.

—¿Professió?

—Soch del comers.

—¿Escriu?

—Sí, moltas vegadas

escrich en prosa y en vers.

—¿Aquest estrany aparato pot dirme qu' es?

—Sí, senyó.

Aixó es... *un vaso de noche* fabricat en el Japó.—

Estranyat de tal contesta

el jutje hi acostá 'l nas

y tot fent una ganyota

digué veyent el fracás:

—¡Senyors de la policia, deixeu aná 'l *delincuente!*

Ab poch temps d' aquestas plan-

[xas

ja n' haveu fet més de cent.

ANTÓN DEL SINGLOT

PENSAMENTS

Si fugint mous escándol, ensenyas ton camí al enemich.

Quan un ignorant se vol venjar, alguna porta de presó va obrintse.

VIATJE TEMERARI (per *Picardol*)

—Ay, no.... no hi entrém, per Deu, á la mina!... Pensa que si hi hagués "grisú" podria explotar y matarnos!

—Fuig, dona,... al pich del estiu y ab la calor que fa, ¿quin "grisú" vols que hi hagi?...

Construhím las presóns casi casi en el mateix instant maligne que las aranyas construheixen las trenyinas, ab la diferencia en contra nostra que las aranyas no están obligadas á ensenyar á las moscas á no cáurer en la trampa y la societat sí, als homes, tenint que fer més de lo que fá per evitar tanta ignorancia imperant.

—
Els vicis els fem anar barato, però 'ls paguém cars.

—
Si no tens forsa per deturar un vici, el vici 'n tindrà prou per deturarte á tú.

—
Diversió que 't costi diners y salut, es com enemich que 't somriu mentres t' ofega en sos brassos.

—
La confiança fa comensar els negocis y la desconfiansa 'ls salva.

—
Hi ha moltes personas que 's distreuhen sovint de serne.

—
Oposició débil més aviat que esmenar, fa riure.

—
La picardía es una bona contrasenya pera entrar en el gremi dels richs.

—
El confident més secret es el coixí.

UN TIPO (per Sancho)

—Jo escrich ¡ay! dramas de món,
sonets, poesías tristas...
y, las nits que no tinch són,
prench ab els decadentistas
xacolata, á la "Maison".

Bondat que no surt del cor, s' esbrava al tocarli l' ayre.

La serenitat de molts homes es com la immovilitat de las fullas en l' arbre: están seréns perque no sofreixen cap contrarietat, com las fullas, que si no 's mouhen es perque no fa gens d' ayre.

Per un costat considera al próxim com á tú mateix, y per l' altre considera'l com á un advocat que 's ven fácilmente á la part contraria.

Confessarse per costum, es la confessió d' un talent bastant limitat.

Nosaltres enredém las virtuts y els vicis ens enredan á nosaltres.

El mérit crea la fama y després la fama centuplica 'l mérit.

Pretendre disfressar las accions dolentas ab bonas paraulas es com volguer treure tacas ab aygua-naf.

A oblit á la Naturalesa, recort al metje.

RAMÓN MASSIP

EL BES

(De Skapolewski)

EL BES DONA VIDA

Sentía que 'm moría y tú acostante
un bes em vas donar;
els ulls mitj aclucats, la boca seca,
el color de finat,
vaig fé un esforços suprém y vaig obrirlos
y tú, sense pietat,
vas fugir tot dihent: "Ja mort el creya,
el meu bes encar vida li ha donat."

EL BES FRET

Una cosa vaig á darte,
es tot quant puch, mon tresor.
Quan tot just els ulls acluqui
obra mon pit, treu mon cor,
embolcalla'l ab tas robas
y sóls sentint ta calor
ó ta veu, sentirás dirli:
"Jo t' am, jo t' am, mon amor!,
Mes llavors, no hi valdrán besos
perque tos llabis de foch
no creman, desde que l' altre
beu els teus petóns á doll...
No sab besar com jo ho feya,
no sab doná ab un petó
tot son cor... ¡Adiós, m' aymía
Espera que siga mort.

EL BES MATA

No sé qué passa en mí, tinch anyoransa
sóls al pensar que sola 't trobarás...
¿La soletat á voltas no t' espanta?
Donchs aixís te veurás;
y quan te trobis sola y desvalguda
á crits demanarás mon pobre cor,
mes no podrás tení'l perque ¡perjura!
tos llabis li han dat mort!

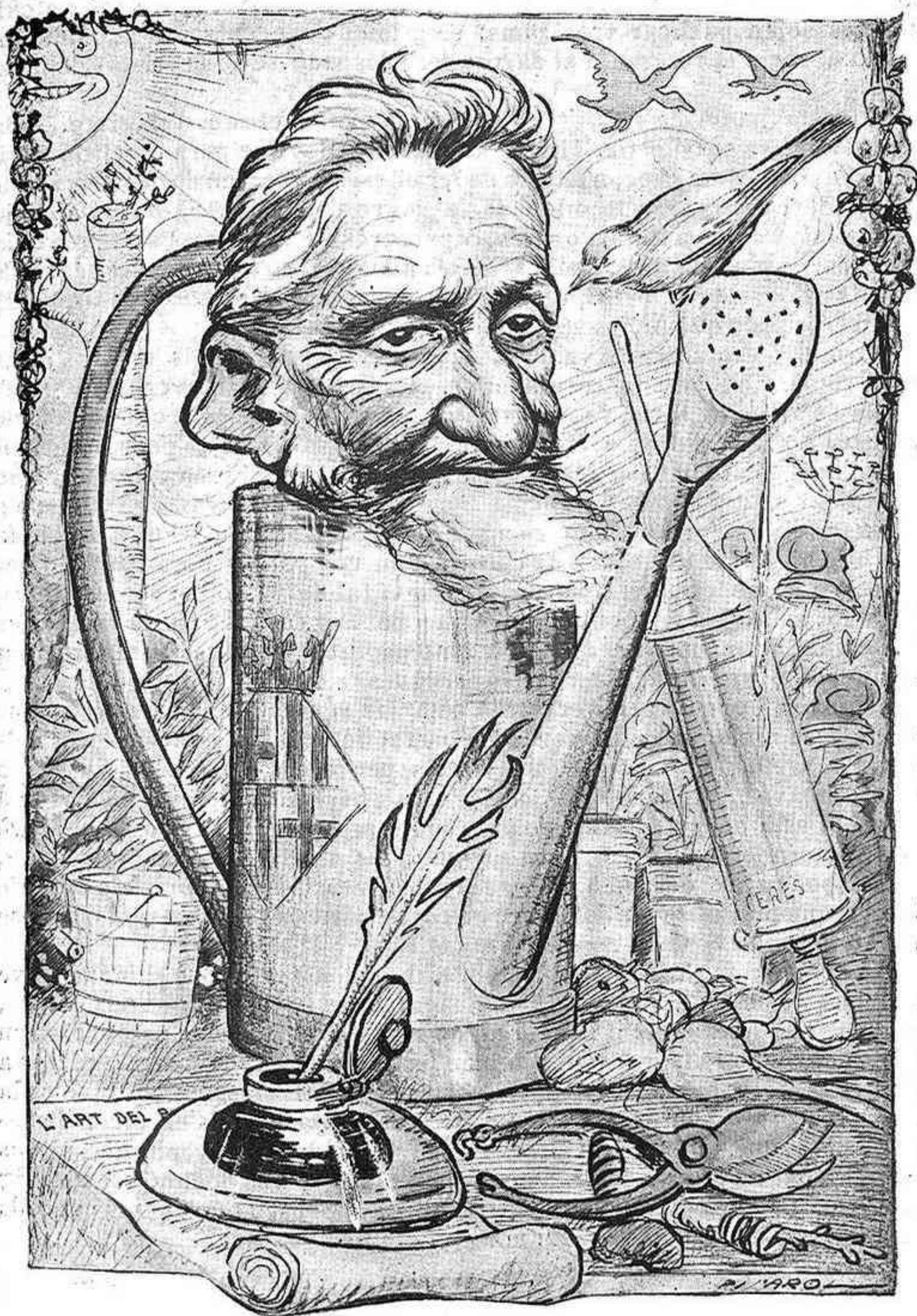
Trad. de J. GIVANEL M.

UNA PASSA

Estem passant uns temps, cavallers, que quan veureu un llibre de versos i entremig de les ratlles curtes hi trobareu gotes de fèl, ja podeu dir que és escrit d'un jove.

Els nostres joves estan tristos. El nostre jovent té la passa d'una melanconia serena, d'una mena de tristor clàssica, que li fa passar molts mals ratos i els fa passar a n'aquells que'ls llegeixen. El nostre jovent no gasta tinta que no sia de la més negra; cerca les penes pels recones pera fer-ne versos de dolor; s'escorcolla'ls plecs de l'ànima pera trobar-s'hi algun desengany que sia digne de ser descrit, i quan li sembla que l'ha trobat, abans de que se li refredi, el posa en lletres de motllo; s'escolta'l cor per la part de dintre, i encare no hi sent un plany l'apunta am llàpiç i el publica. El jove d'avui menyspreua les rialles; escriu no més que quan pateix, i com que pera arrencar queixes d'una arpa que encara és nova's necessiten molts

CAP DE BROT (per *Picarol*)

Don Francisco X. Tobella,
jardiner municipal
que arrenca, y poda, y estella...
pero no ho fa ab fi de mal.

bons dits; com que l'escriure desenganys abans que'ls hagin enganyat no és una cosa molt planera, i com que no té dolor aquell que'n cerca, ni té llàgrimes el que's frega'ls ulls, ni la tristor dels vinticinco anys és una tristor de durada, no poden escriure gaire, i, com els cotxers per sant Antoni, no més solen publicar tres toms: el primer quan entren a la quinta, el segon al ser a la reserva, i el darrer pera despedir-se de la tristor de juvenesa.

Aquesta passa de tristor no és cosa nova en el ram d'escriure. Cada trenta anys se sol repetir. Hi ha hagut tongades que pera omplir quartilles s'havia d'estar groc, s'havien de fer ulleres i s'havien de dur els cabells llargs. Els cabells eren la mida de la negror literaria. El que duia mitja clenxa feia versos a la tardor, als capvespres, a l'anyorança; el que duia melenes, es planyia d'ell, d'ella i de tots plegats, i el que's deixava caure'ls cabells a sobre de la levita, o s'enjegava un tret als polsos o es tirava de dalt d'un cingle que hi hagués un xic de mar a sota.

Però això era abans. Avui hem canviat. La tristor dels nostres joves no és romàntica com fa trenta anys. Avui ens hem convençut de que'l català és un home serio, i estem tristos seriosament. Desde que parlem de cultura, no hi ha dret a riure ni estar alegres. Hem de pensar les vuit hores, hem d'estudiar les altres vuit, i si en tenim alguna de sobres s'ha de dedicar a l'avorriment, a llegir Sócrates, a repassar Sant Tomas, o a fer exercicis de voluntat, que ve a ser una gimnàstica que'l que més hi fa més hi perd. Avui fem servir la cultura com uns polvos mata-rialles, i per ser cult a la moderna, el jove que hi tingui taleia, ja no pot ser esvalotat, ja no pot saltar, ja no pot córrer, ja no pot fer cap ximpleria de las que fan la vida hermosa; s'ha de posar amb un llibre als dits plantat davant d'un mirall i esperar veure-s sortir arrugues.

Ai, joves, i que n'aneu d'errats! I com vos recarà'l temps perdut! I que la trobareu malaguanyada aquesta serietat forçosa, quan les xacres dels anys vos arribin i tingueu d'estar serios per forçal Ja està bé que llegiu Sant Tomas, i fins Spinoza, i fins Pascal, però no pera ensopir-vos-hi a sobre. Ja està bé que aprengueu el grec i sapigueu qui era Prometeu, però no pera encadenar-vos i fer-vos un nus a les ales! Ja està bé'l sapiguer, fent-ne bon ús; però penseu, sobre tot, oh jovent!, per l'amor dels déus de Grecia, que malgastar la joventut en coses tristes és matar-se, i morir-se jove tenint vida és un dels pitjors suicidis.

Creieu-me a mi, i, si és que podeu, estigueu alegres, què dimoni! Si ve una pena resistiu-la, però no li feu acatament, i sobre tot no la crideu, que ja venen soles en sent hora, i un no se les pot treure de sobre. Deixeu la prudencia pera'ls vells; no deixeu passar cap rialla en sense córrer a obrir-li la porta; estimeu, que és el vostre ofici; estusiasmeu-vos, que és la vostra hora; i si heu de fer alguna cosa de lo que'ls vells en diuen disbarats, feu-la, que ja hi teniu dret; feu-ho tot menos l'ensopit, que si vos ensopiú abans d'hora Nostre Senyor pot castigar-vos donant-vos un raig d'alegria quan no tindreu edat de gaudir-la, i penseu que aquets concells van amb el preu de l'ALMANACH: una pesseta ben gastada.

SANTIAGO RUSIÑOL

TAULA ALFABETICA D' AUTORS

	<u>Págs.</u>		<u>Págs.</u>
Aguileta.—La mare eterna . . .	157	Carreras P. (F.)—Sonet . . .	163
Aladern (Joseph).—La tornada de Tartarín . . .	159	Carril (Pepet del).—Negre per blanch . . .	138
Albert (Emili).—Pensaments . . .	50	Cervelló Jané (F.)—Epigrama . . .	80
Aldavert (Pere).—¿Qué vol dir encantar? . . .	46	Coca y Collado (Emili).—La noya dels pardals . . .	50
Alegre (Martí).—L' home del paisatge . . .	175	Colomer y Fors (Pere).—Un día núvol . . .	168
Aleman y Borrás (Joan B.)—A tú . . .	155	Colominas (J. V.)—La dona d' en Cigró . . .	101
Alomar (Gabriel).—Sonet Inicial . . .	7	Cortiella (Felip).—La parella precursora . . .	111
Alsina y Clos (S.)—Els borregos de Cardedeu . . .	68	Chavarri (Eduard L.)—Les hores del poble . . .	82
Andresito.—Viuda ¡y sola! . . .	167	<i>Enciclopedia Minúscula dels Mesos</i> 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28 y 30.	
Arce (Joaquím M. ^a de).—A una dona . . .	44	Enys.—¡Món! . . .	64
Aregall (R.)—¿Somhi? . . .	108	Ferré y Roig (Joseph).—Defalliment . . .	130
Balmas (Miquel).—A una dona de món . . .	49	Ferrer Gibert (Pere).—Sensacions . . .	172
Baucells Prat (J.)—Apuntacions . . .	124	Figueras y Ribot (F.)—Venjansa . . .	96
Bonafé (Matías).—La veritat inverossímil . . .	166	Fra Noy.—Estirabot . . .	177
Bonavía (Salvador).—Un crim de lesa literatura . . .	125	Franqueza y Comas (R.)—Una tempestat al Taga . . .	149
Borrell (Joaquím).—¡Oh... l'amor! . . .	98	Gener (Pompeyus) —Ideas, pensaments, impressions . . .	105
Bosch y Romaguera (J.)—Visions . . .	159	Giró y Ferré (F.)—Esquitxos . . .	83
Boy (Santiago)—Xafarderías . . .	38	Givanel M. (J.)—El bes . . .	188
Burgas (J.)—Tardorena . . .	154	Gomila (fill).—Cosas . . .	100
Busquets y Punset (Antón).—Del poemet «Caminant» . . .	139		
Calderer Morales (A.)—Rapsodia . . .	100		

	<u>Págs.</u>		<u>Págs.</u>
Gomila (Sebastiá).—Per cap d'any	42	Pamonicas (R.)—Els punts sobre	
Guanyabéns (E.)—Les oques sel-		las iii	154
vatges	145	Pegadella (Telesforo).—Pensa-	
Guasch Tombas (A.)—Sanch vi-		ment de Stechetti	63
ciosa	126	Plana y Dorca (J.)—Nocturnal .	129
Gumá (C.)—Reflexions	81	Pous (Joseph M. ^a)—Carta á n' en	
Homdedeu (A.)—Poemas curts .	147	Ramón	64
Iglesias (Ignasi).—Salutació .	142	Puig Cassanyas (J.)—Estiu . . .	122
Japet de l' Orga.—Intimas . . .	163	Rahola (Frederich).—La Sense-	
Jespus (Jeph de)—Flor de llot .	130	cor	96
Jobico.—Frioleras	180	Ramón (Jaume).—Els restos de	
Johannus.—Esguarts	138	'n Roger de Lluria	69
Juliá Pous (A.)—Engruna . . .	141	Redondo (Joan).—Sonets	34
Just y Pastor (E.)—Oferiment .	149	Revoltós (Martí).—¿Tornemhi? .	37
Llanas (Albert).—En Doba y en		Rusiñol (Santiago).—Una passa .	188
Quiroba	54	Salom y Morera (Pere).—Jardí	
— Dos malalts	144	d' Idili	176
Llauné (Pep).—Viatje deliciós .	94	Salvador (Lluís G.)—Las vehinas	
Llavería y Estivill (Pere).—A		de l' escala	40
Prentice Mulford	109	Santorals.—9, 11, 13, 15, 17, 19, 21,	
Llobera y Carol (P.)—Rialleras .	139	23, 25, 27, 29, 31	
March (A.)—Remey radical ó		Singlot (Anton del).—Un somni .	185
com me vareig lliurar de donya		Staramsa (J.)—Cartas curtas . .	65
Micaela	178	Sureda Paradís (Lluís).—Postals .	171
Marinel-lo (Manel).—Quaranta		Tomás Salvany (Joan).—El Ca-	
anys	142	ragol	50
Massip (Ramón).—Pensaments .	185	Tulp.—Crónica	32
Matrás (A. S.)—Al estiu tota cu-		Ubach y Vinyeta (Francesch).—	
ca... surt á fora	98	La flor del fajol	140
Mayet.—Tres Petóns	53	Urrecha (Frederich).—Un drama	
Millá (Lluís).—La Cadena del		del sigle XXIII.	182
Amor	60	Vía (Lluís).—Fent camí	110
Moret de Gracia (J.)—A una ar-		Vidal (Plácit).—Mon somni . . .	104
genera	154	Vidal (Romuald).—Caborias . . .	86
Noel (Manel).—La Sogral... .	57	Vidal y Jumbert (J.)—El sultá y	
Novellas de Molins (J.)—Mont-		el boig	157
senyenca	145	Vilaret (E.)—De Heine	39
Oliva Bridgman (J.)—Tres frag-		Vives y Borrell (J.)—Adoració .	174
ments	59	Zengotita (Xavier).—Del món . .	76

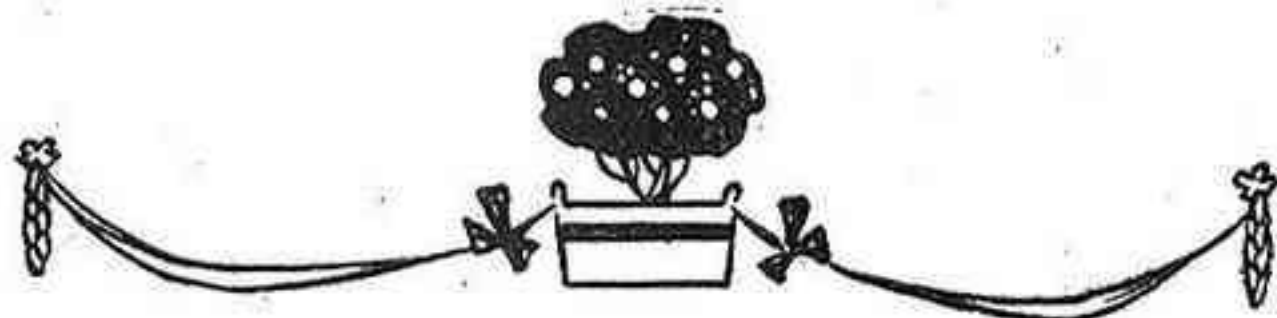

	<u>Págs.</u>		<u>Págs.</u>
Alegret (L.)—Venus y Mars.	62	Ida.—Avant-portada.	3
Atché (Rafel).—Projecte de Monument	105	— Portada	5
Balash (Mateu).—Criaturada	150	— Vinyetas	6
Brunet (Ll.)—Els bons mossos de las bonas escuadras.	140 y 141	— Els mesos ilustrats. 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29 y 31	99
— La América pels americans... y las americanas... pels europeus.	114 y 115	— Las petitas ingénuas.	131
Caray d'H.—Foch passional.	70	— Cosas de París	170
— No hi ha bé que per mal no vinga	78	— Apuntes parisenchs	77
Capuz.—Orla	53	Junoy.—Colometas del trottoir	77
— Una nit de debut, al Edén Concert	95	Junyent (Olaguer).—La meva volta al món. Impresions de viatge	118 y 119
— Vinyetas (il·lustracions de «Dos malalts»)	144 y 145	K.—Comicadas	101
Cardona.—L' amor y l' interés	156	Labarta (Lluís).—Tipos y tipas	92 y 93
Cardunets (A.)—A Llavaneras	134 y 135	Marco.—Rumiant la mostra	88
Casanovas (E.)—Com allà á Cuba.	155	— Un literat valenciá	89
Cuchy.—Humorada	160	— La caricatura de una artista.	122
Fabrés (Antoni).—Cuberta.		— Valencia pintoresca	123
Farré.—Xafarderies Mascles.	56	— Caricatura	132
Foix (Mariano).—«Antes no te cases...»	36	— Páginas valencianas	133
— Geni y figura	41	— Nota de tardor	168
— Resultats de la desgravació	52	— Las nostras mamays	177
— Flors aristocráticas	71	Marqués (Joseph M. ^a).—La veu del desengany	47
— Calentas y fredas	73	Mas (F.)—Traballant el quènto	45
— Lo que pot la imaginació	103	— Compromís	61
— L' Esperitat	137	Mestres (Apeles).—Profecías pera l' any 1909.	84 y 85
— Els escanya-pobres	147	Miró (R.)—Personatjes de un drama.	113
— Ironías blancas	152	— Colors de moda	117
— El Narro del día	153	— Gent de la plana	117
		— Tríptich de la vida	146

	<u>Págs.</u>		<u>Págs.</u>
Miró (R.)—Lo que basta	178	Robert (J.)—Tontos y Murrís	110
Moliné (M.)—Sagell (Cuberta)-		— La pensada d' un mut	125
Molinas (P.)—Un Don Joan	38	Rusiñol (Santiago).—Art Catalá.	164 y 165
Pellicer (Joseph Lluís).—Un au- to-retrat	35	Sancho.—Diálechs... de dos en- rahonant	54 y 55
Pellicer Montseny (J.)—Una bri- gada del Municipi	37	— «Siguiendo al muerto...»	60
— La pedra... filosofal	100	— De la Bona-Mort.	163
Picanyol.—Capsalera. (Crónica)	32	— Acostumantse á la velocitat.	183
— Tasca policíaca	51	— Un tipo	187
— A la frontera francesa	69	Sardá (F.)—Lluna de... guayaba.	143
— Musicomanía	72	— Cantarella bilingüe	173
— Conductor de voiturette.	79	Serra (Enrich).—Nota d' art.	43
— Entre 'l Progrés y 'l Retrocés	82	— La vida en Roma	80
— Un foraster víctima de l' atracció	90	— La vida en Roma	181
— La nina del Eminentíssim	97	Sprit.—Al peu del Toboggan	172
— La pesadilla de 'n Zurdo	109	 	
— Tipos representatius.	112	Urgell (Modest).—Dos apuntes	127
— Lamentacions d' un menescal	139	Urgell (Ricart).—Recort d' una festa	129
— Una bona solució	151	Urgellés (F.)—Albumística	162
— Sobre las tapadoras	158	 	
— Una figura de bulto	161	FOTOGRAFÍA	
— La seba del any	166	 	
— Don Paquidermo al Restau- rant	175	Ballell.—Al Hípich	49
— Viatje temerari	186	— Desigualtats socials	87
— Cap de brot	189	 	
— Fí (cul de llantia)	190	Esquirol.—Ampurias. Darrereras excavacions	66 y 67
Pinós (J.)—A bordo com á tot arreu	184	 	
 		Fernández (Frederich).—Una es- cena al camp	148
Querol (V.)—Als mártirs de Za- ragossa.	58	— De terras enllá	179
Riera Moliné (R.)—Ficanthi la cullerada	75	Waite (F.)—Gent de l' altre món	107
		Grabats de Vda. de Pere Bonet	

Picanyol.—GRAN PANORAMA CENTRAL.

Páginas Anunciadoras

Qui no anuncia
no ven

Aforisme mercantil

MÁQUINES SANTASUSANA

Carrer del Carme, núm. 34

BARCELONA

MÁQUINES DE COSIR

per families y per industries

MÁQUINES de fer mitja manuals

INSTALACIÓ de fábriques de género de punt

BICICLETES superiors

«B. S. A.» - «Humbert» - «Select» - «Fénix»

Accesoris, Fanals, Gomes, etc., etc.

FONÓGRAFOS ab plaques y ab corrons

Gran assortit de Cant y Música

APARELLS DE DUTXES

pera recreo y medicinals

VENTA Á PLASSOS Y AL COMPTAT

DEMANEU CATÁLECHS Y PREUS

SANTASUSANA

CARME, 34 — BARCELONA

Trajes hechos á medida. . . . De 14 á 75 ptas.
Id. id. id. para niño. De 2'50 á 22 »

Fachada Hospital, 127, BARCELONA

ESQUINA SAN JERÓNIMO, 2

GRAN FÁBRICA DE TAULAS DE BILLAR VDA. Y FILLAS DE A. AMORÓS.

* * * *

*Aquell que vulgui
jugà á billar
ab la destresa
dels professors,
demani sempre
pera jugar
la excelent Taula
marca AMORÓS.*

*Ben nivellada,
ben resistent,
ferma, macissa,
fixa, elegant,
de treball sòlit
y consistent,
la nostra taula
té un éxit gran.*

*Per xó 'ns plau, ara,
fer observar
en benefici
dels jugadòs,
que tota taula
té de portar
l' acreditada
marca AMORÓS.*

Exportació á provincias y Ultramar

Se envían catálechs gratis

DE SPAJIX: CONDE DEL ASAITO-26.
FÁBRICA: BLASCO GARAY-53. BARCELONA.

SOMBRERERÍA

ISLA DE LUZÓN

19 — Conde del Asalto — 19

ÚLTIMA NOVEDAD

EN SOMBREROS Y GORRAS DE TODAS CLASES

— PRECIO FIJO —

Tapicería

MUEBLES

Decoración

JUAN BONET

TALLERES

San José, 2 y Virgen de Gracia, 1

SAN GERVASIO

DESPACHO

Carmen, 40 — Doctor Dou, 2

BARCELONA

CASA MORITZ

RESTAURANT Y CERVECERIA DE PRIMER ORDEN

Calles Sepúlveda, 183 y Muntaner, 2 y 4

BARCELONA

Hermosos jardines - Glorietas comedores

Grandes salones y comedores separados en el primer piso de la casa

Servicio especial para banquetes, bodas y bautizos

— SE SIRVE Á DOMICILIO —

· LENCERIA y CONFECCIONES ·

ANTONIO · ROSICH & C^a

· Pelayo · 56 ·

Barcelona.

· MÉXICO ·

Representantes · exclusivos

· NUEVA · BELLA · JARDINERA ·
Calle Coliseo.

Equipos para Novia y Novio.

ÚLTIMAS · NOVEDADES.

HABANA ·

Representante · exclusivo

· MADAME · LAURENT ·

Calle O'Reilly.

Canastillas para

Recién · nacidos.

· PIDANSE · CATÁLOGOS ·

CASA CENTRAL · PELAYO · 56 ·

Barcelona.

LA
REFORMADA

FÁBRICA DE PAPER

DE

Joan Capdevila Raurich

ESPECIALITAT

EN

Papers pera escriure, imprimir
y litografiar

Casa establerta en 1841

MAGATZEMS Y DESPAIG:

Carrer de la Lleona, 4, 6, 8 y 10

BARCELONA

LA GLORIA

BARCELONA

**GALLETAS
BIZCOCHOS y DULCES**

CARBONELL Y BELLAVISTA

CALLE DE JAIME I, N.º 19 y PLAZA DEL ANGEL, 11

BARCELONA

GRANDES ALMACENES
LA AFRICANA

NOVEDADES PARA SEÑORA

16 y 18, Ronda de San Antonio y Príncipe de Viana, 11

ROVIRA, FERNÁNDEZ Y C.^A

Siendo cada día mayor la venta de nuestros artículos, hemos hecho grandes reformas en el local para abarcar mayor surtido en todas las secciones.

GRANDES EXISTENCIAS

EN

Géneros blancos y crudos en todos los anchos

SÁBANA orillada, toda de un ancho. . . Ptas. 1'50
SÁBANA orillada, cama matrimonio . . . » 3

EXTENSO SURTIDO

EN

Lanería - Sedería - Lencería
Tapicería - Pañolería

— ESPECIALIDAD EN GÉNEROS DE LUTO —

6,000 Mantas lana 6,000

(CAMA MATRIMONIO)

Desde 14 pesetas

Unica casa en Barcelona que vende á

PRECIOS DE FÁBRICA

RELOJERÍA DEL OBRERO

DE

JOSÉ RIBAS

Arco del Teatro, 1 bis - BARCELONA

SE COMPONEN, VENDEN Y CAMBIAN RELOJES

asegurando las composturas y ventas por dos años

TAMBIÉN SE PAVONAN RELOJES

EN NEGRO Y AZUL

por medio de la electricidad, para mayor duración,
á precios reducidos

Arco del Teatro, 1 bis (Cerca de la Rambla)

NOTA.—La casa no cobra las composturas de los relojes de pared hasta los 8 días después de colocados, para así probar lo bien que se trabaja y la seguridad que tiene en las composturas.

TEXIDÓ

ENQUADERNACIONS
 LLIBRES RATLLATS
 EFECTES D' ESCRIPTORI
 IMPRESSIONS COMERCIALS
 TARJETAS POSTALS
 BROMUROS y GRAN ASSORTIT de POSTALS ARTÍSTICAS

Despaig: Regomir, 29
 Taller: Molas, 14

BARCELONA

PASTAS D'OU

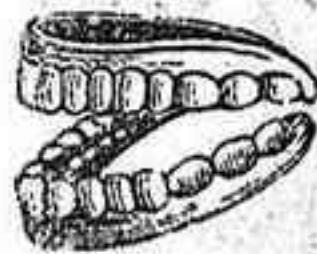
Joseph Guinart

PATENT N.º 35988

DE VENDA EN TOTS ELS PRINCIPALS COLMADOS
 DESPATX CENTRAL
 Rambla de Sant Joseph, n.º 27

JAIME BALLÚS

● ● ● ● CIRUJANO - DENTISTA ● ● ● ●

ESPECIALISTA

EN LAS

ENFERMEDADES DE LA BOCA

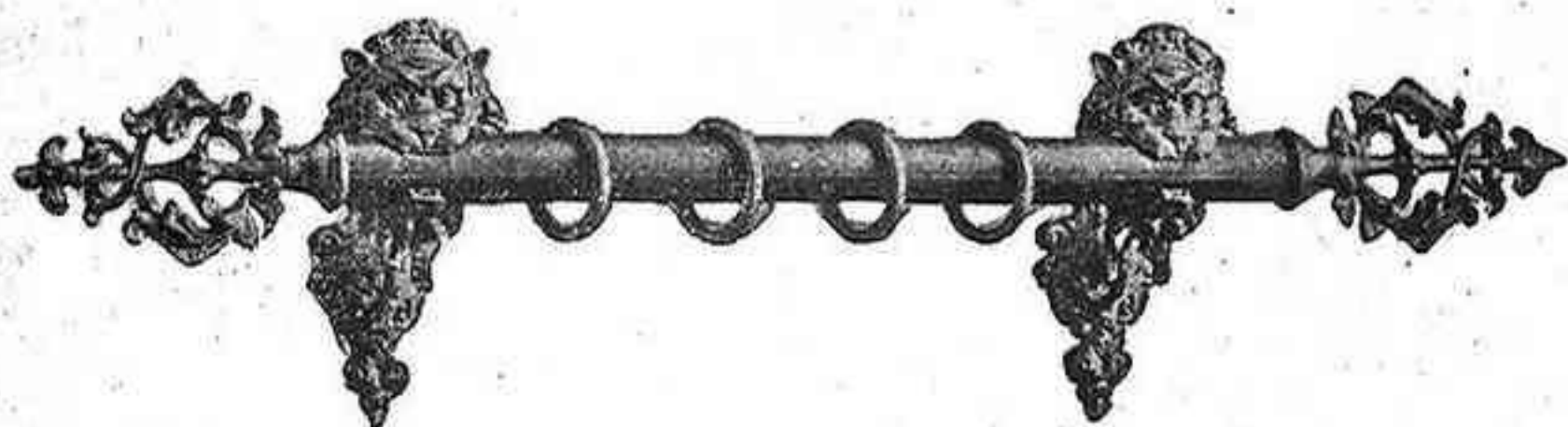
TRABAJOS DE PUENTE
 Y CORONAS DE ORO

Dentaduras
 sin cubrir el
 paladar
 —
 Empastaduras
 y
 Orificaciones

Dentaduras
 sistema
 Americano
 —
 Operaciones
 anestesiadas

Rambla de las Flores, 5, piso 1.º — BARCELONA

METALLS ARTÍSTICHS de **MARCEL VILÀ**

*Gran assortit de toballeros, abrassaderas, cadenas, peniadors
y demés articles pera 'l decorat de habitacións*

Teléfono 2158

Elisabets, 3 y 7, y Notariat, 10 = BARCELONA

Bazar de la Unión

Calle de la Unión, 3

BARCELONA

EFECTOS DE ESCRITORIO

Tintas - Lápices - Lacres - Plumas

Porta-plumas

TARJETAS POSTALES

IMPRESIONES RÁPIDAS

Sobres - Facturas - Talonarios - Prospectos

Recordatorios - Catálogos - Relieves - Etiquetas

Menus

TARJETAS DE VISITA

BAZAR DE LA UNIÓN

Calle de la Unión, 3 - BARCELONA

**CAMISERIA Y CORBATERIA
F. VEHILS Y VIDAL
GRAN BARATURA DE PREUS**

**PORTAL DEL ANGEL
BARCELONA. 2**

Preu: UNA pesseta